

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA HISTORIE

**ČINNOST ČESKOSLOVENSKÝCH INSTRUKTORŮ V EGYPTSKÝCH
OZBROJENÝCH SILÁCH**

ÚČAST NA EGYPTSKÉM VOJENSKÉM ŠKOLSTVÍ V LETECH 1956–1977

DISERTAČNÍ PRÁCE
MILAN VYHLÍDAL

ŠKOLITEL: PROF. PHDR. FRANTIŠEK HANZLÍK, CSc.

OLOMOUC 2015

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra historie

Obor: České dějiny

Autor: Mgr. Milan Vyhlídal

Školitel: prof. PhDr. František Hanzlík, CSc.

Prohlašuji, že jsem disertační práci vypracoval samostatně, pouze na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 1. prosince 2015

.....

Na tomto místě chci vyjádřit své poděkování všem pamětníkům, kteří mi nejen ochotně vyšli vstříc, ale navíc poskytli celou řadu zajímavých materiálů. Jmenovitě především panu Irenu Bartoškovi, Ing. Ivo Kameníčkoví (Německá spolková republika), prof. Jaromíru Krejčíčkovi, doc. Jiřímu Sedláčkovi, doc. Viktoru Kanickému, prof. Janu Jančovi, Ing. Jaroslavu Rajlichovi, prof. Lubomíru Popelínskému, doc. Jiřímu Karáskovi a Ing. Josefu Jelínkovi. Za cenné rady a doporučení děkuji i svému školiteli prof. PhDr. Františku Hanzlíkovi, CSc. a PhDr. Pavlu Kreisingerovi. Svůj díky chci vyjádřit i pracovníkům archivů, zvláště pracovníci VÚA-SA AČR v Olomouci paní Bc. Jarmile Kubalové. Za podporu během koncipování disertační práce děkuji také své rodině, především manželce Lucii.

Obsah

Úvodem	6
1 Dosavadní stav zpracování zkoumané problematiky	9
2 Rozbor pramenů a literatury	13
3 K předpokladům československé pomoci ve vojenské oblasti	16
4 Zbrojní kurzy při Alexandrijské univerzitě v letech 1956–1958	23
4.1 Souvislosti vzniku Zbrojních kurzů Alexandrijské univerzity a počátek činnosti československých expertů v egyptském školství.....	23
4.2 Důsledky Suezské války pro československé občany působící v MTC	26
4.3 Diplomové zkoušky a závěr alexandrijských zbrojních kurzů.....	31
5 Military Technical College v Káhiře v letech 1959–1967	38
5.1 Souvislosti vzniku a fungování MTC v první polovině 60. let.....	38
5.2 MTC v druhé polovině 60. let, Šestidenní válka a její důsledky pro fungování školy	64
6 Military Technical College v Káhiře v letech 1968–1977	73
6.1 Českoslovenští experti na MTC v době pražského jara a normalizace.....	73
6.2 Egyptská politika otevřených dveří a její důsledky pro činnost československých expertů na MTC.....	85
6.3 Jomkipurská válka a fungování školy v první polovině 70. let 20. století.....	91
6.4 Politické změny v Egyptě a jejich důsledky pro činnost československých expertů.....	96
7 Závěrem	103
8 Seznam použitých zkratk	106
9 Prameny a literatura	111
9.1 Archivní prameny	111
9.2 Monografie.....	112
9.3 Sborníky a časopisy	112
9.4 Internetové zdroje	114
9.5 Rozhovory s pamětníky	114
9.6 Materiály v držení autora	115
10 Přílohy	116
10.1 Tabulky.....	116
10.2 Obrazová příloha	143

Úvodem

K tématu činnosti československých instruktorů v egyptských ozbrojených silách, jakožto nutné součásti pomoci tehdejšího Československa zemím tzv. třetího světa, jsem se poprvé dostal v roce 2007. V uvedené době jsem zpracovával bakalářskou diplomovou práci nastiňující úlohu československých expertů při výstavbě Military Technical College v Káhiře (MTC).

Bakalářská práce¹, která byla obhájena v létě 2008, podávala základní informace o problematice činnosti československých pedagogů na káhirské MTC a od počátku ji určitým způsobem limitovaly požadavky kladené na tento druh závěrečných prací. V roce 2010 jsem obhajoval magisterskou práci² věnující se československým aktivitám při výstavbě vojenského školství v arabském světě. Nosným pilířem se stalo působení příslušníků Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně (VAAZ) na Military Technical College v iráckém Bagdádu. Okrajově zde byly zmíněny i plány vypracované VAAZ pro potřeby libyjského, syrského a afghánského vojenského školství.

Předkládaná disertační práce má za úkol kvalitativně a kvantitativně analyzovat pomoc, kterou Československo poskytovalo egyptským ozbrojeným silám, konkrétně specifickým úkolům v oblasti egyptského vojenského školství. Československo do Egypta od roku 1955 vysílalo mimo vojenských pedagogů i menší skupiny leteckých, tankových a dělostřeleckých instruktorů, případně pracovníků týlových služeb. Jejich činnost ale přímo souvisela s dodávkami velkého množství zbraní a vojenské techniky a jejich úloha proto končí po realizaci zbrojních kontraktů koncem 50. let 20. století.³ Naopak podpora založená na vědecko-technické bázi směřující do oblasti vojenského školství nabývala na značné intenzitě. Do Egypta, který doposud trpěl absencí vojenského technického školství, přišli v roce 1956

---

¹ VYHLÍDAL, Milan: *Pomoc VAAZ při budování MTC v Káhiře*. Bakalářská diplomová práce FF MU, Brno 2008. Práce je dostupná na internetové adrese:

http://is.muni.cz/th/180327/ff_b/Pomoc_VA_AZ_pri_budovani_MTC.pdf

² VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc při výstavbě vojenského školství v arabském světě v letech 1948–1989*. Magisterská diplomová práce FF MU, Brno 2010. Práce je dostupná na internetové adrese: http://is.muni.cz/th/180327/ff_m_b1/Diplomova_prace.pdf?lang=en

³ Více k tématu československých instruktorů na území Egypta a Sýrie skupin např.: VYHLÍDAL, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirská akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého*. In: *Historie a vojenství*, 3/2011, 56–72; VYHLÍDAL, Milan: *Z činnosti leteckých instruktorů generálmajora Jana Reindla v Egyptě během Suezské krize*. In: *Historica Olomucensia*, 42–2012, s. 135–154. Činnost československých instruktorů v Egyptě nešla ani pozornosti izraelských historiků. Např. dr. Guy Laron s drobnými nepřesnostmi reflektuje činnost skupiny genmjr. Jana Reindla. Podrobněji viz LARON, Guy: „Logic dictates that they may attack when they feel they can win“. *The 1955 Czech-Egyptian Arms Deal, the Egyptian Army, and Israeli Intelligence*. In: *The Middle East Journal* 2009, č. 1, s. 70–72.

první experti z VTA AZ (Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého) a začali vést doposud malé a poměrně úzce specializované kurzy zbrojních aplikací na půdě Alexandrijské univerzity.

Po úspěšné činnosti československých pedagogů v Alexandrii egyptská strana iniciovala založení samostatné MTC v Káhiře, a to opět za československé asistence. Československo bylo nyní postaveno před velmi specifické a náročné úkoly. Je nutné zmínit, že při tomto ojedinělém projektu ze sebe tehdejší Československá lidová armáda (ČSLA), i přes řadu potíží, vydávala po odborné stránce to nejlepší, co mohla. Vědecko-technická pomoc vygradovala koncem 60. let 20. století, kdy se počet československých pedagogů na MTC ročně ustálil zhruba na počtu 200 osob. Postupně slábnoucí československá přítomnost na škole trvala nicméně až do září roku 1977.

Proč se zabývat MTC? Především kvůli relativní přehlednosti a úměrnému množství archivního materiálu, ve kterém se s odstupem několika let mnohem lépe orientuji. Svou roli sehrála i přítomnost celé řady žijících svědků – přímých účastníků akce. Dle mého názoru je československá účast MTC díky poměrně dlouhému trvání (když započítáme i dobu činnosti československých expertů ve Zbrojních kurzech v Alexandrii, jde o 21 let československé přítomnosti!) snadno uchopitelná v kontextech světového dění. Nemůže být proto problém hodnotit a popisovat dějinné události komplexně a neoddělitelně od širších souvislostí. V neposlední řadě i proto, že když pomíneme velké zbrojní kontrakty poloviny 50. let 20. století, stala se pomoc egyptskému školství nejvýznamnější součástí československého angažmá v egyptských ozbrojených silách.

Samotná akce MTC se svojí náplní navíc vymykala tradiční, a celkem známé, vojenské podpoře tzv. zemí třetího světa, která spočívala často v prostých dodávkách zbraní. Jak již bylo zmíněno, v případě budování MTC v Káhiře šlo o vědecko-technickou spolupráci. Tedy o problematiku, která svým obsahem doposud přesahuje rámec zmapovaných etap československých vojenských dějin po roce 1945.⁴

Předkládaná disertační práce je členěna do 10 hlavních kapitol, přičemž 4 označuji za stěžejní. První s názvem *K předpokladům československé pomoci ve vojenské oblasti*

---

⁴ Vojenské dějiny poválečného Československa patří k tématům, jejichž objektivní zkoumání bylo před rokem 1989 prakticky nemožné. Zasloužené plné rehabilitace se jejich zkoumání nedočkalo ani po roce 1989. Po sametové revoluci nastoupil spíše trend zkoumání dějinných souvislostí komunistickou historiografií značně zdeformovaných, tedy především let 1914–1945, případně i let 1945–1948. Přičemž období let 1948–1989 se ne zcela oprávněně dostávalo na okraj zájmu. Dovolím si tvrdit, že tento stav přetrvává i do dnešních dnů.

analyzuje počátky egyptského sblížení se státy Východního bloku, popisuje i konkrétní roli Československa a dalších států Varšavské smlouvy (VS) a přináší určitý kvantitativní přehled zbrojních dodávek z poloviny 50. let 20. století směřujících z Československa do Egypta.

Kapitola *Zbrojní kurzy při Alexandrijské univerzitě v letech 1956–1958* informuje o okolnostech činnosti expertní skupiny při výuce ve Zbrojních kurzech při Alexandrijské univerzitě. Ukazuje, že při absenci technického vojenského školství byla přítomnost malé československé skupiny pro egyptské ozbrojené síly poměrně důležitá. Egypt, který navíc aspiroval na vedoucí pozici v arabském světě, nutily úspěšné kurzy k vybudování nové školy pro potřeby svých ozbrojených sil.

Výstavbě samostatné vysoké vojenské školy se následně věnují kapitoly s názvy *Military Technical College v Káhiře v letech 1959–1967* a *Military Technical College v Káhiře v letech 1968–1977*, které přibližují souvislosti vzniku i konkrétní úlohu brněnské VAAZ a jejich pracovníků při konstituování i zajišťování výuky na káhirské vojenské technice. Mezní datum obou kapitol, tedy rok 1967, zde není vybráno náhodně. Jak se dovíme, došlo v uvedeném roce ke změně struktury studia a československá strana čelila kvalitativně náročnější etapě výstavby svého zahraničního protějšku. VAAZ se musela jako garant MTC zaměřit na systematickou výchovu egyptského pedagogického sboru a práci na škole směřovat k postupnému předávání do egyptských rukou. Dalším důležitým datem je rok 1977, kdy egyptská strana pod vlivem své změněné zahraniční politiky československé pracovníky z MTC odvolala.

Kvantitativní pohled na činnost československých pedagogů nám přiblíží podkapitola *Tabulky*. Díky úspěšným kontaktům s řadou žijících svědků se také podařilo shromáždit značné množství materiálů osobní povahy; od deníků a egyptských úředních dokumentů až po desítky fotografií. Ty nejzajímavější z nich tvoří obsah podkapitoly *Obrazová příloha* v samém závěru předkládané práce.

Zpracovávání problematiky československé účasti na MTC narazilo na nutné limity – ze zřejmých příčin není možný přístup k archivním materiálům egyptských ozbrojených sil. Je nesporné, že jejich svědectví by práci přidalo další rozměr. Taktéž opakovaná snaha kontaktovat doposud úspěšně fungující MTC nebyla úspěšná.

1 Dosavadní stav zpracování zkoumané problematiky

Problematika československé pomoci při budování MTC není kvůli absenci relevantní literatury dostatečně zpracovaná⁵. Nedostatek studijních materiálů nepřináší pouze problémy, ale naopak i jistou volnost při zpracovávání tématu. Obecně problematika vojensko-technické spolupráce tehdejšího Československa s režimy Blízkého východu⁶ zaujímá v současné česko-slovenské historiografii spíše okrajová místa. Na Slovensku se například problematice československo-libyjské spolupráce soustavně věnuje historik Vojenského historického ústavu v Bratislavě Igor Baka.⁷

Dá se říci, že i přes existenci několika zásadních publikací věnujících se vztahům Československa se zeměmi Blízkého a Středního východu se problematice činnosti československých expertních skupin v Egyptě prozatím ze strany historiků nedostalo zasloužené pozornosti. Významným dílem v této oblasti je především publikace autorského tandemu Petra Zídka a Karla Siebera *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*⁸, jež se okrajově dotýká i činnosti československých expertů na MTC v Egyptě. Jasně vymezený žánr, který autoři zařadili někam na pomezí encyklopedického hesla a případové studie, a nemožnost studia materiálů ve Vojenském ústředním archivu (VÚA) nedovolila dvojici se problematikou hlouběji zabývat.

---

⁵ Autor na dané téma publikoval pouze dílčí studie, např.: VYHLÍDAL, Milan: *Československo-egyptská spolupráce v oblasti vojenského školství v letech 1956–1960. Činnost skupiny prof. Farlíka a počátek Military Technical College v Káhiře*. In: *Historie a vojenství*, 4/2011, s. 71–84; VYHLÍDAL, Milan: *Zakladatelské období Military Technical College v Káhiře. Československá pomoc egyptskému vojenskému školství v letech 1959–1968*. In: *Paměť a dějiny*, 3/2012, s. 33–44; VYHLÍDAL, Milan: *Závěrečná fáze československého působení na MTC v Káhiře. Československá pomoc egyptskému vojenskému školství v letech 1968–1977*. In: *Paměť a dějiny*, 1/2014, s. 79–91.

⁶ Termín Blízký východ je v předložené práci využit nejen pro východní Středomoří, ale i pro přilehlé oblasti včetně například severní Afriky. Shodně termín Blízký východ využívají i historici Petr Zídek a Karel Sieber ve své publikaci *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*.

⁷ K uvedenému tématu viz BAKA, Igor: *Československá vojenská pomoc Líbyi v 70. letech 20. století*. In: *Vojenská história* 2012, č. 1, s. 55–76; BAKA, Igor: *Československá vojenská pomoc Líbyi v prvej polovici osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 55–81; BAKA, Igor: *Československá vojenská pomoc Líbyi v druhej polovici osemdesiatych rokov 20. storočia*. In: *Vojenská história* 2012, č. 4, s. 23–47.

⁸ ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*, Ústav mezinárodních vztahů Praha, Praha 2009. Z pera autorské dvojice pochází i shodně laděná publikace věnující se subsaharské Africe: ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a subsaharská Afrika v letech 1948–1989*, Ústav mezinárodních vztahů Praha, Praha 2007. Sám Petr Zídek je autorem více počinů zabývajících se československými aktivitami v tzv. zemích třetího světa, např.: ZÍDEK, Petr: *Československo a francouzská Afrika v letech 1948–1989*, Nakladatelství Libri, Praha 2006; ZÍDEK, Petr: *Vývoz zbraní do zemí třetího světa v letech 1948–1962*. In: *Historie a vojenství*, 3/2002, s. 523–567 a ZÍDEK, Petr: *Československo a válka v Alžírsku (1954–1962)*. In: *Historie a vojenství*, 2/2003, s. 259–283. Karel Sieber se věnoval například problematice československo-libyjských vztahů: SIEBER, Karel: *Cesta ke spolenectví: Komunistické Československo a Kaddáfího Libye 1969–1979*. In: *Historický obzor. Časopis pro výuku dějepisu a popularizaci historie*, 9–10/2000, s. 226–233.

Činnost československých pedagogů na MTC je krátce zmíněna i v publikaci *Dějiny Egypta*⁹ z řady Dějiny států Nakladatelství Lidové noviny. Autorské trio Ladislav Bareš, Rudolf Veselý a Eduard Gombár se v kapitole *Česko-egyptské vztahy* větší mírou věnuje spíše atraktivnímu obchodu se zbraněmi než souvislostem působení pedagogů na MTC.

Je škoda, že obdobným způsobem je akce zmíněna i v publikaci *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*¹⁰ mapující padesátiletou historii Vojenské akademie v Brně, tedy instituce, jež uvedenou akci v zahraničí zajišťovala. Ještě méně informací o činnosti československých vojenských pedagogů poté nacházíme v reprezentativnější období výše zmíněné knihy s názvem *Vojenská akademie v Brně*¹¹.

Mezi stovkami československých odborníků působících v Egyptě nalzáme řadu známých jmen československého zbrojního průmyslu. Konkrétní jména se dostala i do publikací věnující se československým konstruktérům zbraní. Jde především o dílo Jiřího Fencla *Slavní českoslovenští zbraňáři*¹² a konkrétně biografické heslo prof. Aloise Farlíka, neboli také prvního vedoucího československých expertů působících ve Zbrojních kurzech Alexandrijské univerzity.

I přes malou četnost zaujímají zvláštní místo publikace memoárového charakteru.¹³ Na předním místě musíme zmínit knihu přímého účastníka akce MTC, příslušníka VAAZ a vojáka z povolání, Lubomíra Popelínského *Cestování za zbraněmi*¹⁴. Prof. Popelínský své vzpomínky na egyptskou anabázi podává neotřelým, velice poutavým způsobem. Nepochybně se sem řadí i publikace *Arabsko-izraelské války 1948–1973*¹⁵ z pera autora literatury faktu Ivana Brože. Sám Brož se zahraniční akce zúčastnil v letech 1963–1966 jako tlumočnick a československé účasti na MTC ve své knize část prostoru věnuje.

---

⁹ BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009.

¹⁰ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001.

¹¹ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Vojenská akademie v Brně*. AVIS, Praha 2005.

¹² FENCL, Jiří: *Slavní českoslovenští zbraňáři*. Mladá fronta, Praha 2013.

¹³ Pro úplnější výčet je možné zmínit i memoárovou publikaci plk. v. v. Míty Miloty *Létal jsem „patnáctku“*. Milota totiž mimo jiné v Egyptě v roce 1957 působil jako instruktor pro proudové letouny MiG-17f. Viz MILOTA, Míťa: *Létal jsem „patnáctku“*. Vzpomínky na krásný letoun, jeho pilotáž, kamarády a věci okolo. Svět křídél, Cheb 2010. Na své egyptské působení vzpomíná i plk. v. v. Ing. Milan Forst. Viz FORST, Milan: *Být pánem hvězd a srdcí král. Jednadvacet let u letectva*. Svět křídél, Cheb 2014.

¹⁴ POPELÍNSKÝ, Lubomír: *Cestování za zbraněmi*. Naše vojsko, Praha 2001.

¹⁵ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2010.

Opravdu symbolicky reflektuje činnost československých expertů na MTC v Káhiře zahraniční literatura. Určité zmínky se dostaly alespoň do publikace německého vojenského historika Klause Storkmanna *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*¹⁶ a díky tomu se můžeme dovědět, že českoslovenští pedagogové – vojáci z povolání na MTC působili od roku 1958 a jejich počet zde postupem doby dosáhl necelých dvou set.¹⁷

Zcela neprobádané téma se v minulých letech stávalo předmětem absolventských prací různých vysokých škol. Autor předkládané disertační práce se uvedeným tématem zabývá od roku 2007 a své závěrečné práce obhajoval v letech 2008 a 2010. Problematice činnosti VAAZ při výstavbě MTC v Káhiře se snad jako první věnovala Alena Králová ve své bakalářské práci s názvem *Pomoc VAAZ zemím „3. světa“*¹⁸. Při práci měla k dispozici velmi omezené množství archivních materiálů, a z toho zřejmě pramenily i nepřesné závěry. V roce 2010 se na FF UP v Olomouci uvedené problematice věnovala Lenka Hrabalová. Ve svém díle *Spolupráce Zahraniční fakulty Vojenské akademie Antonína Zápotockého s některými režimy na Blízkém a Středním východě v letech reálného socialismu*¹⁹ se zaměřila především na působení pracovníků z tehdejší ZF VAAZ v Afghánistánu, Iráku, Sýrii, Jemenu a Egyptu, přičemž Egyptu je zde kvůli důležitosti také věnováno nejvíce prostoru. Autorka na necelých pěti stranách podává spíše kvantitativní přehled celé akce a s přihlédnutím k názvu práce se zabývá především 70. léty 20. století. V závěru nás sama informuje o zcela nevyčerpaném tématu.

Na aktivní účast československých pracovníků na MTC nezapomněly ani oficiální internetové stránky doposud úspěšně fungující Military Technical College v Káhiře.²⁰ Československé aktivity jsou zde ale zmíněny s drobnými nepřesnostmi a v naprosté

---

¹⁶ STORKMANN, Klaus: *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*. Ch. Lings Verlag, Berlin 2012.

¹⁷ STORKMANN, Klaus: *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*. Ch. Lings Verlag, Berlin 2012, s. 228.

¹⁸ KRÁLOVÁ, Alena: *Pomoc VAAZ zemím „3. světa“*. Diplomová práce UNOB, Brno 2004.

¹⁹ HRABALOVÁ, Lenka: *Spolupráce Zahraniční fakulty Vojenské akademie Antonína Zápotockého s některými režimy na Blízkém a Středním východě v letech reálného socialismu*. Bakalářská diplomová práce FF UP v Olomouci, Olomouc 2010. Práce je dostupná na internetové adrese: <http://theses.cz/id/lo8aor/99720-967338737.pdf>

²⁰ Internetové stránky Military Technical College jsou dostupné na internetové adrese: <http://www.mtc.edu.eg/main.htm>.

stručnosti. Jakékoli pokusy autora školu v předmětné věci kontaktovat skončily bohužel neúspěšně.

2 Rozbor pramenů a literatury

S přihlédnutím k faktu, že kvůli nízkému stavu zkoumání problematiky se práce opírá především o studium a analýzu relevantních archiválií, musíme se v první řadě zaměřit na ně. Bez nich by práce v uvedené podobě vzniknout nemohla.

K popisu průběhu a činnosti československých vojenských expertů se staly nepostradatelnými materiály uložené převážně ve vojenských archivech. Klíčovými dokumenty disponuje Vojenský ústřední archiv - Správní archiv AČR v Olomouci (VÚA-SA AČR v Olomouci). V rozsáhlé informační základně vzešlé z činnosti VAAZ (archivní fond č. 538/1 a 538/2) se nachází několik kartonů věnující se přímo činnosti československých expertů na MTC v Káhiře. Z velké části jde o hlášení, kontrakty, zápisy z jednání, případně výjezdní karty československých expertů. Uvedené dokumenty jsou přínosné především kvůli roli, jakou VAAZ při pomoci egyptskému vojenskému školství hrála. Akci nejen personálně zabezpečovala, ale Egypťanům poskytovala i své know-how. VÚA-SA AČR Olomouc disponoval v době shromažďování materiálu k disertační práci také osobními spisy vojáků z povolání. Tyto personální materiály byly z důvodu legislativních překážek vytěžovány především u vedoucích československých pracovníků působících v Káhiře. Písemnosti z tohoto poměrně málo využívaného archivu položily základ předkládané práce.

Zajímavé materiály jsou deponovány i ve Vojenském ústředním archivu – Vojenském historickém archivu v Praze (VÚA-VHA Praha). Předmětem zkoumání se zde staly písemnosti z produkce Ministerstva národní obrany a jeho organizačních součástí. Hlavně těch, do jejichž kompetence patřila personální politika, dohled nad vojenským školstvím apod. Konkrétně šlo například o Sekretariát ministra (SM), Správu materiálního plánování (SMP), Správu vojenského školství (SVŠ) a v neposlední řadě i o Hlavní politickou správu (HPS) a Kádrovou správu (KS).

Nezbytným předpokladem k zasazení zkoumané problematiky do širšího rámce se stalo studium materiálů vzešlých z činnosti nejvyšších stranických orgánů tehdejšího Československa. Pouze ty měly v domácím měřítku konečné slovo. Nad nimi stála už jen Moskva. V Národním archivu (NA) byla možnost k problematice československo-egyptských vztahů bádát v archivních fondech Politického byra Ústředního výboru KSČ (PB ÚV KSČ), které od roku 1966 zasedalo pod názvem Předsednictvo Ústředního výboru KSČ (P ÚV KSČ). Pro studium vztahů Československa s různými státy Blízkého východu je zajímavý

i archivní fond Antonín Novotný. Nalézáme zde především přímé reakce na egyptské požadavky, mezinárodní dohody, zápisy z jednání na nejvyšších úrovních. Pro badatele zabývajícími se složitostmi tehdejší československé politiky je analýza materiálů nejvyšších stranických orgánů nezbytná.

K samotnému vysílání československých expertů, často vojáků z povolání či občanských zaměstnanců vojenské správy, se vyjadřovali tzv. státobezpečnostní pracovníci. Současně i činnost většího počtu československých vojenských pracovníků musela být v zahraničí pod kontrolou pracovníků vojenské kontrarozvědky (VKR). Menší měrou se na akci podíleli i pracovníci či agenti vojenské rozvědky, tedy Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA (ZS GŠ ČSLA). Při zkoumání dané problematiky bylo proto nutné studovat i materiály vzešlé z činnosti československých bezpečnostních složek. Zmíněné dokumenty, ke kterým je nutné přistupovat s větší dávkou kritičnosti, se v současné době nacházejí v péči Archivu bezpečnostních složek (ABS).

Z výše uvedených důvodů byla literatura využita především k zasazení zvolené problematiky do širších souvislostí tehdejšího bipolárně rozděleného světa. K uvedenému účelu výborně posloužila již zmíněná publikace autorského tria Ladislava Bareše, Rudolfa Veselého a Eduarda Gombára *Dějiny Egypta*. I literatura věnující se problematice arabsko-izraelských válek je v české a slovenské historiografii velice dobře zastoupena, především publikacemi historika moderních dějin a mezinárodních vztahů Jana Wannera *Bitva o Suez: Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*²¹, *Ve stínu Studené války: Střední východ v letech Eisenhowerovy doktríny 1956–1960*²² a *Krvavý Jom Kippur: Čtvrtá a pátá arabsko-izraelská válka ve světové politice*²³. Od našich východních sousedů pochází kniha z pera Karola R. Sorbyho *Jún 1967: Šest dní, ktoré zmenili Blízky východ*²⁴. Pro orientaci v moderních světových dějinách je nezbytné prostudování mimořádně čtivé publikace Karla Durmana *Popely ještě žhavé I: Válka a nukleární mír*²⁵ a *Popely ještě žhavé II: Konce dobrodružství*²⁶.

---

²¹ WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Libri, Praha 2006.

²² WANNER, Jan: *Ve stínu Studené války. Střední východ v letech Eisenhowerovy doktríny 1956–1960*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2011.

²³ WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur. Čtvrtá a pátá arabsko-izraelská válka ve světové politice*. Libri, Praha 2002.

²⁴ SORBY R., Karol: *Jún 1967. Šest dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Slovak Academic Press, Bratislava 2010.

²⁵ DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Válka a nukleární mír*. Karolinum, Praha 2004.

²⁶ DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Konce dobrodružství*. Karolinum, Praha 2009.

S ohledem na poměrně krátký časový odstup od ukončení československých aktivit v Egyptě se přímo nabízelo kontaktovat přímé účastníky. Snaha byla ve většině případů úspěšná, přičemž skladbu vyzpovídaných osob lze označit z více pohledů za plně reprezentativní – od laborantů, přes učitele, až po vedoucí funkcionáře; od vojáků z povolání, přes občanské zaměstnance vojenské správy až po pracovníky z civilního sektoru. Individuální prožitky a sdělení sice mohou být a jsou poznamenány značnou měrou subjektivity, avšak pevně věřím, že využitím daných svědectví práce získá mnohem plastičtější podobu. Musíme totiž připustit, že materiály uložené v archivech nám vždy poskytnou pouze dílčí obraz dané problematiky.

Pro historické bádání je nepostradatelné archivní prameny podrobovat analýze, kritice a následné interpretaci. Někdy je ale problematická jejich samotná relevance. Zvláště s přihlédnutím k původci, jímž často jsou tzv. státně-bezpečnostní složky státu a orgány politických aparátů. Jejich obsah býval často cíleně zkreslován s účelem diskreditace různých osob či celých hnutí. Doufám, že kombinací a především důsledným porovnáváním pramenů různé provenience se podaří zrekonstruovat co nejvěrnější obraz tehdejší reality a tím pádem dosáhnout vytčeného cíle – rekonstruovat tehdejší události s přihlédnutím k základním determinantům, souvislostem a různým doprovodným jevům.

3 K předpokladům československé pomoci ve vojenské oblasti

Po vzniku státu Izrael v roce 1948 se stal Blízký východ neklidnou oblastí. První válku o nezávislost Izrael vyhrál i díky dodávkám československých zbraní a československé pomoci při výcviku vojenských specialistů.²⁷ Naděje vložené do něj jako do možného komunistického státu a možného nástupiště pro expandující Sovětský svaz, vzaly postupem doby za své a zájem Moskvy se zaměřil jiným směrem. Zanedlouho mělo dojít ke změnám v sousedním Egyptě.

Egypt vždy svým způsobem patřil mezi zajímavé československé obchodní partnery. Po 2. světové válce se Československo podílelo na vyzbrojování Egypta i palestinských Židů. Navzdory snaze pražské komunistické vlády nezpřetrhat úplně vztahy s Egyptem došlo vinou velkorysé podpory židovského státu v prvních letech jeho existence k narušení zbrojních dodávek do Egypta.²⁸

Politická překážka pro opětovné sblížení s Egyptem padla v polovině roku 1950, kdy došlo k zákazu vývozu zbraní do Izraele. Dne 24. října 1951 byla v Praze podepsána nová obchodní a platební dohoda, jejíž součástí se stal důvěrný protokol. V něm se Československo zavázalo k dodání zbraní a munice dle výběru egyptských expertů v hodnotě asi 6 milionů egyptských liber, a to proti egyptské bavlňe. Československo ale v uvedené době Egyptu žádné zbraně ještě nedodalo.²⁹

Další mezikrok byl učiněn v noci z 22. na 23. července 1952. Revoluce asi stočlenné organizace Svobodných důstojníků smetla nenáviděného krále Fárúqa, nicméně převrat Svobodných důstojníků ani vnitropolitický zápas mezi jejich hlavními představiteli, Džamalem Násirem a Muhammadem Nadžíbem, nevyvolaly na československé straně zvláštní pozornost.³⁰ Přesto již roku 1952 v Egyptě vzniklo československé vyslanectví.

Prezident Násir měl ambice stanout v čele arabského světa. Šlo mu proto v první řadě o zbraně. Po počátečním pokusu Egypta o orientaci na Spojené státy, které ale odmítly dodat

---

²⁷ Uvedené problematice se věnuje celá řada studií i publikací, např.: HABERMANN, Tomáš: *Československo a vznik státu Izrael*. In: *Dějiny a současnost*, 10/2013, s. 46-49; DUFEK, Jiří - ŠLOSAR, Vladimír: *Pomoc Československa při vzniku izraelského letectva v roce 1948*. In: *Historie a vojenství*, 1/1993, s. 98-111; PEJČOCH, Ivo: *Výcvik příslušníků brigády Hagana v Československu*. In: *Historie a vojenství*, 2/2011, s. 4-21 a HELLEBRAND, Karel – RADINA, Vladislav: *Chel ha avir. Izraelské letectvo*. Svět křidel, Cheb 1994. V žádném případě nejde o vyčerpávající přehled prací.

²⁸ ZÍDEK, Petr: *Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962*. In: *Historie a vojenství* 2002, č. 3, s. 540.

²⁹ Tamtéž, s. 540–541.

³⁰ BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009, s. 680.

vojenskou techniku, začala Káhira sondovat v komunistické části světa. Sovětský svaz reagoval poměrně rychle. Egypt se mohl stát výbornou alternativou ke ztracenému Izraeli. Představa Egypta coby sovětského satelitu dodala celé věci politický rozměr. Východ mohl Násirovi skutečně nabídnout moderní vojenskou techniku a k tomu výhodné dlouhodobé úvěry.

Vojenská podpora, kterou Československo na přelomu 40. a 50. let 20. století věnovalo největšímu egyptskému nepříteli – státu Izrael, mohla být pomalu a oboustranně zapomenuta. Koneckonců nejenom Praha si to po tzv. politickém procesu Slánský a spol. z celého srdce přála. V souladu s novou politikou Sovětského svazu a egyptským přáním nevstupovat do přímého smluvního vztahu s Moskvou byla Praha připravena vojenskou pomoc poskytnout právě Káhiře. V této době československé vyslanectví povýšilo na velvyslanectví. Šlo jen o logický důsledek zesílení intenzity vzájemných vztahů a nic již nebránilo tomu, aby se Egypt tímto způsobem postupně zařadil k významným československým partnerům.

Navzdory zákazu prodeje zbraní do kapitalistických států došlo po výjimce z dubna roku 1955 k povolení vývozu celkem nevýznamného počtu 200 kusů pistolí ráže 7, 65 mm a asi 120 000 kusů nábojů k nim.³¹ Je otázkou, zda k vývozu došlo, či nikoli, ale tento akt se stal symbolickou předzvěstí ohromných zbrojních kontraktů.

Stejně jako další státy Východní bloku i Československo bylo pevně zakotvené do východoevropských struktur, a tudíž zcela ve vleku Sovětského svazu. Nehovoříme proto o vlastní politice uplatňované Československem vůči Násirovskému Egyptu, ale naopak ji musíme posuzovat zcela v kontextu postavení Československa coby sovětského satelitu.

PB ÚV KSČ ve svém usnesení z 8. srpna 1955 posvětilo souhlas k jednání o speciálních dodávkách do Egypta.³² Dne 20. srpna 1955 přiletěla do Prahy delegace vedená Muhammadem Háfizem Ismá'ílem (1918–1997), důležitou osobou zplnomocněnou k uzavření patřičné smlouvy. O tři dny později začala jednání s československými a sovětskými zástupci. Dne 12. září podepsal egyptský zmocněnec s československým

---

³¹ NA, A ÚV KSČ 02/, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 34, arch. j. 44, b. 6, *Povolení výjimky ze zákazu vývozu pistolí 7, 65 do Egypta.*

³² NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 66, arch. j. 82, b. 19, *Zpráva o výsledku jednání o dodávkách speciálního materiálu z ČSR do Egypta.*

ministrem zahraničního obchodu Richardem Dvořákem dohodu o dodávkách zbraní.³³ Vzhledem k tomu, že kontrakt počítal s materiálem dodávaným sovětskou stranou, podepsal dne 16. září 1955 Dvořák ještě smlouvu s náčelníkem sovětského GIU genmjr. Georgijem Stěpanovičem Sidorovičem (1903–1985). Sověti se zavázali do Egypta uvolnit proudové bombardéry Il-28 (včetně cvičných verzí), obrněné automobily BTR-152, vyprošťovací tanky, motorové torpédové čluny, dopravní letouny Il-14, 37 mm protiletadlová děla vz. 39, radiolokátory P-8, dopravní loď s výtlakem do 3 000 tun, minolovky pro mělkou vodu, pojízdné dílny, munici apod. V souladu s egyptským přáním figurovalo jako jediný smluvní partner pouze Československo. Objem dohody představoval hodnotu neskutečných 921 milionů Kčs, přičemž sovětský podíl činil celých 523 milionů Kčs. Na 75 % objemu dohody Egyptané obdrželi úvěr. Celou akci vedlo od této chvíle Ministerstvo zahraničního obchodu (MZO) pod krycím označením „Akce 105“.³⁴

Protože egyptská strana žádala dodávky okamžitě a z převážné části je ukončit do 1. března 1956, musela být část materiálů expedována ze skladů nebo uvolněna z bilančních přidělů Ministerstva národní obrany (MNO) na roky 1955 a 1956. Jeho export měl být zrealizován v několika etapách a zbraně, které československý průmysl nevyráběl, dodala přímo Moskva.³⁵

Dopravu a střežení zásilek na území Československa, včetně překládání ve stanici Čierná nad Tisou, zajišťovalo MNO. Ze skladů MNO byl v průběhu 4 měsíců a stejným počtem transportů materiál přepraven 639 vagóny. Dalšími 462 vagóny ho transportovali přímo z výrobních závodů. Na přání egyptského zákazníka byl navíc dlouhodobě konzervován. Dodávky z ČSR do Egypta se prováděly přes území Sovětského svazu, který zajišťoval jejich dopravu z přístavu Nikolajev a dále svými plavidly. Menší část se odesílala železnicí do jugoslávského přístavu Rijeka a dále egyptskými a jugoslávskými loďmi. Na

---

³³ Československo-egyptská zbrojní dohoda se stala poměrně atraktivním tématem pro izraelské historiky, např. LARON, Guy: *Cutting the Gordian Knot: The post-WWII Egyptian Quest for Arms and the 1955 Czechoslovak Arms Deal*. CWIHP Working Paper No. 55, February 2007, s. 41–42.

<http://www.wilsoncenter.org/publication/cutting-the-gordian-knot-the-post-wwii-egyptian-quest-for-arms-and-the-1955-czechoslovak> [cit. 20. srpna 2015]

³⁴ NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 66, arch. j. 82, b. 19, *Zpráva o výsledku jednání o dodávkách speciálního materiálu z ČSR do Egypta; Smlouva mezi vládou Československé republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o dodávkách speciálního materiálu do Egypta a o účtování těchto dodávek*; WANNER, Jan: *Československo-egyptská zbrojní dohoda z roku 1955*. In: *Slovanský přehled 88–2002*, č. 1, s. 63–64.

³⁵ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 522, *Zpráva o splnění dodávek vojenské techniky ze zásob ministerstva národní obrany podle mezistátní smlouvy uzavřené mezi Československou republikou a republikou Egypt dne 12. září 1955*, sign. 26/7/7.

zkoušku část materiálu šla i přes Dunaj do rumunského přístavu Konstanca. V první etapě do 5. října 1955 předala československá strana Sovětům v Čopu 20 ks letadel MiG-15bis, 2 ks letadel MiG-15UTI, 25 ks letadel Jak-11 a 50 ks padáků RAKETA. V druhé etapě do 10. listopadu 1955 mělo dojít k předání 100 ks tanků T-34/85, ve třetí etapě do 25. prosince 1955 celkem 60 ks letadel MiG-15bis, 4 ks letadel MiG-15UTI, 100 ks tanků T-34/85, 4 ks zařízení pro tažení terčů pro vzdušnou střelbu.³⁶

Již 27. září 1955 oznámil egyptský prezident Násir při jednom ze svých plamenných projevů uzavření dohody o dovozu na dovoz zbraní. Následné reakce ve světě vyvolaly v Praze pochybnosti o dalším postupu. Sověti ale trvali na bezvýhradné podpoře Násira. V tomto duchu nechali sovětští zástupci zveřejnit své prohlášení v Tiskové agentuře Sovětského svazu (TASS). Československé vedení uposlechlo sovětských pokynů a na zvláštním jednání PB ÚV KSČ schválilo text prohlášení³⁷ k této dohodě.³⁸

Zainteresovanou část světa neskutečný objem zbrojního obchodu šokoval. Na přelomu ledna a února roku 1956 přeložila československá strana poslední zásilku zářijového kontraktu v Čierné nad Tisou³⁹ na vagony se sovětským rozchodem kolejí a odeslala do sovětských přístavů. Ze zásob MNO se v této poslední etapě podařilo odeslat 13 železničními transporty celkem 169 ks 57 mm protitankových kanonů vz. 43, 26 ks 122 mm kanonů vz. 31/37, 24 ks 130 mm raketometů vz. 51, 5 ks 100 mm tankových kanonů pro SD-100, statisíce kusů munice větších i menších ráží, ruční granáty a optický materiál. Z průmyslových podniků se exportovalo 30 ks samohybných děl SD-100, záložní motory a náhradní díly pro tanky a samohybná děla, vzorky terénních automobilů T-805, Škoda 706, Praga V3S⁴⁰, 40 ks 122 houfnic vz. 38, 24 ks 122 mm kanonů vz. 31/37, včetně munice, dále

---

³⁶ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 522, *Zpráva o splnění dodávek vojenské techniky ze zásob ministerstva národní obrany podle mezistátní smlouvy uzavřené mezi Československou republikou a republikou Egypt dne 12. září 1955*, sign. 26/7/7; VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 523, *Věc: zpráva o plnění úkolů spojených s vývozem vojenské techniky*, sign. 26/7/7/470B

³⁷ Československá vláda na základě instrukcí z Moskvy kontrakt oficiálně prohlásila za dohodu uzavřenou „na základě nezadatelného práva suverénních států vstupovat v smlouvy odpovídající jejich oprávněným zájmům a není spojena se žádnými podmínkami“. NA, A ÚV KSČ 02/, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 64, arch. j. 80, b. 1, *Prohlášení vlády ČSR k československo-egyptské obchodní dohodě*.

³⁸ ZÍDEK, Petr: *Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962*. In: *Historie a vojenství* 2002, č. 3, s. 543.

³⁹ Pro zajištění „hladkého průběhu“ překládky v Čierné nad Tisou byla z působnosti 2. Vojenského okruhu vyčleněna čtyřicetiletá strážní jednotka pod vedením jednoho důstojníka. VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 521, *Věc: Zajištění úkolu 105*, sign. 26/7/7/11B.

⁴⁰ Do Egypta bylo odesláno po dvou nákladních automobilech T-805, V3S a Škoda 706 za účelem provedení zkoušek v tamějších klimatických podmínkách. Zkoušky byly řízeny zástupci egyptské armády se „zaměřením zavedení našich vozidel do výzbroje egyptské armády“. U zkoušek, které probíhaly v dubnu, až červnu 1956 byl přítomen i zástupce MNO technik kpt. Vladimír Holub. Na základě uvedených zkoušek vznikla i detailní

i náhradní díly pro letadla, pohonné hmoty, mazadla, 1, 25 kW soupravy a záložní tankové radiostanice. Materiál do Čierné nad Tisou jen v této závěrečné etapě muselo dovést na 450 železničních vagonů.⁴¹

Ještě v říjnu roku 1955 československá strana obdržela požadavky od náměstka egyptského ministra války gen. Hassana Ragaba Fahyho. Zásadní je, že mimo obligátní žádost na licenční výrobu zbraní poprvé sondoval i československé možnosti při výstavbě egyptského vojenského školství. V souvislosti s tím žádal o návštěvu Vojenské technické akademie v Brně (VTA). Nové požadavky Praha ihned konzultovala se sovětským zmocněncem gen. G. S. Sidorovičem. Sověti sice poukázali na značný rozsah egyptských požadavků, ale jednoznačné stanovisko nedali.⁴²

Jen do ledna roku 1957 uzavřelo Československo s Egyptem celkem tři dohody na dodávky vojenské techniky. U dohod ze dne 10. dubna 1956 a 15. srpna 1956 ještě participovala Moskva. Naopak kontrakt z 19. října 1956 plně zajistila československá strana.⁴³

Československo, po Sovětském svazu, hrálo ve vývozu zbraní nejvýznamnější úlohu a ostatní státy Východního bloku v uvedeném směru v mnohém předběhlo. Například nejvyšší bulharské orgány rozhodly o první dodávce zbraní na Blízký východ 15. května 1959, ale až následující rok, kvůli výraznému zeštíhlení svých ozbrojených sil, Bulharská lidová republika (BLR) do Egypta odprodala větší množství pěchotních zbraní.⁴⁴

Podíl BLR na obchodu se zbraněmi se jeví jako poměrně skromný a v žádném případě se nemohl rovnat kontraktům realizovaným se Sovětským svazem a Československem. Bulharsko nekonkurovalo ani počtem svých vojenských instruktorů v zemích tzv. třetího světa.⁴⁵

„Konečná zpráva o průběhu zkoušek vozidel československé výroby v Egyptě“. VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 521, *Věc: Vyslání specialisty do Egypta*, sign. 26/7/7/8B; VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/TS 1956, k. 534, *Věc: Cestovní zpráva ze zahraniční cesty do Egypta (akce 105)-zaslání*, sign. 24/1/3B-25.

⁴¹ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 521, *Věc: Příprava odeslání IV. části dodávek materiálu pro Egypt*, sign. 26/7/7/27B.

⁴² NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 67, arch. j. 83, b. 23, *Věc: požadavky na dodávku speciálních zařízení z ČSR do Egypta, přednesené náměstkem ministra války republiky Egypta generál Ing. Hassan Ragabem Fahy*.

⁴³ NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 126, arch. j. 162, b. 2a, *Zpráva pro politické byro ÚV KSČ o dalších dodávkách speciálního materiálu do Egypta*.

⁴⁴ BAEV, Jordan: *Eastern Europe and the Six Day War: The Case of Bulgaria*. In: Ro'í Yaacov a Morozov Boris (ed.). *The Soviet Union and the June 1967. Six Day War*. Stanford University Press, Redwood City, 2008, 178; BAEV, Jordan: *Bulgarian Arms Delivery to Third World Countries 1950-1989*. Parallel History Project on Cooperative Security (PHP). September 2006.

http://www.php.isn.ethz.ch/collections/coll_armstrade/introduction.cfm?navinfo=23065 [cit. 1. září 2015]

⁴⁵ BAEV, Jordan: *Bulgarian Arms Delivery to Third World Countries 1950-1989*. Parallel History Project on Cooperative Security (PHP). September 2006.

Velice sporné je zapojení Polské lidové republiky (PLR) do československo-egyptského kontraktu ze září roku 1955. Role Sovětského svazu při realizaci tohoto ohromného zbrojního obchodu je nepopiratelná. Nicméně již v době plnění dohod se v izraelském tisku objevovaly informace o dodávkách polských plavidel do Egypta. Později i egyptští autoři údajně s odvoláním na fakt, že smlouva byla dle archivu egyptského námořnictva v Káhiře podepsána ve Varšavě, vzali informace ze sousedního Izraele za potvrzené a pravdivé.⁴⁶ Uvedená skutečnost zřejmě začala žít svým vlastním životem a nacházíme ji v již zmíněné publikaci Jana Wannera⁴⁷. I s přihlédnutím k materiálům PB ÚV KSČ⁴⁸ deponovaných v NA můžeme vlastní angažmá PLR v uvedeném kontraktu vyloučit.⁴⁹ PLR svou účast zvýšila po Suezské válce. Mimo politické podpory Násirově Egyptu přijala na školení příslušníky egyptských ozbrojených sil.⁵⁰

Taktéž Německá demokratická republika (NDR) se do podpory Egypta zapojila ve stejné době jako BLR, tedy až koncem roku 1960. Sovětský svaz pravděpodobně ani nechtěl v průběhu 50. let 20. století vnitřní režim NDR zbytečně oslabovat. Koneckonců Národní lidová armáda (NLA) se v uvedené době nacházela stále ve výstavbě. Počáteční pomoc ze strany NDR spočívala pouze ve školení vojenských psodů.⁵¹ V porovnání s ohromnými zbrojními zakázkami z poloviny 50. let se jednalo o více než bezvýznamnou záležitost. Reálné úvahy o prodeji zbraní se objevují až počátkem roku 1967.

Podobně na tom byla i Maďarská lidová republika (MLR), která první kontrakt na vývoz speciální techniky uzavřela až v roce Šestidenní války (1967), a to se Sýrií. Na Blízký východ tehdy putovaly radiostanice a munice v hodnotě 40 milionů forintů. V roce 1968 Sýrie zakoupila radiostanice za 100 milionů forintů a podepsala první smlouvu na dodání

---

http://www.php.isn.ethz.ch/collections/coll_armstrade/introduction.cfm?navinfo=23065[cit. 1. září 2015]

⁴⁶ OBEIDAT, Hayssam: *Stosunki Polski z Egiptem i Irakem w latach 1955–1989*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2001, s. 64, 207.

⁴⁷ WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Praha 2006, s. 158–160.

⁴⁸ Již podle smlouvy mezi Československem a Sovětským svazem měl SSSR Egyptu dodat motorové torpédové čluny, dopravní loď s výtlačkem do 3 000 t a minolovky pro mělkou vodu. O případném zapojení PLR zde nejsou zmínky. NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 66, arch. j. 82, b. 19, *Smlouva mezi vládou Československé republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o dodávkách speciálního materiálu do Egypta a o účtování těchto dodávek*.

⁴⁹ PLR do Egypta vyvážela především průmyslové investiční celky pro hornictví, zemědělství, cukrovarnictví, energetiku a stavebnictví. OBEIDAT, Hayssam: *Stosunki Polski z Egiptem i Irakem w latach 1955–1989*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2001, s. 145, 208–209.

⁵⁰ OBEIDAT, Hayssam: *Stosunki Polski z Egiptem i Irakem w latach 1955–1989*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2001, s. 66.

⁵¹ STORKMANN, Klaus: *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*. Ch. Lings Verlag, Berlin 2012, s. 162–163, 185.

protivzdušných kompletů S-60 (57 mm protiletadlových automatických děl, radiolokátorů a přístrojů na řízení palby).⁵²

Vojenská technika dodávaná Egyptu vyžadovala odborně vyškolený personál, který by ji dokázal ošetřovat a náležitě využít v bitevním poli. V roce 1955 přišel z Káhiry požadavek na zaškolení celkem 152 příslušníků egyptských ozbrojených sil. Československá strana ho akceptovala s tím, že školení proběhne na VTA AZ ve dvou až třech skupinách v termínu od 1. prosince 1955 do 30. července 1956. Uvedená instruktáž měla egyptským uchazečům poskytnout znalosti na takovém stupni odbornosti, který by jim umožnil stát se instruktory uvedené techniky ve vlastní zemi. Šlo především o zvládnutí tanku T-34/85, transportéru BTR-152, samohybného děla SD-100, kanónů ráže 122 mm, letounů Jak-11, MiG-15, Il-28, tedy především těch bojových prostředků, které Československo podle uzavřených dohod do Egypta vyváželo.⁵³

Českoslovenští zástupci konzultovali celou věc s příslušnými orgány sovětské armády. Účastníci prvního kurzu nastoupili již 30. listopadu 1955. Školení na obrněných transportérech BTR-152 sovětská strana zajistila přímo na egyptské půdě. Letecký výcvik v Československu potom provedli domácí a sovětsí instruktoři. Moderní leteckou techniku dodala sovětská strana.⁵⁴

S ohledem na specifické podmínky Egypta a na jisté nebezpečí, jež plynulo z přístupu Egyptanů do přísně utajovaných československých vojenských zařízení, se vážně uvažovalo o přesunutí kurzů středních a generálních oprav všech druhů techniky dodávaných Československem přímo do Egypta.⁵⁵

---

⁵² GERMUSKA, Pál: *Začiatky maďarského exportu vojenskej techniky na Blízky východ*. In: *Vojenská história* 2006, č. 3, s. 65.

⁵³ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 74.

⁵⁴ Tamtéž, s. 75.

⁵⁵ Tamtéž, s. 75.

4 Zbrojní kurzy při Alexandrijské univerzitě v letech 1956–1958

4.1 Souvislosti vzniku Zbrojních kurzů Alexandrijské univerzity a počátek činnosti československých expertů v egyptském školství

Pro chod každé moderní armády je nezbytné fungující a kvalitní vojenské školství. V Egyptě, kde drtivá většina vůdců z armády vzešla a kde se armáda stala významným politickým činitelem, to platilo dvojnásob. Egyptané proto již od roku 1955 sondovali možnosti případné československé účasti na vedení specializovaných kurzů pro vysokoškolsky vzdělané egyptské důstojníky.

Československá strana v uvedené věci neváhala a na přímou žádost egyptského ministra zbrojního průmyslu gen. Hasana Radžaba pověřila nejvyšší stranické orgány počátkem roku 1956 MNO organizací výuky zbrojní specializace přímo v Egyptě. „*Higher Course of Armament*“ (Vyšší zbrojní kurz) pro inženýry vojenských podniků a vybrané důstojníky egyptské armády měl proběhnout na půdě Alexandrijské univerzity.⁵⁶

Dne 30. ledna 1956 požádal Náčelník Generálního štábu Československé lidové armády (NGŠ ČSLA) genplk. Václav Kratochvíl (1903–1988) prvního náměstka ministra národní obrany genpor. Otakara Rytíře (1913–1979) ve smyslu výše uvedených pokynů o výběr expertů pro činnost v materiálech prozatím uváděného „*vojenského technického učiliště*“. Egyptská strana projevovala vážný zájem hlavně o odborníky pro chemii a konstrukci zbraní. NGŠ ČSLA žádal, aby podle dohody s náčelníkem VTA AZ byl ministrově nejlépe do 10. února 1956 předložen návrh osob k zajištění tohoto alexandrijského kurzu. Kalkulovalo se s tím, že vyslaná expertní skupina zahájí po příjezdu do Egypta okamžitě přípravné práce, aby se výuku podařilo zahájit ještě v průběhu roku 1956. Z důvodu časového tlaku přicházel jako vedoucí skupiny v úvahu náčelník Tankového fakulty VTA AZ genmjr. Antonín Matl (1911–1977), náčelník katedry pružnosti a pevnosti prof. Alois Farlík (1900–1985)⁵⁷ nebo náčelník katedry konstrukce leteckých motorů prof. Ing. František Musil.

---

⁵⁶ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Závěrečná zpráva o činnosti Higher Course of Armament v Alexandrii*, sign. 30/3/1.

⁵⁷ Alois Farlík se narodil 23. října 1900 v Brně. Za 1. světové války se nejprve vyučil řezníkem, následně vystudoval reálku a po ní i Vysokou školu technickou v Brně. Na brněnské technice působil v letech 1923 až 1928 jako asistent Ústavu dynamiky a hydromechaniky. Protože se zabýval vnější i vnitřní balistikou, dostal se v roce 1928 do Čs. zbrojovky v Brně a zde vybudoval balistické oddělení. V roce 1935 byl pověřen vedením výzkumu malorážové munice, nejprve v bratislavské muniční továrně, poté v pobožce Zbrojovky Brno v Povážské Bystrici, kde vedl i pokusnou dílnu pro munici. Po válce mu byl svěřen opět výzkum střeliva a v roce 1947 se stal místoředitelem zbrojního odboru. Mimo to působil jako externí docent na strojní fakultě VUT

Vzhledem k časové tísní nedošlo k pohovorům a pouze náčelník SVŠ genmjr. Oldřich Dvořák vznášel k některým kandidátům své výhrady. Komise VTA AZ za vedoucího budoucí skupiny vybrala nakonec prof. Farlíka a dva asistenty – doc. Ing. Dr. Čestmíra Vermouzka (z katedry chemické technologie) a Ing. Pavla Weidenthalera (z katedry fyzikální a analytické chemie). Původně měl v rámci prvního turnusu (září 1956 až prosinec 1956) vycestovat do Egypta prof. Alois Farlík (jako případná náhrada byl prověřován i Ing. František Dostál), kpt. Ing. Břetislav Dvořák, Ing. Viktor Kanický a překladatelé kpt. Ing. Vlastimil Maňoušek a mjr. Milan Vokurka. V rámci druhého turnusu (od ledna 1957 do března 1957) mělo jít o kpt. Ing. Oldřicha Slavíčka a mjr. Ing. Ladislava Kroce. V rámci třetího turnusu (od dubna 1957 do června 1957) měl do Egypta přiletět prof. Otakar Söhnel (jako náhrada současně prověřován i Ing. Milan Vocel). O schvalování členů skupiny se rozhodovalo na jiných úrovních a prvotní představy doznaly proto značných změn.⁵⁸

Ve dnech 9. až 15. srpna 1956 vedl prof. Farlík v Káhiře jednání s egyptskými zástupci, ze kterých se zrodil kompromis zcela závislý na egyptských finančních možnostech a úrovni zbrojního průmyslu. Závěrečná jednání, jak hlásil Farlík svým nadřízeným, se nemohla zbavit značné obecnosti, protože se doposud nepodařilo specifikovat ani konkrétní studijní obory. Až z osobního rozhovoru Farlíka s genmjr. Muhammadem al-Bishrim vyplynul zájem o „*zřízení kursů pro inženýry zbrojních podniků, inženýry-důstojníky v opravných zbrojního materiálu, popřípadě i důstojníky technických jednotek*“. Mimo to se i přes odpor Káhirské univerzity definitivně potvrdilo místo realizace kurzu na Alexandrijské univerzitě.⁵⁹

Po jednání prof. Farlíka žádala Hlavní kádrová správa MNO (HKS MNO) ve značném spěchu náčelníka Hlavní správy Vojenské kontrarozvědky (HS VKR) o kontrolu všech

---

v Brně. V roce 1951 byl jmenován řádným profesorem a vedoucím katedry technické mechaniky, pružnosti a pevnosti na nově zřízené Vojenské technické akademii v Brně. V letech 1956 až 1958 působil jako vedoucí skupiny učitelů, která zajišťovala specializované kurzy pro univerzitu v Alexandrii. Po návratu pracoval jako vedoucí Katedry technické mechaniky, pružnosti a pevnosti na nově vytvořené Fakultě strojní VUT v Brně. V důchodu ještě působil v Ústavu fyzikální metalurgie ČSAV v Brně. Zemřel 4. července 1985. POPELÍNSKÝ, Lubomír.: *Československé automatické zbraně a jejich tvůrci*. Naše vojsko, Praha 1999, s. 90–91.

⁵⁸ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1956, k. 445, *Věc: Vojensko-vědecká pomoc Egyptu*, sign. 73/5/1-7A; VÚA-VHA, f. MNO-KS 1956, k. 329, *Věc: Žádost o prověření specialistů, kteří budou vysláni do Egypta*, sign. 95/5-II; VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny vojenské akademie*, AVIS, Praha 2001, s. 75.

⁵⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1956, k. 523, *Zpráva o jednání prof. Ing. Farlíka s egypt. misí*, sign. 26/7/7; VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1957, k. 398, *Věc: Závěrečná zpráva o činnosti „Armament Engineering Higher Course“*, vedený učiteli VTA-AZ, vedoucí akce prof. Ing. Farlík, sign. 30/3/58.

kandidátů na výjezd ze „*státobezpečnostního*“ hlediska.⁶⁰ Šlo o prověření osob vzešlých z káhirskeho jednání. Podle něj měl vnitřní balistiku a teorii, konstrukci a technologii výroby zbraní vést prof. Farlík, Ing. Kanický, Ing. Myslík a Ing. Galaš. K dispozici měli být dva překladatelé pro překlad skript – Dr. Božka a Ing. Pavlíka. Teorie a konstrukce děl a technologie měla být přednášena šéfkonstruktérem Škodových závodů v Plzni Ing. Žůrkem. Vnější balistika měla padnout na bedra mjr. Ing. Golkovi. Konstrukci munice a zaměřovačů měl přednášet prof. Ing. Söhnel z VTA AZ a Ing. Schwarz ze Škodových závodů v Plzni.⁶¹ Z materiálů vyplývá, že prof. Farlík navrhoval své možné spolupracovníky pravděpodobně bez konzultace s nadřízenými a podle svého uvážení. Prof. Farlík věřil, že pokud zásahem československých ministerstev nedojde k nepředvídaným změnám v personálním složení, podaří se dodržet termín zahájení přednášek, tedy 1. říjen roku 1956.⁶² Nicméně ke změnám přece jen došlo. Konečné personální složení první skupiny „*Higher Course of Armament*“ přibližuje *Tabulka č. 1* v kapitole *Přílohy*. Ilustruje stav z konce roku 1956.

Protože první skupina vysokoškolských učitelů s tlumočnický přiletěla do Káhiry až 2. října 1956, musela ihned zahájit výuku. Československé pedagogy přijal rektor a profesorský sbor Alexandrijské univerzity. Veškeré návrhy programů výuky přijala egyptská strana bez podstatnějších změn. Jelikož rektor nemohl dát prof. Farlíkovi záruku utajení obsahu přednášek a bezpečného uložení podkladů a vzorků zbraní, nechal po dohodě s egyptským ministerstvem zbrojního průmyslu výuku přeložit do blízkého Abúkiru, ležícího v deltě Nilu. V nově zvoleném místě se nacházel velice moderní muniční závod a tamější kanceláře a laboratoře se přímo nabízely k využití. Abúkir se nakonec stal jejich trvalým pracovištěm a do Alexandrie jezdili v budoucnu pouze na zasedání vědecké rady.⁶³

Skupina mimo jiné dostala k dispozici šest egyptských kresličů a čtyři stenotypisty, kteří měli za úkol psát skripta a tabulky. Jak vzpomíná Ing. Kanický, egyptský personál disponoval minimálními znalostmi anglického jazyka.⁶⁴ Podle dochovaných zpráv s nimi prof. Farlík nebyl spokojen, když na jejich účet dodával: „*Nevyhovují ani po stránce jazykové, ani odborné, takže v tomto směru jsou veliké svízele, které v našich poměrech jsou*

---

⁶⁰ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1956, k. 329, *Věc: Žádost o prověření specialistů, kteří budou vysláni do Egypta*, sign. 95/5-II.

⁶¹ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1956, k. 523, *Zpráva o jednání prof. Ing. Farlíka s egypt. misí*, sign. 26/7/7.

⁶² Tamtéž.

⁶³ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022; Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

⁶⁴ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

*nepředstavitelné. Tak např. napsání 10 stránek skript trvá 4 až 5 dní, poněvadž se hemží chybami a přepsáními. Lepší materiál jak stenotypistů a kresličů nelze obdržet. Jsou jen zvyklí na arabštinu a na pomalé východní tempo...*⁶⁵

Někteří egyptští vyučující absolvovali významné školy ve Velké Británii a Spojených státech amerických a podle tehdejšího účastníka zbrojních kurzů, Ing. Viktora Kanického, z československé přítomnosti mnoho radosti neměli. Nadšení nemohli být ani z přítomnosti sovětských instruktorů. Ačkoli dle Ing. Kanického působili Sověti v Egyptě „*inkognito*“⁶⁶ a Egyptané na to také přísně dbali.⁶⁷

Téměř celá skupina egyptských posluchačů měla z pochopitelných důvodů výborné znalosti angličtiny a s přednáškami v cizím jazyce neměli potíže. Na druhou stranu příprava na vedení přednášky v anglickém jazyce se pro kontrahované učitele stávala velice náročnou. Jelikož dopoledne českoslovenští experti přednášeli, odpoledne vedli konstrukční semináře, početní cvičení a konzultace, trávili v zaměstnání 14 až 16 hodin denně. Tím ovšem práce z daleka nekončila. Následně museli připravovat přednášky a redakci přepsaných skript. I proto se nepostradatelnými stali tlumočníci – odborník z praxe kpt. Ing. Vlastimil Maňoušek a mjr. Ing. Milan Vokurka, jinak též pracovník VKR.⁶⁸

Posluchači netvořili jednolitou skupinu. Přednášky navštěvovali jak civilní inženýři ze zbrojních továren, tak i důstojníci s inženýrským vzděláním a v neposlední řadě důstojníci s přípravným kurzem na Alexandrijské univerzitě. I proto některá skripta nešlo plně využít. O důstojníky „*neinženýry*“ prof. Farlík projevoval největší obavy.⁶⁹

4.2 Důsledky Suezské války pro československé občany působící v MTC

Dne 26. července 1956 při oslavách výročí egyptské revoluce vystoupil egyptský prezident Násir před dvoustetisícovým davem v Alexandrii. V následujícím emotivním projevu oznámil, že do Egypta neproudí pouze zbraně z Československa, ale i ze Sovětského

---

⁶⁵ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022.

⁶⁶ Na základě jedné příhody z letiště ve švýcarském Curychu Kanický a další naši experti dokonce zjistili, že Sověti přijížděli do Egypta na československé pasy. Jinak se sovětskými instruktory ani s ostatními československými experty nepřicházeli do většího kontaktu. V Egyptě v dané době působili i experti ze Švédska a Německé spolkové republiky. Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

⁶⁷ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

⁶⁸ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022; Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

⁶⁹ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022.

svazu. Další překvapení přišlo záhy, když nadšené zástupy informoval o znárodnění Společnosti Suezského průplavu ve prospěch lidu.⁷⁰

Reakce ze zahraničí na sebe nenechaly dlouho čekat a ze strany Velké Británie a Francie byly kvůli ochraně svých akcionářů velice vznětlivé. Ihned zareagoval i Sovětský svaz se svými satelity. Československá vláda mimo jiné 13. srpna 1956 ve svém prohlášení uvedla, že „*dekret egyptské vlády ze dne 26. července 1956, kterým byla znárodněna Společnost Suezského průplavu, je aktem naprosto zákonným, vycházejícím z nezadatelného práva Egyptské republiky jako suverénního státu znárodnit tento průplav, tvořící integrální součást egyptského státního území a zajistit jeho plné využití ve prospěch egyptského národa*“.⁷¹

V podobném duchu okamžitě reagovali i představitelé dalších sovětských satelitů. Náměstek polského ministra zahraničních věcí Marian Naszkowski (1912–1996) předal velvyslanci Velké Británie prohlášení, ve kterém souhlasil s egyptským znárodněním Společnosti Suezského průplavu jako „*rozhodnutí vyplývající z nepopiratelných suverénních práv Egypta*“.⁷²

Československo odsoudilo i britsko-francouzský plán na srpnové svolání signatářů konstantinopolské konference z roku 1888 do Lancasterského paláce v Londýně, který měl situaci kolem Suezského průplavu řešit. Praha navíc projevila o účast⁷³ na uvedeném setkání zájem.⁷⁴

Prezident Násir odmítl projekt vzešlý z uvedeného jednání jako nepřijatelný. V době, kdy československá vláda tento akt označila za nátlak, který je v naprostém rozporu

---

⁷⁰ WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Praha 2006, s. 255–256; Brož, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Praha 2010, s. 127–128.

⁷¹ ZÍDEK, Petr-SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*. Praha 2009, s. 60; NA, KSČ-ÚV-02/2, sv. 112, arch. j. 132, bod 19, *Prohlášení vlády Československé republiky k otázce znárodnění Společnosti Suezského průplavu*.

⁷² OBEIDAT, Hayssam: *Stosunki Polski z Egiptem i Irakiem w latach 1955–1989*. Wydawnictwo Adam Marszalek, Toruń 2001, s. 65.

⁷³ Protože Československo vzniklo „*po rozpadnutí Rakousko-Uherské monarchie, jež byla účastníkem konference z roku 1888, je též jedním z uživatelů Suezského průplavu, jehož podíl na provozu průplavem rok od roku stoupá. Vláda Československé republiky vedená snahou přispěti v duchu Charty OSN co nejvíce k mírovému soužití všech národů a k rozvoji jejich přátelských vzájemných styků, pokládá přes všechny své výše uvedené výhrady za nutné, aby byla pozvána na konferenci svolanou do Londýna na 16. 8. 1956.*“ NA, KSČ-ÚV-02/2, sv. 112, arch. j. 132, bod 19, *Prohlášení vlády Československé republiky k otázce znárodnění Společnosti Suezského průplavu*.

⁷⁴ ZÍDEK, Petr-SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*. Praha 2009, s. 60; NA, KSČ-ÚV-02/2, sv. 112, arch. j. 132, bod 19, *Prohlášení vlády Československé republiky k otázce znárodnění Společnosti Suezského průplavu*.

s „obecně uznanými zásadami mezinárodního práva zakotvenými v Chartě Organizace Spojených národů a se základními povinnostmi členů OSN“, již existovala první varianta britsko-francouzské vojenské operace s krycím názvem „*Mušketýr*“.⁷⁵

Velká Británie s Francií zmrazily egyptské akce a přistoupily k intenzivním vojenským přípravám. Situace se dále zostřovala a dosáhla vrcholu ve dnech 22. až 24. října 1956, kdy při tajném jednání zástupců Francie, Velké Británie a Izraele došlo k upřesnění detailů společného zásahu proti Egyptu. První úder měli vést Izraelci. Spojené britské a francouzské jednotky měly do bojů zasáhnout následně, s formálně proklamovaným cílem oddělení bojujících stran.⁷⁶

Dne 29. října 1956 izraelská armáda skutečně na egyptské jednotky dislokované na Sinaji zaútočila. Podle plánu se měli Izraelci přiblížit k pásmu průplavu, které by potom pod svoji „ochranu“ převzali Britové s Francouzi. Izraelcům šlo o čas, protože museli být u průplavu dříve, než se sejde Rada bezpečnosti OSN, a dát tím záminku k domluvenému zásahu britských a francouzských vojsk na ochranu plavby.⁷⁷

Dne 2. listopadu zastavila izraelská vojska podle dohody svůj postup asi 15 km od průplavu. Egyptané rychle ustupovali a za sebou nechávali množství neporušené vojenské techniky. Mnohá z nich zřejmě pocházela z čerstvých československo-sovětských dodávek.⁷⁸

Podle dochovaných pramenů působilo jen v průběhu roku 1956 v Egyptě a Sýrii včetně Farlíkových pedagogů 74 vojenských instruktorů. Do Sýrie tehdy vyjížděli především odborníci na opravy tankového materiálu, zajištění údržby a oprav protiletadlového dělostřeleckého materiálu, projektanti letišť a dělostřelečtí technici. Do Egypta vysílala Praha instruktory na uskladnění tankového, leteckého a dělostřeleckého vybavení, instruktory pro ovládání, údržbu a opravy tanků a samohybných děl, dále i celé instruktorské skupiny pro základní a taktický výcvik egyptských a syrských pilotů. Mimo jiné se v Egyptě nacházeli instruktoři pro bojové použití a údržbu protiletadlového dělostřelectva, projektanti letišť, tlumočníci, lékaři i nezbytní českoslovenští vojenští kuchaři.⁷⁹

---

⁷⁵ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005, s. 130–131; NA, KSČ-ÚV-02/2, sv. 112, arch. j. 132, bod 19, *Prohlášení vlády Československé republiky k otázce znárodnění Společnosti Suezského průplavu*.

⁷⁶ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005, s. 134.

⁷⁷ ZÍDEK, Petr-SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*. Praha 2009, s. 60–61; BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005, s. 135–136.

⁷⁸ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005, s. 151.

⁷⁹ VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Odměna instruktorům*, sign. 30/3/5. Pro zajímavost můžeme uvést, že na přelomu srpna a září 1957 se na území Egypta nacházelo celkem 57 československých expertů

Po zahájení konfliktu obdrželi všichni pokyn k okamžitému ukončení činnosti a neprodlenému přesunu na československé velvyslanectví do Káhiry. Vše bylo ztíženo i tím, že řada z nich působila na velice odlehlých místech. Farlíkovy experty zastihla válka v Alexandrii. Dle uvedených příkazů se stáhli pomocí mikrobuse v podvečer dne 2. listopadu 1956 spolu s dalšími do Káhiry. Mimo vojenských instruktorů zde netrpělivě čekali zaměstnanci samotného velvyslanectví a československého obchodního oddělení a jejich manželky i děti, celkem asi 120 osob. Přítomnost žen a dětí umocňovala svízelnou situaci. Okamžitě se jednalo o další postup. Ing. Kanický do dnešních dnů vzpomíná, jak vojenský přidělenec plk. Jaroslav Knébl organizoval odjezd vlakem přes El Alamein a poté dále do Libye. Nenechal si vymluvit, že od 2. světové války tudy určitě žádný vlak neprojel, protože koleje v poušti končí. Prof. Farlík měl poté osobně kontaktovat egyptské představitele, jež československým pracovníkům přidělili vojenský doprovod a v čekající vlakové soupravě na nádraží dva spací vozy.⁸⁰

Poněkud rozdílné informace nalezneme v oficiální zprávě zmíněného plk. Knébla. Podle ní evakuace na sever přes Alexandrii a dále přes Středozemní moře nepřicházela skutečně v úvahu. Zbývala „*jediná možnost na Súdán, s cílem určeným s. velvyslancem – Chartúm*“. Cesta měla vést po železnici z Káhiry na jih, až do Asuánu. Zajištění vlaku ve válečné situaci nebylo vůbec jednoduché. Dle své vlastní zprávy plk. Knébl evakuaci řešil přímo přes generální štáb egyptské armády, kdy šel „*osobně za brigádýrem Omarem, který nám zajistil tři vagony a policejní doprovod od čs. velvyslanectví na nádraží, neboť bylo vyhlášeno stanné právo*“. Odjezd vlaku byl „*stanoven na 20.30 hodin dne 2. 11. 1956*“. Před odjezdem navíc velvyslanec „*svolal čs. příslušníky, kterým oznámil neověřenou zprávu BBC, která byla zachycená maďarským velvyslanectvím. Obsah zprávy zněl, aby občané opustili železnice a prostory železničních uzlů, že budou bombardovány*“.⁸¹

Na nádraží Čechoslováky čekaly hrozné scény. V průběhu naprostého zmatku a ze strachu, že i Káhiru každou chvíli zasáhnou bomby, se chtělo velké množství Egyptů z ohroženého města za každou cenu dostat. Místní na vlak doslova útočili a bili se o poslední místa mezi sebou. Československá skupina, kterou stále hlídali vojáci, mezitím sledovala, jak

---

zajišťujících různé kurzy nejen pro egyptskou armádu. Deset pracovníků se v zemi nacházelo s manželkami. VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1957, k. 398, *Zpráva o stavu dodávek materiálu, průběh výuky*, sign. 30/3.

⁸⁰ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014; VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

⁸¹ VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

hoří kasárna ve čtvrti Heliopolis. Jak po téměř šedesáti letech dodává doc. Kanický: „*Pak nás nacpali do vlaku a hlídali, až jsme se rozjeli a ještě po cestě naskakovali, a dokonce i do našeho kupé vlezli nějací utečenci.*“ I ty ale egyptští policisté a vojáci shazovali nemilosrdně z vagónů. O všem by se měl natočit film „*Útěk z Káhiry*“, když si doc. Kanický nyní již s úsměvem vzpomenu, jak si manželka československého konzula vezla za této hrozné situace v zavazadlech právě koupenou ledničku.⁸²

Dne 2. listopadu se Valné shromáždění OSN vyslovilo většinou 64 proti 5 hlasům za ukončení bojů. Čechoslováci na káhirském nádraží museli téhož dne čekat až do půlnoci. Dne 3. listopadu 1956 zahájily bombardování egyptských pozic Velká Británie s Francií. Současně došlo k leteckému úderu na letiště Almaha nedaleko Káhiry. Na nočním zasedání muselo Valné shromáždění OSN proto schválit ostřejší rezoluci a začalo projednávat sestavu mírových sil⁸³ OSN tzv. modrých přileb pro oblast Suezského průplavu. Českoslovenští občané s doprovodem se ještě tentýž den dostali v pořádku do Asuánu na jihu země, kde je již očekávali zástupci egyptských ozbrojených sil. Po půlnoci se k uvedené skupině přidali i českoslovenští letečtí instruktoři genmjr. Jana Reindla a začalo jednání o přesunu do súdánského města Wadi Halfa.⁸⁴

Dne 5. listopadu 1956 byli na severu Egypta vysazeni britští parašutisté a následující den ráno byl proveden námořní výsadek v Port Saidu a Port Fuadu. Po sovětských hrozbách a americkém nátlaku posléze Velká Británie a Francie souhlasily s příměřím. V noci 6. listopadu 1956 byla operace Mušketýr ukončena. Evakuovaná skupina československých občanů se mezitím rozrostla o dalších padesát lidí a 6. listopadu 1956 konečně dostala loď nezbytné pro další přesun po řece Nil. Mimo Čechoslováků čekalo na evakuaci ještě 64 Rusů,

---

⁸² Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014; VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

⁸³ Ještě v průběhu bojů a po předchozím projednávání Valné shromáždění OSN dne 5. listopadu 1956 zřídilo pohotovostní mírové síly OSN. Na formulaci rezoluce se nejaktivněji podílela Kanada, Norsko a Kolumbie. Velitelem budoucích sil UNEF byl jmenován kanadský genmjr. Edson Louis Millard Burns (1897–1985). Účast na budoucím kontingentu mezinárodních sil nabídlo dne 6. listopadu i Československo. O den později Valné shromáždění OSN konečně schválilo celkovou koncepci sil UNEF. Mělo jít o jednotku o síle 6 000 mužů, kterou bude řídit poradní kabinet složený ze zástupců Kanady, Norska, Kolumbie a Indie. Tedy ze zemí, které tento kontingent zajistí. Do jednání se postupně dostávaly různé státy. Řada z nich byla ale pro Egypt nepřijatelná. Polskou nominaci Československa na účast v UNEF následně odmítla Kanada s poukázáním na to, že se účastí vzdal pro Egyptany problematický Írán. I přes zatím neúspěšná jednání se v Klecanech nedaleko Prahy začal urychleně formovat 80. střelecký prapor s jasným určením pro nadcházející akci pod patronátem OSN. Více k tématu přípravy vojenské jednotky k vyslání pod patronátem OSN např.: VYHLÍDAL, Milan: *Československo a Suezská krize. Příprava čs. vojenské jednotky na možné nasazení na Sinajském poloostrově*. In: *Historica Olomucensia*, 45–2013, s. 205–216.

⁸⁴ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epocha, Praha 2005, s. 153; VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

16 Němců a 3 Poláci. Do Wadi Halfa se všichni dostali na několika bárkách až brzo ráno 8. listopadu 1956. Následně začal přesun do Chartúmu. Zdejší „*District Commissioner*“ vstup zakázal, i když všichni českoslovenští občané měli potřebná víza. Až do rozhodnutí súdánské vlády museli čekat. První noc všichni spali pod širým nebem na břehu Nilu. Vedoucí proto vehementně intervenovali u Súdánců, aby alespoň ženy a děti mohly být dopraveny do Chartúmu. Nakonec se jednání přece jen zdařilo a do města se dostaly. Odtud letěly složitou cestou přes Řím, Londýn a Curych do vytoužené a bezpečné Prahy. Mezitím padlo rozhodnutí o evakuaci britských a francouzských jednotek ze severního Egypta.⁸⁵

Mužská část zůstala na súdánském území a stále čekala na rozhodnutí domácích úřadů, případně na příkaz Prahy k návratu do Káhiry. Až 10. listopadu povolal československý velvyslanec patnáct pracovníků ambasády zpět do Káhiry. Přesun zbylých československých občanů do vlasti proběhl ve čtyřech etapách. Poslední skupina do Prahy dorazila až 22. listopadu 1956.⁸⁶

Prof. Farlík v situační zprávě na závěr této složité a únavné egyptské anabáze dodal: „*Zvláštní poděkování by měl od našich ministerstev MNO a Min. zahr. obchodu obdržet gen. Ing. Omar, který se zasloužil o to, že všichni čs. příslušníci i s rodinami dostali se do bezpečí a jeho starost o naše příslušníky se projevovala po celé naší cestě Egyptem, až na hranice Súdánu. Všude byly úřady uvědomeny o naší cestě a vycházely nám všemožně vstříc, přes válečný stav. Jeho péče byla příkladná, přes jeho vlastní válečné úkoly a zaslouží si uznání.*“⁸⁷

4.3 Diplomové zkoušky a závěr alexandrijských zbrojních kurzů

V únoru 1957 po opětovném návratu do Káhiry prof. Farlíka přijali egyptští hodnostáři ministerstva válečného průmyslu („*Ministry of Military Factories*“) včele s náměstkem ministra genmjr. Bishrim. Farlík poděkoval za péči, kterou se jim dostalo při evakuaci do Súdánu. Ještě téhož dne skupina, kterou z VTA AZ posílili ještě prof. Ing. Otakar Söhnel⁸⁸

---

⁸⁵ ZÍDEK, Petr-SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*. Praha 2009, s. 60–61; BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005, s. 150–151, 159–160; VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

⁸⁶ VÚA-VHA, MNO-GŠ/SMP 1957, k. 397, *Věc: Zpráva o evakuaci čs. občanů z Egypta*, sign. 30/2/5/7.

⁸⁷ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022.

⁸⁸ Otakar Söhnel se narodil 20. května 1903 v Hodoníně. Po ukončení studia na vysoké škole byl nejprve asistentem dynamiky a hydromechaniky ČVŠT v Brně. V roce 1935 se stal zaměstnancem Čs. zbrojovky v Brně a vykonával funkci vedoucího pokusných dílen v Bratislavě a Povážské Bystrici. V lednu 1938 byl přeložen do Zbrojovky Vsetín, kde pracoval jako vedoucí oddělení konstrukce munice. V této funkci setrval i za války

a Ing. Milouš Golka, odjela do Alexandrie. Kurz konstrukčně-technologického zaměření mohl pokračovat.⁸⁹

Prof. Farlíka přivítal senát Alexandrijské univerzity. Současně zjistil, že byl jmenován do tříčlenné komise pro jmenování profesorů na strojní fakultě. Do zprávy svým nadřízeným pracovníkům to označil za „*danajský dar*“, protože „*zájemců (na konstrukční a technologické předměty) bez tovární praxe je spousta a intervencí v jejich prospěch je velmi mnoho. Práce v komisi vyžaduje mnoho taktu a i sebezapření*“.⁹⁰

Farlíkovi lidé uspořádali výuku na dopolední přednášky a odpolední praxi z konstrukce, cvičení a konzultace. Stále nebylo jasné, zda se z nástavbových kurzů postupně stane další fakulta, či zda vznikne nová škola. Prof. Farlík označoval myšlenku založení samostatné školy jako nejlepší možné řešení.⁹¹

V polovině února 1957 českoslovenští učitelé odpřednášeli a prokonzultovali větší část látky a došlo k zadání projektů „*Teorie a konstrukce zbraní*“ a „*Vnitřní balistiky*“. Jelikož se jednalo o kolokviální zkoušky, vytvořili studenti skupiny po třech až čtyřech a každá zahájila práci na zvláštním projektu. Z konstrukce zbraní se posluchači zabývali projekty: „*samopal, samonabíječka, kulomet Brenn, kulomet vz. 26, těžký kulomet vz. 37 a kulomet ZB 60 r. 15 mm*“. Vzhledem k tomu, že se ministerstvo války nedohodlo s Alexandrijskou univerzitou na organizaci zkoušek, musely tyto proběhnout dvakrát – jednou na půdě univerzity a podruhé před ministerskými zástupci.⁹²

Pro vedení dalšího kurzu na rok 1957 až 1958 doporučoval Farlík, aby přednášky dle sestavených skript vedli egyptští asistenti a pouze na speciální předměty z konstrukce a technologie si Egypťané pozvali specialisty ze zahraničí.⁹³

Dne 30. března 1957 započala druhá část kurzu s plánovaným ukončením dne 6. června 1957. Od 15. června měly začít zkoušky. Nově se objevily přednášky z konstrukce a výroby munice, externí balistiky, technologie zbraní, průmyslové organizace, průmyslové

---

a krátce po ní. V roce 1958 byl jmenován profesorem a natrvalo přešel ze vsetínské zbrojovky na VTA v Brně. Mimo své profese byl mimořádně činným i v kultuře. Zemřel v druhé polovině 60. let. POPELÍNSKÝ, Lubomír: *Československé automatické zbraně a jejich tvůrci*, s. 92–93.

⁸⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1957, k. 398, *Věc: Zpráva o činnosti „Armament Engeneering Higher Course of Alexandria University“*, sign. 30/3/58. VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022.

⁹⁰ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1957, k. 398, *Věc: Zpráva o činnosti „Armament Engeneering Higher Course of Alexandria University“*, sign. 30/3/58.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

hygieny a němčiny. Konstrukce a výroba munice, výbušnin a iniciátorů padla na bedra prof. Söhnelovi a externí balistika připadla Ing. Golkovi. Zbývající přednášky vedli egyptští učitelé. Tlumočníci kpt. Ing. Vlastimil Maňoušek s mjr. Milanem Vokurkou pracovali na překladech skript. Vlastní rozmnožování, které prováděli Egyptané, ale vázlo. Vrásky na čele československým expertům způsobovaly nedodané výkresy a operační postupy pro munici malých a středních ráží. Otakar Söhnel žádal mimo to ve své zprávě „*barevné křídly, nůžky na papír, pravítka a podobně*“, které údajně egyptská strana nebyla schopná zajistit.⁹⁴

Následky válečného konfliktu a neustálé trvajících napětí nebylo jediné, co vysokoškolským učitelům ztěžovalo probíhající činnost. Z neválečných komplikací můžeme zmínit různé materiální nedostatky. Zapůsobilo i exotické prostředí Egypta a jiná mentalita posluchačů projevující se zvláště v „*metafyzickém způsobu myšlení, pocházejícím z výchovy egyptských středních a vysokých škol*“. Učitelé zavedli odpolední semináře, ve kterých se znovu diskutovalo o přednesené látce, a posluchači byli nuceni k rozboru odvozených vzorců. Další problémy se objevily při zpracovávání grafických plánů konstrukcí zbraňových sestav. Veškeré grafické práce odporovaly „*mentalitě východního člověka, nakloněného spíše k matematickým a filozofickým spekulacím, než k reálné technice*“, jak ve zprávě uvádí prof. Farlík. Posluchači se často cítili předurčení k vedení velkých továren a vlastní konstrukční práce „*považovali tudíž za něco skoro ponižujícího*“. Podle československých expertů ale právě konstrukční a technologické znalosti byly nezbytným předpokladem pro výkon vrcholných pozic ve zbrojním průmyslu.⁹⁵

Dalším specifikem bylo již zmíněné rozmanité složení účastníků přednášek a seminářů. Posluchače kurzu tvořili ze tří čtvrtin důstojníci – inženýři s víceletou praxí v opravných dělostřeleckého materiálu, případně inženýři zbrojních továren. Zbytek se skládal z důstojníků od technických jednotek armády, ale bez inženýrského titulu. Poslední jmenovaní před vstupem do kurzu absolvovali „*2 ½ letý přípravný kurz na univerzitě v Káhiře, obsahově téměř ekvivalentní prvním dvěma ročníkům VTA AZ v teoretických a technických předmětech*“. Tito důstojníci kurzy navštěvovali jen pokusně, neboť „*universita tvrdila, že nebudou moci s úspěchem absolvovat zbrojní kurz, jelikož nejsou*

---

⁹⁴ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 397, *Zpráva o průběhu zbrojního kursu v Egyptě za období od 1.4 do 7. 5. 1957*, sign. 30/2/4.

⁹⁵ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, *Závěrečná zpráva o činnosti „Higher Course of Armament“ v Alexandrii*, sign. 38/9-7.

graduovaní inženýři“.⁹⁶ Někteří posluchači doslova trpěli důstojnickými manýry, když je například v průběhu přednášek sluhové obsluhovali kávou. Prof. Farlík tomuto udělal ale ráznou přítrž.⁹⁷

Dle zpráv měla být nejlepší práce s vojenskými posluchači, kteří disponovali vytříbeným smyslem pro kolektivní práci. Civilní posluchači, tedy inženýři vojenských továren, se s pracemi často separovali. To následně vedlo ke špatným návrhům a značným časovým ztrátám. Většinu závazků se přesto podařilo splnit v předstihu.⁹⁸

Již po prvním kurzu informoval prof. Farlík o nezbytnosti samostatné vysoké školy pod vedením ministerstva války a válečného průmyslu. Alexandrijská univerzita totiž nemohla zajistit patřičné utajení zbrojního výzkumu, ani zajistit patřičné zázemí. Pro značné soustředění zbrojního průmyslu se nabízela jako budoucí sídlo školy přímo Káhira.⁹⁹

V říjnu roku 1957 se prof. Farlík dověděl, že *„následkem reorganizace kursu, vojenské správy, lepšího výběru posluchačů pro příští kurs a zamyšlené přeložení kursu z Alexandrie do Cairu je zahájení výuky příštího kursu posunuto na 1. X. 1958“*, což bylo překvapením. Práce československých expertů se v budoucnu měla redukovat na vedení diplomových projektů a provedení zkoušek.¹⁰⁰

Ihned po návratu československých učitelů se stalo několik nehod. Prof. Söhnel si nalomil ruku při pádu v koupelně a další onemocněli asijskou chřipkou. To způsobilo několikadenní zpoždění ještě v Káhiře. Naneštěstí po příjezdu na pracoviště do Alexandrie onemocněli pro změnu ještě dva experti.¹⁰¹

Prof. Farlíka udivilo, že ho po příletu do Káhiry požádali egyptští zástupci, aby se co nejdříve vydal do Alexandrie a zavedl v kurzu pořádek. V první části kurzu trvajícím od října 1956 do dubna 1957 *„byla o našich pracovnících samá chvála a ve zprávách zasílaných prof. Ing. Söhnelem a pplk. Prokopem [v době nepřítomnosti prof. Farlíka kurzy vedli – pozn. aut.] nebylo nikdy zmínky o nějakých nedopatřeních“*. Po příjezdu do Alexandrie se o menším

---

⁹⁶ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, *Závěrečná zpráva o činnosti „Higher Course of Armament“ v Alexandrii*, sign. 38/9-7.

⁹⁷ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

⁹⁸ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zpráva o činnosti Higher Course of Armament of Alexandria University – prosinec*, sign. 30/3/1.

⁹⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1957, k. 398, *Věc: Závěrečná zpráva o činnosti „Armament Engineering Higher Course“, vedený učiteli VTA-AZ, vedoucí akce prof. Ing. Farlík*, sign. 30/3/58.

¹⁰⁰ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o Higher Course of Alexandria University – za říjen*, č. j. 09699.

¹⁰¹ Tamtéž.

úpadku pracovní morálky přesvědčil. Situaci nepřidalo ani tamější podnebí a velké množství muslimských svátků. To ale nebyla omluva. Egyptané totiž československé experty bedlivě pozorovali, a jak uvádí zpráva, jejich chování mohli srovnávat s „činností bývalých kolonialistů“.¹⁰²

Konec roku 1957 se nesl v duchu nadcházejících diplomových zkoušek. K 31. prosinci odevzdali všichni posluchači, až na jednu výjimku omluvitelnou z důvodu nemoci, diplomové projekty týkající se konstrukce munice, automatických zbraní malých a středních ráží a konstrukce děl. Obsah i vnější úpravu hodnotil prof. Farlík výborně. Posluchači kurzů měli ročníkovou práci sice v menším rozsahu, „avšak vždy zaměřenou na reálnou konstrukci, která byla přípravou k rozsáhlejšímu projektu diplomnímu“. Projekty vypracovali posluchači vždy „s ohledem na možnost domácí výroby a za použití materiálu v zemi vyráběného, anebo vyráběného v nejbližší budoucnosti. Ekonomický prvek byl v konstrukci zbrojního materiálu obzvláště zdůrazňován“.¹⁰³

Do 10. ledna 1958 čerpali posluchači volno k soukromému opakování. Často je využívali ke konzultacím s československými pracovníky, při kterých byli instruováni k veřejné obhajobě. Studentům českoslovenští učitelé zdůrazňovali, aby obhajobu projektu provedli „plynně z paměti za neustálého vysvětlování na vyložených výkresech“. Na egyptských univerzitách probíhalo vyřazení posluchače běžným oklasifikováním projektu bez jakéhokoli komentáře.¹⁰⁴

Zkušební komise se skládala z egyptských a z československých učitelů. Vzhledem k důvěře k československé skupině se vedení diplomních zkoušek ujal sám prof. Farlík. Při zkouškách přiseděli i ředitelé egyptských vojenských továren, zástupci ministerstva válečného průmyslu a vysocí vojenští představitelé. Po slavnostním zahájení se pozornost všech upřela na prvního zkoušeného posluchače, který ústní zkoušku „zahájil obhajobou kulometu o vysoké kadenci r. 8 mm s teoretickým a technologickým rozbořem konstrukce zbraně“. Po obhajobě trvající asi 45 minut byl přečten posudek práce a položeny dvě doplňující otázky od

---

¹⁰² VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o Higher Course of Alexandria University – za říjen*, č. j. 09699.

¹⁰³ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, *Věc: Zpráva o činnosti „Higher Course of Armament of Alexandria University“ – leden – závěrečná zpráva*, sign. 38/9-7.

¹⁰⁴ Tamtéž.

členů zkušební komise. Následně si hosté prohlédli vystavené výkresy a předloženou práci s výpočty. Celkově zapůsobil průběh obhajoby a zkoušky na přítomné velice dobře.¹⁰⁵

Jistým překvapením údajně bylo, že posluchači-důstojníci s přípravným univerzitním kurzem měli lepší výsledky než důstojníci-inženýři a civilní inženýři vojenských továren. To jen potvrdilo, že „*důstojníci s přípravným kurzem a československou roční specializací [zbrojním kurzem – pozn. aut.] mohou dosáhnout značných vědomostí konstrukčních a technologických, které jim vysoké školy nedávají pro praxi*“.¹⁰⁶

Druhý den pozvali Aloise Farlíka na egyptské ministerstvo válečného průmyslu k diskusi týkající se vzniku vojenské technické akademie.¹⁰⁷ I náčelník generálního štábu genplk. Mohammed Ibráhím požádal prof. Farlíka o „*prošetření předběžného stanoviska čs. strany k poskytnutí technické pomoci při vybudování Vojenské akademie technických věd v Káhiře*“.¹⁰⁸ Vedoucí ze své funkce nemohl nic slibovat ani zaručovat, odkázal proto na další jednání. Náčelník generálního štábu dále sondoval, zda by VTA AZ nepřijala pro zdokonalení konstrukční praxe několik egyptských důstojníků. Myšlenka vzniku vojenské techniky nacházela podporu především mezi vysokými představiteli armády – absolventy vysokých škol v zahraničí.¹⁰⁹

Celkově lze říci, že úkoly spojené s vedením zbrojních kurzů pro Alexandrijskou univerzitu se i přes zmiňované komplikace podařilo splnit velmi dobře. Svědčilo o tom „*uznání z Egyptské strany, které nebylo formální*“.¹¹⁰ Právě úspěch této akce v Alexandrii podnítil další zájem Egyptů o československou účast na výstavbě jejich vojenského školství. Mimo to přišly i zajímavé nabídky z Alexandrijské univerzity.¹¹¹ Celkový personální přehled zbrojního kurzu, včetně přednášených předmětů, uvádí *Tabulka č. 2*.

Mimo pracovníků pro vedení zbrojních kurzů přibyli na jaře roku 1957 do Egypta ještě pracovníci pro specializovaný chemický kurz. Podle vzpomínek Viktora Kanického do jeho činnosti, která taktéž probíhala v Abúkiru, hodně zasahovalo MZO-HTS. Ani po odborné

---

¹⁰⁵ VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, *Věc: Zpráva o činnosti „Higher Course of Armament of Alexandria University“ – leden – závěrečná zpráva*, sign. 38/9-7.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zpráva o poskytnutí technické pomoci Sjednocené arabské republice při vybudování Vojenské akademie technických věd v Káhiře*, sign. 30/3/1.

¹⁰⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zpráva o činnosti Higher Course of Armament of Alexandria University*, zaslání, sign. 30/3/1.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zpráva o činnosti Higher Course of Armament of Alexandria University – prosinec*, sign. 30/3/1.

stránce nebyl organizován nejlépe. Od počátku vážlo personální zabezpečení a sám Ing. Kanický v něm musel přednášet teorii výbušnin.¹¹² Kvůli nedostatku vlastních překladatelů chodil do chemického kurzu vypomáhat i mjr. Milan Vokurka. Situaci to stejně nevyřešilo, protože vedoucí kurzu mjr. Ing. František Janda, v Československu pracovník pardubického Semtína, urgoval do Prahy vyslání dalšího odborníka pro výuku trhavin a iniciátorů.¹¹³

V září roku 1957 v době probíhajících zkoušek činnost expertů ztěžovaly chybějící přístroje. Některé se sice podařilo zapůjčit na Alexandrijské univerzitě, ale celkově byla situace vážná. Ing. Janda upozorňoval ve zprávách na nevyřízení jeho požadavků na dovoz odborné literatury. Došlo i ke změnám v rozvrhu hodin pro následující semestr. Provedené úpravy vyžadovaly podle Ing. Jandy změnu většiny vyučujících. On sám navíc nebyl dostatečně fundován pro další látku – technologii trhavin a iniciátorů a teorii detonace. Janda upozorňoval na zodpovědnou přípravu další etapy kurzu: *„Domníváme se, že nelze riskovat zhoršení naší spolupráce s Egyptem, zvláště však ne nyní. Nelze opakovat podobnou situaci, jako byla při započetí naší práce v Egyptě. Nepřípravenost a uspěchanost 3. termu kursu by nebylo možno ničím omluvit.“*¹¹⁴

---

¹¹² Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

¹¹³ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 397, Věc: 1. zpráva o činnosti chemického kursu, sign. 30/2/4.

¹¹⁴ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 398, Věc: 6. zpráva o činnosti, sign. 30/3/58.

5 Military Technical College v Káhiře v letech 1959–1967

5.1 Souvislosti vzniku a fungování MTC v první polovině 60. let

Zbrojní kurzy udělaly na Egyptě značný dojem. Bylo zřejmé, že pokud egyptští představitelé zachytí z československé strany alespoň náznak možnosti, požádají minimálně o jejich pokračování. Prof. Farlík referoval ve stejné době o egyptském zájmu na pokračování „*Higher Course of Armament*“ (od 1. října 1958), nově doplněný o témata „*Konstrukce speciálních nástrojů*“ a „*Vybrané kapitoly ze zbrojní technologie*“. V kurzu chtěli Egyptané pokračovat v Káhiře, kde se dalo využít laboratoří místních zbrojovek. Souběžně s tím se měly rozběhnout další specializované kurzy: „*Higher Course of Electronics*“ a „*Higher Course of Tanks Constructions and Maintenance*“. Jako u pilotního, alexandrijského, se i u výše uvedených počítalo s účastí československých expertů. Zajímavější je, že ve stejném termínu měla být zahájena výuka na „*High Military School of Sciences*“. I pedagogická místa v této škole, v podstatě v období brněnské VTA AZ, měli v budoucnu zajistit pracovníci z Československa.¹¹⁵

Podle vžitě tradice mohl v egyptských ozbrojených silách dosáhnout významného postavení pouze důstojník s vysokoškolským vzděláním ze zahraničí. Vzhledem k ohromným dodávkám zbraní z Československa se stala otázka studia egyptských posluchačů na vysokých školách v Československu více než aktuální. Československá strana si uvědomovala náročnost celého podniku a zpočátku ještě vážně uvažovala o úzké spolupráci se Sovětským svazem.¹¹⁶

Ruku v ruce s blízkovýchodní politikou Sovětského svazu, která v uvedené době do regionu již několik let významně pronikala, získala egyptská věc pro československou stranu jasný politický rozměr, tedy maximální prioritu. Impulsem pro další egyptský krok se stal příkaz ministra národní obrany genplk. Lomského vojenskému přidělení v Káhiře k tlumočení předběžného souhlasu se zahájením výše uvedených kurzů i s účastí na výstavbě

---

¹¹⁵ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Závěrečná zpráva o činnosti Higher Course of Armament v Alexandrii*, sign. 30/3/1; VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, *Závěrečná zpráva o činnosti „Higher Course of Armament“ v Alexandrii*, sign. 38/9-7.

¹¹⁶ NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 181, arch. j. 247, b. 11, *Zpráva o poskytnutí technické pomoci Sjedené arabské republice při vybudování Vojenské akademie technických věd v Káhiře*.

vojenské techniky. Egyptané ale museli Prahu v uvedené věci bezvýhradně požádat oficiální cestou.¹¹⁷

Při jednání ředitele MZO-HTS genmjr. Ing. Františka Macka v Egyptě v dubnu 1958 mu byl předán ministrem války maršálem Ámirem osobní dopis pro ministra národní obrany s oficiálním požadavkem¹¹⁸ na poskytnutí pomoci při zřízení vysoké vojenské školy. Události dostaly rychlý spád a již 8. května proběhlo jednání na MZO-HTS s egyptskou delegací genplk. Ibráhíma a plukovníka Farída. Za přítomnosti prof. Farlíka se diskuse zaměřila na čtyři zásadní otázky: „1) pomoc při vybudování kabinetů a učeben, 2) pomoc čs. profesorskými kádry při výuce v Egyptě, 3) pomoc při výběru vhodných egyptských posluchačů, 4) pomoc při uskutečnění 3 kurzů v Egyptě, a to kurzu dělostřeleckého, tankového (včetně vozidel) a elektronického.“¹¹⁹

Oficiálně se předloženým požadavkům rozumělo tak, že od 1. října 1958 si Egyptané přejí zahájení tří jednoročních kurzů, období alexandrijských Higher Course of Armament, a po jejich ukončení, tedy 1. října 1959, otevření vlastní vojenské akademie.¹²⁰ Genplk. Ibráhím si za účelem projednání dalších detailů přál vyslat do Prahy oficiální delegaci zplnomocněnou podepsat příslušné kontrakty. Egyptané údajně chtěli svůj požadavek na zajištění vysoké školy původně směřovat na Sovětský svaz. Československo upřednostnilo právě díky úspěchům Farlíkových kurzů.¹²¹

Osoba prof. Farlíka se ale z ne zcela jasných příčin dostává do pozadí.¹²² Na základě usnesení PB ÚV KSČ z 30. června 1958 se za přípravy na poskytnutí „*technické pomoci Sjednocené arabské republiky při vybudování vojenské akademie technických věd v Káhiře*“

---

¹¹⁷ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Věc: Výuka vyšších technických kádrů Sjednocené arabské republiky – návrh opatření*, sign. 30/3/1.

¹¹⁸ Oficiální žádost byla velice stručná, za to všeříkající: „*Vaše excelence, byl bych velice povděčen Vaší Excelenci za předání žádosti SAR vládě čs. republiky, pokud jde o pomoc při organizaci a zřízení akademie vojenských věd v Egyptě, která bude zahrnovati úseky pro výzbroj, elektroniku a tanky.*“ VÚA-VHA Praha, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Žádost maršála Amera*, sign. 67/13.

¹¹⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zápis z jednání s egyptskou delegací dne 8. 5. 1958 na MZO – HTS*, sign. 67/13; Tamtéž, *Žádost maršála Amera*, sign. 67/13; NA, ÚV KSČ 02/2, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, sv. 181, arch. j. 247, b. 11, *Poskytnutí technické pomoci Sjednocené arabské republiky při vybudování Vojenské akademie technických věd v Káhiře*.

¹²⁰ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Upřesnění požadavku eg. ministra války na zřízení akademie tech. věd v Káhiře*, sign. 67/13.

¹²¹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Zápis z jednání s egyptskou delegací dne 8. 5. 1958 na MZO – HTS*, sign. 67/13.

¹²² Možným vysvětlením, proč se do čela expertní skupiny na MTC nepostavil opět prof. Farlík, byla podle Viktora Kanického na VAAZ právě zahájená etapa „*zvojenšťování*“. Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

stal plně odpovědným dosavadní zástupce náčelníka VAAZ¹²³ genmjr. Josef Zuska¹²⁴. Ministr národní obrany ho současně určil prvním vedoucím skupiny československých expertů v Káhiře.¹²⁵

Na základě opatření GŠ ČSLA, jež posvětil prezident a zároveň i první tajemník ÚV KSČ Antonín Novotný, dostal náčelník VAAZ genpor. Miroslav Šmoldas za úkol zahájit přípravu pro realizaci egyptských požadavků. Šlo především o zajištění učebních plánů a výběr dostatečně kvalifikovaných expertů na výjezd.¹²⁶

V září 1958 se na půdě VAAZ v Brně vedla již konkrétnější jednání se šestičlennou egyptskou delegací vedenou brig. gen. Muhammadem Ibráhímem Hasanem Selimem¹²⁷, budoucím náčelníkem káhirské akademie, a plk. Muhammadem Hassanem Tolbou z výcvikového oddělení egyptského generálního štábu. Za československou stranu jednal genmjr. Zuska. Vzájemných schůzek se ale účastnil i nedávný vedoucí alexandrijských zbrojních kurzů prof. Ing. Alois Farlík, který měl s arabskou mentalitou jisté zkušenosti.¹²⁸

Egyptané si v rámci své návštěvy prohlédli laboratoře VAAZ i další vojenská zařízení v celém Československu, jako např. Automobilní učiliště v Nitře, Dělostřelecké technické učiliště v Martině a Letecké učiliště v Prostějově. Vlastní jednání se ale pro neujasněnost

---

¹²³ V létě roku 1958 došlo ke sloučení stávající Vojenské akademie v Praze a VTA AZ v Brně a k vytvoření Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně (VAAZ). VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*, AVIS 2001, s. 82.

¹²⁴ Josef Zuska se narodil 14. června 1902 v Židovicích u Mostu. V roce 1924 absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. Po další službě v armádě v letech 1931 až 1934 studoval Vysokou školu válečnou – první ročník v Praze, zbylé v Paříži na École Supérieure de Guerre. Koncem 30. let 20. století působil jako referent a přednosta studijní sekce 2. oddělení (zpravodajského) Hlavního štábu. Po okupaci se v rámci struktur Obrany národa zapojil do odboje. Následně byl Gestapem zatčen a až do roku 1945 vězněn. Po osvobození se do armády vrátil a od roku 1951 začal působit na VTA (VAAZ) nejprve jako náčelník školského oddělení a později jako zástupce náčelníka. V letech 1959 až 1960 vedl československé experty na MTC v Káhiře. Po návratu z Egypta se stal náčelníkem nově vzniklé Zahraniční fakulty VAAZ. Z armády odešel na podzim 1962. Zemřel 3. července 1978 v Brně. KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (I. část)*. In: *Historie a vojenství* 1/2015, s. 64–76; KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (II. část)*. In: *Historie a vojenství* 2/2015, s. 90–99; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 678.

¹²⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální materiály vojáků z povolání, Zuska Josef; VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, *Hlášení o jednání s delegací SAR ve dnech 2. až 22. září 1958 na VAAZ v Brně*, sign. 30/4/1/61.

¹²⁶ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, k. 367, *Školení vyšších technických kádrů země 105; Učební plány pro jednorocní kurzy v Egyptě*.

¹²⁷ Dipl. Ing. Muhammad Ibráhím Hasan Selim, Ph.D. (narozen asi 1916) účastník 2. světové války a dvojice arabsko-izraelských válek let 1948 a 1956. V ozbrojených silách sloužil převážně v technických službách. V čele MTC poté stál v letech 1959 až 1975 a jeho jméno je těsně spjato s činností československých expertů v Káhiře. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 38870 na jméno Stanislav Řehák, *Změny ve vedení vojenského a leteckého průmyslu EAR; Charakteristiky členů vlády EAR jmenované k 18. lednu 1972*.

¹²⁸ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, *Hlášení o jednání s delegací SAR ve dnech 2. až 22. září 1958 na VAAZ v Brně*, sign. 30/4/1/61; *Zpráva o současném stavu jednání delegace SAR*, sign. 30/4/1/61.

názorů a údajnou nepřipravenost egyptské strany stala velice zdlouhavou a svízelnou záležitostí. Genmjr. Zuska zachytil egyptskou neznalost školské problematiky a navíc poukazoval na snahy egyptské delegace „vykořistit z VAAZ co nejvíce, a to co nejlaciněji, zejména pokud jde o duševní majetek“. Výsledek náročného rokování dne 28. září 1958 vyústil do Technického protokolu, který se stal podkladem pro budoucí dohodu mezi Československem a Egyptem.¹²⁹

Podle původního znění Technického protokolu mělo studium probíhat ve dvou etapách, v první řadě ve dvouletém středně-technickém kurzu pro egyptské důstojníky. Nejlepší absolventi by následně přešli na tříleté studium, které by ukončili jako graduovaní vojenští inženýři. Výjimku měli tvořit pouze inženýři z civilních škol, kteří by na škole prošli pouze vojenskou specializací. V osnovách se objevovaly zcela nové předměty jako sociologie, politologie, ruský jazyk a tělesná výchova.¹³⁰

Genmjr. Zuska si i přes obtížná jednání uvědomoval především budoucí důležitost celého podniku. V oficiálním hlášení upozorňoval: „*Jde o velkou a významnou akci, o vybudování celé vysoké vojenské technické školy [...], ztroskotání akce by mělo jistě velmi nepříjemné následky, ze strany VAAZ bude po školské a pedagogické stránce učiněno vše potřebné, je však třeba, aby tato práce byla zajištěna včas a kvalitně i po stránce materiální, což bude záviset i na jiných složkách.*“¹³¹

Protokol se stal podkladem pro mezinárodní smlouvu podepsanou v lednu 1959, tzv. Kontrakt 40-66-32, který zástupce ředitele MZO-HTS Miloš Hašek podepsal s egyptským vojenským přidělcem v Praze plk. Ismailem Faridem. Dokument předpokládal aktivní československou účast ve specializacích „*děla a pěší zbraně, radiové a linkové spojení, munice a rakety, radiolokace, tanky, motorová vozidla, počítače a silové přenosy, letecké draky, letecké motory, letecká elektronická a speciální vybavení letadel, letecká výzbroj a ostatní odvětví specializací, které budou mezi oběma stranami dohodnuty*“. První řádní studenti měli na školu nastoupit dne 1. března 1959 a VAAZ se zavázala k odborným konzultacím i reálné pomoci při celkovém rozvoji svého káhirského protějšku.

---

¹²⁹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, Hlášení o jednání s delegací SAR ve dnech 2. až 22. září 1958 na VAAZ v Brně, sign. 30/4/1/61; Zpráva o současném stavu jednání delegace SAR, sign. 30/4/1/61.

¹³⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, Technický protokol o průběhu jednání delegace SAR, vedené generálem Mohamed Ibráhím Hassan Selimem s představiteli VAAZ v Brně ve dnech 2.–22. září 1958.

¹³¹ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1958, Hlášení o jednání s delegací SAR ve dnech 2. až 22. září 1958 na VAAZ v Brně, sign. 30/4/1/61.

Československá pomoc byla stvrzena jako dočasná s tím, že „*čs. odborníci budou postupně nahrazení odborníky SAR*“.¹³²

Bez ohledu na smlouvu, kterou tehdejší představitelé počátkem roku 1959 uzavřeli, můžeme říci, že tento definitivní závazek československé strany vybudovat v Káhiře vysokou školu znamenal téměř dvacetiletou aktivní účast československých expertů MTC.

Ve dnech 22. a 29. října 1958 přiletěla do Káhiry osmičlenná pracovní delegace pod vedením genmjr. Zusky. Z VAAZ generála doprovázel plk. prof. Ing. Theodor Duda, mjr. Ing. Vladimír Táborský a kpt. Ing. Jaroslav Skála. Skupinu posílili i pracovníci MNO a MZO-HTS. Ubytování měli sice luxusní, ale při jednání naráželi na tradiční egyptskou neujasněnost. Zuska získával dojem, že jde o „*osamocenou akci*“ náčelníka štábu ozbrojených sil genplk. Ibráhíma. Mimo to si stěžoval i na údajný liknavý přístup MZO-HTS, které za akcí zřejmě nevidělo příliš velký zisk. Slavnostní rozloučení s budoucími československými partnery proběhlo 13. prosince 1958 a následujícího dne se Zuskovi lidé vrátili zpět do Československa.¹³³

I přes rozporuplné pocity musel genmjr. Zuska jako pověřený vedoucí urychleně sestavovat první expertní skupinu určenou na výjezd do Egypta. Tehdejší učitel z VAAZ v Brně kpt. Ing. Lubomír Popelínský po téměř šedesáti letech vzpomínal, jak mu přesně 6. ledna 1959 Zuska do kanceláře telefonoval s tím, aťlepší svoji angličtinu, protože za měsíc odlétá přednášet do Káhiry základy konstrukce pěchotních zbraní.¹³⁴

Letadlo s Josefem Zuskou a jeho spolupracovníky dosedlo na přistávací plochu káhirského letiště 14. února 1959. Škola, na které měli za dva týdny zahájit letní semestr, v té době oficiálně ještě neexistovala, stejně jako představy o jejím poslání. I samotná první skupina československých pracovníků se vyznačovala různorodostí – mimo vedoucího (v pramenech označován i jako náčelník) expertů genmjr. Zusky ji prozatím tvořilo 8 vysokoškolských učitelů, 2 organizační pracovníci a 4 nezbytní tlumočníci. Egyptané československé experty ubytovali podle zpráv „*dosti stísněně a nepohodlně*“ v hotelu

---

¹³² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Kontrakt 40-66-32*.

¹³³ VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1959, k. 351, *Věc: Hlášení vedoucího delegace generálmajora Zusky o plnění úkolu vedoucího akce CMS ve dnech 22. října 1958 až 14. prosince 1958*, sign. 30/3/1/11.

¹³⁴ Rozhovor s plk. v. v. prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na Univerzitě obrany v Brně dne 4. dubna 2014. Více k jeho profesnímu životu viz Lubomír POPELÍNSKÝ, *Cestování za zbraněmi*. Naše vojsko, Praha 2001.

Continental Savoy v Káhiře. Vilu nedaleko od MTC, kterou chtěl Zuska vyřešit problémy s bydlením, mu navíc doslova „před nose“ pronajal uruguayský vyslanec.¹³⁵

Koncem března 1959 proběhlo metodické shromáždění, na kterém každý z československých učitelů, ať již s asistencí tlumočníka či sám, prezentoval svou přednášku před plénem ostatních expertů. Snahou bylo v první řadě eliminovat metodické a terminologické nedostatky. Neocenitelnou pomoc v uvedené době poskytovala tlumočnická skupina.¹³⁶

V tomto provizorním období sídlila škola v káhirské čtvrti El Dokki na levém břehu Nilu v rozlehlé budově, která ještě před několika lety patřila egyptské královně. Podle zpráv československé skupiny se jednalo o vcelku neútluné prostředí, ale stavební ruch v okolí dával tušit blízké pozitivní změny.¹³⁷ Studium prozatím zahájila malá skupina posluchačů, rozdělená do dvou okruhů – na polograduované, tedy již s odborným vzděláním, a na studenty z káhirské univerzity. Zanedlouho se škola přestěhovala na okraj káhirské čtvrti Heliopolis do rozsáhlých budov po britské armádě. S tím vzrostl počet studentů a logicky i československých expertů.¹³⁸

Koncem srpna 1959 se díky rozkazu vrchního velitele egyptských ozbrojených sil maršála Ámira MTC definitivně zařadila do organizace egyptské armády. K tomu, aby mohli být absolventi postaveni na úroveň svých kolegů z jiných vysokých škol, bylo nutné potvrdit školu ještě dekretem prezidenta republiky. Přesto se MTC dostala po následné velké tiskové konferenci z 15. září 1959 a vlně novinových článků do veřejného povědomí. Vedoucí expertů na MTC zaslal při zpracovávání přehledů ze zahraničního tisku v říjnu 1959 do Prahy překlad jednoho z nich:¹³⁹

---

¹³⁵ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Výběr odborníků pro zajištění MCS v Káhiře*, sign. 30/3/1/2; VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení o průběhu akce CMS*, sign. 30/3.

¹³⁶ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení č. 2 z 15. dubna 1959*, sign. 30/3/11.

¹³⁷ K uvedenému se v dobových materiálech zachovalo hlášení: „Bývalý palác královny v Dokki, ve kterém (prozatím neútluném) prostředí pracujeme, se upravuje tak, aby do něj mohla být výuka přenesena počátkem letního semestru, tj. dnem 3. dubna 1959. Vedle paláce jsou stavěny dvě přízemní budovy pro laboratoř a další učebny. Zdá se, že práce budou závčas skončeny.“ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Věc: Pravidelné hlášení o průběhu akce CMS z 1. března 1959*, sign. 30/3/44.

¹³⁸ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení o průběhu akce CMS*, sign. 30/3.

¹³⁹ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. října 1959*, sign. 30/3/36; *Pravidelné hlášení k 15. září 1959*, sign. 30/3/30; VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Věc: Pravidelné hlášení k 15. září 1959*, sign. 30/3/30.

„Technická akademie pro vojenské inženýry.

Podmínky pro přijetí.

Jako první svého druhu na Středním východě byla v Káhiře založena akademie pro výchovu inženýrů specializovaných v moderní výzbroji, jako jsou rakety a trysková letadla, kteří budou provádět vědecký a technický výzkum za účelem zlepšení různých zbraní. Studium na nové akademii bude zahájeno 2. listopadu. První ročník bude mít 250 studentů přijatých z absolventů středních škol, z nichž 100 bude ze Sýrie...“¹⁴⁰

Dne 16. září 1959 odletěla z Prahy další skupina učitelů a laborantů a dne 3. října 1959 již mohli zahájit výuku¹⁴¹ pro 35 polograduovaných posluchačů ve specializacích dělostřelecké zbraně, munice a rakety. O měsíc později započali českoslovenští experti s přednáškami pro 150 studentů převážně důstojníků pozemních vojsk a absolventů středních škol v „normálním studiu ve specializacích děla a střelecké zbraně, munice, rakety, tanky, motorová vozidla, draky a motory, letecká výzbroj, elektrická a speciální výstroj letadel, linkové a radiové spojení, radiolokace“. Co se týče kvality československých expertů, poznamenával genmjr. Zuska, že „stupeň znalosti angličtiny je u většiny učitelů dosti nízký“. Proto se jevílo jako nutné striktně dodržovat ty části kontraktu, podle kterých „vysílání učitelé musí být schopni přednášet anglicky první hodinou počínaje“. Egyptané totiž mohli odmítnout hradit další tlumočníky. Prognózy mimo to počítaly ve školním roce 1960/1961 s 545 posluchači, v letech 1965/1966 dokonce s 1079 posluchači.¹⁴²

Výuka na MTC probíhala zásadně v anglickém jazyce. Člen první československé skupiny na MTC prof. Popelínský vzpomíná, jak mu tehdy příprava na dvouhodinovou přednášku běžně zabrala devět hodin.¹⁴³ V pozdější době již českoslovenští techničtí učitelé, na rozdíl od učitelů taktiky, obecně anglický jazyk ovládali. Na všechny se silně působilo, aby zahajovali výuku v angličtině co nejdříve. Vyskytovaly se i případy ne přímo neznalosti jazyka, ale spíše obav v něm přednášet a vyučovat. Tlumočníky později platila

---

¹⁴⁰ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. října 1959*, sign. 30/3/36; *Pravidelné hlášení k 15. září 1959*, sign. 30/3/30.

¹⁴¹ Dle zpráv genmjr. Zusky se pracovalo denně od 5 hodin do 14 hodin, v úterý ještě od 15 do 18 hodin, protože se posluchači zúčastňovali zvláštních konzultací. VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. listopadu 1959*, sign. 30/3/36.

¹⁴² VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. října 1959*, sign. 30/3/36; *Pravidelné hlášení k 15. září 1959*, sign. 30/3/30.

¹⁴³ Rozhovor s prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na UO v Brně dne 4. dubna 2014.

československá strana a podle vzpomínek Jaromíra Krejčíčka se přítomnost tlumočníka strhávala expertům z platu. Jednalo se asi o 15 egyptských liber měsíčně.¹⁴⁴ Asistence překladatele při přípravě přednášek a cvičení byla ale nezbytná po celou dobu československé účasti na MTC.¹⁴⁵ Tlumočníci z MTC sehráli nepostradatelnou úlohu i při oficiálních jednáních s egyptskou stranou.¹⁴⁶

Problémy s anglickým jazykem občas měli i egyptští studenti. Zvláště v počátcích školy musel často nejlepší student ze třídy znatý anglického jazyka svým spolužákům probíranou látku vysvětlovat v arabštině.¹⁴⁷

Na různých pozicích egyptských ozbrojených sil působilo velké množství vojenských instruktorů ze států tehdejšího Východního bloku. I když pozice Československa byla vzhledem k poměrně vysokému počtu expertů v zemi bezesporu výjimečná, jednoznačný prim zde hrál Sovětský svaz a příslušníci jeho armády. Sovětské představitele informovala Praha od počátku o všech svých aktivitách v egyptské armádě i na půdě MTC. Již 7. října 1959 došlo k osobnímu setkání genmjr. Zusky s velitelem sovětských vojenských instruktorů v Egyptě. Sověti dostali přehled o organizaci školy, jejím chodu a možných výhledech do budoucna. K setkávání s představiteli sovětské a egyptské armády docházelo celkem pravidelně, například při příležitosti oslavy Dne armády v říjnu 1959 na recepci v důstojnickém klubu v káhirské čtvrti Heliopolis.¹⁴⁸

V prosinci 1959 vypracoval Zuska spolu s velitelem MTC Selimem návrh kontraktů na vyslání československých expertů na školní rok 1960 až 1961, tzv. „*Doplňk ke kontraktu čís. 46-66-32 na vysílání československých odborníků z VAAZ na Vojenskou technickou akademii v SAR ve školním roce 1960/1961*“.¹⁴⁹

Zuskovi se podařilo na letní semestr školního roku 1959 až 1960 prosadit 6 tlumočnicků, které před Egypty kryl pod názvem překladatelé. Sedmého mu totiž velitel MTC Selim smetl ze stolu s poukázáním na ustanovení kontraktu, podle kterého mají učitelé nejen vyučovat v anglickém jazyce, ale i přiletět s hotovými skripty pro svůj předmět.¹⁵⁰

---

¹⁴⁴ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

¹⁴⁵ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. října 1959*, sign. 30/3/36; *Pravidelné hlášení z 15. listopadu 1959*, sign. 30/3/36.

¹⁴⁹ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Pravidelné hlášení z 15. prosince 1959*, sign. 30/3/36.

¹⁵⁰ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1959, k. 351, *Věc: Pravidelné hlášení k 15. červnu 1959*, sign. 30/3/25.

Důležitou spojnicí s egyptskými představiteli byla celkem rozporuplná osoba československého vojenského a leteckého přidělence plk. Jaroslava Kněbla¹⁵¹. Genmjr. Zuska se s ním dostal několikrát do střetu. Poprvé, když žádal dle jeho názoru oprávněné navýšení diet. Kněbl svou zprávou na MNO-HKS napadl Zuskův požadavek s tím, že řada expertů si jezdí na dovolenou do Sýrie, posílají si značné částky na Tuzex, případně si najímají vily u moře a nyní mají obavy, jak dané aktivity finančně utáhnou. Kněbl zpochybňoval i politickou práci ve skupině, která byla podle něj „řízena snahou po získání zvýšení platů“.¹⁵²

Je logické, že každou obdobnou akci musí provázet řada komplikací. Nejinak tomu bylo i v případě československých aktivit na káhirské MTC. Časem se vykrystalizovaly problémy s dodržováním některých závazků daných československou stranou. Především se jednalo o body, ve kterých VAAZ slíbila informovat svůj egyptský protějšek o všech publikačních a technických novinkách. Situace byla o to vážnější, že se o problémové pasáže kontraktu začala zajímat samotná VKR. Podle pracovníků kontrarozvědky znění části kontraktu údajně ohrožovalo vojenské tajemství, protože již v článku 1 všeobecné části se skutečně uvádělo, že „VAAZ bude pravidelně informovat CMS o nově vydaných dokumentech, nových učebnicích a publikacích a jakýchkoli změnách v učebním plánu a programech, o nových záznamech, publikovaných výsledcích výzkumu s příslušnou technikou, nových laboratorních pomůckách nebo nových vývoj. přístrojích vztahujících se k výše uvedeným specialisacím, tak aby byla zajištěna soudobá úroveň výuky na CMS, která by odpovídala úrovni výuky na VAAZ“. V lednu 1960 sdělil zástupce VAAZ pro učební a vědeckou činnost, že uvedené pasáže formuloval genmjr. Zuska bez předchozí konzultace s vedením akademie. Současně situaci částečně zklidnil. VAAZ totiž Egyptu nejnovější učební plány poskytovat neměla. K vyřešení nepříjemné situace to nevedlo. Naopak se odhalilo neplnění kontraktu ze strany VAAZ. Bylo jen otázkou času, kdy to vedení MTC přes své studenty působící na brněnské akademii odhalí.¹⁵³

---

¹⁵¹ Jaroslav Kněbl (nar. 29. května 1924) funkci zastával od 1. dubna 1956 a byl vůbec prvním československým vojenským přidělcem v Egyptě. Pro výkon funkce propůjčilo MNO dosavadnímu poručíkovi v záloze hodnost plukovníka. Vzhledem k rozsahu zbrojních dodávek do Sýrie došlo od 1. ledna 1957 k rozšíření jeho akreditace i na Damašek. V červenci roku 1957 přišel do Sýrie jako vojenský přidělenec mjr. Vladislav Studenovský (nar. 4. července 1925, zemřel 13. února 1963). ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Kněbl, Věc: Plukovník Jaroslav Kněbl – zrušení ustanovení do funkce vojenského přidělence ČSR v Damašku; Vojenský přidělenec ČSR v Káhiře.

¹⁵² VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1959, k. 128, Věc: Zpráva o pol. činnosti skupin důstojníků v SAR – předložení ze dne 24. června 1959, sign. 2/4/26.

¹⁵³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální materiály vojáků z povolání, Zuska Josef, Zpráva o nedostacích v zabezpečení a provádění akce 105.

I přítomnost samotných egyptských posluchačů v Brně měla podle VKR ohrožovat vojenské tajemství.¹⁵⁴ Egypťané měli často k dispozici vlastní kanceláře s telefonními linkami a mohli se volně pohybovat po školních budovách. V prosinci 1959 se na půdě školy zcela neplánovaně seznámili s pro ně zatím neznámým tankem T-54A. Na základě živého zájmu některých arabských studentů o organizaci a vybavení ČSLA i o navazování osobních kontaktů s československými důstojníky příslušníci VKR dedukovali, kolik z nich je zpravodajsky činných.¹⁵⁵

Je otázkou, jak je možné, že se do mezinárodního kontraktu dostaly pasáže, které dle mínění VKR ohrožovaly vojenské tajemství. Částečně za tím mohl stát malý zájem vedoucích pracovníků VAAZ i samotných představitelů MNO. Nezájem či neinformovanost můžeme ilustrovat na příkladu, kdy byly náčelníkovi VAAZ předloženy informace o nepřístojném chování některých egyptských studentů, a ten se „*podivil, že se jejich výuka na fakultě děje*“. Náčelníci jednotlivých fakult na tom nebyli o mnoho lépe. Svoji nečinnost později odůvodňovali tím, že je Zuska s problematikou akce v Káhiře neseznámil, a proto se domnívali, že se „*o tyto věci nemají zajímat*“. Bez zajímavosti není ani informace, podle které samotný kontrakt č. 40-66-32 neměl být s nikým z MNO předem projednán! Dílem tak můžeme snad vysvětlit fakt, proč se problémové části dohody začaly řešit více než rok po jejím podepsání.¹⁵⁶

Zřejmě nezodpovězenou otázkou dále zůstane, zda skutečně docházelo k vyzrazování státního tajemství, či zda věc nebyla uměle přiživována s cílem upozornit na Zuskovu osobu. Do pozornosti VKR se postupem doby dostaly i jeho káhirské aktivity. Koncem roku 1959 členové výboru stranické skupiny na MTC mjr. Ing. František Fiala a Ing. Oldřich Šabart navštívili vojenského a leteckého přidělence (VaLP) plk. Knébela se stížností na Zuskovu personální politiku. Údajně odmítal s výborem konzultovat složení skupiny. Stěžovatelé se mimo jiné postavili i proti opětovnému vyslání zkušeného experta Ing. Kanického, který dle jejich udání „*četl pouze anglický tisk a Rudého práva si ani nevšiml*“. Výčet domnělých hříšníků a jejich hříchů byl ale mnohem delší. Plk. Knébl se dověděl navíc z jednoho dopisu genmjr. Zusky, který zřejmě zcela v rozporu s listovním tajemstvím otevřel, o jeho účasti na

---

¹⁵⁴ Dne 21. února 1959 například obhájili disertační práci egyptští posluchači Ing. Wahib Hussein Adham a Ing. Kamal Tawfik Nassar a oběma VAAZ rozhodnutím vědecké rady udělila vědeckou hodnost „*kandidáta technických věd*“. VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1959, *Věc: Akce 105 – hlášení ze 4. března 1959*, sign. 30/3/1/29.

¹⁵⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální materiály vojáků z povolání, Zuska Josef, *Zpráva o nedostacích v zabezpečení a provádění akce 105*.

¹⁵⁶ Tamtéž.

večeři u vyšších důstojníků egyptské armády. Zřejmě uražen, protože ho jako VaLP Zuska o návštěvě neinformoval, hlásil uvedenou záležitost svým nadřízeným do Prahy. Zcela aktivně přidal i informaci o potenciálním nebezpečí ze strany dalšího člena Zuskovy skupiny pplk. Jana Šnajdra, protože v průběhu 2. světové války působil u Čs. samostatné obrněné brigády ve Velké Británii. V návaznosti na to pracovníci VKR i ZS GŠ v únoru 1960 zcela v duchu doby hlásili „*některé nesprávnosti a závady v práci některých soudruhů a jejich podléhání buržoasnímu prostředí*“. Proti odbornému vedení akce ale nebylo jakýchkoli námitek. K celkovému uklidnění bohužel nepomohl ani dopis, který Zuskova stranická skupina adresovala se stížností na nedostatečné diety a složitou realitu v Egyptě přímo ÚV KSČ.¹⁵⁷

Svou roli zde hrály pravděpodobně ne příliš dobré vztahy mezi genmjr. Zuskou a osobou VaLP. Ze shromážděných materiálů navíc vyplývá Kněblova všeobecná neoblíbenost mezi československými experty, a to „*vzhledem k určitému charakterovým vlastnostem*“, které nejsou blíže vysvětleny. Nicméně je pravdou, že se Zuska nestal prvním vedoucím pracovníkem, který se s ním dostal do střetu. Konfliktní vztahy udržoval Kněbl například s velitelem leteckých instruktorů v Egyptě genmjr. Janem Reindlem.¹⁵⁸

Část námitek ze strany stranických funkcionářů ale potvrzuje člen Zuskova týmu Lubomír Popelínský. Podle něj Zuska „*byl doslova generálem a do některých věcí si prostě nenechal mluvit*“. Spolupracovníky překvapoval ostřejším, a ne vždy důvodným přístupem. Nicméně podle Popelínského mínění byl Zuska ke svému úkolu plně kompetentní a Československo mělo v jeho osobě toho nejlepšího reprezentanta.¹⁵⁹

Československé zpravodajské složky disponovaly údajně informacemi o zájmu západních rozvědek a jejich snahách o proniknutí nejen na půdu československého velvyslanectví, ale i do skupiny příslušníků ČSLA na MTC. Měl být zachycen zvláštní zájem dostat se k osobě genmjr. Zusky. Z dostupných materiálů ale nevyplývá, že by se někdo pokoušel ze zpravodajských ani jiných účelů Zusku v Egyptě kontaktovat. Zachyceno je pouze hlášení, ve kterém genmjr. Zuska oznamuje vypáčení své skříně v kanceláři MTC.

---

¹⁵⁷ NA, A ÚV KSČ 100/3, f. Mezinárodní oddělení ÚV KSČ, sv. 35, arch. j. 148, 149, *Věc: Zaslání opisu žádosti skupiny důstojníků Čs. lidové armády v SAR ze dne 5. května 1960*; VÚA-VHA, f. MNO-NGŠ 1960, k. 380, *Věc: Poznátka ze skupiny čs. voj. expertů v SAR - oznámení*, sign. 31/3/29.

¹⁵⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Přehled kontraktů*; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Kněbl, *vyhodnocení poř. čís. 00920/59*.

¹⁵⁹ Rozhovor s plk. v. v. prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na Univerzitě obrany v Brně dne 4. dubna 2014.

Současně s tím došlo i k vniknutí do stolů dalším třem československým expertům. Zuska usuzoval na práci samotných studentů snad hledajících otázky ke zkouškám.¹⁶⁰ Na druhou stranu mohl Zuska v zahraničí přece jen představovat pro československé bezpečnostní složky potencionální riziko. Jako bývalý prvorepublikový i poválečný zpravodajský důstojník znal celou řadu československých občanů a mnoho bývalých důstojníků žijících v emigraci. Od této chvíle československé orgány mluví o jeho „ochraně“. Aby se zabránilo „kompromitaci jeho osoby“, rozhodl ministr národní obrany Lomský o jeho odvolání z Egypta. Dne 5. dubna 1960 obdržel Zuska šifru s pokynem, aby se 15. dubna 1960 dostavil na nutné služební jednání do Prahy. Souhlasil přitom s legendováním svého náhlého odvolání z důvodu špatného zdravotního stavu. Krátce po návratu do republiky ho pro udržení zdání nemoci nadřazení odeslali na několikátýdenní zdravotní dovolenou. V dubnu 1960 Josef Zuska, autor celé počáteční koncepce výstavby Military Technical College, akci předčasně opustil. Neměl být sám. Uvažovalo se o odvolání dalších členů skupiny – z řad učitelů i tlumočnicků.¹⁶¹

Až v květnu 1960 se brig. gen. Selimovi dostal oficiální cestou Zuskův dopis, ve kterém autor zmiňuje hlubokou lítost nad přerušением vzájemné spolupráce. Zároveň ale vyjadřuje i přesvědčení, že „základ Koleje a zásady uplatněné v učebním procesu jsou dobré a že Kolej bude v nejlepší budoucnosti známa jako zdroj dobrých technických důstojníků a později i dobrých inženýrů“. Zuska v osobním dopisu odkázal i na staré egyptské přísloví „mluvící o pití nilské vody“, které má souvislost s návraty do této exotické země. Josef Zuska vyslovil alespoň formálně přání opětovného setkání. Do Egypta se ale již nikdy nepodíval.¹⁶²

Po svém odvolání si byl vědom důležitosti zvláštního pracoviště pro zajišťování úkolů podobných těm v Egyptě. Z případu káhirské MTC a obecně díky bouřlivému rozvoji pomoci zahraničním zemím bylo zřejmé, že velkého významu nabude práce přímo v zemích klientů. Genmjr. Zuska patřil k otcům návrhu na „zřízení fakulty pro studium zahraničních expertů“. Před pracovníky fakulty, která k 1. srpnu 1960 vznikla, se stavěla řada úkolů. Především šlo o plnění „usnesení ÚV KSČ o pomoci méně vyvinutým zemím školením zahraničních vysokoškolských kádrů příslušných zemí“. Do své gesce fakulta dostala i zajišťování jazykové

---

¹⁶⁰ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Knébl, *Věc: zjištěné akce KR – hlášení*.

¹⁶¹ VÚA-VHA, f. MNO-NGŠ 1960, k. 380, *Návrh kádrového pohovoru s gen. Zuskou, vedoucím čs. skupiny odborníků v SAR*, sign. 31/3/29; VÚA-VHA, f. MNO-NGŠ 1960, k. 380, *Skupina voj. expertů v SAR – informace*, sign. 31/3/29.

¹⁶² VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1960, k. 462, *Dopis na rozloučenou generálmajora Josefa Zusky veliteli Military Technical College v Káhiře generálu Selimovi*, sign. 30/3/1/21.

přípravy. Podle vzpomínek tehdejšího pracovníka Zahraniční fakulty VAAZ (ZF VAAZ) Pavla Doležela dominovala především angličtina, dále francouzština, španělština a portugalština. Sám Zuska chtěl z fakulty vybudovat skutečně odborné pracoviště a vyžadoval zvláště tlumočníky znalé „jazyků všech koloniálních národů“. V čele fakulty stál Josef Zuska do konce října 1962, kdy byl s veškerou platností přeložen do výslužby.¹⁶³

Po tom, co v dubnu roku 1960 odešel narychlo z akce jeden z tvůrců celé koncepce MTC Josef Zuska, zaujal jeho místo pplk. Ing. Osvald Vašíček.¹⁶⁴ Vašíček, který měl pedagogické zkušenosti z VAAZ, přišel na MTC z funkce zástupce náčelníka pro výuku radiolokace v Dělostřeleckém technickém učilišti v Martině. Pro výkon funkce v Káhiře mu byla mimořádně propůjčena hodnost plukovníka. Při jednání o změně vedoucího pracovníka upozorňovaly orgány vojenské rozvědky na dosavadní „ne vždy pečlivý výběr kádrů pro CMS [MTC – pozn. autora], kdy teprve v zahraničí se ukázaly jejich kádrové, osobní a politické nedostatky“. Rozvědka měla mít nyní informace, že „v případě s. Vašíčka je vše v pořádku, že byl po všech stránkách zvážena jeho výjezd a neshledány žádné příčiny pro jeho neuskutečnění“.¹⁶⁵

Vojenská rozvědka se začala o plk. Vašíčka vážně zajímat na podzim roku 1960. Dle jejího mínění měl mít jako vedoucí skupiny expertů na MTC vhodné podmínky pro získávání informací o egyptské armádě a její agenturní síti.¹⁶⁶ Příležitostí získat zajímavé poznatky ze zcela legálních zdrojů v průběhu různých recepcí a setkávání s představiteli různých armád bezesporu vedoucí expertů na MTC měl. Po zkušenostech s genmjr. Zuskou mohla za zájmem ZS GŠ stát prostá snaha dostat osobu vedoucího pracovníka pod vlastní kontrolu. Jisté je, že během krycího pozvání do Československa na Ministerstvu národní obrany-Správě materiálního plánování (MNO-SMP) podepsal Vašíček počátkem roku 1961 závazek československé zpravodajské službě. Za tímto účelem ho vyškolili v informační činnosti,

---

¹⁶³ VÚA-VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1960, k. 464, *Zřízení fakulty pro studium zahraničních expertů – návrh*, sign. 30/4/1/12; Václav VONDRÁŠEK – Sylvestr CHRASTIL – Martin MARKEL, *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*, s. 89, 91; Rozhovor s PhDr. Pavlem Doleželem, CSc. na Univerzitě obrany v Brně dne 19. listopadu 2014.

¹⁶⁴ Osvald Vašíček se narodil 12. srpna 1919 v Brně do rodiny dělníka. V roce 1937 vstoupil do KSČ. V průběhu německé okupace pracoval jako mechanik ve Zbrojovce Brno. Po roce 1945 prošel řadou politických funkcí a v roce 1950 byl nábořem získán do armády. V letech 1953 až 1958 absolvoval VTA AZ v Brně. Krátce nato působil jako učitel skupiny radiolokace na VAAZ. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, Vašíček Osvald, *Vašíček Osvald – Životopis; Zápis o vyhodnocení osobního spisu a doplnění kádrového materiálu*.

¹⁶⁵ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, Vašíček Osvald, *Prověrka Plk. Vašíčka Osvalda*.

¹⁶⁶ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, *Návrh na získání s. Vašíčka Osvalda za SP v Káhiře*.

tipování adres a styků kontrarozvědky a obraně proti ní. Pro písemný a další kontakt obdržel krycí jméno „Lokátor“.¹⁶⁷

Zpravodajci ho v první řadě úkolovali zaměřit se na západní vojenský materiál nacházející se na pracovišti. V pozdější době si měl všimnout i dění na samotné akademii. Dle zachovaných pramenů získaly československé orgány plány vojenských objektů i dobrý přehled o egyptských zbrojních závodech. Řídící pracovník Vašíčka ale hodnotil rozporně. Navzdory přístupu k zajímavým materiálům a zajištěnému styku s egyptskými důstojníky nepodával příliš hodnotné zprávy. Jeho velkým nedostatkem byla špatná znalost anglického jazyka, a tím pádem závislost na tlumočnickovi.¹⁶⁸

Přes ujištění, že v případě plk. Vašíčka nehrozí žádné problémy, se opak stal pravdou. Ve světle nových skutečností začalo být i Zuskovo odvolání kritizované jako nerozvážené, uskutečněné pouze na základě dohadů orgánů MNO a zpráv vojenského přidělence v Egyptě. Zuska odletěl do Československa vcelku narychlo, a proto nedošlo ani k řádnému předání funkce. Plk. Vašíček neměl na rozdíl od Zusky žádné zkušenosti s budováním školy a úkol určitým způsobem začal přesahovat jeho možnosti. Objevovaly se vážné rozpory s egyptským vedením školy, a co hůř, i s vlastními spolupracovníky. Egyptští důstojníci ho neměli údajně v oblibě pro jeho chování,¹⁶⁹ na které nebyli u jeho předchůdce zvyklí.¹⁷⁰ Dobové zprávy potvrzují i vzpomínky žijících pamětníků. Podle nich Vašíček určitě nepatřil k oblíbeným vedoucím pracovníkům.¹⁷¹

V červnu 1962 Káhiru navštívila československá delegace. Vedoucí československé skupiny na MTC byl při té příležitosti potvrzen pouze jako organizační a školský poradce velitele školy. Nastala paradoxní situace, kdy Praha měla závazky z platné dohody, ale plnění

¹⁶⁷ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, *Předání SP-Lokátor k řízení*.

¹⁶⁸ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, Vašíček Osvald, *Hodnocení SP Lokátor za druhé pololetí 1962; Zhodnocení činnosti a spolupráce s SP LOKÁTOR za dobu od 1. 1. do 17. 7. 1962*.

¹⁶⁹ Hodnocení z druhé poloviny roku 1962 doslova uvádí: „Mezi egyptskými důstojníky není oblíben pro povýšenecké chování a podobně je tomu v jeho skupině. Nedovede přiznat chybu a musí se vždy přesvědčit, že on jednal správně a druhý se mýlí“. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, *Hodnocení SP LOKÁTOR za druhé pololetí roku 1962*. Uvedené problémy se snad daly předvídat, když již v návrhu na získání plk. Vašíčka za spolupracovníka ZS GŠ ČSLA se můžeme k jeho vlastnostem dočíst: „Byl kritizován za svou přílišnou domýšlivost, která někdy hraničila s podceňováním svých spolupracovníků. Tuto chybu se mu doposud podařilo odstranit jen částečně“. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, *Návrh na získání s. Vašíčka Osvalda za SP v Káhiře*.

¹⁷⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Přehled kontraktů*; ABS, f. ZS/GŠ – operativní svazky, arch. č. 81, Vašíček Osvald, *Návrh na získání s. Vašíčka Osvalda za SP v Káhiře; Hodnocení SP Lokátor za druhé pololetí 1962*; NA, A ÚV KSČ 100/3, f. Mezinárodní oddělení ÚV KSČ, sv. 35, arch. j. 148-149, *Dopis stranické skupiny Zahraničnímu oddělení ÚV KSČ ze dne 11. června 1960*.

¹⁷¹ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014; Rozhovor s prof. Ing. Karolem Filákovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

úkolů z této dohody měl řídit velitel MTC bez jakékoli zodpovědnosti vůči československé straně. Konkrétně řečeno vedoucí československých expertů ze své pozice zpracovával návrhy a připomínky, které měl před velitelem MTC obhajovat, nicméně záviselo jen na Selimovi, zda je přijme, či ne. Dle dobových pramenů plk. Vašíček na svoji funkci svým způsobem rezignoval a školu nechal až do svého odchodu živelnému vývoji.¹⁷²

Škole prakticky po celou dobu československé účasti velela silná osobnost pozdějšího genpor. Selima. Od československých pracovníků získal familiární přezdívku „*Dědeček*“ a až do roku 1975, kdy došlo k jeho vystřídání, doslova ztělesňoval MTC. Po organizační stránce patřil k velice schopným egyptským důstojníkům s naprostým přehledem o všech studentech i spolupracovnících, z nichž většinu znal i jménem. Jeho hlavní ideou se mělo stát vybudování prestižní školy, která bude vychovávat elitu Egypta, doslova „*cream of country*“.¹⁷³ Běžní pracovníci s ním přicházeli do kontaktu minimálně. Účastnil se zpravidla poměrně velkolepých přijetí nových pracovníků na MTC, při nichž školní hudba na nádvoří příchozím učitelům zahrála egyptskou a československou hymnu.¹⁷⁴ V létě, při skutečném horku, kdy dveře a okna učeben musely být dokořán, Selim občas naslouchal výuce vedené československými experty.¹⁷⁵ Dle vzpomínek Radko Samka někdy docházelo ke schůzkám, maximálně o patnácti lidech, při kterých se podávalo jídlo a zákusky. Ale spíše šlo o společenskou, nic zásadního řešící událost. Mimo to dodává: „*Jakmile povstal, skončilo sezení u maršála a odcházelo se.*“¹⁷⁶

Jelikož československou pomoc při výstavbě MTC chápaly obě strany od počátku jako dočasnou, bylo nutné podniknout první kroky k výchově egyptského pedagogického sboru. Z uvedených důvodů došlo usnesením PB ÚV KSČ z 13. června 1961 a na přání Ministerstva války Sjednocené arabské republiky dne 17. listopadu 1961 k uzavření Kontraktu č. 40-152-212 umožňující egyptským posluchačům postgraduální studium na VAAZ. Protože program probíhal v českém jazyce, musela československá strana zajistit jeho výuku i výuku speciálních předmětů a praxi v laboratořích VAAZ, případně dalších zařízeních. Nezbytné se

---

¹⁷² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Přehled kontraktů*; VÚA-VHA, f. MNO-NMNO 1960, k. 49, *Věc: Návrh funkčních povinností čs. odborníků na VTA AZ v Káhiře*, sign. 38/8/22.

¹⁷³ Na druhou stranu je nutné zmínit, že pro ekonomickou náročnost studia na civilních školách bylo pro řadu egyptských rodin výhodné dostat děti na vojenskou školu, kde studenti získávali kompletní zaopátrání. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Věc: IMZ k zahájení šk. r. 1974-75, říjen 1974*.

¹⁷⁴ Písemné vzpomínky Ing. Jaroslava Rajlichy na jeho působení na MTC s názvem *Pobyt v Egyptě* (nepublikovaný rukopis).

¹⁷⁵ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

¹⁷⁶ Rozhovor s prof. Ing. Radko Samkem, CSc. na UO v Brně dne 13. února 2015.

staly i konzultace při zpracovávání disertačních prací. Z počátku šlo o pouhé 3 egyptské studenty ve specializacích vojenské počítače a servomechanismy, konstrukce a servomechanismy děl a munice, rakety a balistika.¹⁷⁷

Zásadním dokumentem se pro školu stal Úřední list neboli Dekret prezidenta Sjednocené arabské republiky (SAR) – zákon číslo 101/1962, určující základní směrnice pro Military Technical College. Zákon z května 1962 stanovil, mimo organizačních záležitostí, jako její základní úkol „*promovat důstojníky s vhodnými vědeckými a praktickými znalostmi vyžadovanými pro technická a inženýrská místa v armádě a provádět vědecký výzkum a rozvoj s vojenským zaměřením*“. Škola definitivně získala statut vysoké školy a obdržela právo udělovat akademické tituly BSc. (Bachelor of Science), MSc. (Master of Science) i Ph.D. (Doctor of Philosophy).¹⁷⁸

Dlouhodobou a prakticky nikdy nevyřešenou záležitostí se stala plná jazyková kompetentnost vyjíždějících expertů. Z uzavřených kontraktů i z jednání delegace ČSLA pod vedením plk. Ing. Bedřicha Chrastila (1913–1985) v Egyptě na přelomu července a srpna roku 1961 plynula jasná povinnost – všichni experti musí bezpodmínečně počínaje školním rokem 1962 až 1963 přednášet v anglickém jazyce. Pro větší váhu u egyptských partnerů se rozhodla československá strana všem československým vedoucím kateder mimořádně propůjčit vědecko-pedagogickou hodnost docenta, pokud ji neměli.¹⁷⁹ Současně i pozici vedoucího expertů měly v budoucnu obsazovat pouze osoby s generálskou hodností. Plk. Chrastil jednal jako náčelník ZF VAAZ v Egyptě od 26. prosince 1962 do 14. ledna 1963. Československá strana si mohla v uvedené době částečně oddychnout. Vydání dekretu prezidenta Násira totiž signalizovalo zájem nejvyšších míst na zachování MTC.¹⁸⁰

Již dnem 1. února 1958 vstoupila v platnost dohoda oznamující zrod SAR – tedy unie Sýrie a Egypta. Ze stávající syrské armády se stala 1. armáda SAR a ozbrojené síly jako celek

---

¹⁷⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Kontrakt 40-152-212*.

¹⁷⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Úřední list EAR (Egyptské arabské republiky)*; Tamtéž, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC. Čs. spolupráce při výstavbě MTC z hlediska přípravy vědecko-pedagogických kádrů školy, s. 1–2*.

¹⁷⁹ Zřejmě v reflexi na to, že i velitel školy brig. gen. Selim chtěl na katedrách vidět docenty a obecně starší osoby, než které Československo do Egypta vysílalo. VÚA-VHA, f. MNO-SMP 1961, k. 451, *Věc: měsíční hlášení k 15. 9. 1961*, sign. 30/3/1/46.

¹⁸⁰ VÚA-VHA, f. MNO-NMNO 1961, k. 49, *Věc: Výstavba MTC v SAR ze dne 18. září 1961, Zpráva o služební cestě vykonané ve dnech 25.7.–16.8.1961 do Sjednocené arabské republiky*, sign. 38/6/7; VÚA-VHA, f. MNO-KS 1963, k. 141, *Věc: Zpráva ze služební cesty do SAR*, sign. 1/1/16; VÚA-VHA, f. MNO-sekr. ministra 1962, k. 21, *Zpráva z 28. září 1962*, sign. 38/1-13.

přešly pod správu jednoho z viceprezidentů, egyptského maršála Abd al-Hákima Ámira.¹⁸¹ S přílivem syrských studentů nabývala MTC na dalším významu. Na druhou stranu se celá armáda dostávala pod kontrolu Egyptů, jejichž přezíravost a v některých případech i opovržení vůči syrským kolegům měla hmatatelné dopady. Syrští vyšší důstojníci se postupně dostávali na nevýznamné pozice, případně byli z důvodu „lepší kontroly“ povýšeni a přemístěni mimo Sýrii.

Vztahy v nové armádě, i všechno špatné, co přinášely, se promítaly do chodu MTC. Od samého počátku údajně panovalo určité napětí mezi syrskými a egyptskými posluchači. Dokonce i mezi důstojníky obou národností. Je zajímavé, že všechny letecké specializace na MTC (letecké motory, letecké draky, výzbroj a speciální výstroj letadel) měli Egyptané obsazovat výhradně studenty ze Sýrie. Československým expertům to vedení školy zdůvodňovalo jako nutnou úlitbu Syřanům, protože prestižní místa pilotů letadel již obsadili Egyptané. Tímto krokem se snažili určitým způsobem obejít tabulky určující národnostní složení u jednotlivých druhů zbraní. Jeden plukovník z letecké katedry to měl dokonce zdůvodnit prostým faktem, když Egyptany označil za „*inteligentnější a spolehlivější*“.¹⁸²

Údajně se projevovala i snaha o propouštění syrských studentů, kterým vedení školy jen nerado povolovalo opakování neúspěšných zkoušek. Přísnější měřítko užívalo i při řešení různých přestupků. Jen ve školním roce 1959 až 1960 došlo k propuštění 24 z 66 syrských studentů. Před zahájením druhého školního roku měl velitel MTC genpor. Selim údajně prohlásit, že „*studenti ze Sýrie nejsou vhodní pro absolvování MTC, budou špatnou reklamou a je proto nutné je dostat z MTC ven*“. V této věci apeloval i na československé experty, aby vypracovali opatření plnící dané přání „*bez rozruchu*“. Přestože se mezi syrskými posluchači nacházelo mnoho výtečných studentů, měli být v souladu s tvrzením Egyptů, že „*prospěch není všechno*“, postupně vylučováni. Ovšem bez přičinění československých pedagogů.¹⁸³

S rozmachem školy rostl počet studentů a úměrně i počet kontrahovaných československých pracovníků a jejich rodinných příslušníků. Kvantitativní přehled československých expertů na škole i souhrn dodávaných studijních materiálů z VAAZ z let 1959–1969 přibližuje *Tabulka č. 3*. Pedagogické úvazky v závislosti na konkrétní kvalifikaci československých pracovníků uvádí *Tabulka č. 4* v závěru předložené práce.

---

¹⁸¹ WANNER, Jan: *Ve stínu studené války. Střední východ v letech Eisenhowerovy doktríny 1956–1960*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2011, s. 212–213.

¹⁸² ABS, f. ZS/GŠ – operativní svazky, arch. č. 81, Vašíček Osvald, *Příloha č. 1 k čj. 007101*.

¹⁸³ Tamtéž.

Technickou pomoc při výstavbě MTC nyní určoval Generální kontrakt č. 40-164-212 uzavřený mezi MZO-HTS a egyptským ministerstvem války 1. června 1962. Specializace, učební předměty, kvalifikace a počty československých učitelů na jednotlivé školní roky nadále upravovaly doplňky ke kontraktu č. 40-66-32 z 20. ledna 1959. Smlouva řešila i situaci tlumočnicků, které egyptská strana odmítala financovat, a nově např. i problémy s cenami ubytování pro československé experty. Bydlení totiž egyptská strana nezajišťovala, pouze na něj přispívala. Jak vyplývá z pozdějších dokumentů – zřejmě nedostatečně.¹⁸⁴

Čechoslováci byli u běžných Egyptů poměrně oblíbení. K tomu trochu přispívala i jejich záměna s Jugoslávci, jejichž velká obliba pramenila z Titova angažování v Hnutí nezúčastněných zemí. Čechoslováci se těšili egyptským sympatiím i díky povědomí o značné pomoci, které z Československa do Egypta směřovalo. „Z dálky na nás volali Čiki kvajs... Češi jsou dobří“, dodává Ing. Jelínek.¹⁸⁵ Čechoslováky v zemi brali určitě lépe než Sověty,¹⁸⁶ kteří se vůči místnímu obyvatelstvu chovali nadřazeně.¹⁸⁷ Na druhou stranu se někdy objevovala přezíravost vůči domorodým obyvatelům i u československých expertů. Podle materiálů pplk. Bartoška řada osob trpěla přecitlivělostí k některým jejich povahovým rysům, hlavně k „pracovním návykům, nebo nenávykům“. Nicméně v rámci instrukcí budoucím učitelům radil dělat si na všechno svůj názor a řídit se heslem: „Čím déle si udržíte optimismus, tím lépe, především pro Vás.“¹⁸⁸

Zvláštní kapitolou jsou kontakty s egyptskými protějšky na MTC. Podle vzpomínek pplk. Bartoška byl soukromý styk s Egypty zakázán.¹⁸⁹ Přes nejlepší vůli docházelo pouze k běžným lidským kontaktům nejčastěji v rámci pracoviště, mimo to i v poměrně rozšířených klubech. Sami Egyptané jako by věděli, že nemají překračovat určité meze.¹⁹⁰ Prof. Popelínský vztahy s Egypty označuje za „zvláštní kolegiální“, s tím, že „zřejmě byli také

---

¹⁸⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Ujednání mezi GŠ ČSLA a MZO-HTS*; Tamtéž, k. 421, *Přehled kontraktů*.

¹⁸⁵ Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na Ústavu přístrojové techniky AV ČR v Brně (UPT AV ČR) dne 20. ledna 2015.

¹⁸⁶ Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na Vysokém učení technickém v Brně (VUT) dne 24. října 2014.

¹⁸⁷ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně (UO) dne 18. března 2015.

¹⁸⁸ *Společenský život československých odborníků vysílaných na MTC Káhira a jejich rodin v SAR* (zpracoval podplukovník Iren Bartošek) (nepublikovaný strojopis).

¹⁸⁹ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

¹⁹⁰ Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014; Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na Ústavu přístrojové techniky AV ČR v Brně dne 20. ledna 2015.

pod kontrolou“.¹⁹¹ Do egyptských domácností se nechodilo. Když přece jen došlo k návštěvě, jednalo se o velmi formální záležitost.¹⁹²

Je velkou zvláštností, že navzdory omezením přinášející život v totalitním Československu (hmatatelný např. ve svobodě pohybu) se českoslovenští experti i jejich rodinní příslušníci těšili na území Egypta naprosté volnosti. V tomto směru představovala zlatou éru právě 60. léta 20. století. Především období před Šestidenní válkou, kdy se mohlo prakticky kamkoli. Jak tehdejší zástupce vedoucího akce pplk. Bartošek k organizování cestovatelských aktivit připomenul: „*Doma na to existuje spousta institucí a placených lidí a my jsme to dělali svépomocí.*“ Hlavními strůjci turistického života v Egyptě se stali v té době Ing. František Šubart a Ing. Viktor Kanický. V Marsa Matruh nedaleko libyjské hranice se pronajímal hotýlek pro rekreaci manželek a dětí. Častými se staly i dovolené na Mamuře u Alexandrie. Jako určité vyvrcholení se pořádal několikadenní vlakový zájezd do Luxoru a Asuánu. S Viktorem Kanickým se podnikaly výlety do Středního Egypta. Mimo to se dalo cestovat i do Sýrie, Libanonu či do Gazy, kam se mířilo především za nákupy.¹⁹³

Situace se dramaticky změnila po Šestidenní válce. Izrael okupoval Sinajský poloostrov. Z okolí Suezského průplavu a z pobřeží Rudého moře se rázem staly zapovězené vojenské oblasti. Dalších takových míst rychle přibývalo. Občas se přece jen dalo využít identifikačních průkazů egyptského ministerstva války, kterými českoslovenští experti z MTC disponovali. Tyto průkazy se totiž využívaly nejenom ke vstupu do školy, ale jak dodává Pavel Doležel,¹⁹⁴ občas otevřely dveře tam, kde to běžně nešlo, například při návštěvě okolí Asuánu.¹⁹⁵

Mnohem hůře na tom byli Sověti, kterých se v uvedené době v Egyptě nacházelo více než československých expertů. Jejich pohyb po městě i trávení volného času v káhirských klubech působilo velice organizovaně. K nějakým neformálním setkáváním s nimi nedocházelo, a jak k tomu opětovně pplk. Bartošek dodává: „*Oni byli v neoficiálním styku*

---

¹⁹¹ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

¹⁹² Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

¹⁹³ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

¹⁹⁴ Pavel Doležel na MTC působil v letech 1971 až 1973 jako tlumočnický. V době nastupující normalizace docházelo k úbytku vhodných expertů na výjezd do zahraničí. Navíc řada nových pracovníků neovládala plně cizí jazyk. Kvůli tomu se zvyšovala poptávka po tlumočnících, a proto do zahraničí museli vyjíždět i pedagogové z Katedry cizích jazyků ZF VAAZ, do jejíhož stavu Pavel Doležel patřil. V době jeho nástupu na MTC tlumočnickou skupinu tvořilo asi 14 osob. Rozhovor s PhDr. Pavlem Doleželem, CSc. na UO v Brně dne 19. listopadu 2014.

¹⁹⁵ Rozhovor s PhDr. Pavlem Doleželem, CSc. na UO v Brně dne 19. listopadu 2014.

velmi zdrženliví a myslím, že to měli dokonce zakázané.“ Když se jeli koupat na klub „všichni přijeli autobusem, dvě hodiny se koupali, všichni nastoupili do autobusu a současně jeli domů“.¹⁹⁶

Čechoslováci se v Egyptě nacházeli více pod dohledem egyptských úřadů než vlastních orgánů. Určitou kontrolu nad zahraničními pracovníky zde vykonávalo Oddělení zahraničních expertů, v originále „Foreign Experts Department“, v čele s plk. egyptské policie Ahmedem Foadem Bardissim. Tušilo se, že místní „buabové“ – domovníci a pravděpodobně i obchodníci, měli o československých expertech podávat Oddělení zahraničních expertů zprávy. Tlumočník na akci Jaroslav Dudr vzpomíná, jak si ho plk. Bardissi pozval k sobě a z otevřené rozmluvy vyzoroval, jak dobře informováni jsou.¹⁹⁷ Bardissi osobně řešil časté případy konfliktů s egyptskými policisty, hlavně v případech rozšířené „choroby“ československých expertů, tedy fotografování všeho možného včetně vojenských či jinak strategických objektů.¹⁹⁸

Samotná Káhira se i přes zřejmý orientální ráz blížila svým kosmopolitním charakterem západním městům a přes očekávání, dle vzpomínek československých učitelů, i k poměrně bezpečným. Čechoslováci se nebáli chodit po městě ani po setmění a manželky samy chodily na nákupy. Drobná kriminalita se sice vyskytovala, ale není známo, že by někdo československého experta přepadl. Nedoporučovalo se ale chodit do nebezpečných čtvrtí tohoto velkoměsta.¹⁹⁹

Pro běžný pohyb po Káhiře se stalo naprostou nezbytností co nejrychlejší osvojení základní slovní zásoby v egyptské arabštině. Ve větších obchodních domech, u lékaře, v lékárnách a na úřadech bylo sice možné domluvit se anglicky, ale pro běžné nákupy

---

¹⁹⁶ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015; Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015; Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na UPT AV ČR v Brně dne 20. ledna 2015.

¹⁹⁷ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015; Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014; VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Orientační příručka pro čs. odborníky na MTC*.

¹⁹⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Orientační příručka pro čs. odborníky na MTC; Společenský život československých odborníků vysílaných na MTC Káhira a jejich rodin v SAR (zpracoval podplukovník Iren Bartošek)* (nepublikovaný strojpis).

¹⁹⁹ Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014; Rozhovor s prof. Ing. Karolem Filákovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014; Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015; Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014; Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

a nejrůznější životní situace byla arabština nepostradatelná, protože řada domorodých obchodníků a taxikářů brala cizince, neznající arabštinu „*na hůl*“.²⁰⁰

S rozmachem školy úměrně narůstal počet studentů, kontrahovaných československých pracovníků a jejich rodinných příslušníků. V souvislosti s rostoucí československou účastí v Káhiře se musely řešit věci, které s problematikou výuky na MTC měly málo společného. Na pořad dne se dostávaly otázky trávení volného času celých rodin československých expertů.

Do Egypta přilétaly různě staré děti, pro něž musela být při československém zastupitelském úřadě zřízena škola. Manželky většinou setrvaly v domácnosti. I to s sebou neslo své zvláštnosti, protože život ženy v domácnosti v Egyptě se lišil od toho v Československu. Většina prací, jež žena doma dělala zcela běžně, se v Egyptě považovala za ponižující. Každá domácí movitější rodina proto měla několik sluhů. Československá kolonie se držela svých zvyklostí, ovšem na těžší práce (např. čištění parket, klepání koberců, mytí oken), které by se mohly dostat do rozporu se společenskými zvyklostmi a ohrozit reprezentativnost československé skupiny, si najímala místní domorodce.²⁰¹

Českoslovenští experti a jejich rodinní příslušníci se od roku 1968 dobrovolně organizovali v Klubu československých občanů v Káhiře, kde pracovníci z MTC vytvořili ještě vlastní organizaci. Prvořadým posláním Klubu se stalo smysluplně vyplnit volný čas a při tom maximálně využít pobyt v této exotické zemi. V první řadě se organizovaly návštěvy světoznámých egyptských památek. Českoslovenští pracovníci cestovali k moři, pořádala se kulturní a filmová představení. Pro všechny bylo otevřené sovětsko-arabské kino Odeon s převážně sovětskými filmy. Klub od roku 1968 vydával svůj vlastní časopis s názvem „*My v Káhiře*“. Na jeho stránkách se mohli čtenáři dovědět řadu informací o historii Egypta, do něhož přispívali i známí českoslovenští egyptologové v Egyptě v té době působící. Pro manželky se uveřejňovaly recepty, různé tipy na nákup apod.

Zvláště v letních měsících se chodilo do klubů. Kluby s malým počátečním písmenem ale nesmíme zaměňovat s Klubem československých občanů v Káhiře. V našem případě se jednalo o místa především společenského a sportovního setkávání mající svůj původ v období britské koloniální nadvlády. Běžní Egyptané tam neměli přístup, a proto se při vstupu do

---

²⁰⁰ Písemné vzpomínky Ing. Jaroslava Rajlichy na jeho působení na MTC s názvem *Pobyt v Egyptě* (nepublikovaný rukopis).

²⁰¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*.

klubu každý musel prokazovat speciálním klubovým průkazem. Českoslovenští experti si tato zařízení volili podle místa bydliště a zájmu.²⁰²

Život v poměrně uzavřené komunitě přinášel i určité těžkosti. Jak uvádí Iren Bartošek, hlavně pro „klepaření“ se tam vyskytovaly ideální podmínky.²⁰³ I podle Slavomíra Voseckého, který v Káhiře působil v pozdějších letech, se mezi lidmi někdy vyskytovaly „primitivní vášně“, kdy se zřejmě nedostatečně zaměstnaní jedinci zabývali tím, kdo a kde si co koupil apod.²⁰⁴ Občas vznikaly určité „třecí plochy“ dané rozdílností společenského postavení a s tím spojenými životními nároky.²⁰⁵

Bydlení si každý expert platil sám, a to přímo egyptskému panu domácímu.²⁰⁶ Postupem doby vznikl mezi československými pracovníky systém jakéhosi dědění či předávání bytů, kdy odjíždějící pracovník své prověřené bydlení jednoduše přenechal novému expertovi. Každý si mohl najít bydlení sám, ale muselo být schváleno vedením československé skupiny. Tím, navzdory některým šetřivým jedincům, došlo k udržení důstojné úrovně bydlení všech Čechoslováků. Současně se byt musel nacházet v některých z káhirských čtvrtí – Dokki, Garden City či Heliopolis.²⁰⁷

Úroveň bydlení si držela běžný evropský standard. Nic, co by československé experty nějak zvlášť překvapovalo. Zařízení bylo sice arabské, tedy bez obrazů, zato hodně koberců a koberečků²⁰⁸, ale např. v káhirské čtvrti Heliopolis, kde bydlela část československých expertů, bychom našli moderní vilky evropského typu.²⁰⁹ Jedinou větší odlišností se stala absence topení, což se hlavně v chladných zimních měsících řešilo plynovými či petrolejovými topítky.²¹⁰

Určitý přijatelný standard se projevoval i v oblékání. Jak uvádí Ing. Jaroslav Rajlich a řada dalších pamětníků, stal se pro učitele povinným i v době největších veder řádně

---

²⁰² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*; Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

²⁰³ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

²⁰⁴ Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

²⁰⁵ *Společenský život československých odborníků vysílaných na MTC Káhira a jejich rodin v SAR (zpracoval podplukovník Iren Bartošek)* (nepublikovaný strojepis).

²⁰⁶ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²⁰⁷ Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na Ústavu přístrojové techniky AV ČR v Brně dne 20. ledna 2015; VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*.

²⁰⁸ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²⁰⁹ Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

²¹⁰ Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

pozapínaný oblek s vázankou.²¹¹ Situace se změnila na přelomu 60. a 70. let, kdy se v obleku s vázankou chodilo v zimním období, kdežto v létě bylo možné mít oblečené kalhoty a bílou košili s krátkým rukávem.²¹² Na volné procházky se nosilo běžné oblečení jako v Československu. Rovněž u žen platily stejné zásady v oblékání jako ve vlasti.²¹³

Na jaře roku 1964 došlo k personální změně ve vedení československé skupiny. Po tom, co si plk. Vašíček žádal o uvolnění z funkce již v průběhu roku 1963, mohl ve dnech 3. až 20. května 1964 funkci předat genpor. Ing. Janu Bělohoubkovi²¹⁴. Nový vedoucí byl Egypťanům představen při pražských jednáních v říjnu 1963. V letech 1951 až 1955 působil jako náčelník Ženíjní fakulty VAAZ, následně jako náčelník ženijního vojska a těsně před odjezdem do Egypta v dubnu 1964 zastával funkci pracovníka oddělení pro řízení vojensko-vědecké práce na GŠ ČSLA.²¹⁵

Samotný protokol o předání funkce nese znaky čistě formálního materiálu sepsaného v duchu společenských zvyklostí²¹⁶, a jakékoli výtky k činnosti pplk. Vašíčka bychom v něm hledali těžko. V době personálních změn bylo zřejmě zbytečné vířit nějakým způsobem atmosféru. Nicméně z dalších pramenů se dovídáme, že genpor. Bělohoubka MNO do Káhiry vyslalo s úkolem zklidnit poměry v československé skupině.²¹⁷

---

²¹¹ Písemné vzpomínky Ing. Jaroslava Rajlichy na jeho působení na MTC s názvem *Pobyt v Egyptě* (nepublikovaný rukopis); Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014; Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²¹² Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

²¹³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*.

²¹⁴ Jan Bělohoubek se narodil dne 9. března 1906 v Kuklínách do rodiny průvodčího ČSD. V roce 1930 absolvoval České vysoké učení technické v Praze, s tím, že v letech 1927 až 1930 studoval Vojenskou inženýrskou kolej v Litoměřicích. Poté byl vyřazen jako poručík ženijního vojska. V roce 1947 vstoupil do KSČ. V letech 1949 až 1951 studoval na Válečné akademii GŠ K. J. Vorovišova v Moskvě. Poté působil jako náčelník ženijní fakulty VTA AZ v Brně, náčelník ženijního vojska MNO a jako vědecký pracovník na Operační správě GŠ ČSLA. Po dobu působení v Káhiře mu byl propůjčen vědecko-pedagogický titul docent. V lednu roku 1968 byl přeložen do výslužby. VÚA-SA AČR v Olomouci, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Ing. Jana Bělohoubka, *Životopis*. MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 103.

²¹⁵ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 81, *Věc: B-č. – schůzka s SP LOKÁTOR*; VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího čs. expertů na MTC v Káhiře*; Tamtéž, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Ing. Jana Bělohoubka, *Návrh na přeložení do zálohy*.

²¹⁶ V protokole o předání funkce se doslova uvádí: „Při předávání se ukázalo, že skupina expertů je dobře vedena, každý zná své úkoly a plní je. Jsou vytvářeny velmi dobré vztahy mezi vedením skupiny a arabským vedením MTC. Ovzduší vzájemné důvěry a pochopení vytváří dobré podmínky pro práci skupiny.“ Určité výtky se zde nacházejí jen k organizaci samotné výuky: „I obsahově dobré a logicky správně sestavené přednášky někdy neuspokojí, neb malá zkušenost některých vysílaných expertů a špatné jazykové znalosti přednášejícího i posluchačů nedávají možnost učitelů, aby přednášel předem připravenou látku, poslouchal vlastní výklad a vnímal jeho smysl a formu a při tom sledoval chování a reakci posluchačů.“ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího čs. expertů na MTC v Káhiře*.

²¹⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Ing. Jana Bělohoubka, *Návrh na přeložení do zálohy*.

V předmětném školním roce (1963 až 1964) se na MTC vystřídal 141 československých expertů, 22 pedagogů z Káhirské univerzity a studovalo zde 950 posluchačů. Škola v uvedené době údajně vykazovala poměrně vysoké procento propadlých studentů. Naopak v Československu studovali 3 egyptští posluchači v postgraduálním studiu a v průběhu října roku 1963 se plánovalo postgraduální studium dalších 15 egyptských absolventů MTC.²¹⁸

Českoslovenští pracovníci působili na katedrách taktiky, matematiky, fyziky, deskriptivní geometrie, mechaniky, na katedře částí strojů, metalurgie a beztržského obrábění, obrábění, na katedře aero-, termo- a hydromechaniky, na katedře raket, balistiky a munice, dělostřeleckých a střelných zbraní, tanků a motorových vozidel, na katedře letecké draky, na katedře letecké motory, elektrotechniky, elektroniky, na katedře elektronické a speciální výstroje letadel, radiolokace a servomechanismů a v chemické specializaci, pro kterou se v dané době stavěly nové budovy. Na většině kateder působili jako vedoucí právě českoslovenští experti. Pouze katedru taktiky obsadili pro jistou specifičnost většinou egyptští vyučující.²¹⁹

Oblastí, kde českoslovenští pracovníci tradičně odváděli významný kus práce, se staly povinné praxe egyptských kadetů ve výrobních závodech a u vojenských útvarů. Při zahájení výuky na MTC byl jakýkoli požadavek na manuální práci studenta z různých důvodů odmítán, a co bylo horší, podobný systém fungoval i v nižším stupni školství. Protože egyptští kadeti v praktických předmětech značně pokulhávali, museli českoslovenští pedagogové výuku provádět co nejnázorněji. Mimo to pomáhala laboratorní cvičení i odpolední doučování.²²⁰ Na druhou stranu se většina pamětníků shoduje na mimořádném nadání egyptských studentů pro matematiku. Látku sice často memorovali nazpaměť, ale jinak se stávali nedostižnými.²²¹

Velkými událostmi se na MTC stávaly semestrální zkoušky. Při nich vojáci v areálu MTC postavili veliký stan a uvnitř psalo i několik set studentů své semestrální písemky. V egyptských ozbrojených silách se běžně praktikovaly tělesné tresty a i na půdě školy se

---

²¹⁸ VÚA-VHA, f. MNO-sekr. ministra 1963, k. 23, *Informace o průběhu výstavby VTA v Káhiře*, sign. 32/4/6.

²¹⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího čs. expertů na MTC v Káhiře*.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014; Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014; Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014; Rozhovor s prof. Ing. Radko Samkem, CSc. na UO v Brně dne 13. února 2015.

českoslovenští pracovníci setkávali s jevem, kdy například důstojník zfackoval svého sluhu. V československé armádě naprosto nepředstavitelným věcem čelili i v průběhu zkoušek. Podle vzpomínek prof. Jaroslava Krejčíčka mezi studenty „*chodili vojáci s rákoskou, ale to byl klacek jak na vola, to nebyla rákoska*“. Dozorující poddůstojníci věděli, že zkoušení kadeti jednou dosáhnou na důstojnickou hodnost, a proto mají poslední šanci ukázat jim svoji sílu. Proto, když „*někoho chytli, tak ho vyhodili ven a seřezali*“.²²²

Vyplněné písemky hodnotili českoslovenští učitelé. Jména studentů se zakrývala a známkování probíhalo zcela anonymně. Nicméně bylo dobré se nenápadně podívat, o jakého kadeta vlastně jde. Mohlo se přece jen jednat o nějakého prominenta. Stávaly se i případy, kdy českoslovenští učitelé museli zdůvodňovat nevyhovující známky u některých studentů. Jak vzpomíná prof. Popelínský: „*Když to nešlo, tak jsme museli uhnout. Co se dalo dělat?*“²²³ Protekcionismus i korupce v Egyptě obecně bujely, ale měly přesná pravidla a svým způsobem byly kontrolovány a řízeny.²²⁴

V říjnu roku 1964 se musela československá strana zabývat nepříjemnou kritikou ze strany velitele MTC kvůli údajným malým pedagogickým zkušenostem některých československých expertů. VAAZ při té příležitosti MZO-HTS poukazovala na své vyčerpané možnosti a že snahou docílit co nejlepšího obsazení na MTC někdy trpí výuka na brněnské VAAZ.²²⁵ Zůstává ale otázkou, jak moc byla výtka ze strany velitele MTC oprávněná. MZO-HTS totiž často svého partnera uváděla v omyl. Protože Egypťané platili za experty a jejich vzdělání, nebylo nic jednoduššího než vyjíždějící pracovníky v osobních dokumentech udělat starší a navíc jim mimořádně propůjčovat vědecko-pedagogické tituly docenta. I Jaromír Krejčíček uvádí, že ve svém pase „*byl o něco starší a byl docent, což tedy nebyla pravda*“.²²⁶ Ze strany MZO-HTS se zřejmě jednalo o celkem běžné chování, jak potvrzuje další účastník akce MTC Ing. Jaroslav Rajlich, kterému po námitce, že je v dokladech přesně o tři roky starší, oznámili, že je vše v pořádku, protože vedení MTC nemá rádo příliš mladé učitele.²²⁷

Další problém pro československou stranu vyvěral z poměrně krátké a často uspěchané přípravy pracovníka na výjezd do Egypta. Časový tlak se často negativně projevil v jazykové,

---

²²² Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²²³ Rozhovor s prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na UO v Brně dne 4. dubna 2014.

²²⁴ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

²²⁵ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1964, k. 127, *Výběr odborníků pro VTA v Káhiře*, sign. 12/5-90.

²²⁶ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²²⁷ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

odborné a společenské přípravě.²²⁸ Uvedené problémy se nikdy nepodařilo plně vymýtit a přetrvávaly až do ukončení celé akce v září roku 1977. Výjezd každého experta doprovázela složitá procedura složená ze série praktických, ale i politických a zpravodajských školení a instruktáží. Z výpovědí pamětníků vyplývá, že jejich skladba a intenzita závisela především na pracovním zařazení kontrahovaného pracovníka. Jinou instruktáží prošel voják z povolání a odlišnou zaměstnanec z civilního sektoru. Jejich složení se v průběhu konání akce pravděpodobně měnilo. Běžnými se staly politické prověrky.²²⁹ Pohovory s VKR se nevyhnuly především vojákům z povolání. Podle doc. Slavomíra Voseckého, do Egypta vyslaného v hodnosti kapitána, šlo asi o 4 pohovory, jejichž předmětem se staly zásady utajení, případně i nástin toho, co by bylo dobré získat. Podle vzpomínek ale v tomto směru nikoho do ničeho nenutili. Uvedené pohovory se nevyhnuly ani expertům vracejícím se z Káhiry.²³⁰ VKR v tomto případě zajímaly případné kontakty v Egyptě či shromažďovala informace o určitých osobách.²³¹ Samotné zpravodajské pohovory probíhaly v Brně a vše měla na starosti ZF VAAZ. Zpravodajský dozor nad československými experty v Káhiře nebyl nijak patrný.²³² Na MTC se ale příslušník VKR nacházel a vědělo se o něm. Šlo o administrativního pracovníka československého vedení, který měl na starosti zařizování letenek, odjezdy a příjezdy československých expertů.²³³

Konkrétně nám zpravodajskou instruktáž přibližuje prof. Popelínský, jenž do Egypta vyjel s první skupinou genmjr. Josefa Zusky: „*Procházeli jsme školením s upozorněním, že musíme počítat s tím, že i v tom Egyptě může být západní rozvědka, která by se nás mohla nějakým způsobem snažit kontaktovat.*“ VKR uváděla i příklady možných kontaktů. Českoslovenští experti se měli zásadně vyvarovat chování, na základě kterého by mohli být jakýmkoli způsobem vydíratelní. Obecně se doporučovalo po městě pohybovat minimálně po dvojicích.²³⁴

Na případných časových možnostech záviselo i složení jazykové zkoušky. Jazykové kurzy měla v gesci ZF VAAZ a řada pracovníků se před odjezdem intenzivních jazykových

---

²²⁸ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1964, k. 127, *Věc: Perspektivní plán expertů pro MTC v Káhiře*, sign. 12/5-111.

²²⁹ Rozhovor s prof. RNDr. Janem Jančou, DrSc. na PřF MU v Brně dne 21. října 2014.

²³⁰ Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

²³¹ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

²³² Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²³³ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na UO v Brně dne 18. března 2015.

²³⁴ Rozhovor s prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na UO v Brně dne 4. dubna 2014.

kurzů zúčastnila.²³⁵ Další vlna školení se týkala zvláštností arabského světa a hygienických opatření. Ing. Jaroslavu Rajlichovi se dostalo i upozornění na zákaz styku s československými emigranty. Později ale zodpovědně uvedl, že za 2 roky svého pracovního zařazení v Káhiře na žádného nenarazil.²³⁶

5.2 MTC v druhé polovině 60. let, Šestidenní válka a její důsledky pro fungování školy

O požadavcích zaměření učebního procesu pro potřeby vojsk jednala v Káhiře na přelomu listopadu a prosince 1964 delegace vedená zástupcem náčelníka GŠ ČSLA genpor. Miroslavem Šmoldasem. Jednoznačně šlo o snahu upevnit vojenský charakter školy, který v poslední době narušoval příchod učitelů z civilních egyptských škol. Z důvodu usnadnění přechodu egyptských studentů na postgraduální přípravu na VAAZ československá strana navrhovala opustit dvoustupňový systém vzdělání a zavést komplexní pětileté inženýrské studium. Na pořad dne se dostala i otázka postupného převzetí učebního procesu na MTC egyptskými pedagogy.²³⁷

Tímto ožehavým problémem se zabývala další československá delegace i na přelomu června a července 1965. I po šesti letech fungování školy bylo zřejmé, že proces výchovy pedagogického sboru bude zdoluhavý. Nicméně v dané době v Československu zakončili úspěšně své studium 3 příslušníci egyptské armády a získali zde vědecko-pedagogický titul Ph.D. Řada egyptských důstojníků studovala v dalších zemích – nejvíce v Sovětském svazu, Velké Británii a Německé spolkové republice.²³⁸

Na přelomu září a října roku 1965 došlo v Káhiře k jednání vedené ředitelem MZO-HTS a náčelníkem VAAZ genmjr. Alexandrem Muchou (1919–1971) s cílem upozornit egyptská místa na rychlejší přípravu vlastních pracovníků. Prahu totiž znepokojoval dosavadní trend, kdy výuku na MTC zajišťovali především českoslovenští pedagogové a požadavky na jejich počty se neustále zvyšovaly.²³⁹

---

²³⁵ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014; Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

²³⁶ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

²³⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Pamětní zápis z 13. prosince 1964.*

²³⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Stanovisko a návrhy československé delegace týkající se další vzájemné spolupráce prodiskutované s velitelem MTC gen. M. I. H. Selimem v době od 23. června do 12. července 1965.*

²³⁹ NA, A ÚV KSČ, F. Kancelář 1. Tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného – I. část, inv. č. 69, k. 5, *Informace o některých důležitých jednáních vedených ústředním ředitelem MZO-HTS v Káhiře ve dnech 22. 9. -5. 10. 1965.*

I návštěvy vojenských delegací z dalších států Východního bloku se kvůli Násirově prosovětské politice stávaly poměrně častými. Koncem října 1966 přiletěla do Egypta bulharská vojenská delegace vedená ministrem obrany generálem Dobri Džurovem (1916–2002). Následné rozhovory s náčelníkem štábu egyptských ozbrojených sil genplk. Muhamadem Fawzim (1915–2000) a ministrem zbrojní výroby Muhammadem al-Bishrim vedly dne 31. října 1966 k podepsání smlouvy na dlouhodobé dodávky vojenského materiálu, školení egyptských důstojníků a vzájemnou výměnu vojenských pozorovatelů při vojenských cvičeních. V letech 1967 až 1971 mělo Bulharsko do Egypta exportovat pěchotní zbraně a munici. Kvůli byrokratickým průtahům se dostaly slíbené zbraně do Egypta až po Šestidenní válce.²⁴⁰

Československým expertům se nevyhýbaly ani smutné události. Dne 16. března 1966 v Káhiře zemřel zástupce vedoucího expertů pro věci politické pplk. JUDr. Stanislav Válek²⁴¹ a na jeho místo hned 28. března 1966 přiletěl pracovník PO VAAZ pplk. Iren Bartošek. Protože stranická práce se v Egyptě nemohla provádět oficiálně a do kompetencí pplk. Bartoška patřilo i jednání o kontraktech a spolupráce s československým obchodním oddělením, musel před egyptským vedením vystupovat pouze jako zástupce vedoucího expertů pro materiální činnost.²⁴²

Koncem roku 1966 se konečně podařilo změnit podmínky v lékařské péči, do té doby poskytované ve vojenské nemocnici v Ramle, jež dle pamětníků vypadala „otřesně“.²⁴³ Za pomoci tehdejšího náčelníka HKS plk. Josefa Širůčky (1923–1984) se u Egyptů podařilo prosadit léčení v moderní Central Military Hospital Cairo – Maadi.²⁴⁴

Druhá polovina 60. let 20. století, kdy Egypt těsně spolupracoval se SSSR, přinášela ty nejlepší podmínky i pro spolupráci s Československem. V roce 1964 byla za sovětské

---

²⁴⁰ BAEV, Jordan: *Eastern Europe and the Six Day War: The Case of Bulgaria*. In: Ro'i Yaacov a Morozov Boris (ed.). *The Soviet Union and the June 1967. Six Day War*. Stanford University Press, Redwood City, 2008, 180.

²⁴¹ ABS, f. ZS/GŠ – operativní svazky, arch. č. 34221, IV. podsvazek, *Věc: Vydání úkolů; Věc: Odeslání-lekař. zprávy o Jar. Váleku*.

²⁴² *Egyptská odysea Ir Bk* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška); Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

²⁴³ Na zkušenosti s lékařským zařízením v Ramle ve svých vzpomínkách poukazuje i další účastník káhirské akce Ing. Jaroslav Rajlich: „*Pokud jde o běžnou lékařskou péči, navštěvovali jsme vojenskou nemocnici Ramla v centru Káhiry. Na studijním oddělení nás vždy vybavili patřičnou „bumázkou“.* Tu jsme předložili v nemocnici na vrátnici. Tam nám byl přidělen vojáček, který nás dovedl na příslušné oddělení a postavil vždycky do čela fronty čekajících, byť byla sebedelší. Co se týče výkonů stomatologické péče, v Ramle zuby pouze trhali. Kvůli běžnému ošetření chrupu jsme navštěvovali soukromé zubaře.“ K tématu více viz Písemné vzpomínky Ing. Jaroslava Rajliche na jeho působení na MTC s názvem *Pobyt v Egyptě* (nepublikovaný rukopis).

²⁴⁴ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

asistence dokončena první etapa výstavby Asuánské přehrad. Ve vnitřním životě státu realizovali Egyptané celou řadu opatření, jež československá strana vítala jako „*kroky na cestě nekapitalistického vývoje*“. V listopadu 1966 prezident Násir dokonce pozval československého prezidenta Antonína Novotného do Káhiry. Během jeho návštěvy ve dnech 9. až 14. listopadu 1966 byly s egyptskou stranou prodiskutovány možnosti dalšího působení československých odborníků na MTC a postgraduálního studia Egyptanů na VAAZ v Brně.²⁴⁵ Prezident Novotný dne 12. listopadu v doprovodu ministra zahraničních věcí Václava Davida a náměstka ministra národní obrany genplk. Vladimíra Janka navštívil káhirskou MTC. O dva dny později prezident Novotný vystoupil i na stranickém aktivu, kde se mimo jiné zmínil, že v porovnání s Egyptem se to v Československu přehnalos „*„kolktivizací drobných živnostníků*“.²⁴⁶

Ozbrojené síly v Egyptě hrály roli rozhodujícího politického a mocenského činitele, i proto akci MTC českoslovenští představitelé přisuzovali ohromný význam. V souvislosti s návštěvou prezidenta Novotného pobývala od 3. do 10. ledna 1967 v Československu delegace vedená náčelníkem generálního štábu genplk. Muhammadem Fawzim. Nešlo jen o zdvořilostní návštěvu brněnské VAAZ či Vojenského leteckého učiliště v Košicích, ale projednávaly se požadavky na další dodávky československých zbraní.²⁴⁷ Reciproční návštěvu vykonal v dubnu v Káhiře NGŠ ČSLA arm. gen. Otakar Rytíř (1913–1979). Logicky věnoval velkou pozornost právě MTC. Následného večírku na počest Rytíře se zúčastnil velitel MTC genpor. Selim, vedoucí československých expertů genpor. Bělohoubek a další hodnostáři egyptské armády. Na slavnost přišli i vedoucí kateder a členové Výboru MTC, tedy skrytě působící stranické organizace.²⁴⁸

V únoru roku 1967 představitelé MNO rozhodli o výměně genpor. Jana Bělohoubka. Jako jeho nástupce připadal v úvahu zástupce velitele VAAZ genpor. Jaroslav Dočkal, případně dosavadní náčelník Letecké fakulty VAAZ genmjr. Oldřich Štangel (1912–1983)²⁴⁹.

---

²⁴⁵ BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epocha, Praha 2010; NA, A ÚV KSČ, f. Kancelář 1. Tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného – I. část, inv. č. 28, k. 1, *Zpráva o návštěvě prezidenta republiky s. A. Novotného ve SJEDNOCENÉ ARABSKÉ REPUBLICI*.

²⁴⁶ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 1.

²⁴⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Současný stav rozvoje MTC a hlavní úkoly čs. výstavby při dokončování její výstavby*, s. 4; NA, ÚV KSČ 02/1, Předsednictvo ÚV KSČ 1966–1971, sv. 24, arch. j. 26, b. 7, *Zpráva o návštěvě náčelníka generálního štábu ozbrojených sil SAR v ČSSR ve dnech 3.–10. 1. 1967*.

²⁴⁸ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 17.

²⁴⁹ Oldřich Štangel se narodil 11. června 1912 Praze do rodiny učitele. V roce 1932 absolvoval Reálné gymnázium v Hranicích a v letech 1934 a 1935 Vojenskou akademii v Hranicích a Vojenské letecké učiliště v Prostějově, odkud byl vyřazen jako poručík letectva. V době okupace pracoval jako úředník. V prosinci roku

Po dalším jednání, do něhož se vložila Hlavní politická správa ČSLA, do Káhiry v srpnu 1967 odletěl právě genmjr. Štangl.²⁵⁰ K samotnému předání funkce došlo ve dnech 7. až 20. září 1967. V souvislosti s tím proběhla i nutná zdvořilostní návštěva u vrchního velitele ozbrojených sil genplk. Fawziho za přítomnosti velitele MTC genpor. Selima a účasti plk. Františka Sýkory²⁵¹ a plk. Karla Sochora^{252 253}.

Genpor. Bělohoubek krátce po návratu do Československa pro potřeby ČSLA hodnotil československou účast při výstavbě MTC a koncem ledna 1968 došlo k jeho definitivnímu přeložení do zálohy. Bělohoubka, podobně jako jeho předchůdce, prezident Násir za „*vynikající služby ozbrojeným silám SAR*“ dekoroval Řádem za zásluhy 2. třídy („*Order of Merit*“).²⁵⁴

Českoslovenští pracovníci z VAAZ, jejichž počet dosahoval v letech 1966 až 1968 vrcholu, stále zajišťovali převážnou část výuky. Na základě usnesení Předsednictva ÚV KSČ ze dne 9. března 1967 započala navíc svým způsobem náročnější etapa výstavby školy. Československá strana měla ve větší míře umožnit přípravu egyptských vyučujících cestou řádných aspirantur na ZF VAAZ v Brně nebo již na samotné MTC, což si vyžadovalo kontrahování expertů schopných mimo výuky plnit i o roli řádných školitelů. Následné válečné události sice realizaci postgraduálního studia na MTC o 2 roky posunuly, ale zastavit

---

1946 vstoupil do KSČ. Po řadě funkcí na MNO působil v letech 1958 až 1967 jako náčelník Letecké fakulty VAAZ v Brně. V únoru roku 1970 došlo k jeho přeložení do zálohy. Zemřel dne 14. listopadu 1983. VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálmajora Ing. Oldřicha Štangla, CSc., *Životopis*; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 588.

²⁵⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálmajora Ing. Oldřicha Štangla, CSc., Zpráva pro s. ministra národní obrany; f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Ing. Jana Bělohoubka, CSc., *Návrh na přeložení do zálohy*.

²⁵¹ Plk. František Sýkora (nar. 29. ledna 1925 Lesonice) v letech 1963 až 1967 zastával pozici vojenského a leteckého přidělence v Káhiře. Podobně jako další vojenští přidělenci i ho ZS GŠ ČSLA zpravodajsky využívala především k situaci v egyptských ozbrojených silách. Při tom měl využívat „*operativního aktivu*“ mezi československými experty na MTC. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 38869 na jméno František Sýkora, *Životopis*; *Směrnice pro plukovníka Sýkoru Františka, vojenského a leteckého přidělence v Káhiře*.

²⁵² Karel Sochor (nar. 6. listopadu 1930 Pchery) jako vojenský a letecký přidělenec a současně i rezident „*strategické agenturní rozvědky*“ v Káhiře působil od července 1967 do června 1970. Následně prošel různými funkcemi na Zpravodajské správě GŠ ČSLA, mimo jiné v letech 1977 až 1981 i funkcí zástupce náčelníka ZS GŠ ČSLA. Poté byl převeden k Ministerstvu vnitra ČSSR, kde až do května 1989 vedl Hlavní správu rozvědky (I. správa) SNB. Do zálohy odešel v září roku 1989. MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 542; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 34221, II. podsvazek, *Směrnice pro plukovníka Karla Sochora, vojenského a leteckého přidělence v SAR*.

²⁵³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího československých expertů na MTC v Káhiře*.

²⁵⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Ing. Jana Bělohoubka, CSc., *Návrh na přeložení do zálohy*; *Generálporučík v záloze Ing. Jan Bělohoubek – souhlas k přijetí řádu SAR*.

ji nemohly. Tuto etapu můžeme charakterizovat jako fázi kvantitativního i kvalitativního růstu školy nejen v přípravě technických odborníků pro potřeby egyptské armády, ale především při etablování vlastního pedagogického sboru.²⁵⁵

Počátek roku 1968 poznamenaly významné úpravy v samotném systému vzdělávání posluchačů – kadetů²⁵⁶. Jelikož do budoucna byly požadavky na přijetí pro postgraduální studenty již jasněji vymezené, upustilo se konečně od dvoustupňového studia převzatého z britského systému vzdělávání. Současně došlo k zahájení pětiletých studijních programů, které svým obsahem odpovídaly inženýrskému studiu na brněnské VAAZ.²⁵⁷

Účast při výstavbě MTC Praha od počátku chápala jako jedinečnou možnost působení na egyptské ozbrojené síly. Je otázkou, zda role Československa nebyla přeceňovaná a možnost účinně korigovat egyptskou politiku nebyla jen zbožným přáním. Význam akce podtrhuje z československé strany řada dobových dokumentů: *„Důležitost čs. technické pomoci při výstavbě VTA [Vojenská technická akademie, tedy MTC – pozn. aut.] tkví v jejím politickém významu, protože tato škola se v současné době stává důležitým politickým centrem a významným konzultačním střediskem, které dává doporučení vojenským i civilním institucím, zvláště v otázkách nákupu techniky v zahraničí. VTA má již dnes v Sjednocené arabské republice důležité postavení na poli vědy, techniky a pedagogiky a je jedinou školou tohoto typu v arabském světě.“*²⁵⁸

Nicméně poslední vedoucí československých expertů v Egyptě genpor. Machač shrnul o necelých 10 let později celou věc takto: *„Nebylo by správné dělat si iluze a zveličovat náš vliv na egyptské partnery, naše možnosti v tomto směru byly značně omezené a příslušníci MTC jsou zejména v poslední době vystaveni intenzivnímu politickému působení, jehož cílem je učinit z nich spolehlivý nástroj režimu.“*²⁵⁹

---

²⁵⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC. Zpráva vedoucího čs. odborníků na MTC o výsledcích akce MTC a poznatcích i zkušenostech z její realizace*, s. 14–15.

²⁵⁶ Na MTC přicházeli studenti zhruba ve věku 17 až 18 let a odcházeli ve 24 až 25 letech. Dle československých zkušeností měli egyptští posluchači poměrně malé nízké vědomosti ze „*Secondary School*“. Vysoká škola na ně těžko navazovala. Egyptští učitelé, ve snaze tento deficit vyrovnat, učili i odpoledne. Na vlastní individuální výuku proto nezbyval čas. Práci komplikovaly i náboženské svátky. Zvláště měsíční Ramadány a týdenní Bajrámy. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*.

²⁵⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC. Zpráva vedoucího čs. odborníků na MTC o výsledcích akce MTC a poznatcích i zkušenostech z její realizace*, s. 14–15.

²⁵⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Zpráva o poskytování technické pomoci Sjednocené arabské republice v další etapě budování Vojenské technické akademie v Káhiře*.

²⁵⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC (Zpráva vedoucího čs. odborníků na MTC o výsledcích akce MTC a poznatcích i zkušenostech z její realizace)*.

Jarní měsíce roku 1967 byly v Egyptě poznamenány houstnoucí atmosférou. Po odchodu jednotek OSN ze Sinaje začali Egypťané na poloostrov stahovat své vlastní vojáky. Egyptská armáda cestou na Sinaj pochodovala ulicemi Káhiry, aby ji všichni viděli – obyvatelstvo i cizinci. Sdělovací prostředky navzdory všem zásadám utajení a bezpečnosti navíc o těchto přesunech přinášely zprávy.²⁶⁰

Vyhrocenou situaci 15. května umocnila mobilizace egyptských ozbrojených sil. Jednotky mimo Sinaje navíc obsadily i pobřeží Akabského zálivu. Přes všudypřítomné napětí genpor. Bělohoubek dle zvyklostí povolil odjezd žen a dětí na dovolenou na Mamuru u Alexandrie.²⁶¹ V uvedené situaci se Izrael rozhodl na nic nečekat a brzy ráno dne 5. června 1967, v době příchodu egyptských důstojníků do zaměstnání, překvapivým vzdušným úderem napadnout cíle v Egyptě a v Sýrii. V té době začala tradiční egyptská vedra a manželky expertů již trávily svou dovolenou na severu země. Jak vzpomíná tehdejší pedagog kpt. Ing. Jaromír Krejčíček: „Protože bylo horko, tak jsem měl otevřené dveře a nevím proč, něco jsem studentům řekl a vyšel ven. Najednou [proletěl – pozn. aut.] *Mirage* a všiml jsem si *Židovské Davidovy hvězdy*,“ načež studenti výuku urychleně opustili. Bylo jasné, že právě začala válka se vším všudy.²⁶²

V době, kdy izraelští piloti ničili stojící letouny na egyptských letištích, hlásilo káhirské rádio velká vítězství a ulice se plnily jásajícími davy. Násir a Ámir lživě informovali arabské spojence, že bylo zničeno 75 % izraelských letadel a egyptská armáda postupuje.²⁶³ Většinu egyptského letectva zničily první údery izraelských stíhaček, kterých bylo na káhirském nebi možné vidět celkem dost. Občas se ozývaly tlumené výbuchy. Ve škole vedoucí československých expertů genpor. Bělohoubek gratuloval neprozřetelně, v duchu oficiálních, ale lživých informací z egyptských sdělovacích prostředků, veliteli MTC k úspěchům na frontě. Válka se neúprosně chýlila ke konci.²⁶⁴ K leteckým bojům nad Káhirou docházelo spíše výjimečně, nicméně v ulicích začali českoslovenští experti zanedlouho potkávat transporty s raněnými vojáky. „*Šíleně to smrdělo lyzolem a ty lidi naříkali... to byly dost otřesné pohledy*,“ vzpomíná kpt. Krejčíček na tyto smutné události.²⁶⁵

²⁶⁰ SORBY, Karol R.: *Cesta k arabsko-izraelské vojne v roku 1967 na Blízkom východe*. In: *Vojenská história* 2006, č. 3, s. 51.

²⁶¹ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 1. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 23.

²⁶² Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

²⁶³ DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Konce dobrodružství*. Karolinum, Praha 2009, s. 72; SORBY, Karol R.: *Vojensko-politická situácia v Egypte po Júnovej vojne s Izraelom*. In: *Vojenská história* 2011, č. 1, s. 69.

²⁶⁴ Rozhovor s doc. Ing. Viktorom Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

²⁶⁵ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

Na MTC a dalších místech v Egyptě se v době konfliktu nacházelo 178²⁶⁶ československých expertů a mimo to 159 manželek a 206 dětí, přičemž ženy a děti trávily prázdniny v Alexandrii. Rodiny byly často rozděleny a bez možnosti se navzájem kontaktovat. Nesmíme se divit, že v důsledku mimořádně vypjaté situace docházelo k šíření paniky a k poměrně vypjatým situacím.²⁶⁷ Genpor. Bělohoubek vyslal do Alexandrie tlumočnicka pplk. Václava Sládka, aby zorganizoval odjezd žen a dětí do Káhiry.²⁶⁸ Na československém vyslanectví se znovu objevila myšlenka na železniční evakuaci do Libye a opětovně se přišlo na to, že v Marsa Matruh koleje končí a dál je jen pustá poušť. Pod dojmem těchto informací řada osob odmítla nastoupit evakuaci. Do Alexandrie mezitím mířila sovětská loď, jež měla rodiny československých expertů odvézt do bezpečí. Po tom, co válečné operace vedly k fatální porážce armády Egypta i jeho spojenců a dne 10. června 1967 i k ukončení palby, lidé měnili názor a v Egyptě chtěli zůstat. Vedení akce přesto rozhodlo o částečné evakuaci.²⁶⁹ Bezprostředně po skončení bojů sovětské lodě evakuovaly do Ždanova v SSSR a Varny v Bulharsku 3 československé civilní pracovníky, 30 manželek a 50 dětí. Tehdejší vedoucí stranického aktivu místního výboru pplk. Iren Bartošek vzpomíná, jak je v alexandrijském přístavu nalod'ovali na sovětskou zaoceánskou loď Ivan Franko. Situace byla stále napjatá a nikdo nevěděl, jak se bude dále vyvíjet. Po 20. červnu 1967 při obnovení letecké dopravy se do ČSSR vrátili ještě další pracovníci i s rodinnými příslušníky.²⁷⁰ Zbýlé manželky i děti odjely díky intervenci pplk. Bartoška u genpor. Bělohoubka na přerušenu dovolenou do Mamury.²⁷¹

Pro československé experty začaly nejhorší okamžiky paradoxně až po zastavení palby. Špatná nálada ovládla především armádu, když „vybičované sebevědomí do šovinistické krajnosti se změnilo v pocit hanby a rozčarování, který se rychle měnil v postoj –

---

²⁶⁶ Z tohoto počtu bylo 77 důstojníků, 2 praporčíci, 82 občanských zaměstnanců a 17 pracovníků z civilních vysokých škol a ústavů. VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Informační zpráva o čs. odbornících v SAR ze dne 20. července 1967*, sign. 31/1-16.

²⁶⁷ VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Informační zpráva o čs. odbornících v SAR ze dne 20. července 1967*, sign. 31/1-16; VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Závěry z chování občanů ČSSR v SAR*, sign. 31/1-14.

²⁶⁸ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 23.

²⁶⁹ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015; Rozhovor s prof. Ing. Radko Samkem, CSc. na UO v Brně dne 13. února 2015; VÚA-VHA, f. MNO-Hlavní politická správa 1967 (MNO-HPS 1967), k. 64, *Informační zpráva o čs. odbornících v SAR ze dne 20. července 1967*, sign. 31/1-16; VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Závěry z chování občanů ČSSR v SAR*, sign. 31/1-14.

²⁷⁰ VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Informační zpráva o čs. odbornících v SAR ze dne 20. července 1967*, sign. 31/1-16; VÚA-VHA, f. MNO-HPS 1967, k. 64, *Závěry z chování občanů ČSSR v SAR*, sign. 31/1-14; Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

²⁷¹ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 23.

hledání chyb všude, jen ne u sebe“.²⁷² V reakci na odstoupení prezidenta Násira, který ve svém abdikčním projevu hlásal o zradě ze strany svých spojenců, zaplavily káhirské ulice statisíce lidí. Hněv davu se v první fázi obracel proti Sovětskému svazu, kterému se kladlo za vinu, že nepomohl Egyptu způsobem, jakým pomohly Spojené státy Izraeli. Davy táhly k sovětskému velvyslanectví. „*Nenávist vůči Sovětům byla taková, že ambasáda i rezidence velvyslance Sovětského svazu byly obstoupeny dvojitým vojenským kordonem vyzbrojeným po zuby a jeden kordon byl dokonce vyzbrojen kulomety*.“ Zmatky nastaly i na nechráněném československém velvyslanectví. Jeho úředníci pro případ vyhrocení situace shromažďovali ve spěchu důležité dokumenty ke zničení. „*Bylo to šílené...naštěstí si nás pletli s Jugoslávci a ne se Sověty*“, dodává ve svých vzpomínkách na Šestidenní válku Iren Bartošek.²⁷³

Po tom, co se Násir vrátil do prezidentského křesla, se situace k údivu všech přítomných rychle vracela do normálu. Čechoslovákům nešlo na rozum, že fatální porážka, která Egypt zasáhla, v tamější společnosti nezanechala žádnou viditelnou stopu. Ze vzpomínek našich učitelů plyne, že se projevovala maximálně intenzitou prohraného zápasu oblíbeného sportovního klubu.

Ihned po ukončení bojů egyptská strana žádala další dodávky vojenské techniky. Sovětský svaz Násira podržel a do Egypta mířila jedna východoevropská delegace za druhou. Jen s Československem byly do roku 1971 sjednány dohody v celkovém objemu přes 3 mld. Kčs. Jednalo se o dodávky 30 letadel MiG-21f, 70 cvičných letadel L-29, 810 transportérů TOPAS, 310 tanků T-55 a 100 samohybných děl SD-100. Kromě toho budoval Egypt s československou pomocí několik investičních celků, jako opravy aut, tanků, zbraní, letadel, závody na výrobu masek, minometů a laboraci munice.²⁷⁴

Stranou nezůstala ani NDR, s níž již počátkem roku 1967 došlo k uzavření dohody o prodeji vojenských letounů. Egyptské vzdušné síly měly zájem o 20 cvičných strojů MiG-15UTI. Seznam možných zbraní ze zásob NLA se v následujících měsících výrazně rozšířil. Těsně před Šestidenní válkou východoněmecké ministerstvo národní obrany nabízelo proudové letouny typu MiG-15 a MiG-17f, dále tanky T-34/85 a pěchotní zbraně včetně

---

²⁷² MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 3–4.

²⁷³ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015; MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 16.

²⁷⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Stanovisko VAAZ ke zprávě PV ČSSR (VTA Káhira)*; LARON, Guy: „*Assessing the Damage*“: *the June 1967 Czech Delegation to Egypt*. CWIHP e-Dossier No. 16, July 2008. <http://www.wilsoncenter.org/publication/assessing-the-damage-the-june-1967-czech-delegation-to-egypt> [cit. 10. července 2015]

munice i komunikační a optické přístroje vlastní produkce. Právě Šestidenní válka dala událostem značný spád.²⁷⁵

I vedení BLR rozhodlo o okamžité a bezplatné vojenské i humanitární pomoci. Mezi doporučená opatření zařadilo rozšíření dodávek zbraní a možnost přijímání egyptských důstojníků do bulharských vojenských škol. Mimo to poskytlo nezbytnou humanitární pomoc.²⁷⁶ Maďarsko až v létě roku 1969 vyvezlo do Egypta radiové stanice a letecké součástky, v letech 1971 až 1973 i protivzdušné komplety a obrněné transportéry.²⁷⁷

Násirova prohra v Šestidenní válce se v mnohém lišila od té v roce 1956. Tehdy mohl egyptský vůdce právem hlásat nemožnost rovnat se spojeným silám Velké Británie, Francie a Izraele. Tehdy opravdu mohl vojenský debakl obrátit v politické vítězství, nyní nikoli.²⁷⁸ Káhirské vedení svoji vnitřní krizi ale brzy považovalo za překonanou a dodávky zbraní z Východního bloku ho vedly k přesvědčení, že jsou silnější než předtím. Na druhou stranu si Moskva v Egyptě jen potvrdila svoji mocenskou přítomnost.²⁷⁹

---

²⁷⁵ STORKMANN, Klaus: *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*. Ch. Lings Verlag, Berlin 2012, s. 186–187.

²⁷⁶ BAEV, Jordan: *Bulgarian Arms Delivery to Third World Countries 1950-1989*. Parallel History Project on Cooperative Security (PHP). September 2006.

http://www.php.isn.ethz.ch/collections/coll_armstrade/introduction.cfm?navinfo=23065 [cit. 1. září 2015]; BAEV, Jordan: *Eastern Europe and the Six Day War: The Case of Bulgaria*. In: Ro'i Yaacov a Morozov Boris (ed.). *The Soviet Union and the June 1967. Six Day War*. Stanford University Press, Redwood City, 2008, 184–185.

²⁷⁷ GERMUSKA, Pál: *Začiatky maďarského exportu vojenskej techniky na Blízky východ*. In: *Vojenská história* 2006, č. 3, s. 66, 69.

²⁷⁸ SORBY, Karol R.: *Jún 1967. Šesť dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Slovak Academic Press, Bratislava 2010, s. 387.

²⁷⁹ DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Konce dobrodružství*. Karolinum, Praha 2009, s. 111.

6 Military Technical College v Káhiře v letech 1968–1977

6.1 Českoslovenští experti na MTC v době pražského jara a normalizace

Život československé kolonie na MTC ovlivňovaly nejen politické události Blízkého východu, ale i ty domácí, odehrávající se tisíce kilometrů od místa jejich dočasného působení. Do kvalitativně náročnější etapy výstavby školy se vstupovalo v období počínajících politických změn v Československu. Právě události Pražského jara a následná srpnová okupace zasáhly do života československých expertů v Káhiře více než Šestidenní válka.

V průběhu osudového roku 1968 se Egyptu nevyhýbaly významné návštěvy vysokých představitelů ČSLA. Mezi nimi vynikl zvláště náčelník Hlavní politické správy MNO a současně představitel reformního proudu v KSČ genpor. Václav Prchlík (1922–1983). Podle vzpomínek tehdejšího účastníka akce kpt. Ing. Ivo Kameníčka se o dění v Československu živě debatovalo. Nový trend měl všeobecnou podporu, ale jak Ivo Kameníček připomíná: „Vzhledem k poplatnosti našeho myšlení dlouholeté výchově v duchu socialistických idejí jsme si však nedovedli představit politické změny nad rámec obrody socialismu, aniž jsme ovšem měli zcela jasno, jak by tato obroda měla konkrétně vypadat.“²⁸⁰

Přelomové události se nutně promítaly i do stranické práce asi 130 československých expertů – členů KSČ.²⁸¹ S ohledem na politickou situaci v Egyptě stranická práce probíhala pod krytím odborového hnutí. Oficiálně se mluvilo o káhirském Místním výboru Revolučního odborového hnutí (MV ROH)²⁸², ačkoli reálně šlo o MV KSČ káhirských organizací.²⁸³ Součástí MV ROH (KSČ) se stal i Výbor MTC sdružující straníky v jednotlivých základních organizacích (ZO) – ZO 1 (velitelství, taktiky a tlumočnicků), ZO 2 (všeobecné katedry a chemické specializace), ZO 3 (strojní katedry) a poměrně radikální ZO 4 (elektro katedry).²⁸⁴

---

²⁸⁰ KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: Listy Univerzity obrany, 2008, 5/1, s. 17.

²⁸¹ *Referát Zkušenosti z politické práce v zahraničí přednesený na aktivu HPS konaném ve dnech 9. a 10. dubna 1969* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

²⁸² Jak po svém návratu do Československa shrnul pplk. Iren Bartošek: „Činnost stranické organizace v SAR nelze rozvíjet veřejně, nemluví se o ní, nepoužívá se termín stranické ale odborářské práce, ale nelze mluvit o činnosti v ilegality, protože formy práce jsou v podstatě stejné jako doma.“ Současně platil zákaz konání akcí na MTC. O činnosti se nesmělo hovořit před egyptským partnerem. Mezi základní úkoly patřila podpora vedení akce při prosazování služebních úkolů, vlastní ideologická činnost, případně řešení vnitřních problémů ve skupině. Dále viz *Společenský život československých odborníků vysílaných na MTC Káhira a jejich rodin v SAR* (zpracoval podplukovník Iren Bartošek) (nepublikovaný strojopis).

²⁸³ *Egyptská odysea Ir Bk* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška).

²⁸⁴ Tamtéž.

Činnost Výboru MTC, v jehož čele od ledna roku 1968 do dubna roku následujícího stál pplk. Iren Bartošek²⁸⁵, nepřekročila nikdy určené mantinely. Například Výbor nezpochybňoval vedoucí úlohu KSČ ve státě a i přes určitou váhavost odmítl prohlášení *Dva tisíce slov*. Podle vzpomínek pplk. Bartoška se na MTC nenašel nikdo, kdo by zmíněné prohlášení podepsal.²⁸⁶ Výbor MTC určitě nepředčil aktivity některých ZO kateder společenskovedního cyklu na mateřské VAAZ (zvláště v době normalizace značně postižené katedry filozofie a historie) požadující například rychlou a důslednou demokratizaci vnitrostranického života. Některé stranické kolektivy na VAAZ dokonce podpořily i výše zmíněné prohlášení.²⁸⁷

I přes neshodu v řadě otázek opětovně sjednocoval československé experty v Káhiře i pracovníky na VAAZ postoj k srpnové okupaci Československa. Zvláště pracovníky v Egyptě invaze států Varšavské smlouvy do republiky šokovala. Emoce ještě více vyhrotil naprostý nedostatek informací o skutečné situaci doma. Počáteční roztrpčení se rychle měnilo ve zlost a touhu po protestu. Kpt. Kameníček rychle zformuloval požadavky na urychlený odchod okupantů do protestního dopisu a následně ho přečetl na celokáhirském shromáždění československých občanů. Podpisové archy se v krátké chvíli zaplnily skoro dvěma stovkami podpisů. Odmítnutí byla výjimečná, ale vyskytovala se...²⁸⁸

Text protestního dopisu:

„Níže podepsaní čs. občané žijící toho času v Káhiře vydávají následující prohlášení:

Dnes ráno jsme vyslechli zprávu, již jsme považovali za naprosto neuvěřitelnou. Několik následujících hodin potvrdilo její pravdivost. Udál se čin, jehož charakter nemá příkladu v dějinách kulturních národů. Náš stát byl věrolomně přepaden vojsky některých

---

²⁸⁵ Sám politický pracovník akce pplk. Iren Bartošek, jak vzpomíná, až do července roku 1968 patřil k zastáncům tzv. polednového vývoje. Později mu vadila kritika týkající probíhajícího cvičení vojsk VS i vystupování KANu. Jak zmínil, dotýkala se i ho „paušální kritika politického aparátu“. Sám se v oné době označil za „konzervativní element velkou vůlí jednat a přijímat dobré věci z progresivního procesu“, ale současně „odmítat extrémny, které se objevovaly“. *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 41.

²⁸⁶ *Opis odvolání proti vyloučení ze strany adresovaný dne 9. června 1970 na PO VAAZ v Brně* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška); *Doplňk k životopisu sepsaný podle Rozkazu MNO 6/70 a doplnění tohoto dodatku z 12. srpna 1970* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

²⁸⁷ VONDRÁŠEK, Václav – CHRÁSTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 102, 106, 120.

²⁸⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Služebně politická analýsa vývoje situace na MTC od ledna 1968 do konce června 1970*; KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: *Listy Univerzity obrany*, 2008, 5/1, s. 17–18; *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 48.

svých dosavadních spojenců. Těch spojenců, kteří před 14 dny v Bratislavě slavnostně potvrdili naše právo na suverenitu.

Srdce i rozum se vzpírá pochopení pohnutek k tomuto násilnému aktu. V naší zemi probíhal obrodný proces, jehož cílem bylo vybudování šťastné společnosti na socialistickém základu. Naše spojenectví s ostatními státy socialistického tábora jsme vždy považovali za nejdůležitější předpoklad naší samostatné státní existence. Všechny tyto státy jsme považovali za bratry. Naši představitelé i v poslední době mnohokrát zdůraznili naši věrnost Varšavské smlouvě a společné obraně proti hrozbě sil imperialismu.

Dnes se z těchto bratrů stali okupanti. Je paradoxem dějin, že přišli toutéž cestou, kterou k nám v roce 1945 přišla svoboda. Děla sovětských tanků, kdysi ověněna šerákem a obklopených láskou našich lidí, dnes míří na budovu, v níž zasedá ÚV naší KSČ. Ten výbor, jemuž náš lid dal důvěru, že naše započatá obroda bude pokračovat.

Komu či čemu může pomoci tato zahraniční intervence? Socialismu u nás a ve světě rozhodne ne. Vážnosti Sovětskému svazu a jeho spojenců také ne. Upevňování světového míru ještě méně. Proti komu je tedy namířena? Proti hrstce extrémistů, kteří vystupovali u nás s antisocialistickými hesly? S těmi bychom se vypořádali časem sami a demokratickou cestou. Jediné možné vysvětlení, které se nabízí, je obava, že československý pokus by v případě úspěchu znamenal osobní porážku současných vůdců v intervenujících zemích, protože by lidu těchto zemí ukázal cestu, jak správně naplnit heslo socialismu.

Stala se tragédie, která bude mít hluboké důsledky. Byly narušeny ty nejzákladnější vztahy uvnitř socialistických států.

Agresi nelze omluvit ničím, i když nepochybujeme o snaze intervenujících mocností vytvořit zdání dějinné oprávněnosti.

Protestujeme proti okupaci naší země Československé socialistické republiky vojsky SSSR, Polska, NDR, Maďarska a Bulharska.

Žádáme okamžitý odchod těchto vojsk z naší země.

Obracíme se s naší žádostí především k vládám všech zúčastněných států.

Se žádostí o podporu našeho stanoviska se obracíme k Radě bezpečnosti OSN, ke všem komunistickým stranám světa a i celé pokrokové veřejnosti.

Stavíme se plně za naše čelné a řádně zvolené představitele – presidenta republiky gen. Ludvíka Svobodu, 1. tajemníka KSČ A. Dubčeka, předsedu vlády ing. O. Černíka a předsedu NS J. Smrkovského.

*Káhira, 21. srpna 1968.*²⁸⁹

Po dohodě s vedením expertů z MTC a velvyslanectvím rezoluci v anglickém znění i s podpisovými archy rozvezl Ing. Kameníček spolu s učitelem z MTC prof. Karlem Rektorysem ráno 22. srpna 1968 automobilem československého VaLP zastupitelstvím intervenujících států. Sověti dopis druhý den vrátili československému zastupitelskému úřadu. Velvyslanectví PLR československou delegaci přijalo diplomatickým pracovníkem, ale na zbylých zastupitelstvích českoslovenští poslové, jak vzpomíná opět Ing. Kameníček, „skončili ve vstupní hale“. Na maďarské velvyslanectví je dokonce odmítli vpustit.²⁹⁰

Ještě večer toho dne Ivo Kameníček poslouchal na svém radiopřijímači zprávy z dosud neumlčených československých krátkovlnných stanic, které předával k informování vedení československých expertů. Situace ve skupině se v následujících měsících zdramatizovala příjezdem novým učitelů z Československa a hlavně přílivem nových očitých svědectví. Většina Čechoslováků nadále vyjadřovala v duchu protestního dopisu podporu vedení Alexandra Dubčeka.²⁹¹

Počátkem září dorazil do Káhiry dopis pplk. Bartoška, jehož okupace zastihla na dovolené v Československu. Jak vzpomíná, zásah cizích armád ho „jednoznačně zlomil“. V rychle napsané zprávě adresované Ing. Václavu Doležalovi a určené pouze pro stranické funkcionáře a vedoucí kateder vyzýval k protestům proti okupaci, současně ale varoval před projevy antisovětiismu. Dopis, který se svým obsahem blížil protestní rezoluci, se následně stal obecně známým. Autor navíc netušil, že při složitém odesílání přes několik prostředníků

---

²⁸⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Služebně politická analýsa vývoje situace na MTC od ledna 1968 do konce června 1970*. Dopis se v uvedeném materiálu nachází v pouhém opisu. K vlastní originalitě se pochybně vyjádřil autor původního protestu Ing. Ivo Kameníček, který svůj text označil za méně rozvláčný a mnohem emotivnější. Tehdejší situace nedovolovala sepsání komplikovaného textu s velkým množstvím argumentů. Viz e-mailová zpráva od Ing. Ivo Kameníčka ze dne 23. ledna 2015.

²⁹⁰ KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: Listy Univerzity obrany, 2008, 5/1, s. 18.

²⁹¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Služebně politická analýsa vývoje situace na MTC od ledna 1968 do konce června 1970*; KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: Listy Univerzity obrany, 2008, 5/1, s. 18.

jeho list vytěžil rakouský žurnalista jako interview. Zanedlouho se obsah dopisu stal jedním z důvodů jeho vyloučení z KSČ a propuštění z armády.²⁹²

V září 1968 došlo ke změně v osobě vedoucího expertů i jeho zástupce. Genmjr. Štanglovi odvelení do Káhiry skončilo 2. května 1968, kdy se stal náměstkem ministra národní obrany (současně i náčelníkem Hlavní správy letectva a vojsk PVOS). Prozatímně jeho funkci v Egyptě vykonával neoblíbený pplk. Ing. Jan Matušina.²⁹³ Jako nový vedoucí přiletěl dne 18. září 1968 do Káhiry bývalý náměstek ministra genplk. Josef Vosáhlo (1916–1983)²⁹⁴, který nelibě nesl své odvolání z předchozího místa.²⁹⁵ Těsně před jeho přiletem na akci nastoupil i pplk. Bartošek. Měl před příjezdem nového vedoucího expertů (VEX) vše zařídit a současně na něj připadl nesnadný úkol seznámit Egyptany se situací v Československu. Jak uvádí: „*Byl jsem velmi zdrženlivý – pouze oficiální názory*“.²⁹⁶

Koncem září přijal genplk. Vosáhla náčelník generálního štábu egyptských ozbrojených sil, genpor. Abdul Munim Riad (1919–1969)²⁹⁷. Situace byla stále mimořádně napjatá a uklidnění nepřidávala ani nepřítomnost značného počtu československých vyučujících. Citelně scházeli především vedoucí kateder, kteří se do Káhiry v dohodnutých termínech nemohli dostat v důsledku situace doma. Velitel školy měl pro důvody uváděné československým vedením pramálo pochopení a veškerá provizorní řešení údajně odmítal. Bylo nemyslitelné, aby MTC mohla plnit v budoucnu základní úkoly bez posílení pedagogického sboru o arabské učitele. Pokud by Egyptané spoléhali na vysílání učitelů z Československa, vznikla by podle vedoucího expertů vzhledem ke značnému počtu posluchačů (v prvním až třetím ročníku bylo po 400 studentech) neřešitelná situace.²⁹⁸

---

²⁹² *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 1. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 46, 48; Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

²⁹³ Rozhovor s prof. RNDr. Janem Jančou, DrSc. na PřF MU v Brně dne 21. října 2014; Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

²⁹⁴ Genplk. Josef Vosáhlo se narodil dne 2. listopadu 1916 v obci Lubny ležící na dnešní Ukrajině. Po absolvování Vyšší hospodářské školy v Poděbradech v roce 1936 nastoupil na Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě. V letech 1937 až 1938 byl posluchačem aplikačního kurzu letectva v Prostějově. Za okupace pracoval jako úředník. V letech 1942 až 1945 byl vězněný. Po 2. světové válce prošel řadou významných funkcí u letectva – od velitele leteckého pluku, divize, sboru, až po velitele letectva. V říjnu 1973 odešel do zálohy. Zemřel dne 11. října 1983 v Praze. MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012.

²⁹⁵ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 35–36.

²⁹⁶ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 1. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 47, 49.

²⁹⁷ Náčelník generálního štábu egyptských ozbrojených sil genpor. Abdul Moneim Riad zemřel na následky zranění, které utrpěl na izraelsko-egyptské frontě dne 9. března 1969. ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 34221, VII. podsvazek, *Informační zpráva pro s. ministra národní obrany*.

²⁹⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálmajora Ing. Oldřicha Štangla, CSc., *Osobní spis - služba v nové armádě*; Tamtéž, f. VAAZ, k. 421, *Zpráva o činnosti čs. odborníků na MTC; Věc: Zpráva vedoucího čs. odborníků – zaslání z 16. října 1968*.

Ještě v listopadu 1968 vyjádřila schůze delegátů ZO KSČ na MTC souhlas s protestním dopisem z 21. srpna 1968 a okupaci Československa odsoudila jako naprosto neopodstatněnou.²⁹⁹ Výbor MTC se odmítl při příležitosti oslav tzv. Velké říjnové socialistické revoluce připojit ke „zdravici“ sovětským instruktorům v Káhiře. Lidé to zdůvodňovali tím, že na oslavy padesátiletého výročí vzniku samostatného Československa sovětská strana nereagovala. Existovaly i obavy ze zneužití případného blahopřání sovětskou propagandou. Oslav se musel oficiálně zúčastnit pouze genplk. Vosáhlo se svými zástupci pplk. Matušinou a pplk. Bartoškem.³⁰⁰

Dne 24. listopadu 1968 byl ZVP pplk. Iren Bartošek pozván k jednání se zástupcem vedoucího sovětských expertů pro věci politické genmjr. Ivanem Pavlovičem Goranským a jeho zástupcem plk. Rybakovem. Po srpnových událostech vybočovalo jen několik málo osob svými názory z tehdejšího veřejného mínění³⁰¹. Jednou z nich byl učitel katedry taktiky plk. Petr Kalina, jinak též důležitá postava právě vznikajícího „zdravého jádra“ udržující časté styky s plk. Rybakovem. Právě on zřejmě Sovětům v Káhiře předával různé informace. Mezi jinými i takovou, která vedla k setkání pplk. Bartoška se sovětskými představiteli. Političtí pracovníci se pokoušeli Bartoškovi nastalou situaci vysvětlit, mimo jiné i tím, že kdyby přišli jako okupanti, „*nespali by v lese a na polích, nebyli by hladem, ale v našich postelích*“. O ovlivňování vnitřního vývoje v Československu jim prý nešlo. Jak Iren Bartošek po téměř padesáti letech dodává: „*No, nedohodli jsme se. A zkrátka jsme se rozešli.*“³⁰² Sověti ale věděli o všem. I o jeho dopisu odeslaném z Brna.³⁰³

---

²⁹⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 420, *Služebně politická analýsa vývoje situace na MTC od ledna 1968 do konce června 1970*.

³⁰⁰ Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015; *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 51.

³⁰¹ Kromě plk. Ing. Petra Kaliny své protireformní názory dávali otevřeně najevo i plk. Ing. Jindřich Foltýn a laborant Jiří Pohorský. Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

³⁰² Iren Bartošek se domnívá, že Sověti i přes korektní přijetí dali o jeho osobě zprávu do Československa a kvůli tomu došlo k jeho zařazení na „*listinu kontrarevolucionářů*“. Jelikož údajně „*štal*“ československé experty v Káhiře k napsání protestní rezoluce, objevil se i na „*černé listině ústředního výboru KSČ z jara 1970*“. To je ale nesmysl, protože v uvedených dnech trávil dovolenou v Československu. Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015. Pplk. Iren Bartošek se skutečně objevil na Seznamu osob doporučených k zařazení do jednotné centrální evidence představitelů a exponentů pravice v armádě, bezpečnosti, soudech a prokuraturách. Viz http://www.totalita.cz/seznamy/exp_prav_smernice_seznam_10.pdf. [cit. 10. října 2015] Více o Směrnici ÚV KSČ k založení a vedení jednotné centrální evidence představitelů, exponentů a nositelů pravicového oportunismu, organizátorů protistranických, protisocialistických a protisovětských kampaní a akcí v kádrové evidenci ÚV KSČ viz

http://www.totalita.cz/vysvetlivky/exp_prav_smernice.php [cit. 10. října 2015]

³⁰³ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 I. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 54–57; *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 22–23.

I v následujícím období přetrvávaly snahy o podporu Pražského jara i za měnících se podmínek. Na výroční schůzi radikálnější ZO 4 18. února 1969 předložil kpt. Kameníček 1. tajemníkovi Komunistické strany Slovenska (KSS) Gustávu Husákovi návrh dopisu tlumočící nesouhlasné názory československých expertů na jeho odklon od reformní politiky.³⁰⁴ Během následné diskuze Výbor MTC dopis neuznal jako stanovisko příslušníků KSČ na akci a vzal jeho odeslání pouze na vědomí. I sám pplk. Bartošek s dopisem nesouhlasil a žádal jeho přepracování.³⁰⁵

S posrpnovými událostmi souvisí jediná potvrzená emigrace československého experta. V uvedeném případě šlo navíc o příslušníka ČSLA ze stavu VAAZ. Podle jedné ze zpráv využil své cesty do Egypta mjr. Ing. Rudolf Plíhal a emigroval, respektive „*nenastoupil službu v místě svého zařazení na MTC v Káhiře*“.³⁰⁶ Nepodařilo se zjistit, že by v průběhu akce MTC někdo další využil svého pobytu v zahraničí k případné emigraci. Zvláště v 70. letech pokud VKR zachytila pomocí sítě svých spolupracovníků u někoho podezření, skoro vždy reagovala jeho preventivním odvoláním.³⁰⁷

Podobně jako v celé společnosti i v ČSLA přišla na program dne politická konsolidace. Nemělo jít o pouhé posílení stranické jednoty, ale podobně jako po únoru roku 1948 i o nezbytnou očistu od „*aktivních nositelů pravicově oportunistických a antisocialistických názorů*“.³⁰⁸ Nastávající úkoly se nevyhnuly ani novému vedení VAAZ a jejímu Politickému oddělení (PO). Souběžně se snahou vytvořit tzv. „*zdravé jádro*“ se

---

³⁰⁴ KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: Listy Univerzity obrany, 2008, 5/1, s. 18.

³⁰⁵ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 14; *Doplňk k životopisu sepsaný podle Rozkazu MNO 6/70 a doplnění tohoto dodatku z 12. srpna 1970* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

³⁰⁶ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 165, *Rozkaz náčelníka Vojenské akademie Antonína Zápotockého z 1. června 1970 číslo 0028*. Z hlášení československé rezidentury v Káhiře vyčteme: „*Na MTC se z dovolené nevrátil mjr. Plíhal, který vyučoval elektroniku, elekt. vybavení letadel apod. Je podezření, že emigroval při cestě z ČSSR do SAR. Službu měl nastoupit 2. 7. 1969.*“ ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 34221, VII. podsvazek, *Věc: Hlášení residentury za II. čtvrtletí 1969*.

³⁰⁷ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Věc: vyhodnocení základní operativní situace u objektu Káhira*.

³⁰⁸ MASKALÍK, Alex: *Normalizačná „očista“ velitelského zboru ČSLA v rokoch 1968–1971*. In: *Vojenská história* 2014, č. 1, s. 122. Mezi první vysoké československé důstojníky postihnuté v době nastupující normalizace patřil právě genpor. Václav Prchlík (v letech 1955 až 1968 náčelník Hlavní kádrové správy MNO a v roce 1968 vedoucí Oddělení státní administrativy ÚV KSČ), či bývalý vedoucí československých expertů na MTC pozdější genpor. Oldřich Štangl (v letech 1968 až 1969 náměstek ministra obrany a náčelník Hlavní správy letectva a vojsk PVOS). Dále viz MASKALÍK, Alex: *Normalizačná „očista“ velitelského zboru ČSLA v rokoch 1968–1971*. In: *Vojenská história* 2014, č. 1, s. 123.

nastupující normalizace stávala místo proklamovaného „*ideového boje*“ stále více kádrovou záležitostí, při které se vědomě kombinovaly nátlaky po stránce služební a stranické.³⁰⁹

Když byl pplk. Bartošek v březnu 1969 ve své funkci vystřídán pplk. PhDr. Miloslavem Kabelkou, neměl vůbec tušení o formování „*zdravých sil*“ a organizování skupiny proti řádně zvolenému Výboru MTC.³¹⁰ Ještě po svém návratu do Československa označil ve svém referátu na aktivu MNO-HKS rezoluci proti okupaci za „*svědeckví politické vyvrátlosti soudruhů, kteří jej podepsali*“. Situace vygradovala do stavu, že mu jeho řídící pracovník z HPS, plk. Milan Musil, po jeho vystoupení sdělil: „*To jsi přehnal, za to nás oba zavřou!*“³¹¹

Proces kádrové konsolidace ČSLA a přehodnocování politické způsobilosti a služebního zařazení se uskutečňoval etapovitě v závislosti na vývoji politické situace v KSČ i v samotné společnosti. Obsahový a časový rámeček očisty vytvořilo až usnesení Předsednictva ÚV KSČ k pohovorům o výměně členských legitimací z ledna roku 1970.³¹² Normalizační události se citelně dotkly i československých expertů v Káhiře. Pod vlivem okolností podal Výbor MTC dne 16. března 1970 vynuceně „*kolektivní resignaci*“. Současně MV ROH (KSČ) jmenoval komisi pro řízení stranické práce na MTC s úkolem provést hodnocení a vytvořit „*optimální podmínky pro pohovory k výměně členských legitimací KSČ a připravit reorganizaci stranické organizace MTC*“. Tedy provést konečné zúčtování s tzv. nositeli „*pravicově-oportunistických názorů*“ i v Egyptě. Do čela tohoto samozvaného orgánu se postavil člen Výboru MTC pplk. Ing. Jan Průša. V dubnu vše jaksi symbolicky dovršila výměna odpůrce Husákovské normalizace ZVP pplk. PhDr. Miloslava Kabelky za plk. PhDr. Václava Michalce.³¹³

Důsledky nastupující normalizace zasáhly experty z MTC mimořádně tvrdě. Svou roli sehrál nejenom případný nesouhlas s okupací, ale především prostá lidská závist namířená proti pracovníkům, kteří v té době měli možnost pracovat a vydělávat peníze v zahraničí. Normalizační proces hodně zamíchal i samotnou personální strukturou brněnské VAAZ.

---

³⁰⁹ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 115.

³¹⁰ MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 22–23.

³¹¹ Referát Zkušenosti z politické práce v zahraničí přednesený na aktivu HPS konaném ve dnech 9. a 10. dubna 1969 (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

³¹² MASKALÍK, Alex: *Normalizační „očista“ velitelského zboru ČSLA v letech 1968–1971*. In: *Vojenská historie* 2014, č. 1, s. 124.

³¹³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. 538, k. 420, Služebně politická analýza vývoje situace na MTC od ledna 1968 do konce června 1970; *Abecední seznam jmen* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

Jen v průběhu roku 1970 bylo z KSČ vyloučeno 594 příslušníků akademie (z toho 175 propuštěných), z toho počtu 396 důstojníků, 28 praporčíků, 134 občanských zaměstnanců a 36 vojáků základní služby. Z 96 osob na nomenklaturních funkcích jich muselo 42 odejít. Současně probíhal formální proces jejich nuceného odchodu z armády. V průběhu roku 1970 odešlo z politických důvodů do zálohy 70 vojáků z povolání a dalších 39 bylo ze stejných důvodů přemístěno mimo VAAZ.³¹⁴ Jak vzpomíná svědek tehdejších událostí Slavomír Vosecký: „*Cestou vyřizování účtů se plnil ten základní úkol vyrazit třetinu lidí ze školy*“.³¹⁵ Jaromír Krejčíček si po svém návratu u prověrky navíc vyslechl: „*No vidíš, tam ses měl jak prase v žitě, že? Tam jsi zapomněl, odkud jsi a kvůli čemu jsme tě tam poslali*.“ Učitelé na MTC totiž vydělávali více peněz než jejich kolegové v Československu. V té době nebylo např. vlastnictví automobilu běžnou záležitostí. Navíc se na něj čekalo i několik let a člověk, který se vrátil po dvouletém působení na MTC, šel jednoduše do prodejny Tuzexu a řekl: „*Já chci bílou Škodovku...a druhý den ji měl*.“³¹⁶ Běžný pozorovatel neměl ponětí, co to vyjíždějící pracovníky skutečně stálo. Případně co za to v budoucnu ještě zaplatí.

Kromě výrazných exponentů polednové politiky, vybíraných a řešených jako exemplární případy, měla drtivá většina řadových členů společnosti i KSČ možnost další volby. Tu ovšem museli konkrétně prokázat aktivním podílem na likvidaci ostatních. Právě osoby z akce MTC se staly pro většinu takto kalkulujících jedinců vhodným terčem. Podle historika Sylvestra Chrastila se při tomto boji politické postoje přesunuly do roviny mravní, obtížně sumarizovatelné pro současníky i pro budoucí historiky.³¹⁷

Vyčíslit, kolika expertů z MTC se normalizace profesně a osobně dotkla, je z několika příčin velice obtížné. Fond společenské (stranické) dokumentace bývalé VAAZ (f. 538), který je uložen ve VÚA-VHA, poškodila v roce 2002 ničivá povodeň. Část fondu se proto nepodařilo identifikovat a k dispozici je pouze hrubý soupis obsahu jednotlivých kartonů. Existující dokumenty jsou navíc podrobovány časově náročnému procesu odtajňování. Další velice zajímavou pramennou základnu, tedy personální materiály vojáků z povolání, je pro legislativní potíže v podstatě nemožné studovat. Postihnout jejich další osudy ve víceleté časové ose je proto neuskutečnitelné. Pamětník a jedna z velice exponovaných osob roku

---

³¹⁴ Další informace viz VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 121–122.

³¹⁵ Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

³¹⁶ Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

³¹⁷ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 116.

1968, Iren Bartošek, ale pro potřeby autora vyhotovil seznam skoro čtyř desítek expertů, s nimiž na akci MTC přicházel do styku, a kteří byli v době normalizace postiženi. Jak sám podotkl, nejedná se o seznam kompletní.³¹⁸

MTC stála v tomto složitém období před kvalitativně náročnější etapou své výstavby. Tu měl brzo poznamenat i ráznější přístup nového vedoucího československých expertů. Na činnost genplk. Vosáhla, jako na „*typického představitele sovětské velitelské vrstvy*“ s charakteristickým vysokým míněním a nevybíravým prosazováním vlastní vůle, řada expertů nevzpomíná v dobrém.³¹⁹ Ale ve styku s Egyptany se snažil nahradit „*věčné improvizování řádem a pravidelností*“.³²⁰

Nalhávali bychom si, kdybychom personální zabezpečení akce MTC označili za bezproblémové. V konfrontaci s novou realitou československá strana zápasila s vážným nedostatkem kandidátů vhodných na výjezd do zahraničí. Personální otázka se v březnu roku 1969 stala i jedním z bodů Konference MTC. Odborné nároky na experty neustále rostly, na druhou stranu byla menší možnost výběru. V důsledku toho vyjížděli do Egypta učitelé často mladší a bez požadované kvalifikace. Pokud Egyptanům nevyhovoval z různých příčin nějaký učitel, vyřešili věc zrušením předmětu ve výukovém plánu. Kontrahovaný expert musel následně odletět domů. Československé straně se nelíbil uvedený stav a genplk. Vosáhlo ve věci u funkcionářů MTC protestoval.³²¹

Výběr vhodných pracovníků na mateřském pracovišti, tedy na katedrách VAAZ i v celém resortu MNO, se i s ohledem na zajišťování úkolů pro ČSLA stával čím dál tím omezenější. Řada zkušených, ale starších pracovníků nechtěla ze zdravotních či rodinných důvodů v Káhiře působit. Zainteresované instituce proto musely kvalifikované a především „*politicky vhodné*“ pracovníky hledat v civilním sektoru. Část odborníků pro MTC postupem doby zajistily vysoké školy, především ČVUT, VUT a UP v Olomouci, a mimo to i vědeckovýzkumná pracoviště ČSAV.³²² Jen ve školním roce 1972 až 1973 na MTC působilo

---

³¹⁸ Dále viz *Abecední seznam jmen* (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

³¹⁹ Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014; Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015; Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

³²⁰ *MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část* (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška), s. 38–39.

³²¹ Tamtéž, s. 16–19.

³²² Jen v letech 1971 až 1972 byly navázány kontakty s vedením 12 vysokých škol a jejich 16 fakultami, s vedením 11 vědeckovýzkumných ústavů ČSAV a dvojnásobným počtem dalších výzkumných ústavů. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zamětnání k vyhodnocení akce MTC (Problematika a zkušenosti při personálním zabezpečování akce MTC v Káhiře)*.

26, 3 % vědecko-pedagogických pracovníků z civilních vysokých škol a zařízení. VAAZ dokonce nemohla pokrýt požadavky na některé vojenské vědní obory. Předmět automatizace řízení bojových prostředků na úseku letectva museli například zajistit pracovníci z VUT a ČSAV. V letech 1973 až 1975 musela československá strana některé ryze vojenské položky, jako teorie střelby, letecké zaměřovače a analogové počítače, zrušit. VAAZ je nemohla personálně zajistit. Uvedený trend měl vzestupnou tendenci a postupem doby k nelibosti pracovníků VKR celá třetina kontrahovaných pracovníků do Káhiry přicházela z civilních pracovišť.³²³

I samotný výjezd do zahraničí patřil k byrokraticky náročné proceduře. Pracovníci kontrahovaní na výjezd i jejich rodinní příslušníci se museli ještě v Československu podrobit důkladným lékařským prohlídkám a očkováním pro oblasti subtropického pásma. Vojáci z povolání dále museli odevzdat služební průkaz na MNO KS v Praze oproti potvrzení, se kterým letěli do Egypta. Také občanské průkazy se musely několik dnů před odletem odevzdat na příslušném Obvodním oddělení Veřejné bezpečnosti (OO VB) opět oproti potvrzení. Vojáci v záloze naopak odevzdali vojenskou knížku příslušné okresní (městské) vojenské správě. Stranické průkazy se odevzdávaly na sekretariátu VAAZ a potvrzení se doporučovalo pečlivě uschovat doma a do Egypta jej zásadně nevozit. Manželky organizované v KSČ své průkazy odevzdaly na příslušných okresních sekretariátech strany.³²⁴

Není proto divu, že příprava na výjezd experta do zahraničí trvala běžně okolo půl roku. Někdy se celá záležitost protáhla až na 8 měsíců, a přesto byl expert určen až na poslední chvíli. Výuku často zahajoval už v den svého příletu do Káhiry, což nedělalo dobrý dojem na egyptské partnery. To se například stalo občanskému zaměstnanci VAAZ Ing. Jiřímu Sedláčkovi, kterému po celodenním cestování, co se dostal v 5 hodin ráno s rodinou z letiště do bytu, oznámili „o půl osmé sraz tady, odjíždí se do práce“.³²⁵

Změna v personální politice se definitivně projevila kolem roku 1973, kdy pracovníci VKR mohli v dochovaných materiálech hlásit, že se jim podařilo z akce vyloučit poslední

---

³²³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC (Problematika a zkušenosti při personálním zabezpečování akce MTC v Káhiře)*; Tamtéž, k. 416, *Usnesení PV ČSSR č. 81 z 16. 3. 72*; ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Věc: Vyhodnocení operativní situace na MTC Káhira, za období říjen 1974 – červenec 1975*.

³²⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Souhrn zkušeností a poznatků z působení na MTC v Káhiře*.

³²⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC*; Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

příslušníky ČSLA zkompromitované různým způsobem v očích Husákova normalizačního vedení. Dne 9. května 1973 navrhla Hlavní správa vojenské kontrarozvědky založení objektového svazku na „*akci zahraniční pomoci ČSLA armádě Egyptské arabské republiky (EAR)*“. Svazek VKR zavedla pod všeříkajícím názvem „*MTC – Káhira*“. Tzv. kontrarozvědnou ochranu příslušníků ČSLA i jejich rodin vykonával operativní pracovník VKR, kterého řídila HS VKR. Kvůli garantovi této zahraniční akce, kterým byla brněnská VAAZ, za tzv. státobezpečnostní výběr a zajištění vyjíždějících expertů odpovídalo Oddělení VKR VAAZ. HS VKR koordinovala tzv. kontrarozvědnou práci na území Československa i na teritoriu Egypta. Nutnost vedení celého svazku bezpečnostní orgány normalizačního období odůvodňovaly vysokým počtem příslušníků ČSLA žijících dlouhodobě v „*nesocialistickém zahraničí a prostředí*“. Z těchto důvodů měla VKR obavy z možného pronikání nepřátelských rozvědek do řad příslušníků ČSLA, možného vzniku kanálu úniku tajných zpráv a v neposlední řadě i obavy z emigrace těchto expertů.³²⁶

Stále větší počet pracovníků z civilního sektoru začal dělat pracovníkům VKR vrásky na čele z důvodů neochotného podřizování se vojenským předpisům. V květnu 1976 udržovala VKR průměrný stav 9 agentů a 5 důvěrníků. Mezi rodinnými příslušníky agenturu neměla.³²⁷

O čem pracovníci VKR neměli povědomí, což tedy v situačních zprávách přiznávali a označovali to za „*nejslabší článek*“ své agenturní práce, byly informace o pronikání zahraničních zpravodajských služeb. Poznatky v tomto směru neměly ani zpravodajské služby zaměřené na vnější – rozvědnou práci, tedy I. správa federálního ministerstva vnitra (I. S FMV) a ZS GŠ ČSLA. Pro absenci zpráv o pronikání zahraničních agentur do skupiny československých expertů na MTC zmiňme alespoň informaci VKR z roku 1974, podle které zřídili Egyptané speciální oddělení pro zpravodajskou činnost proti příslušníkům států Východního bloku.³²⁸

Chronickou nemocí se stávaly i opožděné nástupy československých expertů na MTC. Případný dvoutýdenní záskok egyptská strana ještě tolerovala. U delších zpoždění následovalo podle vzpomínek tehdejšího tlumočnicka pplk. Jaroslava Dudra „*hrozně*

---

³²⁶ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Návrh na založení objektového svazku; Důvodová zpráva k uložení objektového svazku registrační číslo 5258.*

³²⁷ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Věc: vyhodnocení základní operativní situace u objektu Káhira.*

³²⁸ Tamtéž.

nepříjemné jednání“. Dudr přiznává, že československá strana někdy výjezd jednoduše zanedbala, ale občas kontrahovaný expert výjezd skutečně odmítl.³²⁹

6.2 Egyptská politika otevřených dveří a její důsledky pro činnost československých expertů na MTC

Neklidné období po Šestidenní válce, kdy strategii prezidenta Násira podmiňovala touha vrátit Egyptu území ztracené ve válce, vedla k těsné spolupráci se SSSR. Logicky to přineslo ty nejlepší podmínky pro činnost československých pracovníků. Egyptská snaha zatáhnout Sověty hlouběji do regionu, aby se museli podílet na znovuvyzbrojení země, se stávala stále zřejmější. Násir poskytl egyptská námořní zařízení sovětské flotile a zároveň byl ochoten podepsat jakoukoli smlouvu zaručující trvalejší základ vztahům obou zemí. Egypt se ale přes všechno snažení dále nacházel ve svízelné situaci. Válečný stav se sousedním Izraelem, od války okupující celý Sinajský poloostrov, přetrvával a incidenty podél Suezského průplavu se stávaly každodenní realitou. V březnu roku 1968 egyptské ozbrojené síly přešly do stavu aktivní obrany. Časté dělostřelecké případy, tu z jedné, tu z druhé strany, vygradovaly na přelomu let 1968 až 1969.³³⁰

V lednu 1969 se Egypt rozhodl zničit obrannou Bar-Levovu linii budovanou Izraelci na východním břehu průplavu. Tím započala další etapa intenzivních srážek, která vešla do dějin pod pojmem Vyčerpávající válka. Rozhodující úlohu při ní stále hrálo izraelské letectvo útočící proti egyptským raketovým základnám, dělostřeleckým bateriím a radarovým stanicím. Začátkem roku 1969 začali Izraelci bombardovat egyptské zázemí, nilskou deltu a okolí Káhiry. Českoslovenští experti v Káhiře se stávali občasnými svědky nečekaných přeletů izraelských letounů i následných pozdních reakcí egyptské protivzdušné obrany.³³¹ Sověti uznali bezbrannost Egypta a od dubna roku 1970 začali dodávat moderní typy raket země-vzduch, radarové systémy, stíhací letouny a poslali dokonce i piloty a tisíce příslušníků obsluh protiletadlových kompletů.³³²

³²⁹ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015.

³³⁰ WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur. Čtvrtá a pátá arabsko-izraelská válka ve světové politice*. Libri, Praha 2002, s. 26–27, 49, 55–56; SORBY, Karol R.: *Jún 1967. Šest dní, které zmenili Blízký východ*. Slovak Academic Press, Bratislava 2010, s. 426–427; SORBY, Karol R.: *Egypt a Izrael: vojna na vyčerpanie, 1968–1970*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 38, 45.

³³¹ Rozhovor s doc. Ing. Jaromírem Kolouchem, CSc. na VUT v Brně dne 10. listopadu 2014.

³³² DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Konce dobrodružství*. Karolinum, Praha 2009, s. 112; SORBY, Karol R.: *Egypt a Izrael: vojna na vyčerpanie, 1968–1970*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 46.

Po tom, co se konflikt přenesl i do roku 1970 a v Izraeli rostl tlak na rychlé ukončení bojů, došlo k masivnímu bombardování egyptských pozic. Izraelské letectvo dokonce přistoupilo k dalším úderům proti cílům v egyptském vnitrozemí. V únoru 1970 museli českoslovenští pracovníci z MTC z důvodu bezpečnosti nastoupit nucenou dovolenou. Egyptané se kvůli hrozbě útoků vážně zabývali i otázkou případného přemístění školy. V průběhu konzultací za účasti československých expertů genplk. Vosáhla padl mimo jiné návrh na využití prostor civilní univerzity a objevil se neuvěřitelný plán egyptských představitelů na umístění co největšího počtu egyptských kadetů na VAAZ v Brně.³³³

V té době se počet posluchačů přijímaných do prvního ročníku ustálil na zhruba čtyřech stech ročně. Kvůli zhoršené situaci nařídil egyptský ministr války, aby v roce 1970 nastoupilo do prvního ročníku dokonce šest set posluchačů. To enormně zatížilo československé pedagogy i jejich egyptské kolegy, protože přednášející zaměstnávaly i další úkoly s vedením seminářů. Pro lepší představu o celkovém počtu studentů uveďme, že k 20. dubnu 1971 studovalo na MTC ve všech pěti ročnících 1960 posluchačů, přitom 19 kadetů prvního ročníku pocházelo ze Sýrie a Súdánu.³³⁴

V létě roku 1970, v době vrcholící Vyčerpávající války, značně rozladil vedení MTC československý návrh na nový generální kontrakt, který počítal se zvýšením plateb. Egyptané poukazovali na fakt, že veškeré finanční rezervy musí jít na válku a že ani dohody s ostatními státy Východního bloku se prakticky nemění.³³⁵

Přestože se činnost československých expertů na MTC jevila při uvážení přímých nákladů rentabilní (rozdíl dosažené kupní ceny oproti stanovenému cenovému limitu v letech 1968/1969 činil 3 miliony Kčs, 1969/1970 1 milion Kčs, 1970/1971 2, 8 milionu Kčs, 1971/1972 2, 5 milionů Kčs), vykazovaný přežitek měl klesající trend. Pokud by nedošlo do budoucna ke změně podmínek kontraktu, akce se mohla stát ztrátovou. Sazby účtované egyptské straně patřily přitom ve srovnání s komerčními sazbami dohodnutými s jinými teritorii k těm nižším. Hlavní technická správa Federálního ministerstva zahraničního obchodu (FMZO-HTS) uvažovala o podstatném zvýšení sazeb již v letech 1966 až 1967.

---

³³³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Současná situace ve skupině čs. odborníků na MTC*; WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur*, s. 59–60; SORBY, Karol R.: *Egypt a Izrael: vojna na vyčerpání, 1968–1970*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 48.

³³⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Současný stav rozvoje MTC a hlavní úkoly čs. pomoci při dokončování její výstavby, Přílohy – Současný stav rozvoje MTC a hlavní úkoly čs. pomoci při dokončování její výstavby*.

³³⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Věc: Zpráva z 2. července 1970*.

Vzhledem ke katastrofální situaci Egypta po Šestidenní válce od něj ale raději upustila. I když komerční stránka akce nepatřila k prioritním, přistoupili pracovníci FMZO s ohledem na rostoucí světové ceny a k cenové politice Egypta vůči Československu k jednání s egyptskými partnery o novelizaci generálního kontraktu. Nová smlouva navyšující sazby o 33 % mohla být podepsána představiteli obou států až 10. července 1974.³³⁶

Velice čilá spolupráce probíhala především se Sovětským svazem, který do Egypta vyslal z jara roku 1970 mimo raket, radarů a stíhacích letadel v rámci operace Kavkaz vlastní piloty i patnáctitisícový kontingent pro obsluhu systému protivzdušné obrany. Pod vlivem těchto událostí Izraelci v dubnu 1970 zastavili hloubkové letecké údery a stáhli se zpět za Suezský průplav. To vedlo k dalšímu posílení pozic SSSR v Egyptě.³³⁷

Formálně se Egypt stále nacházel ve válečném stavu. Zatemňovala se okna veřejných budov, včetně budov MTC. Některá navíc nesla modrý nátěr. V ulicích se nacházely bariéry a provizorní kryty z pytlů s pískem. I egyptský prezident Egyptřany ve svých projevech „oslovoval jako spoluobčané v boji“. Hmatatelně se československých expertů dotklo omezení cestování. Řada lokalit hlavně blízko Suezského průplavu se stávala vojenskými oblastmi.³³⁸

Samotná přítomnost sovětských vojenských poradců je v českých archivech zmiňována jen okrajově. Jejich počet a působení zůstávalo utajeno i před československými pracovníky. Ze vzpomínek pamětníků vyplývá, že běžní sovětští experti měli velmi omezený pohyb, navíc pod neustálou kontrolou ze strany svých nadřízených. Se Sověty, hlavně s vedoucími představiteli, se bylo možné setkat prakticky jen při oficiálních recepcích. Díky kusým zmínkám se můžeme dovědět, že 6. května 1969 genplk. Vosáhla na MTC navštívil již zmíněný genmjr. Goranský a gen. Chodan – zástupce pro věci technické. Blahopřáli mu k 24. výročí osvobození republiky a předali mu dopis od vedoucího expertů v Egyptě genpor. Katuškina.³³⁹

---

³³⁶ NA, ÚV KSČ 02/1, Předsednictvo ÚV KSČ 1971–1976, sv. 132, arch. j. 133, b. 6, *Zpráva o dosavadních výsledcích jednání s egyptskou stranou o dlouhodobém plánu čs.-egyptské spolupráce při dobudování Vojenské technické akademie v Káhiře a o nových požadavcích egyptské strany*; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 34221, VI. podsvazek, *Věc: Podklady pro jednání s velvyslancem ČSSR v SAR*.

³³⁷ WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur*, s. 61–63; SORBY, Karol R.: *Egypt a Izrael: vojna na vyčerpanie, 1968–1970*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 50–52.

³³⁸ Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

³³⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Věc: Zaslání zprávy vedoucího čs. odborníků na MTC z 12. května 1969*.

MTC se nevyhýbaly ani zdvořilostní návštěvy z dalších členských států Varšavské smlouvy. Dne 26. října 1971 školu navštívili východoněmečtí zástupci v čele s ministrem národní obrany NDR arm. gen. Heinzem Hoffmannem (1910–1985). Velení MTC německé delegaci prezentovalo katedry metalurgie, tanků, letadel, radarů a elektroniky a elektrotechniky. Závěrem setkání arm. gen Hoffmann veliteli MTC i jeho zástupcům předal vojenská vyznamenání.³⁴⁰

Smrt jednoho ze strůjců egyptské revoluce Svobodných důstojníků prezidenta Násira dne 28. září 1970 jako by předznamenala chod příštích událostí. Školní rok 1970/1971 začal vlivem těchto velkých událostí o několik dnů později, až 5. října 1970. Z československé strany byl ale doprovázený tradiční nervozitou, protože teprve 3. října v noci přiletěla první skupina expertů. Jejich pozdní příjezd určitě nepřidal na kvalitě přednášek a cvičení. Ještě v půli semestru chybělo k nelibosti egyptského vedení 13 československých expertů. Genplk. Vosáhlo si mohl ve zprávách do Prahy jen stěžovat, že není s „*patříčným předstihem informován o vývoji v kádrovém zabezpečení akce*“.³⁴¹

Nový egyptský prezident Anwar as-Sádát (1918–1981) nedisponoval Násirovou autoritou. Byl si dobře vědom, že jediná možnost, jak upevnit svou pozici, je vojensky odčinit pohromu Šestidenní války. Z řad příslušníků egyptských ozbrojených sil se navíc ozývaly kritické hlasy na adresu SSSR, který Egyptu odmítal dodávat nejmodernější zbraně, zatímco USA tak v případě Izraele činily běžně. Proces pomalého egyptsko-sovětského odcizení nezastavil ani podpis Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi oběma státy ze 27. května 1971.³⁴² Zhruba o rok později, počátkem července 1972, Sádát k údivu celého světa z armády „*ze dne na den*“ odvolal sovětské poradce a instruktory. Okamžitě to bylo znát i na obloze, když „*celou noc a celý den létala letadla*“.³⁴³

Zůstávalo otázkou, jak moc tento překvapivý akt zapříčinila sovětská neochota dodávat Egyptu nové zbraně, či zda Sádátovo gesto nebylo jen součástí strategické hry s cílem odvrátit pozornost od příprav na další válku. Jisté je, že Sověti trvali na pokračování spolupráce Československa se Sádátovým vedením. Praha se tomu přizpůsobila a rozhodla se vyjít Egyptu vstříc i při jednání o prodloužení akce MTC. Zdánlivě vážná egyptsko-sovětská

---

³⁴⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Věc: Zpráva z 27. října 1971.*

³⁴¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Věc: zpráva o plnění úkolů na MTC od zahájení škol. roku 1970/71 z 7. listopadu 1970.*

³⁴² ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*, s. 79–81.

³⁴³ Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

roztržka skončila v momentě Sádátova prodloužení dohody o využívání egyptských námořních zařízení sovětským námořnictvem. Moskva na oplátku obnovila dodávky tolik potřebných zbraní, a to včetně nejnovější raketové výzbroje. V zemi se objevily i menší skupiny sovětských specialistů na elektroniku a raketovou techniku. SSSR chtěl zřejmě Egypt přesvědčit o výhodnosti jejich přátelství.³⁴⁴

První odvolání sovětských instruktorů vyvolalo ve skupině československých pracovníků rozdílné reakce. Vedoucí expertů, který nedisponoval úplnými informacemi, se ve svých zprávách zabýval otázkou, jak odchod Sovětů může ovlivnit práci jeho podřízených. Prahu informoval, že po „*odjezdu sovětských odborníků a projevech presidenta Sadata*“ se českoslovenští pracovníci i jejich rodinní příslušníci ze strany některých Egyptanů setkávají s „*odmítavými postoji*“.³⁴⁵ Podle pamětníků považovali místní domorodci někdy Čechoslováky za Sověty a v souladu s aktuální propagandou jim například odmítali prodat něco v obchodě apod. Asi po dvou týdnech vše utichlo a vrátilo se do starých kolejí.³⁴⁶

Po uklidnění situace na přelomu srpna a září 1972 proběhla v Káhiře schůzka představitelů FMNO a FMZO-HTS s egyptskými představiteli s cílem upřesnit budoucí spolupráci. Za československou stranu jednal náčelník VAAZ genpor. Ing. Jaroslav Mašek (1917–1999), zástupce NGŠ ČSLA genmjr. Vojtěch Srovnal (1920) a plk. Ing. Tomáš Mareček. Přítomný byl i vedoucí expertů na MTC genplk. Josef Vosáhlo, jeho zástupce plk. PhDr. Václav Michalec, plk. Ing. Vladimír Šmakal, pplk. Jan Honka a Ing. Bohuš Housa. Egyptany reprezentoval genmjr. Ibráhím Abdel Nabi a velitel MTC genpor. M. I. H. Selim. Při návštěvě u náměstka předsedy vlády a ministra války a válečného průmyslu genplk. Mohammeda Ahmeda Sadeka genmjr. I. A. Nabi nezapomněl ocenit československý podíl na dosavadní výstavbě školy. Obě strany se shodly a ve zprávě ze schůzky v úřední řeči zanesly, že „*současná doba se v zásadě vyznačuje stádiem zakončení výstavby MTC, jak se předpokládá v Generálním kontraktu č. 40-164-212 z 1. června 1962*“. Na základě „*Dlouhodobého perspektivního plánu MTC*“ se uvažovalo o vzájemné spolupráci až do let 1980 až 1981.³⁴⁷

---

³⁴⁴ DURMAN, Karel: *Popely ještě žhavé. Konce dobrodružství*. Karolinum, Praha 2009, s. 118, 120–121; BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2010, s. 256–257, 260–262; WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur*, s. 115.

³⁴⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 421, *Věc: Zpráva z 8. srpna 1972*.

³⁴⁶ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015.

³⁴⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Aide memoire, Káhira, 3. září 1972*.

Dle Návrhu perspektivního plánu 1972–1976 bylo nutné vytvořit podmínky pro další rozvoj kateder a jejich postupné doplňování egyptskými učiteli. Byl nastolen trend většího zapojování egyptských učitelů do výuky. Na jaře roku 1972 zabezpečovali domácí asi 70 % výuky a katedry personálně zajišťovali asi z poloviny. Ke konci vymezeného období, tedy v roce 1976, měli Egypťané zajistit 80 % výuky a českoslovenští pracovníci měli působit pouze v nově zaváděných specializacích. V rámci zvyšování vědecké kvalifikace egyptského učitelského sboru mělo do konce roku 1976 působit na katedrách asi 100 učitelů s titulem Ph.D. a dalších 90 studentů doktorského studia. Funkci náčelníků kateder si chtěla nadále udržet československá strana.³⁴⁸ Kvantitativní přehled akce z let 1969–1977 přibližuje *Tabulka č. 5* v závěru předkládané práce.

Dne 21. února 1973 proběhla poslední změna v křesle vedoucího československých expertů, když byl do funkce uveden poměrně nevýrazný³⁴⁹ genpor. PhDr. Jaromír Machač (1923–2005)³⁵⁰. Genplk. Vosáhla, mezitím vyznamenaného Vojenskou hvězdou (dle našich zvyklostí spíše Řád vojenské hvězdy), Machač formálně vystřídal až 29. dubna 1973. Po svém příletu do Egypta byl genpor. Machač představen tehdejšími vedoucími sovětských poradců³⁵¹ i veliteli MTC M. I. H. Selimovi. Podle dobových zpráv se schůzka s představiteli MTC nesla „*ve velmi srdečném duchu*“. Při rozhovoru se zástupcem velitele MTC genmjr. I. A. Nabim se Machač dověděl, že škola stojí před závažným úkolem. Podle Nabiho měla být MTC neustále kritizována za nedostatečnou realizaci výzkumné činnosti a praktických úkolů.

³⁴⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Návrh perspektivního plánu MTC 1972–76*.

³⁴⁹ Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015. Doc. Slavomír Vosecký genpor. Machače popsal jako opatrného pána. Dle jeho názoru šlo o „*typického oportunistu*“ jdoucího cestou nejmenšího odporu. Nicméně na Voseckého Machač působil jako slušný člověk. Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

³⁵⁰ Jaromír Machač se narodil 13. června 1923 v Havlíčkově Brodě. Byl synem komunistické poslankyně Boženy Macháčové, s níž v roce 1939 uprchl do Polska a posléze do Sovětského svazu. Tam se na jaře 1942 přihlásil do československé vojenské jednotky a s 1. československým armádním sborem, kde zastával funkci osvětového důstojníka, se dostal zpět do vlasti. Po osvobození působil v armádě v řadě významných funkcí. V letech 1954 až 1960 studoval na Vojenské politické akademii Klementa Gottwalda (VPA KG) a ve Vyšším akademickém kurzu při Vojenské politické akademii V. I. Lenina v Moskvě. V letech 1963 až 1968 pracoval jako náčelník VPA KG. V roce 1967 mu byl na základě zkráceného rigorózního řízení přiznán titul PhDr. a následně působil jako zástupce ministra národní obrany pro školství a vědu a náčelník Vojenské kanceláře prezidenta republiky. Z poslední uvedené funkce byl odvolán a předán do dispozice. V Káhiře zastával od února 1973 až do srpna 1977 pozici vedoucího československých expertů. Poté stál v čele ZF VAAZ. V roce 1983 byl přeložen do zálohy. Zemřel dne 21. května 2005 v Praze. VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Jaromíra Machače; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 389.

³⁵¹ Jak již bylo uvedeno, jsou materiály československé proveniencí při uvádění funkcí i celých jmen sovětských poradců v Egyptě poměrně skoupé na slovo. V uvedeném případě si musíme vystačit s tím, že genpor. Machač byl představen vedoucími činitelům sovětských vojenských expertů genpor. P. J. Samochodskému a gen. I. V. Sutorminovi. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího čs. odborníků na MTC – Káhira ze dne 28. května 1973*.

Českoslovenští představitelé si tyto výtky vykládali jako přípravu ozbrojených sil i samotné školy na možnou válku.³⁵²

Součástí postupného budování MTC se stalo i navazující studium egyptských posluchačů v Československu. Dvouleté postgraduální studium a tříletou aspiranturu zajišťovala na svých brněnských pracovištích ZF VAAZ.³⁵³ O studenty z Egypta se československá strana starala po všech stránkách. V souvislosti s usnesením PV ČSSR ze dne 16. března 1972 č. 81. „o poskytování technické pomoci v souvislosti s vývozem speciální techniky do nesocialistických zemí“ nejvyšší místa rozhodla o navýšení odborného a pomocného personálu na VAAZ v Brně asi o 40 pracovníků, hlavně kvalifikovaných tlumočnicků. Mimo to pro egyptské posluchače zajistila i potřebný počet bytů – posádková správa v Brně i v době permanentního nedostatku ubytovacích kapacit v průběhu let 1972 až 1974 vyčlenila několik desítek bytů. Pokračovací studium dosáhlo vrcholu v polovině 70. let 20. století.³⁵⁴ Upravovala je řada mezistátních dohod mezi československým ministerstvem zahraničního obchodu a egyptským ministerstvem války.³⁵⁵ Počty egyptských studentů na VAAZ v Brně nám přibližuje *Tabulka č. 6*.

6.3 Jomkipurská válka a fungování školy v první polovině 70. let 20. století

Experti určení na školní rok 1973/1974 přilétali do Káhiry začátkem října 1973, tedy v době plné pohotovosti egyptských ozbrojených sil. Po dlouhotrvajícím napětí egyptská armáda 6. října 1973 (na svátek Jom Kipur – Den smíření) vodními děly rozpustila písčité bariéry na břehu Suezského průplavu, dobyla izraelskou linii pevnůstek a začala rychle postupovat do nitra Sinajského poloostrova. Síť mobilních protiletadlových raket znemožnila Izraeli uplatnit leteckou převahu. Začala se ale projevovat slabá koordinace mezi armádami

---

³⁵² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 419, *Zápis o předání a převzetí funkce vedoucího čs. odborníků na MTC – Káhira ze dne 28. května 1973*; Tamtéž, k. 421, *Věc: Zpráva o situaci na MTC*; VÚA-SA AČR Olomouc, f. Personální spisy vojáků z povolání, osobní spis generálporučíka Jaromíra Machače, *Osobní spis – Služba v nové armádě ČSR*.

³⁵³ Více k tématu zahraničních studentů na VAAZ v Brně např. VRBKOVÁ, Jitka: *Příprava zahraničních odborníků na VAAZ v Brně od poloviny 50. let*. Diplomová práce UNOB, Brno 2004; KRÁLOVÁ, Alena: *Pomoc VAAZ zemím „3. světa“*. Diplomová práce UNOB, Brno 2004.

³⁵⁴ Téma studia vojenských zahraničních studentů v Československu by samo o sobě vydalo na samostatnou publikaci. I přes to, že jde o problematiku nacházející se mimo obsahový rámec předkládané práce, můžeme uvést, že podle kontraktu číslo 45226 bylo od 1. září 1973 zajištěno 10 měsíční postgraduální studium ve specializaci „analýza a stavba elektronických obvodů“ a „Metalurgické vlastnosti a metalurgické zkoušky slitin“ pro celkem čtyři egyptské studenty. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Kontrakt 45226 (akce 342)*.

³⁵⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Usnesení PV ČSSR č. 81 z 16. 3. 72*; Tamtéž, k. 417, *Kontrakt 45115; Kontrakt 45141; Kontrakt 45315*.

protiizraelské koalice. Zpráva VaLP plk. Stanislava Řeháka z roku 1971, kdy egyptské ozbrojené síly označil za schopné „překročit Suezský kanál, vybudovat předmostí a postoupit do taktické hloubky nepřátelské obrany a udržet toto území“, ale dosud neschopné „splnit útočné úkoly do operační hloubky a obsadit celé okupované území Sinaje“, se ukázaly jako stále aktuální. Po dvou dnech války se Izrael vymanil z defenzívy, ale mýtus jeho vojenské neporazitelnosti padl.³⁵⁶

Scénář jako by byl převzat z dění Šestidenní války. Podle očitého svědka, Ing. Jiřího Sedláčka, se o průběhu konfliktu vědělo poměrně málo. Z místních sdělovacích prostředků experti slyšeli pouze „vítězíme, vítězíme“. Vedení rozhodlo o evakuaci žen a dětí, a to nejprve autobusy do Alexandrie a poté sovětskými loděmi do Bulharska. Českoslovenští experti chodili dále do práce a neodpustili jim ani večerní konzultace. MTC se naštěstí nestala terčem útoků, nicméně nad Káhirou se občas izraelské letouny daly spatřit.³⁵⁷

I přes narušení leteckého spojení s Káhirou trval egyptský ministr války na tom, aby výuka ve čtvrtém a pátém ročníku MTC začala již 13. října 1973. V Káhiře nebyla přítomná asi třetina československých pracovníků. Úkoly chybějících kolegů i egyptských důstojníků, kteří plnili jiné úkoly, rychle převzali přítomní učitelé. Válka netrvala dlouho – boje skončily 26. října 1973 na základě příměří zprostředkovaného USA a SSSR. Samotnou výuku na MTC se podařilo v plném rozsahu obnovit již 3. listopadu 1973.³⁵⁸

V reakci na ukončený válečný konflikt navrhovali českoslovenští experti, aby škola zajistila bojovou techniku a výzbroj používanou egyptskou a hlavně izraelskou stranou. Čechoslováky zajímaly především americké zbraně a od seznámení s nimi si hodně slibovali. Vše, spíše pro krytí, zdůvodňovali nutností modernizace praktické výuky. U egyptského ministra války maršála Ahmada Ismaíla Alího (1917–1974) kvůli této věci intervenoval i genpor. Machač. Mimo to doporučoval ministrovi uspořádání konference s absolventy MTC účastnících se bojů.³⁵⁹

---

³⁵⁶ ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*, s. 81–82; WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur*, s. 161–162, 167, 287; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 38870 na jméno Stanislav Řehák, *Současný stav připravenosti, organizace a dislokace OS SAR k 31. 1. 1971*.

³⁵⁷ Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

³⁵⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva z MTC – návrh doplnku kontraktu*; Tamtéž, k. 421, *Zpráva o činnosti od 1. září do 15. listopadu 1973 z 14. 11. 1973*.

³⁵⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva z MTC – návrh doplnku kontraktu*; *Zpráva o činnosti odb. na MTC v Káhiře. Návrh org. strukt. MTC. Návrh doplnků ke kontraktu č. 17 na šk. rok 1974/75; Jednání vedoucího čs. odborníků na MTC s ministrem války EAR*.

Díky Machačově zprávě z listopadu 1973 se dovídáme, že na výsledky války promptně reagovala i MTC rozhodnutím o zavedení ženižní specializace ve směrech ženižní technika („*Mechanical Field Engineering*“) a ženižní stavby („*Structural Field Engineering*“). Egyptský požadavek na zavedení specializace elektronického boje („*Electronic Warfare*“) přesahoval československé možnosti, a proto byli Egyptané odkázáni na Sověty.³⁶⁰ Až pod dojmem událostí následujících let, kdy došlo ke zjištění, že Egyptané nakupují speciální zařízení nejen v Sovětském svazu, ale i na Západě, genpor. Machač uvažoval, zda by přece jen nebylo dobré určitě pracovníky do Egypta vyslat.³⁶¹

Samotná Jomkipurská válka se na rozdíl od Šestidenní války stala politickým trumfem egyptského vedení. Prezident Sádát si mohl v roli hrdiny překročení Suezského průplavu užívat popularitu u svého lidu.³⁶²

Expertí působící v Egyptě v průběhu 60. let 20. století se neseťkávali s žádnými projevy náboženského radikalismu známého z dnešního světa. Situace se pozvolna měnila právě po Jomkipurské válce. Širší souvislosti nedávného konfliktu vedly nejen k rozštěpení arabského světa, ale i k posílení islámského fundamentalismu. V Egyptě se postupem doby etablovalo několik náboženských skupin a jejich aktivity nebývaly na síle. V noci ze 17. na 18. dubna 1974 se členové jedné takové organizace – Strany islámského osvobození³⁶³ dokonce pokusili o převrat na MTC. Od ovládnutí školy si slibovali obdobnou reakci na dalších místech v zemi. Členové organizace si předem vypracovali seznam studentů i učitelů, které z různých důvodů, například proto, že kouřili, nemodlili se, případně si mezi svými osobními věcmi schovávali ženské akty, nepokládali za muslimy, a rozhodli se je zlikvidovat. Během jejich neúspěšného nočního útoku jeden z kadetů zavraždil své dva spolužáky a došlo i k těžkému zranění dozorčího důstojníka.³⁶⁴

Při ranním příjezdu československých expertů do zaměstnání se MTC nacházela v obklíčení vojenských policistů. Později prosáklly zvěsti o pokusu ovládnout školu. Uvedený

---

³⁶⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva z MTC – návrh doplňku kontraktu.*

³⁶¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na MTC v Káhiře z 3. března 1976.*

³⁶² SORBY, Karol R.: *K niektorým aspektom arabsko-izraelskej vojny v októbri 1973.* In: *Vojenská história* 2015, č. 1, s. 91.

³⁶³ Vedoucí československých expertů genpor. Jaromír Machač své nadřízení informoval, že šlo o puč skupiny Společnost pro svobodu islámu. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na M.T.C. ze dne 11. května 1974.*

³⁶⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na M.T.C. ze dne 11. května 1974;* BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta.* Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009, s. 638–639; WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur,* s. 304.

a následující den je egyptské úřady na MTC nevpustily. RNDr. Richard Horák³⁶⁵ v té době působil na katedře fyziky, a jak dodává, v průběhu pokračující razie byly zadržené osoby zamčeny v prostorách školy. Jednoho zavřeli i do laboratoře (temné komory katedry fyziky) a na dva dny si na něj nevzpomněli. V absolutní tmě této místnosti „*našel kousek cihly a popsal tu čerstvou malbu a kam až dosáhl, vyrýval. Celá ta místnost byla popsána asi nějakými citáty z Koránu nebo něčím takovým*“.³⁶⁶ Dostupný tisk následně psal asi o šestnáctičlenné skupině, nicméně z neoficiálních míst prosakovaly informace o asi stočlenné skupině. I počet mrtvých a raněných měl být vyšší, než udávala oficiální média.³⁶⁷

Náčelník školy genpor. M. I. H. Selim v době pohotovosti egyptských bezpečnostních složek a rozsáhlého zatýkání překvapivě sdělil vedení československých expertů, že si uvědomoval, že není vše v pořádku. Za zdroj problémů údajně označil i mešitu ve školním areálu. Celý incident se jevil jako vyloženě vnitřní záležitost státu. Podle velitele MTC Selima měli někteří zadržení posluchači při výsleších poukazovat na malou náročnost a benevolenci ze strany československých pedagogů napomáhající k jejich činnosti. Po tom, co Machač u ministra války proti uvedenému nařčení protestoval, Selim záležitost označil za nedorozumění, protože „*myslí arabsky a mluví anglicky a my jeho slova přejímáme anglicky a myslíme česky*“.³⁶⁸

I v měsíci květnu probíhalo na koleji zatýkání a na MTC byla provedena řada preventivních opatření, která měla znemožnit případné akce dosud neodhalených jednotlivců. Českoslovenští odborníci dostali pokyn ke zvýšení bezpečnosti, zejména se zřetelem na svá večerní zaměstnání na škole.³⁶⁹

V Egyptě hrálo náboženství vždy tradiční úlohu a mešita se nacházela i v areálu MTC. Vojenští kadeti ji tradičně navštěvovali nejvíce v době semestrálních zkoušek. V průběhu

---

³⁶⁵ RNDr. Richard Horák na MTC působil v letech 1974 až 1976 jako vedoucí laboratoří na katedře fyziky. V době příchodu RNDr. Horáka na školu pozici vedoucího katedry fyziky zastával doc. RNDr. Josef Jelen, CSc. z ČVUT. Sám dr. Horák patřil ke kmenovým zaměstnancům UP v Olomouci. Dle jeho vzpomínek materiální vybavení katedry patřilo na světovou úroveň. Přístroje převážně z Velké Británie a Německé spolkové republiky trpěli špatnou údržbou a někdy i neodborným zacházením. Rozhovor s doc. RNDr. Richardem Horákem, CSc. na PřF UP v Olomouci dne 20. října 2014.

³⁶⁶ Rozhovor s doc. RNDr. Richardem Horákem, CSc. na PřF UP v Olomouci dne 20. října 2014.

³⁶⁷ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čs. odborníků na M.T.C. ze dne 11. května 1974.*

³⁶⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti vedoucího čs. odborníků na MTC v Káhiře ze dne 8. června 1974; VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, Zpráva o činnosti vedoucího čs. odborníků na MTC v Káhiře ze dne 8. června 1974; Zpráva o činnosti skupiny čs. odborníků na M.T.C. ze dne 11. května 1974.*

³⁶⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čs. odborníků na M.T.C. ze dne 11. května 1974.*

tohoto velice hektického období, jak vzpomíná prof. Jan Janča, se tam studenti „nemohli vlézt, to bylo plné až do večera“.³⁷⁰ Vedle muslimů se v zemi nacházeli ještě egyptští křesťané – koptové, jejichž počet tehdejší účastník akce RNDr. Jiří Karásek³⁷¹ odhadoval asi na pětinu celkové populace.³⁷² Mezi kopty a domácími muslimy českoslovenští pracovníci pozorovali sice určitou, ale stále přijatelnou rivalitu. Koptové se nacházeli i v ozbrojených silách, a to dokonce mezi důstojníky. Kariéra se jim nebudovala tak dobře a na některé funkce a pozice ani nedosáhli. Jak uvádí prof. Fil'akovský, muslimové byli vůči ostatním náboženstvím velmi tolerantní.³⁷³ S kopty se mělo československým pedagogům lépe pracovat. Údajně byli „klidnější, pracovitější a vypočitatelnější“. Komunistické Československo roli náboženství potlačovalo a z politických školení naši experti vyjžděli s radou s Egyptany o náboženských otázkách nediskutovat. Dle vzpomínek Ing. Jelínka se doporučovalo „nepředstavovat se jako ateista“. Egyptané měli tolerovat křesťana, dokonce i Žida, jakožto „člověka knihy, kdežto nevěřícího nebyli schopni pochopit“.³⁷⁴

Při dalším jednání v létě 1974 si egyptský ministr války Ahmad Ismail Ali vyslechl opětovné návrhy československých pracovníků na upevnění vojenského charakteru školy. Jak už to bývá, přislíbil sice finanční i personální podporu, z obou ale nakonec sešlo. Na přání ministra vznikla komise zabývající se dalším rozvojem školy. Na základě dohody genpor. Machače a velitele MTC začala pracovat na návrhu desetiletého plánu spolupráce, do něhož se měly promítnout požadavky na zřízení ženijní specializace a specializace boje s radiotechnickými prostředky nepřítele.³⁷⁵ Českoslovenští představitelé chtěli problém se zavedením uvedené specializace vyřešit československo-sovětskou kooperací, protože v ČSLA se uvedenou problematikou zabýval jen úzký okruh specialistů.³⁷⁶

---

³⁷⁰ Rozhovor s prof. RNDr. Janem Jančou, DrSc. na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně (PřF MU) dne 21. října 2014.

³⁷¹ RNDr. Jiří Karásek působil na katedře matematiky MTC v letech 1971 až 1972 a patřil ke stále sílící proudy zaměstnanců z civilního sektoru. Sám přišel z brněnského VUT. Pozici tehdejšího vedoucího katedry matematiky zastával prof. RNDr. Michal Harant, CSc. ze Žiliny. Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

³⁷² Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

³⁷³ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fil'akovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

³⁷⁴ Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na UPT AV ČR v Brně dne 20. ledna 2015.

³⁷⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti vedoucího skupiny čs. odborníků na MTC v Káhiře ze dne 8. června 1974*; Tamtéž, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC*.

³⁷⁶ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 422, *Stanovisko ke zřízení specializace v oblasti „Boje s radioelektronickými prostředky nepřítele na MTC“*.

Po deseti letech odkladů mohl být 10. července 1974 v Káhiře podepsán nový generální kontrakt (GK č. 45410)³⁷⁷. Náčelník ZF VAAZ plk. Vladimír Šmakal i další českoslovenští zástupci měli bezesporu důvod ke spokojenosti, protože pro Prahu se stal mnohem výhodnějším než ty předchozí. Egypťané pro školní rok žádali asi 150 expertů. Podstatné snížení své účasti očekávala československá strana na přelomu let 1975 až 1976, kdy se měla do Egypta ze svých studií vrátit řada egyptských aspirantů.³⁷⁸ Školní rok 1974/1975 byl zahájen 29. září 1974, tedy jen pár dnů před prvním výročním vypuknutí Jomkipurské války. Od počátku ho narušovala nepřítomnost velkého množství posluchačů z důvodu účasti na nácviu slavnostní přehlídky, která proběhla v rámci „oslav vítězství“³⁷⁹ 6. října 1974.³⁸⁰

Závěrem roku 1974 požadovala egyptská strana v souladu s přípravou nového perspektivního plánu více profesorů a docentů, a to na úkor ostatních přednášejících. Podle zástupce československých expertů vedení školy vyslovovalo v tomto směru často nereálné požadavky. Československé vedení svůj souhlas s dlouhodobým plánem na dobudování MTC přesto potvrdilo.³⁸¹

6.4 Politické změny v Egyptě a jejich důsledky pro činnost československých expertů

Jomkipurská válka se bezesporu stala významným mezníkem v politice sádátovského Egypta. V souvislosti s jejími důsledky musely být zahájeny významné reformy a Egypt svou novou „politikou otevřených dveří“ zahájil ekonomickou a politickou liberalizaci spojenou

³⁷⁷ Doplněk k uvedenému kontraktu rovněž připouštěl „částečné změny způsobené neočekávanými příčinami“ a pevně stanovil pracovní dobu československých expertů na 40 hodin týdně. Československé i egyptské státní svátky navíc obě strany považovaly za dny pracovního klidu. Platnost doplnku měla vypršet až 15. září 1977 a pokud ji ani jedna ze stran nevypoví, automaticky se prodlouží na další tři roky, tedy do 15. září 1980. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Generální kontrakt 45410*.

³⁷⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 415, *Informační zpráva z července 1974 (Výsledky jednání v EAR-VTA Káhira)*.

³⁷⁹ Překlad rozkazu velitele MTC k zahájení školního roku 1974 až 1975: „Akademický rok 1974/75 začíná v předvečer prvního výročí historického vítězství ozbrojených sil naší země v říjnové válce – ve válce Ramadánu. Hrdinství a bojové umění příslušníků ozbrojených sil EAR i poznatky a zkušenosti, které v této válce získali, byly hlavním zdrojem inspirace pro pedagogický sbor i kadety v úsilí o co nejlepší splnění úkolů v minulém akademickém roce. Staly se východiskem i v přípravě nového akademického roku. V tomto roce budeme dále rozvíjet úsilí směřující k tomu, aby příprava kadetů a celá činnost MTC v maximální míře odrážela současné a perspektivní potřeby egyptských ozbrojených sil a zbrojního průmyslu“. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Rozkaz velitele MTC k zahájení školního roku 1974/75*.

³⁸⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na MTC v Káhiře z 12. listopadu 1974*.

³⁸¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na MTC v Káhiře z 9. prosince 1974*; ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*, s. 83.

s celkovou proamerickou orientací.³⁸² Východní blok v čele se Sovětským svazem se sice snažil své postavení na Blízkém východě nadále udržet, ale postupným změnám nedovedl účinně čelit. Nový kurz egyptské politiky se nutně promítal i do armády.

Rozsáhlé změny se nevyhýbaly ani MTC. Dne 13. února 1975 se dosavadní velitel genpor. M. I. H. Selim stal poradcem ministra války pro otázky zbrojního průmyslu. O reorganizaci vedení se genpor. Machač dověděl 15. února 1975 přímo od genpor. Selima. Současně mu představil i nového velitele školy genmjr. Ing. M. Shawkyho Sherifa, Ph.D., jenž na škole působil asi půl roku a měl za sebou studium ve Velké Británii a v USA. Na MTC přešel z egyptského generálního štábu a podle československé strany patřil k zastáncům nového politického směru. Ještě téhož dne byla změna oznámena na shromáždění náčelníků kateder a starších egyptských učitelů.³⁸³

Selim, i přes domněnky československé strany, vše zdůvodňoval jako přirozenou obměnu generací, přičemž spolupráce měla zůstat nedotčena. Nový velitel na schůzce s genpor. Machačem 19. února 1975 některé interní změny nakonec přece jen připustil. Československé vedení akce si prozatím nedovedlo plně představit, jak se bude situace dále vyvíjet. V tomto duchu referovalo i svým nadřízeným: „*Bylo by předčasné na základě našich dosavadních omezených poznatků činit závěry o kursu nového vedení školy.*“³⁸⁴

S novým vedením se postupně měnil i vztah k československé skupině. Velitel školy s ní nebyl vzhledem ke krátké době svého působení plně seznámen. Každé schůzky se proto zúčastňoval i jeho nový zástupce genmjr. Muhammad Moustafa Medhad. Genmjr. M. M. Medhad obhájil v roce 1965 na brněnské VAAZ disertační práci a vedoucí československých expertů si nadřízeným stěžoval, že jeho „*znalost Československa a zejména situace na VAAZ se obrací proti nám*“. Na rozdíl od genpor. M. I. H. Selima, který se přes některé nedostatky z československé strany dokázal přenést, Medhad a pod jeho vlivem i Sherif je měli naopak „*dramatizovat*“. Československá strana si mohla za řadu problémů ale sama. V konkrétním případě například chyběla skupina pedagogů na letní semestr školního roku 1975/1976. Výuku za své kolegy sice převzali experti v Egyptě se nacházející, ale

---

³⁸² BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta*, s. 634–635.

³⁸³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC z 19. února 1975*; ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Věc: Zpráva z vytěžení agentury a expertů k zemi 673 – předložení*.

³⁸⁴ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC z 19. února 1975*.

vedení MTC nebylo možné jakkoli argumentovat. Výběr osob totiž proběhl již v červenci roku 1975.³⁸⁵

Všeobecně se počet československých expertů na MTC snižoval. Ovšem ne v důsledku změn egyptské politiky, ale kvůli návratu většího počtu egyptských absolventů postgraduálního studia zpět do Egypta. Svou roli sehrály i zvyšující se odborné požadavky na československé pracovníky a v neposlední řadě i egyptská snaha ušetřit co nejvíce finančních prostředků.³⁸⁶

Nový politický směr ovlivnil především tok informací k československému vedení. Dříve zcela běžné poskytované informace o záměrech vlastních i nadřízených orgánů k otázce života MTC nové vedení i přes stále korektní chování radikálně omezilo. V létě roku 1975 již vedení akce neustálé snižování počtu³⁸⁷ československých pracovníků i změnu v křesle velitele MTC označilo za politický akt. V tomto duchu informovalo i své pražské nadřízené.³⁸⁸

Přítomnost skupiny československých pracovníků, jako občanů státu Východního bloku na území Egypta, se postupně stávala nepříjemnou záležitostí, která mohla komplikovat vztahy s Francií a Velkou Británií. Navíc nastala doba, kdy egyptští vyučující nahrazovali ty československé. Genmjr. M. S. Sherif, zřejmě pod tíhou obav, aby Praha probíhající akci přece jen předčasně neukončila, neměl zaujímat žádná vyhraněná stanoviska.³⁸⁹

Situaci vyostřilo rozhodnutí prezidenta Anvara as-Sádáta z března 1976, kterým vypověděl sovětsko-egyptskou dohodu o přátelství a spolupráci z května 1971. V souvislosti s tím genpor. Machač okamžitě podával informace o „očistě“ egyptských ozbrojených sil od „vlasteneckých důstojníků, bojujících v říjnové válce 1973“. Je otázkou, do jaké míry bylo Machačovo vedení schopné analyzovat případné změny v egyptské armádě, jisté je, že

---

³⁸⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na M.T.C. v Káhiře z 26. března 1975*; Tamtéž, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC*.

³⁸⁶ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC v Káhiře z 3. března 1976*.

³⁸⁷ Snižování probíhalo i v následujících letech. V souvislosti s dalším zredukováním počtu československých pracovníků na MTC pro školní rok 1976 až 1977 bylo rozhodnuto, že již nebude pro akci vyslán zvláštní lékař a bude plně využíváno péče Central Military Hospital Cairo – Maadi. V nezbytných případech bylo možné využít služeb československého lékaře při zastupitelském a obchodním oddělení. VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků ze 7. července 1976*; *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC v Káhiře z 1. 12. 1975*; *Zpráva o činnosti vedoucího čsl. odborníků na MTC z 29. března 1977*.

³⁸⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC v Káhiře z 3. března 1976*; *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na M.T.C. v Káhiře (červenec 1975)*.

³⁸⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC v Káhiře z 3. března 1976*.

následky Sádátova kroku měly mnohem širší dosah. Praha po konzultacích se Sověty musela vytyčit nové mantinely pro své působení na Blízkém východě. V hospodářských vztazích s Egyptem se musela hlavním vodítkem stát ekonomická výhodnost. V závislosti na Sovětském svazu došlo i k citelnému ochlazení československo-egyptských vztahů. Uvažovalo se dokonce o ukončení účasti na MTC, případně o přenechání další iniciativy výlučně na egyptské straně.³⁹⁰

Egypt měl za uvedené konstelace již málo důvodu k vstřícnosti. Po jednání o novém doplňku ke generálnímu kontraktu v září roku 1976 nebyla Praha spokojená – požadavky na zvýšení finančních prostředků na ubytování československých expertů smetli egyptští zástupci pod vedením zástupce velitele MTC genmjr. M. M. Medhada ze stolu. Delegace FMZO-HTS, FMNO a VAAZ v interních materiálech uvedla, že pokud v budoucnu nedojde k uzavření nového generálního kontraktu, bude nutné vážně přemýšlet o ukončení akce. Jinak by byl z „*ekonomických hledisek pro čs. stranu naprosto nepřijatelný*“.³⁹¹

Vedení školy zřejmě pod vlivem obav z jednostranného ukončení akce neustále kalkulovalo. Československá strana se rozhodla svoji účast na škole dále nenavyšovat a aktuální počet svých pracovníků stanovila jako limit pro následující léta. Jako další forma spolupráce se nabízela jakási alternativa v podobě krátkodobých výjezdů požadovaných specializací. Egyptanům chtěli zkrátka předložit dostatečně pružné návrhy, jež by Praze umožnily vytvořit optimální podmínky pro další jednání.³⁹²

Československá skupina začala ztrácet i určité privilegium k působení na škole, a to kvůli Francouzům, kteří na škole vytvořili dobře fungující výpočetní středisko s počítačem IRIS-50. Potřebné pracovníky pro jeho obsluhu nechalo vedení MTC vyškolit ve Francii. Koncem roku 1975 odeslalo dokonce desítku svých asistentů k řádnému postgraduálnímu studiu do Francie. Z jara roku 1977 MTC navštívila osmičlenná skupina francouzských expertů pro problematiku elektronické války. Vedení školy se mimo to údajně snažilo, aby francouzští pracovníci nepřicházeli na škole do kontaktu s těmi československými.³⁹³

---

³⁹⁰ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zprávy z MTC rok 1976; Zpráva vedoucího skupiny čs. odborníků na MTC v Káhiře k současné situaci akce ze dne 16. 5. 1976*; BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta*, s. 684.

³⁹¹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Zpráva o výsledcích jednání delegace MNO v Káhiře (EAR)*; Tamtéž, *Akce VTA – ukončení*.

³⁹² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníků na MTC (leden 1977)*.

³⁹³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čl. odborníků na MTC v Káhiře z 1. 12. 1975*; VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníků na MTC*

Pronikaly neověřené informace o tom, že v budoucnu by výuku měli zcela převzít právě Francouzi. Pracovník VKR legalizovaný jako administrativní pracovník vedoucího expertů pplk. Emil Kratochvíl to považoval za reálné v horizontu 3 až 4 let. Vlivem této nejisté situace se údajně někteří českoslovenští experti z důvodu udržení na akci Egyptanům podbízelí.³⁹⁴

Na jaře roku 1977 probíhala na MTC výuka v 17 specializacích – radary, navádění, počítače, řízení palby, spojení, letecké a pozemní zabezpečení, letecké palubní elektronické zabezpečení, letecká speciální výstroj, letecká výzbroj, tanky, automobily, zbraně a munice, rakety, letecká, strojní, ZHN, výbušniny, ženijní. Ve stálém stavu MTC se nenacházel žádný docent či profesor, a tento nedostatek prozatím kryla přítomnost československých pedagogů.³⁹⁵

Ještě koncem května roku 1977 vedení MTC nepředložilo požadavek na československé experty pro příští školní rok. Naopak k československým pracovníkům prosakovaly informace o plánovaném odvolání 80 egyptských posluchačů z postgraduálního studia z Československa. Egyptané se chystali studenty odvolat již ve druhé polovině června a záminkou se měly stát přehnané finanční požadavky československé strany. Současně pronikaly zvěsti o ochotě Francie převzít a školit posluchače v postgraduálním studiu za nižší ceny, než jaké nabízela Praha.³⁹⁶

Dle opakovaných názorů sovětských představitelů se nejevilo vhodné vyvíjet iniciativu k ukončení činnosti na MTC. Na druhé straně zaznělo doporučení, tedy závazný pokyn, neuzavírat další kontrakty, případně nepokračovat ve spolupráci na základě aktuálních kontraktů, pokud egyptská strana neprojeví sama zájem. V souvislosti s reakcí Moskvy zastavilo i Československo dodávky speciálního materiálu do Egypta.³⁹⁷

---

z 29. 3. 1977; ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, Věc: Vyhodnocení operativní situace na MTC Káhira, za období říjen 1974 – červenec 1975.

³⁹⁴ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, Věc: Vyhodnocení operativní situace na MTC Káhira, za období říjen 1974 – červenec 1975; Věc: vyhodnocení základní operativní situace u objektu Káhira.

³⁹⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníků na MTC z 29. 3. 1977 (Současný stav a koncepce dalšího vývoje MTC).

³⁹⁶ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníků na MTC z 30. 5. 1977.

³⁹⁷ NA, ÚV KSČ 02/1, Předsednictvo ÚV KSČ 1976–1981, sv. 10, arch. j. 9, b. k info 8, Informace o posledním vývoji v EAR, o postavení Arabského socialistického svazu v egyptské společnosti a o čs.-egyptských vztazích; Tamtéž, sv. 14, arch. j. 14, b. 4, Zpráva o čs.-egyptských vztazích ve speciální oblasti v souvislosti s přerušáním dodávek speciálního materiálu ze Sovětského svazu do Egyptské arabské republiky.

Z pohledu Prahy situace vyvrcholila právě po anulování egyptsko-sovětské smlouvy o přátelství a spolupráci. Všeobecně se již vědělo, že se do Egypta dovážela výzbroj a další speciální zařízení ze západní Evropy. Objem uvedených dodávek zatím neměl být velký, ale vedoucímu expertů se zdálo, že „*váha sovětských a našich zbraní a bojové techniky ve výzbroji egyptské armády bude v důsledku jejich fyzického a morálního opotřebení klesat*“.³⁹⁸

V době razantního politického obratu nechtělo na sebe přejímat konkrétní závazky ani velení MTC. Pod tíhou obav z předčasného ukončení celé akce československou stranou a přes stále korektní vystupování se vyhýbalo příslibům dlouhodobější spolupráce. V průběhu roku 1976 navštívila MTC řada vojenských odborníků i zástupců západních zbrojařských firem. Na katedrách se začala objevovat dokumentace západních zbraní, jež se do Egypta dovážely nebo se s jejich dovozem v blízké době počítalo. V souvislosti s tím Egyptané připravovali vědecké stáže ve státech západní Evropy.³⁹⁹

Již v květnu 1977 pracovníci VKR cestou svých spolupracovníků zjistili indicie o přípravě odvolání všech egyptských aspirantů z VAAZ v Brně. Současně budoucím aspirantům vedení školy doporučovalo nezahajovat práci pod vedením československých expertů. Případně pokud se nacházeli již v pokročilé fázi studia, aby ho co nejdříve ukončili. Dle předběžného vyhodnocení došlých zpráv orgány VKR předpokládaly ukončení akce v následujícím školním roce.⁴⁰⁰ Poznatky zachycené VKR se ukázaly jako správné. Egypt pod záminkou špatné ekonomické situace země počátkem června 1977 své studenty z Československa skutečně stáhl.⁴⁰¹

Další události dostaly rychlý spád, když 13. července 1977 velitel MTC informoval genpor. Machače o neobnovení kontraktu z egyptské strany. Československé experty překvapil i termín opuštění školy – 1. září 1977. Příkaz k neprodloužení dohod měl údajně přijít přímo z Ministerstva války. Za rozhodnutím oficiálně stály panující neshody v ekonomických otázkách. To, že jde jen o zástupný problém, bylo ale více než zřejmé. Vedení MTC se zřejmě chtělo postavit do role jakéhosi vykonavatele příkazů, což mohla být i pravda, protože podle neoficiálních informací chtěla škola svým nadřízeným předložit

---

³⁹⁸ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva vedoucího skupiny čs. odborníků na MTC v Káhiře k současné situaci akce ze dne 16. 5. 1976.*

³⁹⁹ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 416, *Zpráva o činnosti skupiny čsl. odborníků na MTC v Káhiře z 16. května 1976.*

⁴⁰⁰ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Rozbor agenturně operativní práce 5/1977.*

⁴⁰¹ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Zpráva; Rozbor agenturně operativní práce 3/1976.*

návrhy na pokračování akce. Praha viděla za neprodloužením kontraktu i odvoláním všech egyptských posluchačů z ČSSR jasné politické pozadí.⁴⁰²

Dne 17. července 1977 se rozhodlo na služební poradě československého vedení o vytřídění a likvidaci všeho „*co by na katedrách nemělo zůstat*“. Jakékoli iniciativy z československé strany rázem ustaly. Rozloučení s egyptskými spolupracovníky mělo proběhnout přátelsky a korektně, ovšem vlastní iniciativa se ponechala plně na Egyptě. O to více platila zásada nehovořit o politických problémech a o vedoucích představitelích Egypta.⁴⁰³

Vlastní ceremonie spojená s odchodem československých expertů se musela obejít bez přítomností egyptských představitelů. Jednalo se o vyvrcholení stavu, při kterém měl být patrný odstup egyptských důstojníků a celého vedení od československých pracovníků. Podle vzpomínek pamětníků nové vedení k československé skupině již nechovalo sympatie svých předchůdců. Jediný, kdo se 30. srpna roku 1977 s odjíždějícími československými experty na káhirském letišti loučil, byl již penzionovaný genpor. Selim. Poslední skupina československých expertů se vrátila do Československa 1. září 1977.⁴⁰⁴

Po tomto datu převzali veškeré funkce na škole Egyptané. Nejvýznamnější a současně i největší akce svého druhu, na které VAAZ přímo participovala, po 18 letech skončila. Natrvalo se ale zařadila k významným akcím ČSLA vojenské pomoci zemím tzv. třetího světa.

---

⁴⁰² VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníkům z 20. 7. 1977; Zpráva o činnosti vedoucího čl. odborníkům na MTC z 22. července 1977.*

⁴⁰³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC (Zpráva vedoucího čl. odborníkům na MTC o výsledcích akce MTC a poznatcích i zkušenostech z její realizace); Tamtéž, k. 421, Služební porada 17. 7. 1977.*

⁴⁰⁴ ABS, f. III. správa SNB – operativní svazky, objektový svazek arch. č. 555 s krycím názvem MTC – Káhira, *Rozbor agenturně operativní práce 8/1977; Věc: Zpráva z vytěžení expertů působících na akci MTC v zemi 673 – předložení; Rozhovor s Jaroslavem Dudrem, na Univerzitě obrany v Brně dne 18. března 2015.*

7 Závěrem

Na základě analýzy dochovaných archiválií a různých dílčích poznatků můžeme sdělit, že vytyčený úkol, tedy vybudovat pro potřeby egyptských ozbrojených sil moderní školu, československá strana splnila. Pohledem číslic se v průběhu sledovaných let 1955 až 1977 v zemi v rámci vojenské pomoci vystřídal na 1 100 československých expertů. Uvedený počet zahrnuje instruktory různých druhů zbraní (letectva, dělostřelectva, tankového vojska atd.), vojenské a letecké přidělence, tlumočníky, lékaře a významným počtem asi 880 osob i celou řadu československých pracovníků působících na půdě káhirské MTC. Konkrétní výsledky aktuálního výzkumu personálního zabezpečení akce MTC přináší *Tabulka č. 7* v závěrečné kapitole. Nicméně je důležité zmínit, že kvůli absenci ucelenějších archivních materiálů je poměrně složité akci jmenně rekonstruovat. Uvedené počty proto nesmíme brát jako vyčerpávající a konečné. Je více než pravděpodobné, že možný budoucí výzkum přinese čísla vyšší.

V době odchodu československých expertů škola vyřazovala každoročně zhruba 500 absolventů. Za celou dobu československé přítomnosti studium absolvovalo asi 5 500 osob. V srpnu roku 1977 na MTC pracovalo 303 členů egyptského vědecko-pedagogického sboru. Pro potřeby MTC pracovníci brněnské VAAZ zpracovali a vydali 1 042 titulů skript v celkovém nákladu asi 14 000 výtisků.⁴⁰⁵

Mimo Egypta ZF VAAZ rozvíjela podobné aktivity ještě v jiné arabské zemi. Koncem roku 1978 začala na MTC v iráckém Bagdádu působit čtrnáctičlenná skupina expertů pod vedením pplk. doc. Svatopluka Slavíčka. Náplň její činnosti se od působení v Káhiře v mnohém lišila. V první řadě začala pracovat na již zaběhnuté škole, kde jejím prvořadým úkolem bylo vedení přednášek pouze u vybraných specializací. Neměla příliš možností zasahovat do ustálených plánů a studijních oborů. Většina expertů pod vedením pplk. Slavíčka svoji práci v Bagdádu ukončila v létě roku 1984 a následující rok školu opustil i poslední československý expert.⁴⁰⁶

Československo se v uvedené oblasti zúčastnilo více zajímavých projektů. Nebyla to jen Káhira či Bagdád. Také na Vojenské technické akademii v afghánském Poll-i Šarch

---

⁴⁰⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zamětnání k vyhodnocení akce MTC (Problematika a zkušenosti při personálním zabezpečování akce MTC v Káhiře; Zpráva vedoucího čs. odborníků na MTC o výsledcích akce MTC a poznatcích i zkušenostech z její realizace).*

⁴⁰⁶ Více k tématu působení československých expertů na MTC v Bagdádu např. VYHLÍDAL, Milan: *Češi v Iráku. K činnosti expertní skupiny na Military Technical College v Bagdádu v letech 1978–1985.* In: *Historie a vojenství*, 2010, roč. LIX, č. 3, s. 84–97.

pracovala od poloviny 60. let 20. století až dvacítká československých expertů. Počátkem 70. let 20. století se o případnou československou účast při výstavbě Vojenské spojovací školy v Homsu vážně zajímali syrští představitelé. Brněnská akademie stačila dokonce pro Syřany vytvořit kompletní učební dokumentaci. V souvislosti s významnými vojenskými dodávkami se Praze nabízela zajímavá příležitost i na výstavbě Vojenské letecké technické akademie v Libyi. Československé možnosti ale vážně limitovala účast početného kontingentu československých instruktorů na Středním leteckém učilišti v Tripolisu. Vlastní realizace letecké akademie nepřekročila proto nikdy fázi plánů a příprav. Je nepochybné, že ve všech uvedených případech arabský zájem podnítila dlouholetá a úspěšná činnost československých expertů na MTC v Káhiře.

Co akce přinesla Egyptu je zřejmé – kvalitní vojenskou školu, která s úspěchem funguje do dnešních dnů a v regionu se pevně zařadila k prestižním školám. Co ale dala Československu? ČSSR se pohybovala jako jeden ze států Východního bloku v mantinelech sovětské politiky a své aktivity na Blízkém východě realizovala v koordinaci se Sovětským svazem. Právě proto často převládal význam politický a snaha získat vliv v zemi zákazníka nad stránkou ekonomickou. Politická stránka věci hrála roli i při výstavbě egyptského vojenského školství. Do uvedeného schématu ale plně nezapadá. Akce MTC byla pro Československo rentabilní, i když ne způsobem, jaký si MZO zřejmě představovalo. Sazby účtované egyptské straně při porovnání s komerčními sazbami pro jiná teritoria totiž patřily k těm nižším.⁴⁰⁷

Důležité také je, o co egyptské angažmá obohatilo několik stovek československých pedagogů, laborantů a administrativních pracovníků, kteří působili na MTC. Účast na akci bezesporu prospěla jejich profesnímu růstu. Škola disponovala moderní knihovnou s nepřeborným množstvím západní odborné literatury. Jak vzpomíná prof. Karol Fiřakovský: „*Měli jsme mnohem jednodušší přístup k zahraniční literatuře než v Československu.*“⁴⁰⁸ Českoslovenští pedagogové si dále vyučováním a přednáškami často osvojili výbornou znalost anglického jazyka. V době velice omezené možnosti cestování dostali příležitost vycestovat do vzdálené ciziny, poznat svět a oprostít se od toho, „*co bylo psáno na stránkách*

---

⁴⁰⁷ NA, ÚV KSČ 02/1, Předsednictvo ÚV KSČ 1971–1976, sv. 132, arch. j. 133, b. 6, *Zpráva o dosavadních výsledcích jednání s egyptskou stranou o dlouhodobém plánu čs.-egyptské spolupráce při dobudování Vojenské technické akademie v Káhiře a o nových požadavcích egyptské strany*; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 34221, VI. podsvazek, *Věc: Podklady pro jednání s velvyslancem ČSSR v SAR.*

⁴⁰⁸ Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

Rudého práva“, jak dodává doc. Slavomír Vosecký.⁴⁰⁹ V neposlední řadě je nutné zmínit i ekonomickou stránku věci. Platy v Egyptě byly oproti těm v Československu skutečně vyšší, ale jak s úsměvem vzpomenu doc. Jiří Sedláček „*žádné valouny zlata nebyly*“.⁴¹⁰

Na druhou stranu přítomnost na akci často přinášela i osobní odříkání a neoprávněnou závist okolí, které si často neuvědomovalo, co vše přináší dlouhodobý pobyt v Egyptě. V nejhorší podobě vykryštovala po srpnových událostech roku 1968. Nastupující normalizace profesně zničila desítky pracovníků z MTC. Zpracováním daného tématu jsem chtěl svým způsobem rehabilitovat nejen tuto polozapomenutou kapitolu našich novodobých vojenských dějin, ale i činnost velkého množství takto postižených osob – přímých účastníků akce MTC.

K plnému zhodnocení široké problematiky výstavby MTC schází adekvátní srovnání. Co do charakteru úkolu, vytčených cílů, počtu pracovníků i délky trvání akce Československo na žádném podobném projektu nikdy předtím ani potom neparticipovalo. Situace v České a Slovenské republice i současné mezinárodní klima dá snad za pravdu, že v dohledné době ani nebude. Československá aktivní účast při výstavbě Military Technical College v Káhiře se přesto zařadila mezi významné události našich moderních vojenských dějin.

---

⁴⁰⁹ Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

⁴¹⁰ Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

8 Seznam použitých zkratk

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AČR	Armáda České republiky
arch. č.	archivní číslo
arch. j.	archivní jednotka
brig. gen.	brigádní generál
cit.	citováno
ČSAV	Československá akademie věd
ČSSR	Československá socialistická republika
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
EAR	Egyptská arabská republika
f.	fond
genmjr.	generálmajor
genplk.	generálplukovník
genpor.	generálporučík
GŠ ČSLA	Generální štáb Československé lidové armády
HPS	hlavní politická správa
HS	hlavní správa
HTS	hlavní technická správa
ChK	chemický kurz
III. správa	vojenská kontrarozvědka
inv. č.	inventární číslo

k.	karton
KAN	Klub angažovaných nestraníků
kpt.	kapitán
KS	kádrová správa
KSČ	Komunistická strana Československa
KSS	Komunistická strana Slovenska
mjr.	major
MLR	Maďarská lidová republika
MNO	ministerstvo národní obrany
MTC	Military Technical College
MV	místní výbor
MZO	ministerstvo zahraničního obchodu
NA	Národní archiv
nadpor.	nadporučík
NDR	Německá demokratická republika
NGŠ	náčelník generálního štábu
NLA	Národní lidová armáda
NMNO	náměstek ministra národní obrany
nrtm.	nadrotmistr
OSN	Organizace spojených národů
o. z.	občanský zaměstnanec
PB	politické byro

plk.	plukovník
PLR	Polská lidová republika
PO	politické oddělení
por.	poručík
pplk.	podplukovník
pprap.	podpraporčík
prap.	praporčík
PV	předsednictvo vlády
PVOS	protivzdušná obrana státu
reg. č.	registrační číslo
rtm.	rotmistr
ROH	Revolučního odborové hnutí
SAR	Sjednocená arabská republika
SD	samohybné dělo
sign.	signatura
SMP	správa materiálního plánování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
sv.	svazek
SVŠ	správa vojenského školství
TASS	Tisková agentura Sovětského svazu
TS	traktorová správa

UNEF	United Nations Emergency Force
UO	Univerzita obrany
UP v Olomouci	Univerzita Palackého v Olomouci
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VAAZ	Vojenská akademie Antonína Zápotockého
VaLP	vojenský a letecký přidělenec
VEX	vedoucí expertů
VK	vedoucí katedry
VKR	vojenská kontrarozvědka
VP	vojenský přidělenec
VS	Varšavská smlouva
VTA AZ	Vojenská technická akademie Antonína Zápotockého
VÚA-SA AČR Olomouc	Vojenský ústřední archiv-Správní archiv AČR Olomouc
VÚA-VHA	Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv
VUT	Vysoké učení technické v Brně
Z VEX	zástupce vedoucího expertů
ZF	zahraniční fakulta
ZHN	zbraně hromadného ničení
ZK	zbrojní kurzy
ZO	základní organizace
ZS	zpravodajská správa
ZÚ	zastupitelský úřad

Z VEX

zástupce vedoucího expertů

ZVP

zástupce velitele pro věci politické

9 Prameny a literatura

9.1 Archivní prameny

Archiv bezpečnostních složek

f. Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA – operativní svazky

f. III. správa SNB – operativní svazky

Národní archiv

f. Antonín Novotný

f. Mezinárodní oddělení Ústředního výboru KSČ 1945–1962

f. Politické byro Ústředního výboru KSČ 1954–1962

f. Předsednictvo Ústředního výboru KSČ 1962–1966

f. Předsednictvo Ústředního výboru KSČ 1966–1971

f. Předsednictvo Ústředního výboru KSČ 1971–1976

f. Předsednictvo Ústředního výboru KSČ 1976–1981

VÚA-SA AČR v Olomouci

f. Personální materiály vojáků z povolání

f. Vojenská akademie Antonína Zápotockého

VÚA-VHA Praha

f. Ministerstvo národní obrany

9.2 Monografie

BAREŠ, Ladislav – VESELÝ, Rudolf – GOMBÁR, Eduard: *Dějiny Egypta*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009.

BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války 1948–1973*. Epoque, Praha 2005.

FENCL, Jiří: *Slavní českoslovenští zbraňáři*. Mladá fronta, Praha 2013.

MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012.

OBEIDAT, Hayssam: *Stosunki Polski z Egiptem i Irakem w latach 1955–1989*. Wydawnictwo Adam Marszalek, Toruń 2001.

POPELÍNSKÝ, Lubomír: *Cestování za zbraněmi*. Naše vojsko, Praha 2001.

POPELÍNSKÝ, Lubomír: *Československé automatické zbraně a jejich tvůrci*. Naše vojsko, Praha 1999.

STORKMANN, Klaus: *Geheime Solidarität. Militärbeziehungen und Militärhilfen der DDR in die Dritte Welt*. Ch. Lings Verlag, Berlin 2012.

SORBY, Karol R.: *Jún 1967. Šesť dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Slovak Academic Press, Bratislava 2010.

VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001.

WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Libri, Praha 2006.

WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur. Čtvrtá a pátá arabsko-izraelská válka ve světové politice*. Libri, Praha 2002.

WANNER, Jan: *Ve stínu studené války. Střední východ v letech Eisenhowerovy doktríny 1956–1960*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2011.

ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízky východ v letech 1948–1989*. Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2009.

9.3 Sborníky a časopisy

BAEV, Jordan: *Eastern Europe and the Six Day War: The Case of Bulgaria*. In: Ro'í Yaacov a Morozov Boris (ed.). *The Soviet Union and the June 1967. Six Day War*. Stanford University Press, Redwood City, 2008, s. 172–197.

- GERMUSKA, Pál: *Začiatky maďarského exportu vojenskej techniky na Blízky východ*. In: *Vojenská história* 2006, č. 3, s. 58–70.
- KAMENÍČEK, Ivo: *Vzpomínky na srpen 1968 z Káhiry*. In: *Listy Univerzity obrany*, 2008, roč. 5, č. 1, s. 17–18.
- KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (I. část)*. In: *Historie a vojenství* 1/2015, s. 64–76.
- KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (II. část)*. In: *Historie a vojenství* 2/2015, s. 90–99.
- LARON, Guy: „*Logic dictates that they may attack when they feel they can win*“. *The 1955 Czech-Egyptian Arms Deal, the Egyptian Army, and Israeli Intelligence*. In: *The Middle East Journal* 2009, č. 1, s. 69–84.
- MASKALÍK, Alex: *Normalizačná „očista“ velitelského zboru ČSLA v rokoch 1968–1971*. In: *Vojenská história* 2014, č. 1, s. 122–139.
- SORBY, Karol R.: *Egypt a Izrael: vojna na vyčerpanie, 1968–1970*. In: *Vojenská história* 2012, č. 3, s. 36–54.
- SORBY, Karol R.: *Cesta k arabsko-izraelskej vojne v roku 1967 na Blízkom východe*. In: *Vojenská história* 2006, č. 3, s. 44–57.
- SORBY, Karol R.: *K niektorým aspektom arabsko-izraelskej vojny v októbri 1973*. In: *Vojenská história* 2015, č. 1, s. 81–97.
- SORBY, Karol R.: *Vojensko-politická situácia v Egypte po Júnovej vojne s Izraelom*. In: *Vojenská história* 2011, č. 1, s. 67–87.
- ZÍDEK, Petr: *Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962*. In: *Historie a vojenství* 2002, č. 3, 523–567.
- VYHLÍDAL, Milan: *Československo a Suezská krize. Příprava čs. vojenské jednotky na možné nasazení na Sinajském poloostrově*. In: *Historica Olomucensia*, 45–2013, s. 205–216.
- VYHLÍDAL, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirska akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého*. In: *Historie a vojenství*, 3/2011, 56–72.

VYHLÍDAL Milan: *Češi v Iráku. K činnosti expertní skupiny na Military Technical College v Bagdádu v letech 1978–1985*. In: *Historie a vojenství*, 3/2010, s. 84–97.

VYHLÍDAL, Milan: *Z činnosti leteckých instruktorů generálmajora Jana Reindla v Egyptě během Suezské krize*. In: *Historica Olomucensia*, 42–2012, s. 135–154.

WANNER, Jan: *Československo-egyptská zbrojní dohoda z roku 1955*, In: *Slovanský přehled* 88–2002, č. 1, s. 59-77.

9.4 Internetové zdroje

LARON, Guy: „*Assessing the Damage*“: *the June 1967 Czech Delegation to Egypt*. CWIHP e-Dossier No. 16, July 2008. <http://www.wilsoncenter.org/publication/assessing-the-damage-the-june-1967-czech-delegation-to-egypt>

LARON, Guy: *Cutting the Gordian Knot: The post-WWII Egyptian Quest for Arms and the 1955 Czechoslovak Arms Deal*. CWIHP Working Paper No. 55, February 2007. <http://www.wilsoncenter.org/publication/cutting-the-gordian-knot-the-post-wwii-egyptian-quest-for-arms-and-the-1955-czechoslovak>

BAEV, Jordan: *Bulgarian Arms Delivery to Third World Countries 1950-1989*. Parallel History Project on Cooperative Security (PHP). September 2006. http://www.php.isn.ethz.ch/collections/coll_armstrade/introduction.cfm?navinfo=23065

9.5 Rozhovory s pamětníky

Rozhovor s doc. Ing. Jaromírem Kolouchem, CSc. na VUT v Brně dne 10. listopadu 2014.

Rozhovor s doc. Ing. Jiřím Sedláčkem, CSc. na VUT v Brně dne 24. října 2014.

Rozhovor s doc. RNDr. Richardem Horákem, CSc. na PřF UP v Olomouci dne 20. října 2014.

Rozhovor s doc. Ing. Slavomírem Voseckým, CSc. na VUT v Brně dne 7. listopadu 2014.

Rozhovor s doc. Ing. Viktorem Kanickým, CSc. v Brně dne 22. srpna 2014.

Rozhovor s prof. RNDr. Janem Jančou, DrSc. na PřF MU v Brně dne 21. října 2014.

Rozhovor s prof. Ing. Karolem Fiřakovským, CSc. na UO v Brně dne 6. listopadu 2014.

Rozhovor s prof. Ing. Lubomírem Popelínským, DrSc. na UO v Brně dne 4. dubna 2014.

Rozhovor s PhDr. Pavlem Doleželem, CSc. na UO v Brně dne 19. listopadu 2014.

Rozhovor s Ing. Jaroslavem Rajlichem v Brně dne 17. prosince 2014 a 28. ledna 2015.

Rozhovor s doc. RNDr. Jiřím Karáskem, CSc. na VUT v Brně dne 18. prosince 2014.

Rozhovor s Ing. Josefem Jelínkem, CSc. na Ústavu přístrojové techniky AV ČR v Brně dne 20. ledna 2015.

Rozhovor s prof. Ing. Jaromírem Krejčíčkem, CSc. na UO v Brně 4. února a 18. února 2015.

Rozhovor s prof. Ing. Radko Samkem, CSc. na UO v Brně dne 13. února 2015.

Rozhovor s Irenem Bartoškem ve Žďáru nad Sázavou dne 27. února a 10. března 2015.

Rozhovor s Jaroslavem Dudrem na UO v Brně dne 18. března 2015.

9.6 Materiály v držení autora

Písemné vzpomínky Ing. Jaroslava Rajlichy na jeho působení na MTC s názvem *Pobyt v Egyptě* (nepublikovaný rukopis).

Společenský život československých odborníků vysílaných na MTC Káhira a jejich rodin v SAR (zpracoval podplukovník Iren Bartošek) (nepublikovaný strojopis).

MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 1. část (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška).

MTC Káhira 28/3/66–16/3/1969 2. část (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška).

Egyptská odysea Ir Bk (nepublikovaný rukopis Irena Bartoška).

Opis odvolání proti vyloučení ze strany adresovaný dne 9. června 1970 na PO VAAZ v Brně (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

Doplňek k životopisu sepsaný podle Rozkazu MNO 6/70 a doplnění tohoto dodatku z 12. srpna 1970 (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

Odvolání k 1. řádnému hodnocení pplk. Bartoška ze 7. ledna 1970 (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

Referát Zkušenosti z politické práce v zahraničí přednesený na aktivu HPS konaném ve dnech 9. a 10. dubna 1969 (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

Abecední seznam jmen (nepublikovaný strojopis Irena Bartoška).

10 Přílohy

10.1 Tabulky

Tabulka č. 1

Složení skupiny československých expertů „*Higher Course of Armament*“ v Alexandrii na konci roku 1956.⁴¹¹

Jméno	Pracoviště	Přednášený kurz
Prof. Ing. Alois Farlík	VTA AZ	teorie automatických zbraní s aplikacemi
Ing. Viktor Kanický	VTA AZ	vnitřní balistika s návrhy
Ing. Jaroslav Myslík	Konstrukta Brno	konstrukce a technologie automatických zbraní
Ing. Mirek Kašpar	Konstrukta Brno	konstrukce a technologie automatických zbraní
mjr. Ing. Milan Vokurka	GŠ ČSLA	tlumočník
kpt. Ing. Vlastimil Maňoušek	MNO-VD	tlumočník

---

⁴¹¹ VÚA-VHA, f. MNO-KS 1957, k. 108, *Zpráva o výuce na Zbrojní fakultě v Alexandrii*, č. j. 08022.

Tabulka č. 2

Celkový přehled odborných pracovníků (bez tlumočnicků) a vyučovaných předmětů ze Zbrojních kurzů Alexandrijské univerzity.⁴¹²

Jméno	Pracoviště	Přednášený kurz
Prof. Ing. Alois Farlík	VTA AZ	Teorie automatických zbraní
Ing. Miloš Golka	VTA AZ	Vnější balistika
Ing. Viktor Kanický	VTA AZ	Vnitřní balistika s návrhy Vnitřní balistika prachů
Prof. Ing. Otakar Söhnel	VTA AZ	Konstrukce a technologie munice
Ing. Jaroslav Myslík	Konstrukta Brno	Konstrukce automatických zbraní
Ing. Mirek Kašpar	Konstrukta Brno	Konstrukce automatických zbraní
mjr. Ing. Vladimír Tábořský	VTA AZ	Konstrukce děl
Ing. Zdeněk Kalina	VTA AZ	Konstrukce děl
pplk. Ing. Alois Prokop	VTA AZ	Konstrukce zaměřovačů
Ing. Karel Spousta	VTA AZ	Chemie prachů

⁴¹² VÚA-VHA, f. MNO-SVŠ 1958, k. 153, Závěrečná zpráva o činnosti „Higher Course of Armament“ v Alexandrii, sign. 38/9-7.

Tabulka č. 3

Personální přehled československých expertů na MTC z let 1959–1969, včetně počtu titulů skript a dalších studijních materiálů dodaných z VAAZ.⁴¹³

Školní rok	<u>1959</u>	<u>1960</u>	<u>1961</u>	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>	<u>1965</u>	<u>1966</u>	<u>1967</u>	<u>1968</u>
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Počet čs. odborníků	36	68	75	85	141	151	161	202	191	154
Počet titulů učebních materiálů	90	66	60	40	97	108	97	75	61	37

Tabulka č. 4

Pedagogické úvazky v závislosti na konkrétní kvalifikaci československých expertů z MTC.⁴¹⁴

Vědecko-pedagogická funkce	Časový úvazek
profesor, DrSc.	6–9 hod./týden
docent	7–10 hod./týden
CSc.	8–14 hod./týden
absolvent vysoké školy	14 hod./týden
instruktor	22 hod./týden

⁴¹³ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměření k vyhodnocení akce MTC (Problematika a zkušenosti při personálním zabezpečování akce MTC v Káhiře)*.

⁴¹⁴ Tamtéž.

Tabulka č. 5

Personální přehled československých expertů na MTC z let 1969–1977, včetně počtu titulů skript a dalších studijních materiálů dodaných z VAAZ.⁴¹⁵

Školní rok	<u>1969</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>	<u>1976</u>
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Počet čs. pracovníků	157	171	164	172	168	149	75	29
Počet titulů učebních materiálů	23	21	42	49	69	44	31	32

Tabulka č. 6

Kvantitativní přehled egyptských posluchačů v různých typech studia na VAAZ v Brně.⁴¹⁶

Školní rok	<u>1967</u>	<u>1968</u>	<u>1969</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>	<u>1976</u>
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Postgraduální studium	21	-	-	-	-	-	4	3	-	29
Řádná vědecká aspirantura	21	-	-	-	1	-	1	36	16	76

⁴¹⁵ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VAAZ, k. 418, *Materiály z metodického zaměstnání k vyhodnocení akce MTC (Problematika a zkušenosti při personálním zabezpečování akce MTC v Káhiře)*.

⁴¹⁶ Tamtéž.

Tabulka č. 7

Rekonstrukce jmenného přehledu československých pracovníků působících v letech 1956 až 1977 v egyptském vojenském školství.

Příjmení, jméno, titul	Nar.	Hodnost	Funkce	Místo působení
Anděra Luděk, Ing., CSc.	1930	pplk.	učitel	MTC
Andrlík Stanislav, Ing., doc., CSc.	1920	o. z.	-	MTC
Arnošt Jaroslav, Ing.	1923	pplk.	-	MTC
Aubrecht Luděk, Ing., CSc.	1943	o. z.	učitel	MTC
Badin Antonín	1924	o. z.	instruktor	MTC
Baláš Vlastimil	1928	mjr.	laborant	MTC
Baláš Vratislav, RNDr.	1932	o. z.	-	MTC
Balaštík Pavel, Ing., doc., CSc.	1928	pplk.	učitel	MTC
Bár Jaromír, Ing., doc., CSc.	1927	pplk.	VK	MTC
Barák Oldřich, Ing.	1934	kpt.	učitel	MTC
Bárdoš Vladimír, Ing.	1930	o. z.	učitel	MTC
Barot Jiří, RNDr., doc., CSc.	1928	o. z.	učitel	MTC
Barták Josef, Ing.	1923	pplk.	konzultant/učitel	MTC
Bartoň Josef, Ing.	1932	mjr.	učitel	MTC
Bartoš Jiří, Ing.	1926	pplk.	učitel/VK	MTC
Bartoš Josef	1918	o. z.	-	MTC
Bartošek Iren	1928	pplk.	Z VEX 1966-1969	MTC
Barvínek Erich, RNDr., doc., CSc.	1929	o. z.	učitel	MTC
Bauer Miroslav, Ing.	1921	o. z.	-	MTC
Beer František, Ing.	1935	nadpor.	učitel	MTC
Bělohoubek Jan, Ing., doc.	1906	genpor.	VEX 1964-1967	MTC
Beneš Ivan, Ing.	1934	pplk.	-	MTC
Beneš Jakub, RNDr., CSc.	1930	o. z.	VK	MTC
Beneš Jiří, Ing.	1928	o. z.	-	MTC
Beneš Karel, Ing.	1929	pplk.	učitel	MTC
Beneš Milan	1930	o. z.	-	MTC
Beneš Václav, Ing., CSc.	1931	pplk.	VK	MTC
Benko Bernard, Ing., doc., CSc.	1932	o. z.	-	MTC
Beran Pavel	1938	o. z.	laborant	MTC
Beránek Jiří, RNDr., doc.	1918	o. z.	-	MTC
Beránek Stanislav	1930	o. z.	instruktor	MTC
Berka Josef	1925	mjr.	laborant	MTC
Berka Miroslav, Ing.	1929	o. z.	učitel	MTC
Betuš František, Ing.	1933	mjr.	učitel	MTC

Bielik Vladimír, Ing.	1927	pplk.	vedoucí tlumočnick	MTC
Bilík Jaromír, Ing., CSc.	1918	o. z.	-	MTC
Biloš Jan, Ing.	1938	kpt.	učitel	MTC
Bílý Edvard	1928	pplk.	tlumočnick	MTC
Binko Jaroslav, Ing., doc., CSc.	1915	o. z.	VK	MTC
Böd Viktor	1938	o. z.	laborant	MTC
Bogr Jaromír	1932	mjr.	učitel	MTC
Bouda Václav, Ing. CSc.	1939	o. z.	učitel	MTC
Brabenec Miloš, Ing., doc., CSc.	1922	plk.	VK	MTC
Bretšnajdr Jiří, Ing.	1925	o. z.	učitel	MTC
Brich Pavel, Ing., CSc.	1936	o. z.	učitel	MTC
Britán Ján	1933	prap.	laborant	MTC
Brož Ivan	1938	nadpor.	tlumočnick	MTC
Brož Václav, prof.	1932	o. z.	-	MTC
Brůha Oldřich, prof., Ing., Dr.	1905	o. z.	VK	MTC
Brunclík Josef, Ing.	1935	kpt.	učitel	MTC
Březina Karel	1931	o. z.	učitel	MTC
Budínský Jaroslav, Ing.	1917	pplk.	vedoucí laboratoře	MTC
Bukač Hubert, Ing.	1935	o. z.	učitel	MTC
Bukáček Lubomír	1925	o. z.	laborant	MTC
Bukovský Josef, Ing.	1925	pplk.	učitel	MTC
Bukovský Milan, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC
Bumbálek Bohumil, Ing., doc., CSc.	1926	o. z.	VK	MTC
Bumbálek Josef	1925	mjr.	učitel	MTC
Burda Jan, Ing., CSc.	1922	pplk.	-	MTC
Burda Václav, Ing., CSc.	1939	o. z.	-	MTC
Burian Vladimír, Ing., CSc.	1928	pplk.	učitel	MTC
Buršík František	1927	mjr.	tlumočnick	MTC
Buřival Zdeněk, Ing., CSc.	1921	o. z.	-	MTC
Bystřický Josef, Ing.	1926	o. z.	konzultant/učitel	MTC
Cabák Ivan, RNDr.	1935	o. z.	-	MTC
Cašný Vladimír	1926	o. z.	-	MTC
Cecava Rudolf	1927	o. z.	-	MTC
Celý Josef	1931	o. z.	-	MTC
Cenek Mojmír, prof., Ing., Dr.	1918	o. z.	učitel/VK	MTC
Cigánek Ladislav, prof.	1901	o. z.	-	MTC
Čirák Július, Ing.	1924	o. z.	-	MTC
Cviling Zdeněk	1932	o. z.	-	MTC
Čadil František, prof., Ing.	1898	o. z.	-	MTC
Čajka Josef, prof., Ing.	1919	o. z.	učitel/VK	MTC

Čalfovský Antonín, Ing.	1933	o. z.	učitel	MTC
Čarný Ján	1935	mjr.	tlumočník	MTC
Časný Oldřich, Ing., CSc.	1933	mjr.	-	MTC
Časný Vladimír, Ing., CSc.	1926	mjr.	učitel	MTC
Čegan Vlastimil	1932	o. z.	-	MTC
Čech Josef	1937	o. z.	-	MTC
Čech Miloš	1934	o. z.	tlumočník, velitelství	MTC
Čelechovský Pavel, Ing.	1941	kpt.	-	MTC
Čelichovský Karel, Ing. CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Čepl Miroslav	1918	o. z.	-	MTC
Černík Karol, Ing.	1927	o. z.	-	MTC
Černohorský Dušan, Ing., CSc.	1930	o. z.	učitel	MTC
Černoušek Miroslav, Ing.	1924	pplk.	učitel	MTC
Černý Miroslav, Ing., doc.	1926	o. z.	-	MTC
Červenka Miroslav	1935	mjr.	-	MTC
Češka Adolf, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Číp František, Ing.	1925	mjr.	laborant	MTC
Čížek Jiří	1943	nrtm.	laboratorní asistent	MTC
Ďaďo Stanislav, Ing., doc., CSc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Daněk Milan, Ing., CSc.	1928	o. z.	učitel	MTC
Daněk Miloš, Ing.	1930	o. z.	vedoucí dílny	MTC
Ditl Josef, Ing., prof., CSc.	1910	o. z.	-	MTC
Diviš Jiří	1934	kpt.	tlumočník	MTC
Dobrovský Josef, Ing.	1919	pplk.	učitel	MTC
Dobřický Josef	1939	o. z.	učitel	MTC
Dočkal Cyril, RNDr.	1927	o. z.	učitel	MTC
Dokoupil Jiří	1932	mjr.	tlumočník	MTC
Doležal Miloš, Ing., CSc.	1923	pplk.	učitel	MTC
Doležal Václav, Ing., CSc.	1929	pplk.	učitel/VK	MTC
Doležel Pavel	1939	o. z.	tlumočník	MTC
Doležel Zdeněk, Ing., CSc.	1930	o. z.	učitel	MTC
Dostál František, Ing., prof., DrSc.	1909	o. z.	VK	MTC
Dostál Jaroslav, Ing.	1932	o. z.	učitel	MTC
Dostál Jaroslav, Ing., CSc.	1925	pplk.	učitel	MTC
Drbohlav Alois, Ing.	1920	pplk.	učitel	MTC
Duda Antonín	1920	o. z.	instruktor	MTC
Dudák Rudolf, Ing.	1927	mjr.	učitel	MTC
Dudr Jaroslav	1930	pplk.	tlumočník	MTC
Duchoň Bohumil	1927	o. z.	laborant	MTC
Dušek Josef, Ing.	1934	mjr.	učitel	MTC

Dušek Miroslav	1923	kpt.	laborant	MTC
Dvořáček Ladislav	1928	o. z.	laborant	MTC
Dvořák Ivan, Ing.	1940	o. z.	-	MTC
Dvořák Jiří, Ing.	1941	mjr.	učitel	MTC
Dvořák Josef, Ing. CSc.	1928	pplk.	učitel	MTC
Dvořák Otakar, Ing.	1930	mjr.	učitel	MTC
Dvořák Václav	1940	o. z.	laborant	MTC
Dynka Josef	1926	o. z.	laborant	MTC
Ehrenberger Zdeněk, Ing.	1933	kpt.	VK	MTC
Eliáš Antonín	1920	o. z.	laborant	MTC
Erben Zdeněk, Ing.	1923	pplk.	-	MTC
Ertl Viliam	1929	mjr.	-	MTC
Fabián Milan	1930	mjr.	učitel	MTC
Fanta Jan	1933	kpt.	laborant	MTC
Farlík Alois, prof.	1900	o. z.	VEX 1956-1958	ZK
Feiler Ladislav	1925	o. z.	laborant	MTC
Fencel František, Ing.	1933	o. z.	-	MTC
Fiala František, Ing., CSc.	1927	pplk.	-	MTC
Fiala Jiří, Ing.	1939	o. z.	-	MTC
Fidler Alois, Ing., CSc.	1933	o. z.	učitel	MTC
Fikes Ladislav, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Fiksa Jan, Ing. CSc., doc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Fiřakovský Karol, Ing.	1935	o. z.	učitel	MTC
Filip Miroslav, Ing.	1937	o. z.	učitel	MTC
Filka Miroslav, Ing.	1946	o. z.	-	MTC
Fisher Pavel, Ing.	1932	kpt.	učitel	MTC
Fišer Miloslav, doc., Ing., CSc.	1929	pplk.	učitel/VK	MTC
Florian Jan, Ing., CSc.	1940	o. z.	učitel/VK	MTC
Florian Josef, Ing., CSc.	1931	o. z.	učitel	MTC
Fojtl Zdeněk	1949	rtm.	starší technik	MTC
Foltýn Jindřich, Ing., doc., CSc.	1927	plk.	VK	MTC
Foral Jaroslav, Ing.	1923	pplk.	-	MTC
Formánek Stanislav	1908	o. z.	instruktor	MTC
Forstinger Rudolf	1930	mjr.	tlumočník	MTC
Fousek Václav, Ing., CSc.	1934	pplk.	učitel	MTC
Franzl František, Ing., CSc.	1925	pplk.	-	MTC
Frkáň Ján, Ing., CSc.	1926	pplk.	učitel	MTC
Frydrych Karel, Ing.	1917	pplk.	tlumočník	MTC
Frydryšek Miroslav, Ing.	1923	pplk.	učitel	MTC
Fuchs Alois, Ing., CSc.	1929	pplk.	-	MTC

Fuka Bohumír, Ing., CSc.	1937	o. z.	učitel	MTC
Furch Petr, Ing.	1904	o. z.	učitel	MTC
Galia Jaroslav, Ing.	1925	mjr.	technik	MTC
Galle Miroslav	1932	prap.	laboratorní asistent	MTC
Gaži Vilibald, Ing.	1931	pplk.	učitel	MTC
Golka Milouš, Ing., doc., CSc.	1926	o. z.	učitel	MTC, ZK
Gonda Pavel, Ing.	1931	o. z.	-	MTC
Greguš Michal, prof., Dr., CSc.	1926	o. z.	učitel/VK	MTC
Grexa Juraj, Ing.	1928	mjr.	-	MTC
Gritzbach Jan, Ing.	1933	kpt.	učitel	MTC
Habán Jaromír, Ing.	1939	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Haderka Stanislav, Ing., doc., CSc.	1908	o. z.	učitel	MTC
Hájek Miloslav, Ing.	1922	pplk.	VK	MTC
Hájek Vladimír, Ing., CSc.	1921	pplk.	-	MTC
Hajnovič Ladislav	1932	mjr.	tlumočník	MTC
Hála Aleš, Ing.	1945	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Halamka Miloslav, Ing.	1932	o. z.	VK	MTC
Hamřík Ladislav	1936	o. z.	-	MTC
Hanák Jiří, Ing., doc., CSc.	1944	o. z.	učitel	MTC
Hanuš Jan, Ing.	1933	pplk.	-	MTC
Hanuš Zdeněk, Ing., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Harant Michal, RNDr., prof.	1920	o. z.	-	MTC
Harman Rudolf, Ing., doc., CSc.	1931	o. z.	VK	MTC
Havel Bohumil, Ing.	1927	kpt.	učitel	MTC
Havelka František, Ing., doc., Dr.	1905	o. z.	-	MTC
Havelka Vladimír, Ing.	1933	pplk.	-	MTC
Havří Josef, Ing., CSc.	1918	o. z.	učitel	MTC
Havlík Jan	1933	kpt.	laborant	MTC
Havlík Stanislav, Ing.	1934	mjr.	-	MTC
Havránek Jaromír	1938	mjr.	-	MTC
Havránek Milan, Ing.	1929	o. z.	učitel	MTC
Heger Jan, Ing.	1938	kpt.	-	MTC
Heráček Václav	1909	o. z.	laborant	MTC
Heriban Eduard, Ing.	1938	nadpor.	učitel	MTC
Hladík Jaroslav, Ing.	1925	pplk.	-	MTC
Hlaváček František	1921	o. z.	laborant	MTC
Hlaváček Jiří, Ing., doc., CSc.	1920	o. z.	VK	MTC
Hlaváček Miloslav	1936	o. z.	laborant	MTC
Hlaváček Pavel, Ing.	1939	kpt.	učitel	MTC
Hlavinka Miloslav, Ing.	1930	pplk.	-	MTC

Hlávka Jan, prof., Dr. Ing., DrSc.	1909	o. z.	VK	MTC
Hlávka Jan, RNDr., CSc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Hloušek Jiří, Ing., CSc.	1932	o. z.	-	MTC
Hložánek František, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Hodbod' Vladimír, Ing., CSc.	1923	plk.	-	MTC
Holan Stanislav, Ing.	1931	o. z.	laborant	MTC
Holba Vladislav, RNDr., CSc.	1933	o. z.	-	MTC
Holub Bedřich	1934	o. z.	-	MTC
Holub Rudolf, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Holý Stanislav, Ing., CSc.	1933	o. z.	učitel	MTC
Holý Zdeněk	1928	mjr.	tlumočník	MTC
Hora Vlastimil, Ing.	1923	o. z.	učitel	MTC
Horáček Miroslav, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Horáček Vladimír, Ing., CSc.	1935	pplk.	učitel	MTC
Horák Ladislav, Ing.	1932	pplk.	učitel	MTC
Horák Richard, RNDr.	1942	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Hornáček Vlastimil	1932	o. z.	technik, laborant	MTC
Hostinský Tomáš, Ing.	1942	o. z.	-	MTC
Hotovec Zdeněk, Ing.	1930	pplk.	učitel	MTC
Hrázdil František, Ing., doc., CSc.	1925	o. z.	-	MTC
Hrbáček Josef	1928	mjr.	tlumočník	MTC
Hrdlička Jan, Ing., CSc.	1939	o. z.	učitel/VK	MTC
Hroník František	1929	mjr.	tlumočník	MTC
Hrubeš Mikuláš, Ing.	1938	o. z.	-	MTC
Hrubý Dalibor, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC
Hrubý Eduard, Ing.	1923	o. z.	-	MTC
Hřebíček Ladislav, Ing.	1921	pplk.	-	MTC
Hucko Roman	1927	mjr.	tlumočník	MTC
Hulák Robert, Ing.	1937	pplk.	učitel	MTC
Huml Josef, Ing.	1928	pplk.	učitel	MTC
Husík Ján, Ing.	1921	pplk.	učitel	MTC
Hylda Zdeněk	1925	o. z.	laborant	MTC
Hýsek Miroslav	1923	pplk.	tlumočník	MTC
Hýsek Václav, Ing., CSc.	1921	pplk.	tlumočník/učitel	MTC
Hyřha Miroslav, Ing., CSc.	1930	o. z.	učitel	MTC
Chasák Vladislav, Ing.	1927	o. z.	učitel	MTC
Chmela Pavel, RNDr., CSc.	1936	o. z.	učitel/VK	MTC
Chrastina Jaromír, Ing.	1927	o. z.	učitel	MTC
Chromčák Jiří, Ing.	1944	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Chura Vladimír, Ing., prof., CSc.	1922	o. z.	-	MTC

Ilkovič Vladimír, RNDr., CSc.	1941	o. z.	-	MTC
Janák Karel, Ing.	1925	pplk.	Z VEX	MTC
Janča Jan, RNDr., CSc.	1938	o. z.	-	MTC
Janda František	?	o. z.	laborant	ChK
Janda Oldřich	1938	o. z.	učitel	MTC
Janda Vladimír, Ing.	1928	o. z.	učitel	MTC
Jandák Jiří, Ing.	1939	kpt.	učitel	MTC
Jandl Jaromír, prom. chemik	1942	o. z.	-	MTC
Jandoš František, Ing.	1934	o. z.	-	MTC
Janků Vlastimil, prom. fyzik	1930	o. z.	učitel	MTC
Janoušek Antonín	1938	o. z.	-	MTC
Janoušek Vladislav, Ing.	1936	mjr.	učitel	MTC
Javornický Jan, Ing., doc., CSc.	1926	o. z.	učitel	MTC
Ječmen Jiří, Ing., doc., CSc.	1928	plk.	učitel	MTC
Jejček Jan, Ing., doc., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Jelen Josef, RNDr., CSc.	1935	o. z.	VK	MTC
Jelínek František, Ing.	1927	mjr.	-	MTC
Jelínek Josef	1934	o. z.	-	MTC
Jelínek Vladimír, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Jelínek Vlastimil	1928	o. z.	laborant	MTC
Jeníček Miroslav	1926	pplk.	-	MTC
Jindra Václav, Ing.	1940	mjr.	-	MTC
Jíně Liboslav, Ing.	1923	pplk.	laborant	MTC
Jíra Vratislav, Ing., CSc.	1924	pplk.	VK	MTC
Jiráček Vlastislav, Ing., CSc.	1928	pplk.	učitel/VK	MTC
Jochman Jan	1933	kpt.	laborant	MTC
Juránek Ivan Nikola, Ing.	1909	plk. v z.	učitel	MTC
Juránek Josef, Ing.	1928	pplk.	-	MTC
Juránek Miloslav, Ing.	1930	mjr.	učitel	MTC
Jůza Bohumil, Ing.	1931	mjr.	učitel	MTC
Kabát Ernest, Ing., CSc.	1932	o. z.	-	MTC
Kabát Jan, Ing.	1936	mjr.	učitel	MTC
Kabát Karel, Ing.	1940	o. z.	-	MTC
Kabát Viktor, Ing., CSc.	1935	o. z.	učitel	MTC
Kabelka Miloslav, PhDr.	1926	pplk.	Z VEX 1963-1965, 1969-1970	MTC
Kabourek Josef, Ing.	1925	pplk.	-	MTC
Kadaňka Vladimír, ing.	1927	pplk.	-	MTC
Kadlík Alois	1910	o. z.	laborant	MTC
Kala Vladimír, Ing.	1935	mjr.	učitel	MTC

Kalenský Jiří	1923	pplk.	tlumočník	MTC
Kalina Petr, Ing.	1921	plk.	učitel	MTC
Kalina Zdeněk, Ing.	?	o. z.	-	MTC, ZK
Kališ Miroslav, dipl. technik	1925	o. z.	-	MTC
Kalivoda Miroslav, Ing., CSc.	1927	pplk.	učitel	MTC
Kalous Jaroslav, Ing.	1932	mjr.	učitel	MTC
Kalousek Vlastimil, Ing., doc., CSc.	1923	o. z.	VK	MTC
Kamenický Ján, Ing., doc., CSc.	1940	mjr.	učitel	MTC
Kameníček Ivo, Ing.	1935	kpt.	učitel	MTC
Káňa Svatopluk	1934	o. z.	-	MTC
Kanický Viktor, Ing., CSc.	1928	o. z.	učitel/VK	MTC, ZK
Kaňka Jaroslav	1924	mjr.	laborant	MTC
Kanov Miloslav	1923	mjr.	laborant	MTC
Kaplan Zdeněk, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC
Karásek Jiří, RNDr., CSc.	1938	o. z.	-	MTC
Karlík Jiří, Ing.	1934	o. z.	-	MTC
Kašlík František	1929	o. z.	-	MTC
Kašpar Mirek, Ing.	?	o. z.	učitel	MTC, ZK
Kaválek František, Ing.	1916	plk.	učitel	MTC
Kavka František, Ing.	1934	mjr.	učitel	MTC
Keberle František, Ing.	1936	o. z.	učitel	MTC
Keda Milan	1940	o. z.	-	MTC
Kejta Antonín	1920	o. z.	-	MTC
Kelemen Ján	1921	pplk.	-	MTC
Kellner Miloš, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Kepert Jindřich, Ing.	1927	pplk.	učitel	MTC
Kerndl Jindřich, RNDr.	1929	o. z.	-	MTC
Klíma Jaroslav	1921	pplk.	laborant	MTC
Klimeš Jan	1934	o. z.	učitel	MTC
Klimpl Zdeněk, Ing.	1925	o. z.	-	MTC
Klug Ludovít, Ing., CSc.	1935	o. z.	učitel	MTC
Klusáček Ladislav, Ing.	1934	o. z.	učitel	MTC
Knap Igor	1933	?	tlumočník	MTC
Kodříš Michal, Ing.	1919	plk.	učitel	MTC
Kodym Pravoslav, Ing.	1923	pplk.	učitel	MTC
Kodytek Pavel	1943	o. z.	laborant	MTC
Kohl Václav, RNDr.	1942	o. z.	učitel	MTC
Kohoutek Zdeněk, Ing.	1924	pplk.	učitel	MTC
Koch Štefan	1937	nadpor.	-	MTC
Koktavý Karel	1944	o. z.	laborant	MTC

Kolář Ivan, RNDr., CSc.	1936	o. z.	-	MTC
Kolář Ladislav	1926	o. z.	laborant	MTC
Kollár Karol, Ing.	1936	pplk.	učitel/VK	MTC
Kolouch Jaromír, Ing.	1945	o. z.	-	MTC
Kolovratník Jiří	1934	o. z.	laborant	MTC
Komínek Josef	1931	o. z.	laborant	MTC
Konupčík Štěpán	1935	o. z.	-	MTC
Kopřiva Tomáš, Ing.	1941	o. z.	-	MTC
Kopřiva Zdeněk, Ing., doc., CSc.	1926	pplk.	učitel	MTC
Koreň Ján, Ing.	1914	plk.	-	MTC
Kořenek Karel	1947	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Kosina František	1931	pplk.	velitelství	MTC
Kostrhůň Ludvík, MUDr.	1938	pplk.	lékař	MTC
Košťál Hubert	1927	o. z.	-	MTC
Košťánek Lumír	1926	mjr.	laborant	MTC
Kotrbatý František, Ing., CSc.	1925	o. z.	-	MTC
Koukal Ladislav	1927	o. z.	laborant	MTC
Koukal Stanislav, RNDr., Ing.	1934	o. z.	-	MTC
Kouřil František	1924	o. z.	-	MTC
Koutský Jaroslav, Ing., prof., DrSc.	1929	o. z.	VK	MTC
Kováčik Jaroslav, Ing., CSc.	1930	pplk.	učitel/VK	MTC
Kovár Milan, Ing., CSc.	1934	mjr.	-	MTC
Kovář Rudolf, Ing., doc., CSc.	1926	o. z.	VK	MTC
Kovařík Ladislav, Ing., doc., CSc.	1921	o. z.	učitel	MTC
Kovařík Zdeněk	1933	mjr.	-	MTC
Kowalski Oldřich, RNDr., CSc.	1936	o. z.	-	MTC
Koza František	1915	o. z.	-	MTC
Kozák Antonín, Ing., CSc.	1927	pplk.	VK	MTC
Kozák Josef, Ing.	1933	o. z.	učitel	MTC
Kracík Josef, Ing., CSc.	1931	pplk.	učitel	MTC
Král Mirko, Ing.	1933	o. z.	-	MTC
Král Vratislav, Ing.	1937	o. z.	-	MTC
Králík František, Ing., CSc.	1920	o. z.	-	MTC
Kramář Jiří	1924	pplk.	učitel	MTC
Krásný Josef, Ing.	1938	o. z.	-	MTC
Krátký Oldřich	1945	o. z.	instruktor	MTC
Kratochvíl Emil	1935	pplk.	adm. důstojník	MTC
Krejčí Jiří, Ing.	1921	o. z.	vedoucí laboratoře	MTC
Krejčí Josef, Ing.	1928	mjr.	-	MTC
Krejčíček Jaromír, Ing.	1937	kpt.	učitel	MTC

Krejčířík Miroslav, Ing.	1938	o. z.	-	MTC
Krejzlík Jaroslav, RNDr., CSc.	1924	o. z.	-	MTC
Krmíček Adolf, Ing.	1914	pplk.	-	MTC
Kroc Ladislav, Ing., doc., CSc.	1929	pplk.	-	MTC
Krška Jan	1934	mjr.	-	MTC
Krtička Antonín, Ing., CSc.	1932	o. z.	učitel	MTC
Krumbach Jan, Ing.	1921	o. z.	-	MTC
Kruml Tomáš, Ing.	1911	o. z.	učitel	MTC
Krupka Josef	1934	pplk.	-	MTC
Kryšpín Jaroslav	1923	pplk.	-	MTC
Křehlík Milan, Ing.	1932	mjr.	-	MTC
Křenek Vladivoj, Ing.	1923	o. z.	-	MTC
Křivonožka Oldřich, Ing.	1927	pplk.	-	MTC
Kříž František	1922	pplk.	-	MTC
Křupka Vlastimil, Ing.	1927	pplk.	-	MTC
Kuba Jiří, Ing.	1942	o. z.	-	MTC
Kubásek Ladislav, Ing.	1924	pplk.	velitelství	MTC
Kubát Josef	1930	mjr.	tlumočník	MTC
Kubeš Oldřich	1909	pplk.	-	MTC
Kubíček Karel, Ing., CSc.	1927	mjr.	-	MTC
Kubíček Vlastimil	1943	o. z.	-	MTC
Kučírek Jan, RNDr., CSc.	1933	o. z.	-	MTC
Kudr Věroslav, Ing.	1923	pplk.	učitel	MTC
Kudrna Jan, Ing.	1919	pplk.	-	MTC
Kuhn Jiří, Ing.	1929	o. z.	laborant	MTC
Kuchař Jiří	1928	pplk.	-	MTC
Kuchtíček Bedřich, Ing., CSc.	1931	pplk.	VK	MTC
Kulhavý Miroslav, Ing.	1933	pplk.	učitel	MTC
Kummer Antonín	1943	o. z.	-	MTC
Kunz Milan, Ing.	1931	pplk.	-	MTC
Kůrka Otakar, Ing., doc., CSc.	1931	pplk.	VK	MTC
Kursa Alois, Ing., doc. CSc.	1916	o. z.	-	MTC
Kusák Jan, Ing., CSc.	1940	o. z.	učitel	MTC
Kvita Josef	1933	mjr.	-	MTC
Kyncl Ladislav, Ing.	1932	mjr.	-	MTC
Kyša Otakar, Ing.	1938	o. z.	vedoucí laboratoře	MTC
Lasl Jaromír	1932	o. z.	-	MTC
Lassu Ivan, Ing.	1929	pplk.	učitel	MTC
Laštovka Pavel	1933	mjr.	tlumočník	MTC
Lauro Jozef, Ing.	1932	mjr.	-	MTC

Ledvina Jan	1928	o. z.	laborant	MTC
Lego Jindřich, Ing., CSc.	1935	o. z.	-	MTC
Lešetický Jindřich, Ing., CSc.	1912	plk.	učitel/VK	MTC
Lhoták Jiří, Ing., CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Lhotský Václav, Ing., CSc.	1931	pplk.	učitel	MTC
Libenský Jan	1937	o. z.	-	MTC
Linhart Zdeněk, Ing.	1927	mjr.	-	MTC
Lipka Jozef, Ing.	1940	o. z.	-	MTC
Lipták Neitus, Ing., CSc.	1933	o. z.	-	MTC
Litzman Otto, prof., RNDr., CSc.	1926	o. z.	učitel/VK	MTC
Lorenčík Jaroslav, Ing., CSc.	1921	o. z.	učitel	MTC
Lošek Ladislav, Ing., CSc.	1927	mjr.	učitel	MTC
Lúč Andrej, Ing., CSc.	1935	plk.	učitel	MTC
Ludvík František, Ing., CSc.	1933	pplk.	VK	MTC
Lukeš Jan, Ing.	1933	o. z.	-	MTC
Lukeš Jaroslav, RNDr., CSc.	1940	o. z.	učitel	MTC
Lukeš Miloslav, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Lužica Štefan, Ing.	1933	pplk.	VK	MTC
Máca Arnošt, Ing.	1921	o. z.	-	MTC
Máca Karel, Ing.	1943	o. z.	vedoucí dílen	MTC
Macášek Igor, Ing., doc., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Maceška Stanislav, Ing.	1927	plk.	tlumočník/sekretář VEX	MTC
Mahn Ferdinand	1931	o. z.	-	MTC
Mach Miloslav, doc., Ing., CSc.	1930	pplk.	-	MTC
Machač Jaromír, PhDr.	1923	genpor.	VEX 1973-1977	MTC
Malacký Zdeněk	1926	mjr.	laborant	MTC
Malát Jindřich	1927	mjr.	-	MTC
Malický Josef, Ing., Dr., CSc.	1919	o. z.	učitel/VK	MTC
Malina Jiří, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Malina Jiří, Ing.	1934	kpt.	učitel	MTC
Malý Emil	1939	o. z.	laborant	MTC
Malý Vlastimil, Ing.	1939	o. z.	-	MTC
Maňoušek Vlastimil, Ing.	1924	mjr.	tlumočník	MTC, ZK
Mareček Ladislav, Ing.	1932	kpt.	-	MTC
Marek Zdeněk, Ing.	1934	kpt.	učitel	MTC
Martaus František, Ing.	1932	mjr.	učitel	MTC
Máša Miloslav, Dr., CSc.	1926	o. z.	-	MTC
Mašek Miloš	?	kpt.	-	MTC
Mášová Pavla	1929	kpt.	tlumočnice	MTC
Matal Bohumír	1921	o. z.	laboratorní asistent	MTC

Matějka Antonín	1922	o. z.	-	MTC
Matoušek Jaroslav	1931	o. z.	laborant	MTC
Matoušek Milan, Ing.	1936	o. z.	učitel	MTC
Matušina Jan, Ing.	1926	pplk.	Z VEX 1966-1972	MTC
Matyáš Vladislav, Ing., doc., CSc.	1929	o. z.	učitel	MTC
Matyáš Zdeněk	1933	mjr.	laborant	MTC
Maxa Jiří, Ing., CSc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Maxa Ladislav	1925	pplk.	laborant	MTC
Mazoch Jiří, Ing.	1929	pplk.	učitel	MTC
Medřický Oldřich	1924	o. z.	odborný instruktor	MTC
Melichar Miroslav, Ing.	1945	o. z.	-	MTC
Míček Jan	1927	o. z.	laborant	MTC
Mihula Zdeněk, Ing., doc., CSc.	1929	o. z.	VK	MTC
Michalec Václav, PhDr.	1921	plk.	Z VEX 1970-1976	MTC
Michálek František, Ing.	1933	mjr.	učitel	MTC
Michvok Zdeněk, Ing.	1935	o. z.	učitel	MTC
Mikita Jan, Ing.	1929	pplk.	-	MTC
Mikolášik Ondrej	1932	mjr.	tlumočník	MTC
Mikula Jan, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Mikula Vladimír, Ing.	1929	o. z.	učitel	MTC
Mikulášek Jiří	1938	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Mikulec Milan, Ing., doc., CSc.	1929	o. z.	VK	MTC
Mikušiak Alojz, Ing.	1940	kpt.	-	MTC
Minář Jan, Ing.	1931	kpt.	-	MTC
Miniberger Bohumil, Ing.	1938	o. z.	programátor	MTC
Moc Jan, Ing.	1912	o. z.	učitel	MTC
Mokroš Luděk, Ing.	1942	o. z.	-	MTC
Morávek Jaroslav, RNDr., CSc.	1940	o. z.	učitel	MTC
Mottl Jiří, Ing.	1927	o. z.	učitel	MTC
Mrhálek František	1930	o. z.	-	MTC
Mucha Zdeněk	1934	pprap.	laborant	MTC
Murla Milan, RNDr., CSc.	1937	o. z.	učitel	MTC
Musil Jaroslav, Ing.	1925	mjr.	-	MTC
Musil Jiří, Ing.	1937	o. z.	-	MTC
Musil Milan	1923	pplk.	Z VEX 1961-1963	MTC
Muška Slavomír, Ing.	1923	pplk.	učitel	MTC
Muzikář Robert, Ing.	1935	ppor.	učitel	MTC
Myslík Jaroslav, Ing.	1924	o. z.	učitel	MTC, ZK
Nábělek Bohumil, RNDr., CSc.	1973	o. z.	učitel	MTC
Najdekr Jaroslav, Ing.	1943	o. z.	učitel	MTC

Najvárek Jaromír, Ing.	1939	kpt.	učitel	MTC
Navrátil František, PhDr.	1912	?	vedoucí knihovny	MTC
Navrátil Oldřich, Ing., CSc.	1938	o. z.	učitel/VK	MTC
Nečásek Michal, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Nečasník Miloš, Ing.	1937	kpt.	učitel	MTC
Nedoma Josef, RNDr., CSc.	1935	o. z.	učitel/VK	MTC
Nehyba Oldřich, Ing., doc., CSc.	1926	o. z.	-	MTC
Nejedlý Ludvík, Ing.	1934	pplk.	učitel	MTC
Němec Alois	1931	o. z.	vedoucí laboratoře	MTC
Němec František, Ing.	1939	o. z.	-	MTC
Němec Jaroslav	1936	nadpor.	laborant	MTC
Neuman František, RNDr., CSc.	1937	o. z.	-	MTC
Neuman Miloš	1944	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Neumann František	1923	pplk.	-	MTC
Nevrkla Josef	1934	mjr.	-	MTC
Nezval Vítězslav, Ing.	1947	o. z.	-	MTC
Niklfeld Miroslav	1933	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Nikrmajer František	1912	o. z.	-	MTC
Nohel Klement	1925	o. z.	laborant	MTC
Nolč Jaroslav, Ing., Doc.	1911	plk.	učitel	MTC
Nováček Bohuslav	1927	mjr.	-	MTC
Novák Břetislav, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Novák Jaromír, Ing., doc.	1921	o. z.	-	MTC
Novák Josef	1933	mjr.	laboratorní asistent	MTC
Novák Oldřich	1914	plk.	učitel	MTC
Novák Rostislav	1923	pplk.	tlumočník	MTC
Novák Stanislav, Ing.	1931	pplk.	-	MTC
Novák Vladimír, Ing., CSc.	1929	o. z.	-	MTC
Novák Zdeněk, Ing.	1937	o. z.	-	MTC
Novotný Bohuslav, Ing.	1931	o. z.	učitel	MTC
Novotný Jiří, Ing., doc., CSc.	1927	o. z.	VK	MTC
Novotný Miloš, Ing.	1935	o. z.	-	MTC
Novotný Václav	?	plk.	Z VEX	MTC
Obadálek Jiří, Ing., CSc.	1933	o. z.	učitel	MTC
Obermajer Petr, Ing.	1935	o. z.	-	MTC
Obrátil Vladimír, Ing.	1931	o. z.	učitel	MTC
Obrovský Jaroslav, Ing., CSc.	1928	o. z.	VK	MTC
Olejníček Jaroslav, Ing.	1927	pplk.	-	MTC
Ondra Otmar, Ing.	1929	pplk.	učitel	MTC
Ondráček Jaroslav	1936	o. z.	-	MTC

Ondráček Josef	1914	o. z.	-	MTC
Ondrák Jan	1928	o. z.	-	MTC
Ondrák Viktor	1931	o. z.	laborant	MTC
Ondroušek Zdeněk, Dr.	1925	o. z.	-	MTC
Ondrůšek Čestmír, Ing., CSc.	1941	o. z.	-	MTC
Ondůj Ludvík, Ing., CSc.	1921	o. z.	-	MTC
Opletal Antonín, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Ošřádal Bohuslav, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Otčenášek Jan, RNDr.	1933	o. z.	-	MTC
Oth František	1937	o. z.	vedoucí laboratoře	MTC
Otisk Luděk	1934	o. z.	-	MTC
Otoupalík Miroslav	1943	o. z.	-	MTC
Ott Adolf, Ing.	1930	kpt.	učitel	MTC
Otýpka Jaroslav, Ing.	1921	mjr.	-	MTC
Pacas Blahoslav, Ing., CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Pail František, Ing., CSc.	1929	o. z.	učitel/VK	MTC
Páleníček Milan	1930	kpt.	tlumočník	MTC
Palička Karel	1921	mjr.	tlumočník	MTC
Palík Vladimír, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Pálka Viliam, Ing., CSc.	1936	o. z.	VK	MTC
Panoš Theodor, Ing.	1939	o. z.	učitel	MTC
Papouch Stanislav	1922	o. z.	laborant	MTC
Pár František	1938	o. z.	laborant	MTC
Páral Karel	1936	o. z.	-	MTC
Pařil Josef	1934	o. z.	-	MTC
Paták Jan, Ing.	1932	o. z.	-	MTC
Pávek Josef, doc., Ing., CSc.	1918	o. z.	učitel	MTC
Pavelka Josef	1925	o. z.	-	MTC
Pavelka Karel	1930	o. z.	-	MTC
Pavlík Čestmír	1934	o. z.	-	MTC
Pazdera Vladimír, Ing.	1924	pplk.	-	MTC
Pecen Jaroslav, Ing.	1926	pplk.	-	MTC
Pecník Ján	1945	nrtm.	laboratorní asistent	MTC
Pech Josef, Ing.	1905	o. z.	učitel	MTC
Pech Radovan, Ing.	1926	o. z.	-	MTC
Pelaj Lubomír	1927	o. z.	-	MTC
Pelíšek Miloš, Ing.	1927	pplk.	-	MTC
Pellar Ivan, Ing.	1929	o. z.	-	MTC
Peňáz Jaromír, RNDr.	1928	o. z.	-	MTC
Pernica Zdeněk, Ing.	1941	o. z.	-	MTC

Pešek Karel	1927	o. z.	-	MTC
Pěta Jaroslav	1942	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Petrovický Josef, Ing.	1928	mjr.	učitel	MTC
Petřík Josef	1925	mjr.	-	MTC
Pič Josef, Ing., prof., DrSc.	1907	o. z.	VK	MTC
Pícha Josef, Ing., doc., CSc.	1929	pplk.	učitel	MTC
Pichl Karel, Ing.	1942	mjr.	učitel	MTC
Pijak Anton, Ing.	1930	pplk.	učitel	MTC
Piňos Zdeněk, Ing., doc., CSc.	1927	o. z.	-	MTC
Pišl Milan, RNDr., CSc.	1920	o. z.	VK	MTC
Placanda František	1943	o. z.	instruktor	MTC
Plachý Václav	1929	pplk.	-	MTC
Plíhal Jaroslav, Ing.	1932	mjr.	učitel	MTC
Podešva Svatopluk, Ing., CSc.	1930	pplk.	-	MTC
Podzimek Libor, Ing.	1929	pplk.	-	MTC
Podzimek Vlastislav, Ing.	1928	pplk.	-	MTC
Pohorský Jiří	1914	o. z.	laborant	MTC
Pokorný Bohumil	1928	o. z.	-	MTC
Pokorný Zdeněk, Ing.	1930	o. z.	instruktor	MTC
Polák Augustin, Ing.	1927	mjr.	učitel	MTC
Polanský Pavel, Ing., CSc.	1926	pplk.	učitel	MTC
Poledňák Vladimír, Ing.	1931	o. z.	-	MTC
Poledník Ivan, Ing.	1936	mjr.	-	MTC
Popelínský Lubomír, Ing., CSc.	1931	mjr.	učitel	MTC
Popelka Josef	1934	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Popp Evžen, Ing., CSc.	1939	o. z.	-	MTC
Pořízek Radoslav, Ing.	1936	o. z.	-	MTC
Posádka Jan	1938	o. z.	-	MTC
Poslužný Ondřej	1941	o. z.	-	MTC
Pospíšil Břetislav, Ing., CSc.	1925	o. z.	učitel	MTC
Pospíšil Jiří, Ing.	1939	o. z.	-	MTC
Pospíšil Milevoj	1937	o. z.	laborant	MTC
Pospíšil Rostislav, Ing., CSc.	1931	pplk.	učitel	MTC
Procházka Jaroslav, prof.	1907	o. z.	VK	MTC
Procházka Ladislav, Ing., CSc.	1907	plk.	učitel	MTC
Procházka Libor, Ing.	1926	o. z.	-	MTC
Procházka Milan, Ing.	1937	mjr.	učitel	MTC
Procházka Zdeněk, RNDr.	1931	o. z.	učitel	MTC
Prokop Alois, Ing.	1912	pplk.	učitel	MTC, ZK
Prokop Robert	1923	pplk.	-	MTC

Prokopec Miroslav, Ing., CSc.	1926	o. z.	-	MTC
Průša Jan, Ing., doc., CSc.	1929	pplk.	učitel	MTC
Příkryl Jan	1944	o. z.	-	MTC
Příkryl Zdeněk	1932	pplk.	tlumočník	MTC
Půček Vojtěch	1927	o. z.	-	MTC
Puchmajer Pavel, Ing., doc., CSc.	1937	o. z.	učitel	MTC
Pultar Jiří, MUDr.	1925	pplk.	lékař	MTC
Pyšný Karel, Ing.	1914	plk.	-	MTC
Rajlich Jaroslav, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Ramík Zdeněk, Ing., doc., CSc.	1929	o. z.	-	MTC
Rapoš Michal, Ing., doc., CSc.	1925	o. z.	-	MTC
Reindl Zdeněk, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Reiner Petr, Ing.	1939	o. z.	-	MTC
Rektorys Karel, prof., RNDr., DrSc.	1923	o. z.	VK	MTC
Remsa Václav, doc., Ing., CSc.	1921	plk.	učitel	MTC
Renda Miroslav, Ing.	1925	pplk.	-	MTC
Repa Vladimír, Ing.	1931	pplk.	-	MTC
Riedl Jindřich, Ing.	1918	?	-	MTC
Richter Dušan	1921	mjr.	tlumočník	MTC
Richter Ilja, Ing.	1934	kpt.	-	MTC
Richter Jan, Ing.	1935	o. z.	-	MTC
Ročárek Jaroslav	1928	pplk.	-	MTC
Rosický Jiří, Ing.	1931	mjr.	-	MTC
Rotkovský René, Ing.	1928	pplk.	učitel	MTC
Rott Karel, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC
Rovner František	1927	o. z.	-	MTC
Růža Jaroslav, Ing.	1936	o. z.	-	MTC
Růžek Josef, Ing., CSc.	1929	pplk.	VK	MTC
Růžička Bedřich, Ing.	1927	pplk.	učitel	MTC
Růžička Bohumil	1939	o. z.	laborant	MTC
Růžička Dalibor, Ing., CSc.	1927	pplk.	učitel/VK	MTC
Růžička František	1925	o. z.	-	MTC
Růžička Jiří, Ing.	1936	mjr.	učitel	MTC
Růžička Vladimír, Ing., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Rybák Vladimír, Ing., CSc.	1926	o. z.	-	MTC
Rybníček Vlastimil, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Rychtář Radimír	1930	o. z.	laborant	MTC
Ryš Přemysl, prof., Ing., DrSc.	1919	o. z.	-	MTC
Ryšťák František	1939	kpt.	laborant	MTC
Rýzner Vladimír, Ing., CSc.	1929	pplk.	-	MTC

Řebíček Václav, Ing.	1925	pplk.	-	MTC
Řehůřek Gustav	1926	o. z.	-	MTC
Říha František, Ing.	1928	o. z.	učitel	MTC
Salga Jaroslav, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Samek Radko, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Samuel Štěpán	1922	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Saska Bohuslav	1933	o. z.	laborant	MTC
Sedlák Oldřich, Ing.	1926	pplk.	-	MTC
Sedláček Jiří, Ing.	1944	o. z.	-	MTC
Sedlák Josef	1938	o. z.	laborant	MTC
Seitler Miloslav, Ing.	1924	mjr.	-	MTC
Serba Ivo, Ing.	1934	o. z.	-	MTC
Schauer František, Ing.	1941	o. z.	laborant/učitel	MTC
Schorm Stanislav, Ing.	1939	kpt.	učitel	MTC
Sieger Václav	1930	o. z.	tlumočník	MTC
Sichler František	1912	o. z.	laborant	MTC
Silovský Karel, Ing., CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Singer Stanislav	1920	mjr.	-	MTC
Sirný Jaroslav	1936	o. z.	laborant	MTC
Skála Jaroslav, Ing., CSc.	1928	pplk.	VK	MTC
Skalský Radomír, Ing.	1924	pplk.	učitel	MTC
Sklenář Bohuslav, Ing., CSc.	1927	o. z.	učitel	MTC
Sklenář Slavomír	1944	o. z.	laborant	MTC
Sládek Václav, Ing.	1916	pplk.	tlumočník	MTC
Sladký Karel	1930	o. z.	laborant	MTC
Slaměník František, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Slavíček Svatopluk, Ing., doc., CSc.	1932	pplk.	učitel/ velitelství	MTC
Slavík Jaromír, Ing.	1929	o. z.	učitel	MTC
Smejtek Lubor, Ing., CSc.	1927	pplk.	učitel	MTC
Smetana Zdeněk, Ing.	1940	o. z.	-	MTC
Smola Miroslav, Ing.	1927	o. z.	-	MTC
Smolík Josef, Ing., doc.	1928	pplk.	učitel	MTC
Smrž Miloslav	1924	o. z.	-	MTC
Snášel Josef, Ing.	1931	mjr.	-	MTC
Sobota Jaroslav, Ing., CSc.	1921	pplk.	učitel	MTC
Sobotík Jan, Ing.	1936	o. z.	-	MTC
Sobotka Jan, Ing.	1944	o. z.	učitel	MTC
Sobotka Ladislav	1941	o. z.	-	MTC
Sodomka Jaromír, Ing., CSc.	1936	o. z.	učitel	MTC
Söhnel Otakar, prof., Ing.	1903	o. z.	učitel	MTC, ZK

Solčány Jozef, Ing.	1934	o. z.	-	MTC
Souček Jaroslav, Ing. CSc.	1931	o. z.	učitel	MTC
Souček Miroslav, Ing.	1927	pplk.	učitel	MTC
Souček Vladimír	1931	mjr.		MTC
Soukup Václav, Ing., CSc.	1937	o. z.	učitel	MTC
Spáčil Jiří, Ing.	1930	pplk.	VK	MTC
Spousta Karel	1926	o. z.	laborant	MTC, ZK
Stádník Bohumil, Ing., CSc.	1933	o. z.	učitel	MTC
Stachovec Antonín, Ing.	1927	o. z.	-	MTC
Staněk Jan, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Staniček Vladimír, Ing.	1924	pplk.	-	MTC
Stejskal Alois, Ing.	1941	o. z.	učitel	MTC
Stejskal Blahoslav	1934	o. z.	-	MTC
Straka Václav	1926	o. z.	-	MTC
Strakoš Ladislav, doc., Ing., CSc.	1930	pplk.	-	MTC
Streit Josef	1933	o. z.	laborant	MTC
Strejček Ivan	1943	o. z.	-	MTC
Stýskalík Drahomír, Ing.	1923	pplk.	laborant	MTC
Surý Jiří, Ing., CSc.	1931	pplk.	učitel	MTC
Svatoš František	1923	o. z.	-	MTC
Svejkovský Zbyněk, Ing.	1930	pplk.	-	MTC
Svoboda Antonín	1918	o. z.	laborant	MTC
Svoboda Bohumil, Ing.	1937	pplk.	učitel	MTC
Svoboda Miroslav, Ing., CSc.	1923	pplk.	-	MTC
Svoboda Oldřich, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC
Svoboda Petr	1942	o. z.	-	MTC
Svoboda Stanislav, Ing.	1945	kpt.	pracovník výp. stř.	MTC
Svobodník Rostislav, Ing.	1938	kpt.	učitel	MTC
Svojanovský Ludvík, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Sýkora Miloslav	1941	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Sýkora Rudolf, Ing.	1934	pplk.	-	MTC
Synek Stanislav, prom. fyzik	1937	o. z.	-	MTC
Šabart Oldřich, Ing.	1925	o. z.	učitel/VK	MTC
Šafr Gustav, Ing., CSc.	1936	pplk.	učitel	MTC
Šafránek Jiří	1937	o. z.	-	MTC
Šamšula Jindřich, Ing.	1928	pplk.	učitel	MTC
Šanca Zdeněk, Ing.	1929	mjr.	-	MTC
Šantavý Ivan, doc., RNDr., CSc.	1923	o. z.	učitel/VK	MTC
Šebesta Jaroslav, Ing.	1931	mjr.	učitel	MTC
Šebesta Milan, Ing., CSc.	1932	pplk.	-	MTC

Šemetka Štefan	1933	mjr.	tlumočník	MTC
Šik František, prof., Dr., CSc.	1921	o. z.	-	MTC
Šikula Josef, doc., RNDr., Ing., CSc.	1933	o. z.	VK	MTC
Šikula Rudolf	1934	nrtm.	laborant	MTC
Šimák Karel	1947	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Šimeček Jaromír, doc., Ing., CSc.	1923	o. z.	učitel/VK	MTC
Šimek Miroslav, doc.	1926	o. z.	-	MTC
Šimr Oldřich	1928	kpt.	tlumočník	MTC
Šindelář Jaroslav, Ing., CSc.	1927	o. z.	-	MTC
Škárek Jiří, Ing., CSc.	1927	o. z.	-	MTC
Škrob Zdeněk	1938	o. z.	-	MTC
Šlechta Karel	1922	o. z.	tlumočník	MTC
Šmakal Vladimír, doc., Ing., CSc.	1932	plk.	VK	MTC
Šmejkal Jaroslav, Ing.	1938	o. z.	učitel	MTC
Šmíd Jaroslav, Ing.	1928	o. z.	učitel	MTC
Šmíd Libor	1929	mjr.	-	MTC
Šnajdr Jan	1919	pplk.	učitel	MTC
Šnajdr Jaroslav	1934	o. z.	-	MTC
Šolc František, Ing., CSc.	1940	o. z.	-	MTC
Špíšek Oldřich	1942	nadpor.	tlumočník	MTC
Špunda Jaromír, prof., Ing.	1909	o. z.	-	MTC
Šreier Milan	1935	o. z.	-	MTC
Šroubek Ladislav	1923	o. z.	-	MTC
Štangel Oldřich	1912	genmjr.	VEX 1967-1968	MTC
Štaral Pavel, Ing.	1928	mjr.	učitel	MTC
Šťastný Jan	1938	mjr.	tlumočník	MTC
Štefl Jaroslav, Ing., CSc.	1943	o. z.	-	MTC
Štěpánek Jindřich	1930	o. z.	laborant	MTC
Štěpánek Miloš, Ing.	1929	pplk.	učitel	MTC
Štěpáník Josef, Ing.	1928	pplk.	učitel	MTC
Štingl Jaromír, Ing.	1934	kpt.	učitel	MTC
Štuksa František, Ing., CSc.	1929	pplk.	učitel	MTC
Šubart František, Ing.	1926	o. z.	VK	MTC
Šudoma Slavoj, Ing.	1928	pplk.	učitel	MTC
Šulista Milan, RNDr., CSc.	1937	o. z.	-	MTC
Šurý Josef	1917	o. z.	-	MTC
Švábenský Zdeněk, Ing., CSc.	1930	pplk.	učitel	MTC
Švancer Milan, Ing., CSc.	1931	pplk.	-	MTC
Švanda Jaroslav	1926	o. z.	-	MTC
Švarc Vladimír, Ing., CSc.	1930	pplk.	-	MTC

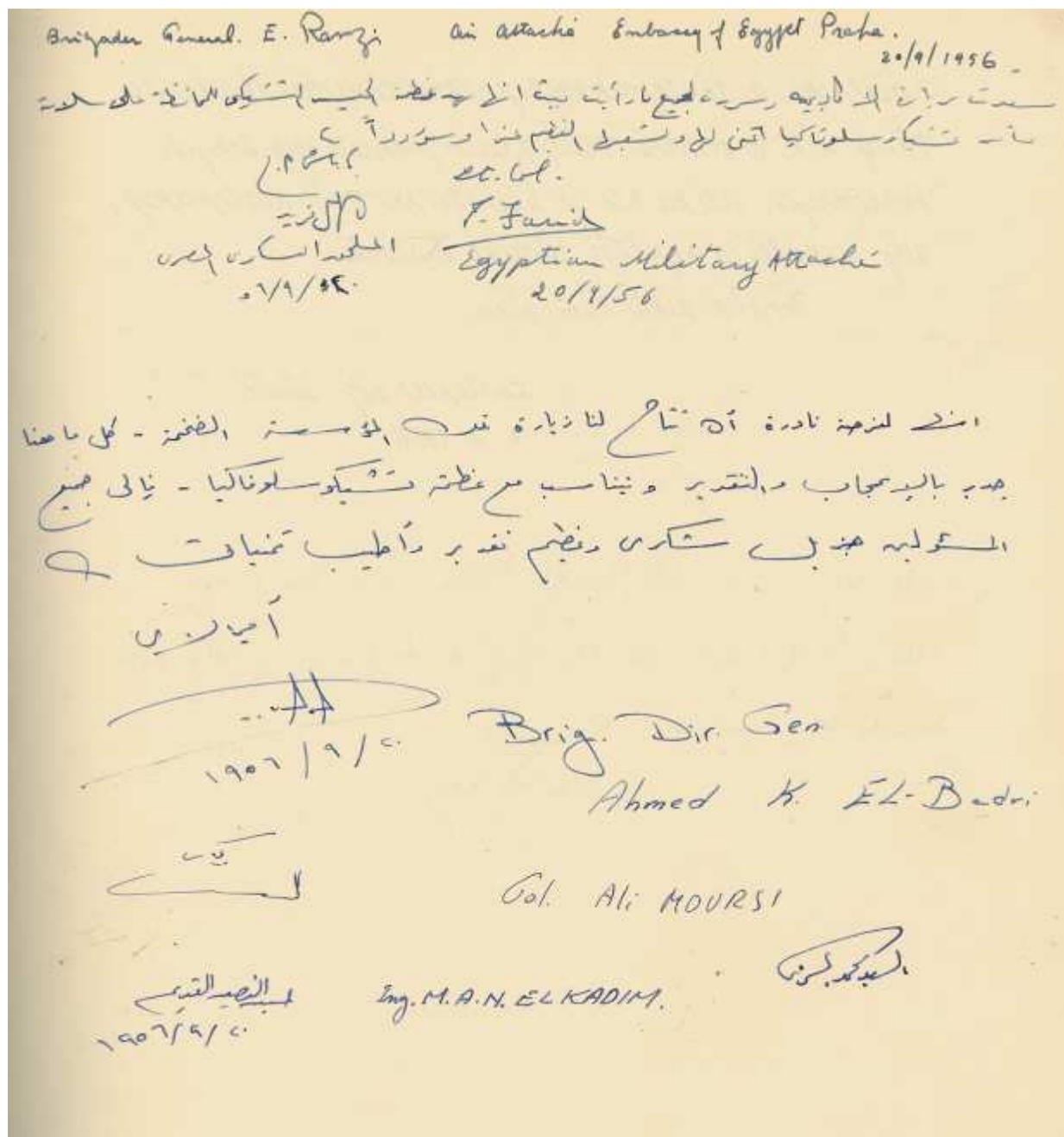
Švéda Jiří, Ing., CSc.	1927	o. z.	učitel	MTC
Švihel Vladimír	1933	?	-	MTC
Táborský Jaroslav, Ing.	1926	pplk.	-	MTC
Táborský Vladimír, Ing.	1926	pplk.	učitel	MTC, ZK
Tichý Jaroslav, Ing., doc., CSc.	1925	plk.	učitel/VK	MTC
Till Jindřich, Ing., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Tima Jozef	1930	o. z.	-	MTC
Timár Ondrej, Ing.	1928	pplk.	učitel/VK	MTC
Tobiáš	?	mjr.	tlumočník	MTC
Tomeček Ivan, doc., Ing., CSc.	1927	plk.	VK	MTC
Tráge Věroslav	1928	mjr.	-	MTC
Třetina Karel, Ing.	1939	kpt.	-	MTC
Tříška Václav, Ing., CSc.	1932	pplk.	-	MTC
Tůma Jaroslav	1927	o. z.	laborant	MTC
Tůma Karel, Ing.	1923	pplk.	-	MTC
Tvarůžek Jan	1931	o. z.	-	MTC
Tykal Miroslav, Ing., CSc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Uhlíř Zdeněk, Ing.	1924	pplk.	učitel	MTC
Uhrín Jaroslav, Ing.	1940	o. z.	laborant	MTC
Urban Josef	1934	mjr.	tlumočník	MTC
Uršler Miroslav, Ing.	1928	pplk.	-	MTC
Ustohal Vladimír, Ing.	1938	nadpor.	učitel	MTC
Uzel František	1927	o. z.	-	MTC
Vagner Pavel	1945	o. z.	-	MTC
Vajda Igor, RNDr., CSc.	1942	o. z.	učitel	MTC
Vala Jaroslav	1931	o. z.		MTC
Valášek Josef	1927	mjr.	tlumočník	MTC
Válek Jaroslav, JUDr.	1928	pplk.	Z VEX 1965-1966	MTC
Valigura František	1933	o. z.	laborant	MTC
Valo Ján, Ing.	1937	mjr.	učitel	MTC
Valsa Juraj, Ing., CSc.	1933	o. z.	učitel/VK	MTC
Vančák Vojtěch, Ing.	1924	pplk.	-	MTC
Vaníček František, Ing., CSc.	1936	o. z.	učitel	MTC
Vanini Miroslav	1936	o. z.	-	MTC
Varga Josef, MUDr.	?	pplk.	lékař	MTC
Varvařovský Ludvík, Ing., CSc.	1911	plk.	učitel/VK	MTC
Vašátko Josef, Ing., CSc.	1930	pplk.	VK	MTC
Vašek Otakar, Ing., CSc.	1923	o. z.	učitel	MTC
Vašíček Milan, Ing., CSc.	1930	pplk.	učitel	MTC
Vašíček Osvald, Ing.	1919	plk.	VEX 1960-1964	MTC

Vašina Pavel, RNDr.	1937	o. z.	učitel	MTC
Vavra Štefan, Ing., CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Večeřa Vítězslav	1926	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Věchet Josef, Ing., CSc.	1936	o. z.	učitel	MTC
Vejdělek Vladimír, Ing.	1930	o. z.	-	MTC
Vejmělek Bohuš, Ing., CSc.	1929	o. z.	-	MTC
Vepřek Jaroslav, Ing., CSc.	1924	o. z.	-	MTC
Veselý Adolf, Ing.	1934	mjr.	tlumočník	MTC
Veselý Lumír, Ing., CSc.	1926	o. z.	-	MTC
Vetejška Vladimír, Ing.	1922	pplk.	-	MTC
Vetiška Aleš, prof., Ing., DrSc.	1920	o. z.	-	MTC
Viktorin Jan, Ing.	1949	o. z.	-	MTC
Virsík Felix, Ing., CSc.	1927	o. z.	-	MTC
Víták Václav, Ing.	1937	o. z.	-	MTC
Vítek Karol, Ing., CSc.	1920	plk.	VK	MTC
Vítel Libor, Ing., CSc.	1929	pplk.	VK	MTC
Vitovský Antonín, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Vlach Bohumil, RNDr.	1906	o. z.	-	MTC
Vlach Rudolf	1931	o. z.	-	MTC
Vlasák Josef, Ing., CSc.	1927	pplk.	VK	MTC
Vlašín Jaromír	1935	o. z.	-	MTC
Vlček Miloš, Ing.	1924	pplk.	-	MTC
Vlček Miroslav, Ing.	1929	pplk.	-	MTC
Vlk Miloš, Ing.	1937	o. z.	-	MTC
Vogl Vladimír	1934	mjr.	učitel	MTC
Vokurka Milan, Ing.	1923	mjr.	učitel/tlumočník	MTC, ZK
Vokurka Vladimír	1922	mjr.	tlumočník	MTC
Volčko Michal, Ing.	1933	mjr.	-	MTC
Volný Karel, Ing.	1926	pplk.	-	MTC
Voráč Jindřich, Ing.	1928	pplk.	-	MTC
Voráček Jan, doc, RNDr., CSc.	1930	o. z.	-	MTC
Vosáhlo Josef	1916	genplk.	VEX 1968-1972	MTC
Vosátka Josef	1935	mjr.	tlumočník	MTC
Vosecký Slavomír, Ing.	1940	mjr.	učitel	MTC
Vostřel Karel, Ing.	1931	mjr.	učitel	MTC
Vrána Jaroslav, Ing.	1924	pplk.	-	MTC
Vrána Vratislav, doc., Ing., CSc.	1931	o. z.	-	MTC
Vrba Ivo, Ing.	1935	o. z.	-	MTC
Vychodil Vratislav, Ing.	1916	plk.	VK	MTC
Vyklický Miloslav, Ing.	1928	o. z.	-	MTC

Vyklický Vladimír	1942	o. z.	-	MTC
Vymlátíl Svatopluk, Ing.	1929	o. z.	-	MTC
Vyskočil Josef	1928	o. z.	-	MTC
Vysoký Vojtěch, Ing.	1914	o. z.	-	MTC
Vystyd Miloš, Ing., CSc.	1929	o. z.	-	MTC
Wasgestian Ivan, Ing.	1936	o. z.	-	MTC
Wasyluk Rostislav, Ing., CSc.	1928	o. z.	-	MTC
Weber Ján, Ing.	1931	pplk.	-	MTC
Weidenthaler Pavel, doc., Ing., CSc.	1926	kpt.	-	MTC
Weigner Karel, Ing.	1914	o. z.	-	MTC
Weiss Miloš	1940	o. z.	-	MTC
Wiesner Jaroslav	1928	mjr.	tlumočník	MTC
Záhora Richard, Ing.	1931	mjr.	-	MTC
Záhorský Bedřich, Ing.	1923	pplk.	učitel	MTC
Záhorský Vladimír	1923	o. z.	-	MTC
Zahrádka Zdeněk	1931	pplk.	vedoucí knihovny	MTC
Zajíček Miloslav, Ing.	1927	pplk.	-	MTC
Zajonc Jaromír, Ing.	1941	mjr.	učitel	MTC
Zálešák František, Ing., CSc.	1920	o. z.	-	MTC
Zámečník František	1928	mjr.	tlumočník	MTC
Zaorálek Zdeněk, Ing.	1936	o. z.	-	MTC
Záslocký Alexandr, Ing.	1923	pplk.	-	MTC
Závodný Zdeněk	1929	mjr.	tlumočník	MTC
Zavřel Jaroslav	1936	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Zbořil Ladislav, Ing.	1931	o. z.	-	MTC
Zbořil Miloš	1946	o. z.	laborant	MTC
Zeida Vladislav	1934	o. z.	-	MTC
Zelenka Josef, Ing., CSc.	1925	o. z.	-	MTC
Zeman Jiří	1937	?	-	MTC
Zeman Jiří, Ing.	1940	o. z.	učitel	MTC
Zeman Otto	1927	mjr.	-	MTC
Zemene Leopold, RNDr.	1925	o. z.	-	MTC
Zobač Ladislav, Ing.	1926	o. z.	-	MTC
Zoubek Lubomír	1931	o. z.	laborant	MTC
Zuska Josef	1902	genmjr.	VEX 1959-1960	MTC
Zvada Anton	1929	o. z.	technik	MTC
Žabka Mirko, Ing., CSc.	1931	mjr.	-	MTC
Žák Jan	1931	mjr.	-	MTC
Žák Jan, doc., Ing., CSc.	1923	o. z.	-	MTC

Žák Václav	1942	o. z.	laborant	MTC
Žaludek Vladimír, prom. fyzik	1936	o. z.	-	MTC
Žídek Jaroslav, RNDr., CSc.	1934	o. z.	učitel	MTC
Žihla Zdeněk, Ing.	1936	kpt.	učitel	MTC
Životský Dalibor	1923	o. z.	laboratorní asistent	MTC
Župka Bedřich	1923	o. z.	laborant	MTC

10.2 Obrazová příloha

Zvláště ve 2. polovině 50. let tehdejší VTA AZ hostila řadu představitelů egyptských ozbrojených sil, o čemž svědčí i záznam pořízení egyptskou delegací dne 20. září 1956.

(UO)

Genmjr. Josef Zuska stál v čele akce MTC v letech 1959–1960.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Plk. Osvald Vašíček ve funkci vedoucího československých expertů na MTC působil v letech
1960–1964. Můžeme si povšimnout dvojice egyptských pamětních odznaků.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Genpor. Jan Bělohoubek funkci vedoucího expertů zastával v letech 1964–1967.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Genmjr. Oldřich Štangel akci MTC velel v letech 1967–1968.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Genplk. Josef Vosáhlo v Káhře působil v letech 1968–1973.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Genpor. Jaromír Machač stál v čele akce MTC v letech 1973–1974.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

čj: 0031

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

القائد العام

April 1958.

Your Excellency

I shall be grateful if your Excellency may transmit to the Government of the Czechoslovak Republic the request of the United Arab Republic for help in the organization and establishment of a Military College of Science in Egypt, which will include branches for armament, electronics and tanks .

We hope that your help will include provision of equipment, experts and complete curriculum in accordance with detailed discussions to be held in Cairo with your experts .

I shall be obliged if your excellency will transmit to me the decision of the Government of the Czechoslovak Republic to our request.

Accept your Excellency , the expression of my high consideration .

Na základě zákona číslo 412/2005 Sb., § 22
byl stupeň utajení zrušen.

Datum: 16. 5. 01

Podpis: [signature]

Marshal

A. F. H. [signature]

Minister of War and C-in-

His Excellency
General Bohumir Lomsky
Minister of National Defence
of the Czechoslovak Republic
Prague.

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY	
sekretariát ministra	
~~TAJNÝ PROTOKOL~~	
24. IV. 1958	
čj. 06041	přil. 1

Prub.

V dubnu roku 1958 se na československého ministra národní obrany obrátil egyptský ministr války maršál Ámir se zdvořilou žádostí o pomoc při výstavbě „Military College of Sciences“.
(VÚA-VHA)

Fotografie z roku 1962 zachycuje prof. Ladislava Kovaříka s jeho káhirskými posluchači.
(UO)

Ing. Jaroslav Rajlich působil v letech 1965–1967 na katedře obrábění. Zde pózuje se studenty 3. ročníku v prostoru MTC. Vzhledem k faktu, že se na škole nesmělo fotografovat, patří uvedená fotografická série mezi poměrně unikátní.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajliche)

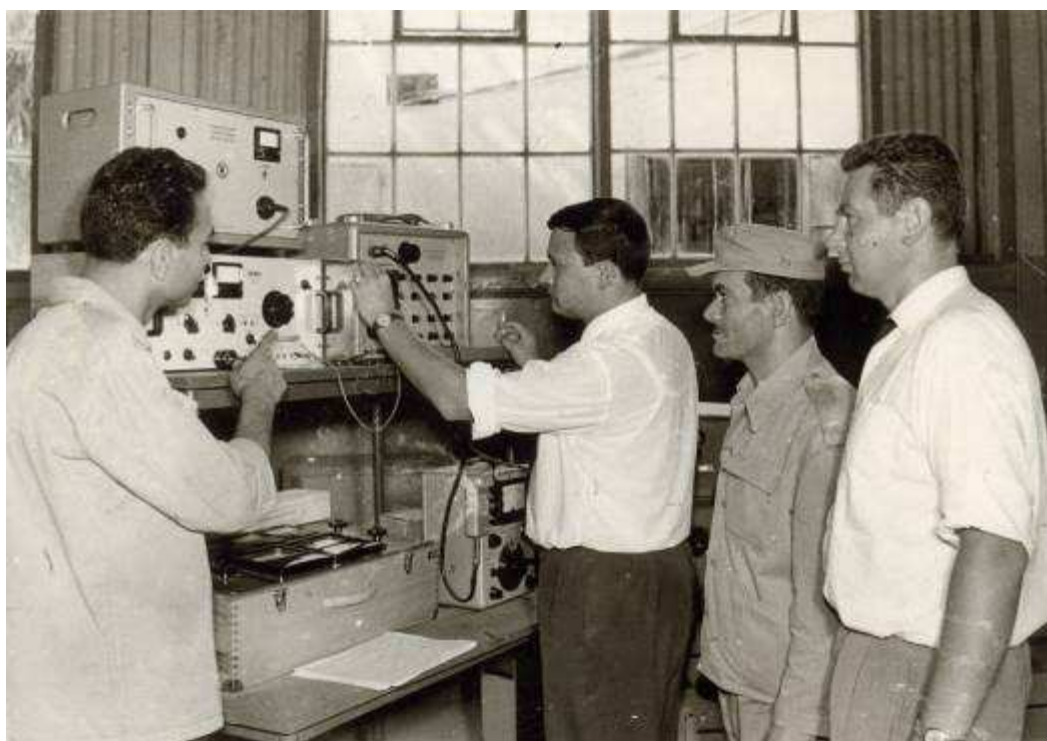
V obleku vidíme Ing. Jaroslava Rajliča na pracovišti katedry obrábění. Po jeho pravé ruce se nachází Ing. Bohuslav Ošřádal, který na MTC působil v letech 1965 až 1966. Fotografie pochází z května roku 1965.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajliča)

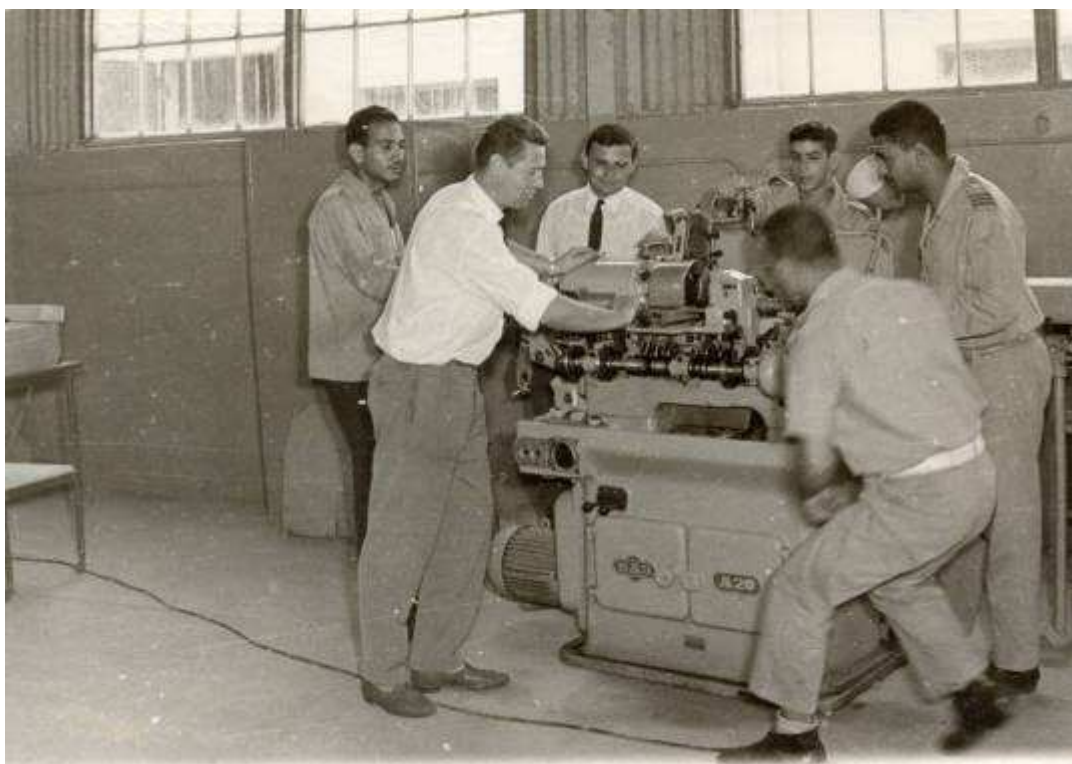
Momentka z roku 1966 Ing. Jaroslava Rajliča opětovně zvěčnila se studenty 3. ročníku.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajliča)

Fotografie z dílen MTC – zprava opřený o stůl Ing. Jaroslav Rajlich, vedle něho stojící v bílé košili odborný instruktor Oldřich Medřický.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajliche)

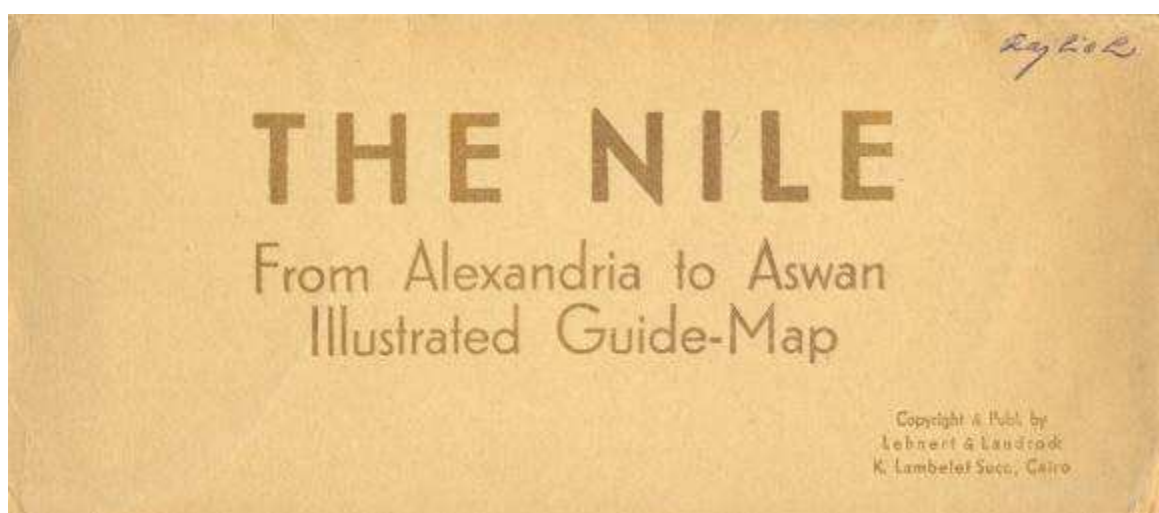
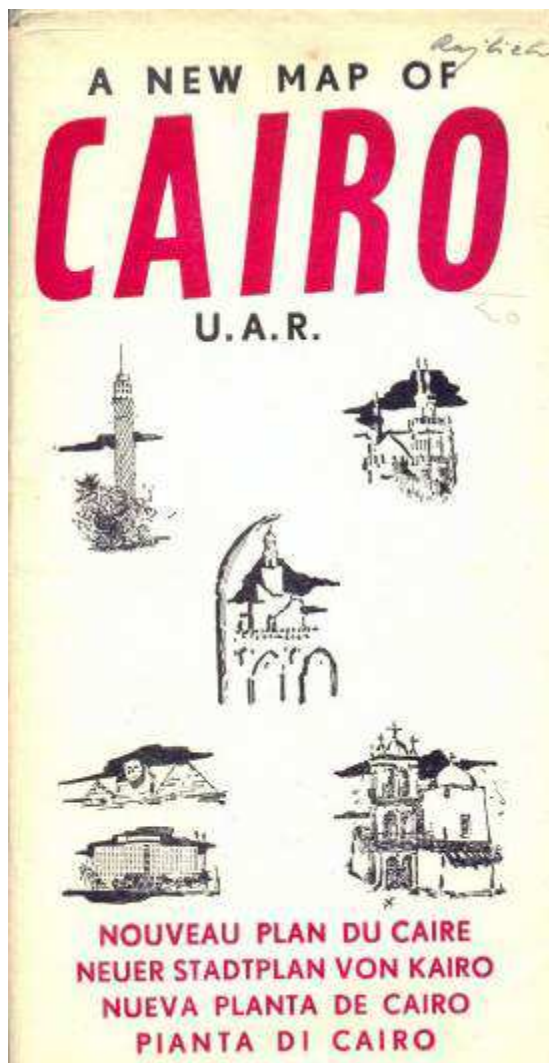
Zleva řemeslník specialista Zaki, Ing. Jaroslav Rajlich, poddůstojník mající na starosti materiálně-technické zajištění katedry Saad a odborný instruktor Oldřich Medřický.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajliche)

U československého automatického soustruhu A 20 – zleva řemeslník specialista Zaki, Oldřich Medřický, Ing. Jaroslav Rajlich a studenti 3. ročníku.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajlicha)

Ing. Jaroslav Rajlich a Oldřich Medřický se studenty u brusky z produkce TOS Hostivař.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajlicha)

Egypt nabízel mimořádné příležitosti k cestování a návštěvám světoznámých kulturních památek. I z těchto důvodů musel být každý československý expert turisticky vybaven.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajlička)

Poř.čís.	K 10	6/4-V-3-30 EVIDENČNÍ LIST (16) MTC	Školní rok: 1962/63
Hodnost	o. z.	Jméno: inž. BRETŠNAJDR Jir	Nar.: [redacted]
soc.pův.:	Wředvicový	národnost: česká	Předáno hlavní komisi VA AZ: 31. 5. 1962
pův.pov.:	sluj. inž.		Vyslání experta
			schváleno: (B. 25V 4. 6. 62) 13. VI. 62
			zamítnuto:
vzdělání	Vys. št. lecké - 1957	ak. titul: inž.	Odjezd na MTC: 18. 9. 1962
služ.zař.:	odborový asistent K10		č. 025174-17/MN
stav:	žluclý	počet dětí:	Návrat do ČSSR: 1. 11. 1963
bydliště:	Prácheň, nám. 25. února 2		
znalost jazyka:			
funkce na MTC:	učit. Non cutting shaping		Poznámky:
doba pobytu:	1. 10. 1962 - 28. 2. 1963		Na základě návrhu VA AZ čj. 06050/59 ministr národní obrany výnosem čj. 05180-22 sekr. min. z 28. 9. 1962 rozhodl takto:
odborná komisionální zkouška:			propůjčit věd.-ped. titul " <u>docent</u> " po dobu působení v učit. funkci v zahraničí.
kdy:		výsledek:	(§ 26 odst. 3 vysokošk. zák. ve sm. vl. nař. č. 7/58 Sb. MNO/NM/SVŠ čj. 024816/NM/30/1962 z 29. 9. 1962
jazyková komisionální zkouška:			
kdy:		výsledek:	
lékařská prohlídka:			
očkování:			
žádost o pas:	28. srpna 1962		
vyhod. kádr. mat.:			

Nedostatek kvalifikovaných expertů na výjezd do zahraničí se dal vyřešit celkem jednoduchým způsobem – mimořádným propůjčením vědecko-pedagogického titulu.

Samozřejmě bez vědomí egyptského partnera.

(VÚA-SA AČR v Olomouci)

DOVOLENÁ V MARSA MATRUH

Marsa Matruh je hlavní město gubernorátu Západní pouště. Má kolem 10000 obyvatel většinou beďuinského původu. Hlavní zaměstnání - obchod místními produkty (vlna, parfémy, koberce, nářadla, olivový olej, dobytek). V hotelech, restauracích a obchodech jsou za městění Egypťané, potomci řady generací známých potápěčů - loveč mořských hub. V zemědělství se zde pěstuje pšenice, ječmen, oves, brambory, fazole, hrách, artyčoky, melouny/výborné jakosti/, citrusové plody, olivy, meruňky, mandle, broskve, pistácie, česle a filky; z léčivých rostlin má paprtná, ďasura a rulík; z aromatických heřmánek a rihán. Průmysl je zde málo - továrna na mýdlo, olivový olej, ledárna, saliny, řemeslný vinařský průmysl, biarterie, náročná kožářství a výlov mořských hub.

Doprava : Z Káhiry je možno dostat se do M.M. letadlem / v sezoně 3 lety týdně - 1 cesta 6 LE, na zpáteční je asi 10 % sleva; vlakem přes Alex /asi 8 hod. jízdy. Jako I. tř. jezdí jídelní vůz, který má nepohodlné sezení - nedá se spát. Druhá třída je veelku výhodavější. Vyplatí se zaujmout místa pokud možno žno v předních vozech. méně prachu / Jízdenka je místenková ale nedodrhuje se ani pro jízdu tam ani zpět. Treba přijít včas, zvláště ve dny kdy bývá hodně plno. Nejvhodnější dny pro cestování jsou úterý a středa.

Doprava v M.M. na oslích "taxicích" - vozík pro 6 osob. Přes lagunu a podél pláže plachetnice; ceny obojích rozumné

Ubytování : Ve městě je řada hotelů, některé jsou však spíše pensiony. V současné době se dobudovává řada nových, moderních hotelů. Skupina bývalých ubytována v hotelu Matruh Palace a v Zefyru.

MATRUH PALACE : malý starší pension; pokoje v přízemí, první pa tře a v přístavku. Zařízení je sice rovněž starší, ale je tam čisto a hlavně dobrá kuchyně (řecko-egyptsko-franc./). Ceny za ubytování /full-board, pítí se platí zvlášť, pokud jídlo včas odhlásíte, ve vyučtování vás je odečteno/: 2-lůžkový pokoj 1.30 LE, 3-lůžkový 1.20 LE, 4-lůžkový 1.15 LE za osobu. Děti 3 - 5 roků mají 50% slevu, mezi 7-12 lety 30%, nad 12 let jsou považovány za dospělé. Připočítává se 10% za obsluhu. Adresa v sezoně MATRUH PALACE, Marsa Matruh. Prádlo je možno čát vyprat buď přímo v hotelu nebo znešt do místní prádelny - perou dobře a rychle. Žehličku není třeba brát.

ZEFYR : Modernější, nověji vybavený, ceny v podstatě stejné, ale poněkud horší kuchyně. Asi 100 m dál než MATRUH Palace

CO vzít s sebou : Nejezděte bez plážového slunečníku. Hoří se i skládací sedačky - písek na pláži je dost vlhký, klobouk proti slunci, koupací boty pro ty, kterým se koupání na pláži stane příliš řádním a půjčou se dobrodružstvím do moře potápěčské brýle. Jinak letní vybavení; večerní šaty v podstatě bezúšlechtné, není je kam vzít /dvě letní kina, večerní posezení v hotelu, jinak jen klid/ K večeru se někdy ochladí, proto lehký svetrík. Dají se zde koupit černobílé filmy, barevné nemají vůbec. Možnost chytání ryb.

Pláž : Nemá cenu je popisovat - je zde přes 10 km pláží kolem lagun a každý si sám najde tu, která mu nejlíp vyhovuje : s vlnami či bez nich, s hlubokou vodou či malým spádem atd. Není třeba se obávat vyplaveného asfaltu, na závětrné straně tvoří prakticky jen úzkou stuhu na čáře přibojce. Vstup na pláž je zdarma, jen na lůdko se platí 2 píky za zaplácnutý deštník. Až na místo vás odveze buď oslí taxík či plachetnice; když jim oznámíte čas návratu, přesně pro vás přijede Vše se platí až při zpáteční jízdě ! Nejbližší pláž od hotelu asi 200 metrů. Po městě se chodí v dlouhých kalhotách, ženy v sukni. Na pláž před hotelem v plavkách a koupací plášt, nebo v šortkách a v košili.

Co je možno navštívit a vidět :

Sídi Abu Al Awan : pěkná mešita postavená 1906, zasvěcená patronu města, ochránci námořníků a rybářů. Velmi pěkný rozhled z minaretu.

Observatoř a restaurace Sirocco : jižně o 3 nádraží, velmi pěkný kruhový rozhled.

Kolony : odkorodované skalní bloky na LIDO-pláži, tvarem připomínající gigantické sochy. Podél pobřeží je podobných skal řada.

Přístav : malé dřevěné molo, kamenná hráze, vinolem a protěžíjí strany. Kotvívájí tam kutry lovců mořských hub, jejich úlovky i vybarvení stojí za vidění. K večeru tam můžete dostat koupit masla, i zde největší, kapkovitě "ping", dlouhá až půl metru.

Kleopatřina lázeň : Asi 6 km od hotelu; dá se k ní jít pěšky podél pobřeží či po vrcholcích dun, nebo oslím taxikem. Jen je třeba si objednat vozku do předeš, aby mohl vzít s sebou píci pro oslíka. / Je to velký odkorodovaný blok skály, v níž byla z e řínské okupace vytesána štvorboká komora jako basin; z ní vedou na strany dva kanály, které neustále promývají příboj. Podle pověstí zde Kleopatra strávila líbánky s Antoniem. Z prostoru pláže se dá k lázni přejít mlékou vodou, ovšem pozor na silnější příboje - vlny mohou cho dee povalit. V bezprostřední blízkosti Kleopatřiny lázně je celá řada pláží s křídově bílým pískem. Asi 20 minut chůze na západ přijedete k zajímavému /o fotogenickému/ sk alnímu útvaru - "Okno". Voda je zde křišťálově průzračná, viditelnost pod vodou i přes 30 m není vzácností. S koupáním na volném moři pozor - bývají zde občas žraloci.

Rommelova jeskyně : přímo proti hotelu na druhém břehu Modré laguny; pravděpodobně zbytek spojovacího uzlu fašistické armády z 2. svět. války. Kolem jsou zbytky opevnění z téže doby. Asi 500 m východně po pobřeží leží na straně volného moře vrak lodi - demontuje se do žoutu.

Pláž LIDO : Kolem stejnojmenného hotelu; má sákladní vybavení /i sprchy/ a v něk orých místech se salíbí těa, kteří rádi plavou ve vlnách nad hloubkou.

Agiba : Asi 27 km od Marsa Matruh; malá pláž v ústí hlubokého vlti do moře. Je obklopená vysokými všelijak vyaletými skalami. Návštěvu je výhodná požádat jako eslodenní výlet - v hotelu vám na pořádání zařídí terénní vůz. Cesta trvá asi hodinu a jen z části vede po slušné silnici, ale stojí za to /jedete poli a vesnicemi/ Z agiby bývají nejhodní diapositivy - skály ostře žluté, voda od světla zelená až po tmavomodrou.

Saliny : Asi hodinu chůze směrem na východ od východní laguny je řada salin, kde se těží sůl přírodním odpařováním. Tuto vycházku je dobré udělat hned z rána než začne slunce pálit. Cestou se jde p řes několik vrátek s pěknými výhledy. Na okraji města je občas možno vidět beduínské stany pasteveckých rodin; stojí za prohlédnutí.

Několik praktických poznámek :

Cestou vlakem sice nosívají píci z jídelního vozu, ale vyplatí se vzít pro jistotu sebou.

V ho telu je telefon., je možnost poslat i telegram, či dopis. Lékárník na hlavní ulici je lékař; kromě toho je ve městě státní nemocnice.

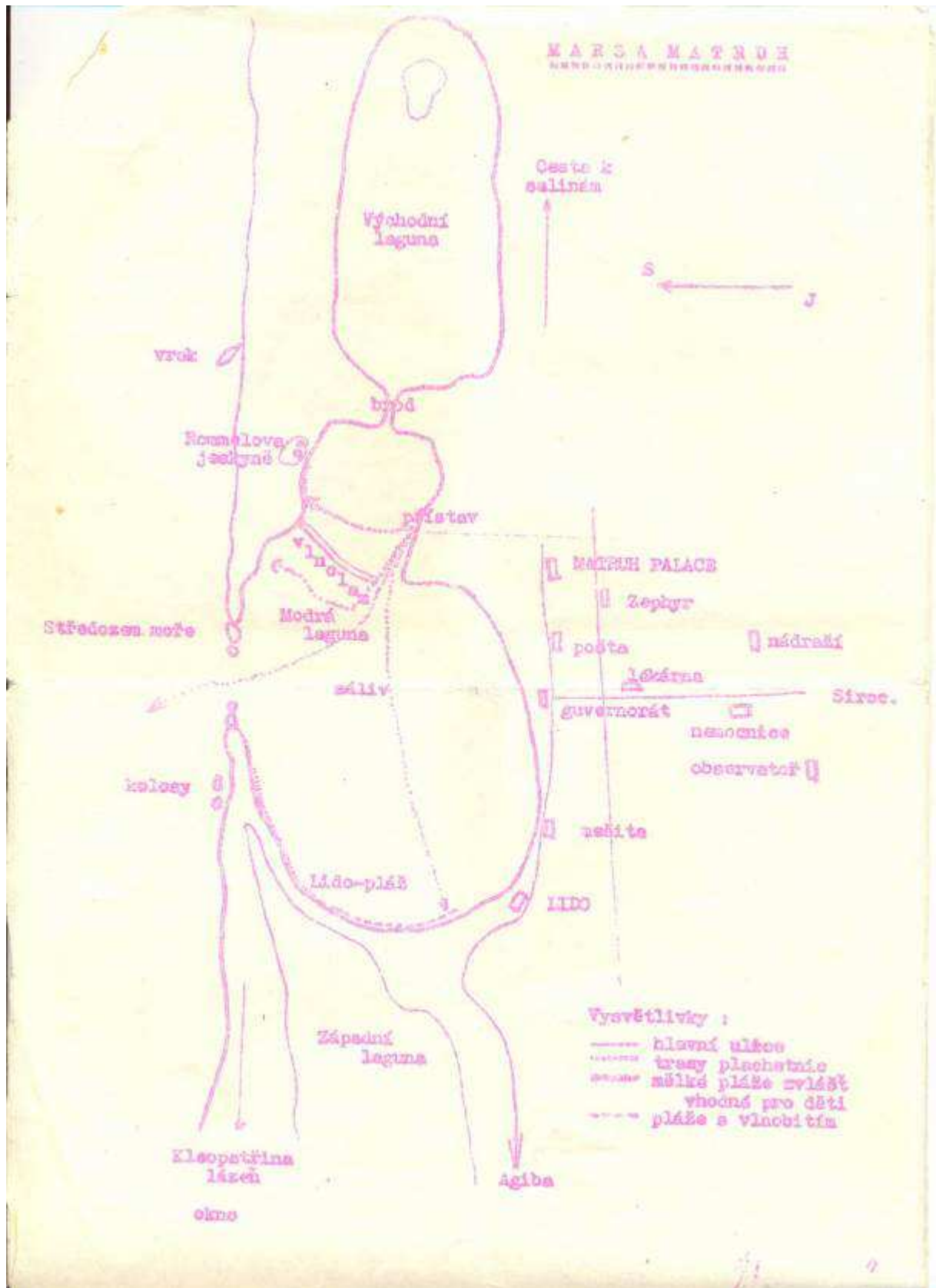
Zropitné : je vý. odné platit až při odjezdu; v úvahu přicházejí číšník, uklízeč, který se stará o váš pokoj. Dává se každému 5 nebo více Pf za den - podle toho kolik pro vás dělá.

Na stánci a u obchodníků je možno koupit zboží z celého světa, t.zv. gazovské.

Vešoucí hotelu je ochotna přispělobit jídlo dle přání : na š místo smažených brambor - vařené.

Místo v letadle pro cestu tam stačí zaluvit 3-4 dny předem /anceláře MISR-AIR na Mlám El Opera, pro cestu zpět v Marsa, asi týden předem.

Koho zajímá víc podrobností of minulosti a přítomnosti celé oblasti M.M., může se na místě koupit brožuru R.Lackany :

V rámci zájezdů československých expertů byly v rámci skupiny vydávány zvláštní turistické materiály.

(sbírka Irena Bartoška)

Českoslovenští experti z MTC u sloupů římského chrámu v Hermopolisu - zleva pplk. Ing. Miloš Štěpánek, mjr. Ing. Milan Křehlík, pplk. Irena Bartošek, pplk. Ing. Miroslav Frydryšek, Ing. Jaroslav Obrovský, Eliška Kanická a egyptský strážný.
(sbírka Irena Bartoška)

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍHO OBCHODU
HLAVNÍ TECHNICKÁ SPRÁVA v Praze 1, Washingtonova 11

Soudruh
RNDr Jan Janča CSc.

K á h i r a

Praha dne 16.2.1968

Věc: Pracovní smlouva o vedlejších
pracovním poměru v souvislosti
s výkonem funkce v zahraničí.

Dnem 21. února 1968 byla s Vámi uzavřena pracovní smlouva pro výkon funkce odborného pracovníka I. stupně v Káhiře.

Váš vedlejší pracovní poměr je upraven platnými pracovními právními předpisy, zejména zákoníkem práce č. 65/1965.

Podle výnosu ministerstva zahraničního obchodu č. 25/62 o úpravě platových poměrů zaměstnanců, přidělených k výkonu funkce v zahraničí, stanovím Vám dnem nástupu funkce v zahraničí, tj. od 22.2.1968

funkční plat	Kčs 2.350,-
přídatek zahraniční služby	<u>Kčs 2.850,-</u>
celkem zahraniční plat	Kčs 5.200,-

Přídatek zahraniční služby může být krácen podle platných předpisů.

Do zahraničí Vám bude poukazována příslušná část zahraničního platu v místní měně v měsíčních lhůtách vždy za uplynulý měsíc. Zbývající část zahraničního platu se poukazuje po zákonných srážkách v Kčs na Váš účet u Živnostenské banky v Praze.

Po dobu Vaší služební cesty, tj. ode dne odjezdu z ČSSR do dne nástupu služby v zahraničí, náleží Vám funkční plat ve výši Kčs 2.350,-. Náhrady výdajů při zahraniční pracovní cestě budou vypočítány ve smyslu směrnic min. financí čj. 204/11.CCC/60 k vyhlášce min. financí č. 18/1960 Sb. a ve znění předpisů tyto směrnice pozměňujících a doplňujících.

Tento vedlejší pracovní poměr končí dnem odvolání z funkce v zahraničí, což Vám bude včas sděleno.

Ve Vaší práci pro rozvoj čs. zahraničního obchodu přeji Vám mnoho úspěchů!

Generální ředitel

Ing. František Langer

V. J. Müller

Se zaměstnanci mimo rezort MNO smlouvu na výjezd uzavíralo přímo MZO-HTS.
(sbírka prof. Jana Janči)

Jméno ..... RNDr. Jan. Janča, CSc. .... S A R
 funkční plat ..... 2.350,- ..... Kčs manželka vyjede současně
 příspěvek zahr. služby ..... 2.850,- ..... Kčs RP -,-
 celkem zahr. plat ..... 5.200,- ..... Kčs Ø tuz. plat Kčs 2.600,-

Zahr. plat	Tuzemská část	rod. příspěvek	Netto x 0,64 = Koef.	v devizách
5.200,--	1.300,--	.....	3.900,--	2.496,--
.....	.....	.....	.....	LE 150,724

Výpočet pro stanovení
 přísp. KSC (tj. bez RP):
 Tuzemská část platu ..... 1.300,-- .....
 - daň ze mzdy ..... 500,-- .....
 netto ..... 800,-- ..... 4% = 32,-- Kčs
 + rod. příspěvek .....
 4% v LE = 6,029

Nutnou součástí smlouvy tvořil ještě nezbytný výpočet zahraniční mzdy.
 (sbírka prof. Jana Jančí)

ZAHRAŇIČNÍ PLAT
(tj. funkční plat + přídavek zahr. služby)

25 % v Kčs

(poukazováno každý měsíc na korunový účet experta u Živnostenské banky v Praze 1, Příkopy 20.)
Tato část platu je neměnná.

Poznámka:

Jestliže se snižuje přídavek zahraniční služby o 20% vzhledem k pobytu manželky v ČSSR, posuzuje se pracovník jako svobodný, to znamená, že se neprovádí přepočít zahraniční části platu ve prospěch korunové části platu z důvodu, že manželka je v ČSSR.

75 % v devizách

Při přechodném pobytu experta nebo jeho rodiny v ČSSR nastává následující přepočít devizové části platu:

- a) je-li expert svobodný: 25% v devizách
75% v Kčs
  - b) je-li expert ženatý a manželka současně s ním v ČSSR: 25% v devizách
75% v Kčs
  - c) je-li expert ženatý a manželka zůstává v zahraničí: 50% v devizách
50% v Kčs
  - d) zůstává-li expert v zahraničí a manželka je přechodně v ČSSR: 75% v devizách
25% v Kčs. x)
- x) Tento přepočít se týká též doby, o kterou případně manželka vyjede do zahraničí za manželem později.

Zahraňiční plat byl z části vyplácen v Kčs a z části v devizách.
(sbírka prof. Jana Jančí)

Antonín Novotný na setkání s československými občany v Káhiře. Po jeho pravé ruce je pplk. Iren Bartošek a ministr zahraničí Václav David.
(sbírka Irena Bartoška)

Prezident Antonín Novotný je dne 12. listopadu 1966 vítán egyptskými představiteli MTC. Za egyptskými důstojníky stojí vedoucí československých expertů genpor. Jan Bělohoubek.
(sbírka Irena Bartoška)

Při příležitosti návštěvy MTC předává velitel školy genpor. M. I. H. Selim dar
československému prezidentovi Antonínu Novotnému. Vlevo od genpor. Selima vidíme
vedoucího československých expertů na škole genpor. Jana Bělohoubka.
(sbírka Irena Bartoška)

Prezident Antonín Novotný na přehlídce čestné jednotky MTC. Po jeho levé ruce sedí velitel školy genpor. Selim a náměstek ministra národní obrany genplk. Vladimír Janko.
(sbírka Irena Bartoška)

Československý velvyslanec v Egyptě Mečislav Jablonský dne 13. listopadu 1966 vítá
prezidenta Antonína Novotného. Na fotografii vlevo je zástupce vedoucího československých
expertů na MTC pplk. Iren Bartošek.
(sbírka Irena Bartoška)

O Novotného návštěvě Egypta v hojně míře referoval i egyptský tisk.

(NA)

الرئيس نوفوتنى يعان في حديث خاص للأخبار

أمريكا تشكل كتلة حرب وتهدد بمدتها إلى مناطق أخرى

● الرئيس التشيكوسلوفاكي
انتونين نوفوتنى ●

أدى الرئيس نوفوتنى بحديث هام إلى حسين فهمي ، رئيس تحرير « الأخبار » .. تحدث عن التعاون بين بلاده والجمهورية العربية المتحدة .. ذلك التعاون الذي بدأ منذ أحد عشر عاما .. في الأيام التاريخية لصفقة الاسلحة المصرية الشيكية الشهيرة .. وأكد الرئيس نوفوتنى حرص بلاده على استمرار هذا التعاون وتوسيع نطاقه ..

أبرز الرئيس التشيكي الاخطار التي يمثلها العنوان الاستعماري على البلدان النامية .. قال انه من واجب تشيكوسلوفاكيا ان تساهم في التعاون مع جميع القوى التقدمية في احياء المد الرجعي الاستعماري الذي تقوده الولايات المتحدة .. وطالب القوى التقدمية ان تواجه مؤامرات الاستعمار بتوحيد قواها وتنظيم القاعدة الشعبية ، ودعم النضال من والتعاون المشترك ، والاستفادة من التجارب التي كسبتها خلال نضالها ضد الرجعية ..

أبرز بوجه خاص خطورة الحرب التي تشنها الولايات المتحدة ضد شعب فيتنام .. أعلن ان أمريكا تشكل كتلة حرب وتهدد بمد هذه الكتلة العدوانية إلى مناطق أخرى من العالم ..

تحدث الرئيس نوفوتنى عن العقبات التي تقف في طريق دعم التعايش السلمي بين الشرق والغرب ، وركز بوجه خاص على سياسة الاستعمار التي تستهدف وقف التطورات التقدمية في العالم ، وتسبب في التوتر الدولي .. أكد ان لا تناقض في مبادئ التعايش السلمي وبمساندة حركات التحرير ..

الرئيس جمال عبد الناصر والرئيس التشيكي نوفوتنى والمشير عامر أثناء المحادثات التي جرت مساء أمس ..

O Novotného návštěvě Egypta v hojně míře referoval i egyptský tisk.

(NA)

O Novotného návštěvě Egypta v hojně míře referoval i egyptský tisk.

(NA)

PROGRAMME
OF THE VISIT OF HIS EXCELLENCY
Mr. ANTONIN NOVOTNY
PRESIDENT
OF THE CZECHOSLOVAK SOCIALIST
REPUBLIC AND MADAM
TO
THE UNITED ARAB REPUBLIC

9th to 14th November 1966

Obálka oficiálního programu návštěvy prezidenta Antonína Novotného s chotí ve Sjednocené arabské republice.

(NA)

Fotografie z dubna roku 1967 zachycuje na schodech československého velvyslanectví náčelníka GŠ ČSLA arm. gen. Otakara Rytíře. Po Rytířově pravé ruce stojí velitel MTC genpor. Selim. Mezi nimi potom stojí zástupce náčelníka GŠ ČSLA pro věci technické genpor. Miroslav Šmoldas.

(sbírka Irena Bartoška)

Momentka z recepcie ke Dni ČSLA z 6. října 1966. Zleva pplk. Iren Bartošek, československý velvyslanec v Egyptě Mečislav Jablonský, velitel MTC genpor. M. I. H. Selim, tlumočník mjr. František Hroník a vedoucí československých expertů genpor. Jan Bělohoubek.
(sbírka Irena Bartoška)

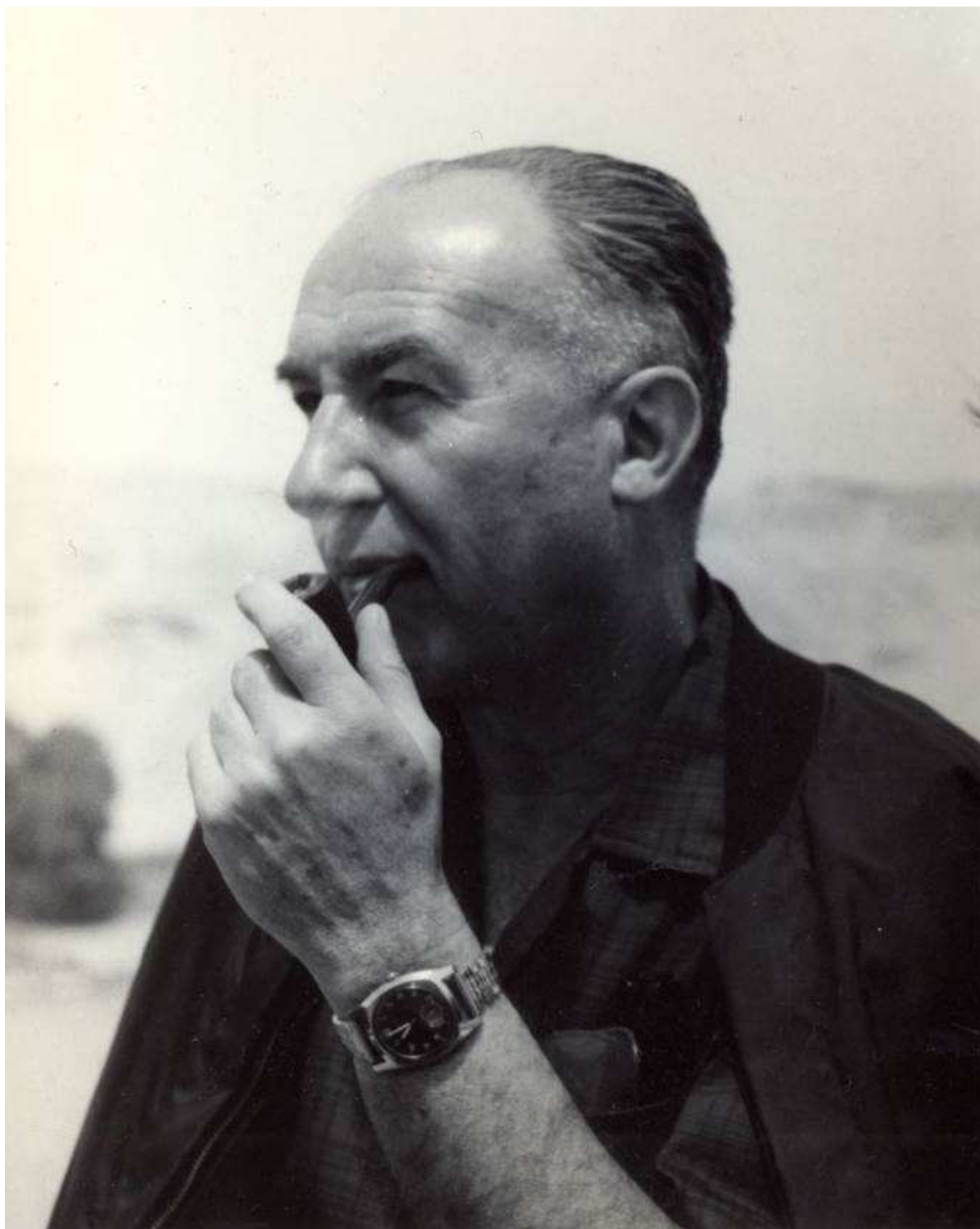

MTC se nevyhýbaly návštěvy vrcholných představitelů země. V dubnu roku 1966 tak na školu zavítal sám prezident Násir. Po jeho levé ruce pak vidíme tlumočníka mjr. Františka Hroníka a vedoucího československých expertů genpor. Jana Bělohoubka. Po pravé ruce má velitele školy genpor. M. I. H. Selima.

(sbírka Irena Bartoška)

Fotografie z října roku 1966 zachycuje návštěvu bulharské delegace na MTC. Zprava vidíme náčelníka katedry elektrotechniky prof. Jana Hlávku, dále pplk. doc. Josefa Smolíka a ZVP pplk. Irena Bartoška.
(sbírka Irena Bartoška)

Fotografie zachytila vedoucího československých expertů na MTC genpor. Jana Bělohoubka s jeho neodmyslitelnou lulkou.
(sbírka Irena Bartoška)

Genpor. Jan Bělohoubek s manželkou Dagmar Bělohoubkovou pózují u Kiosku Kartassi.
(sbírka Irena Bartoška)

Českoslovenští experti na návštěvě u Sovětů při příležitosti výročí podepsání Smlouvy o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi ČSR a SSSR. Zleva sovětský letecký přidělenec, pplk. Iren Bartošek, genmjr. Ivan Pavlovič Goranský, doc. Alois Kursa a pplk. Ing. Ján Husík.
(sbírka Irena Bartoška)

Fotografie ze 14. února roku 1969 zachycuje ZVP pplk. Irena Bartoška (vlevo) s vedoucím československých expertů na MTC genplk. Josefem Vosáhlem. Jde o poslední fotografii pplk. Bartoška z Egypta. Za měsíc a dva dny odletí zpět do Československa.
(sbírka Irena Bartoška)

SECRET

MILITARY TECHNICAL COLLEGE

THE FIRST FIVE YEARS PLAN
FOR THE PREPARATION OF
TEACHING STAFF

SECRET

Titulní strana plánu na přípravu egyptského pedagogického sboru MTC.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Bezpečnostní pokyny pro československé občany při
vyhlášení leteckého poplachu, za poplachu/
/náletu/ a po poplachu /náletu/

Vzhledem k současné vojenské situaci na území EAR
vydávám následující pokyny pro čsl. občany jak se
chovat při leteckém poplachu, za poplachu /náletu/
a po poplachu /náletu/. Tyto pokyny doplňují platné
směrnice "Rukověť čsl. občana".

A./ Činnost při vyhlášení leteckého poplachu:

- letecký poplach je vyhlášován přerušovaným tónem
sirén, klaksonů, zvonců atd.
- uzavřít okenice a otevřít skleněná okna a dvéře
- vypnout elektrické a plynové spotřebiče /mimo
ledničky/, uzavřít vodovodní kohoutky.
- připravit náhradní /nouzové/ osvětlení v bytě
/svíčky, zápalky, baterky atd./
- s pohotovostním zavazadlem a nařízenou zásobou
potravin přejít do nejnižší položeného bytu čsl.
občana v domě /pokud není možné sejít do suterénu
vedeného domu /nepoužívejte výtah/
- v každém domě určit zdravotního instruktora
/instruktorku/ a velitele
- postarat se o vyrozumění všech čsl. občanů domu
/zvláště v noci/ a pomoci rodinám s malými dětmi.

B./ Činnost za poplachu a za náletu:

- nejvýhodnější místa vyčlenit pro malé děti, ženy
a starší osoby
- nevycházet na balkony a střechy domů /potlačit zvě-
davost vizuálního pozorování/
- v případě použití zápalných látek /napalm/ provést
jejich uhašení /například: zasypání pískem, použitím
staré zvlhčené pokrývky. V případě zasažení oděvu
na osobě, oděv co nejrychleji vysléci, v případě
zasažení pokožky místo neroztírat, ale snažit se jej
uhasit přiložením pokrývky /hadu/ k zamezení přístupu
vzduchu.
- zachovat klid, nepropadat panice a neopouštět místnost,
pouze v případě nebezpečného narušení /rozrušení/
budovy.

- - 2 -

C./ Činnost po poplachu /náletu/.

- konec poplachu je vyhlášen nepřerušovaným signálem sirén, houkaček, zvonců atd.
- po ukončení poplachu se občané domů vrátí do svých bytů a dodržují směrnice "Rukověti čl.občana".
- v případě, že došlo během poplachu /náletu/ ke zranění, je třeba vyhledat lékařskou pomoc /první pomoc provedenou určenými zdravotníci-instruktoři/.
- po skutečném náletu velitelé prověří stav a hlásí jej veliteli sídliště.

Poznámka:

- V případě, že vyhlášení poplachu zastihne čl. občany mimo byt /např. nákupy atd./, je třeba vyhledat nejbližší úkryt nebo skryt /dům, příkop, zeď, strom a pod./
- řídíte-li auto:
  - a/ ve dne: pokračujte v cestě po pravém okraji vozovky, uvolněte místo pro záchranná vozidla atd.
    - při zaslechnutí výbuchů, zastavte vozidlo a ukryjte se v nejbližším úkrytu
  - b/ v noci: zastavte vozidlo na pravém okraji vozovky. Vypněte světlo a motor. Ukryjte se.
- jste-li v hromadném dopravním prostředku:
  - po zastavení opusťte dopravní prostředek a ukryjte se v nejbližším úkrytu.

Egypt se nacházel v permanentním válečném stavu se sousedním Izraelem. I proto se českoslovenští experti a jejich rodiny museli řídit zvláštními bezpečnostními pokyny.
(VÚA-SA AČR v Olomouci)

Znak MTC s hesly v egyptštině – zprava Vědění, Práce a Zbožnost.
(sbírka Irena Bartoška)

Znak MTC z baretu studenta školy.
(sbírka Ing. Josefa Jelínka)

Jeden z domů v káhirské čtvrti Dokki, který českoslovenští experti překřtili na Hotel Praha.
Jde o jedno z bydlíšť Čechoslováků z MTC, mimo jiné i pplk. Irena Bartoška.
(sbírka Irena Bartoška)

Rajlich

MILITARY TECHNICAL COLLEGE

Chair : MACHINING

534

TECHNOLOGY OF MACHINING

Supplement VI.

TOOL GEOMETRY

Cairo — 1965

Egyptská skripta z Technologie obrábění.
(sbírka Ing. Jaroslava Rajlicha)

MILITARY COLLEGE OF ENGINEERING

PRINCIPLES OF CONSTRUCTIONS OF ARMS

Part II. Principal properties of automatic small arms. (79 pages)

Part III. Mechanisms and components of automatic small arms. (190 pages)

Lectures delivered in summer term 1958/59 in Cairo.

Ing. Lubomír Popelínský

Řada československých pracovníků se stala i autory skript pro potřeby MTC.
(sbírka pro. Lubomíra Popelínského)

MILITARY TECHNICAL COLLEGE

Chair of Guns and Small Arms

601

THEORY AND DESIGN OF SMALL ARMS
(Mechanisms of Automatic Small Arms)
(Figure Part)

Elaborated by

Dipl Eng. Lubomir Popelinsky CSc

Řada československých pracovníků se stala i autory skript pro potřeby MTC.
(sbírka prof. Lubomíra Popelínského)

Kpt. Ing. Ivo Kameníček na MTC působil v letech 1967 až 1969 jako učitel katedry radarů a navádění. Fotografie z roku 1967 ho zachycuje s jeho egyptskými posluchači.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

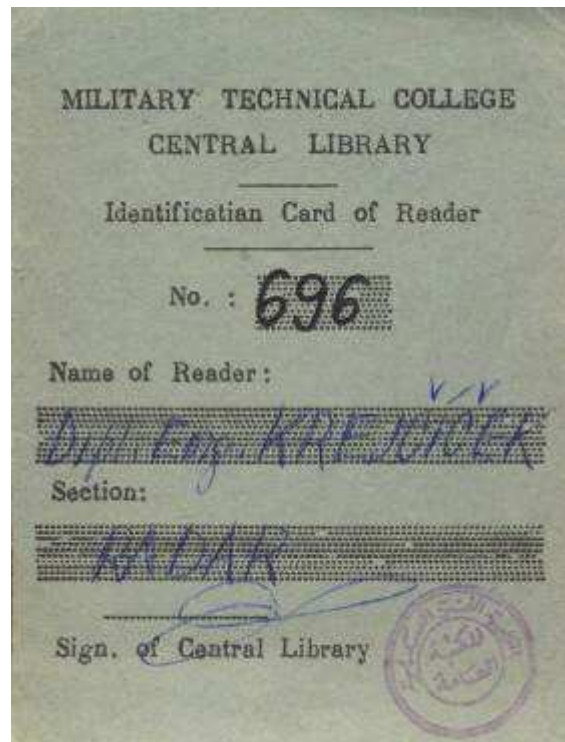
Posluchači MTC společně s kpt. Ing. Ivo Kameníčkem a jeho kolegou pplk. Ing. Zdeňkem Švábenským CSc.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

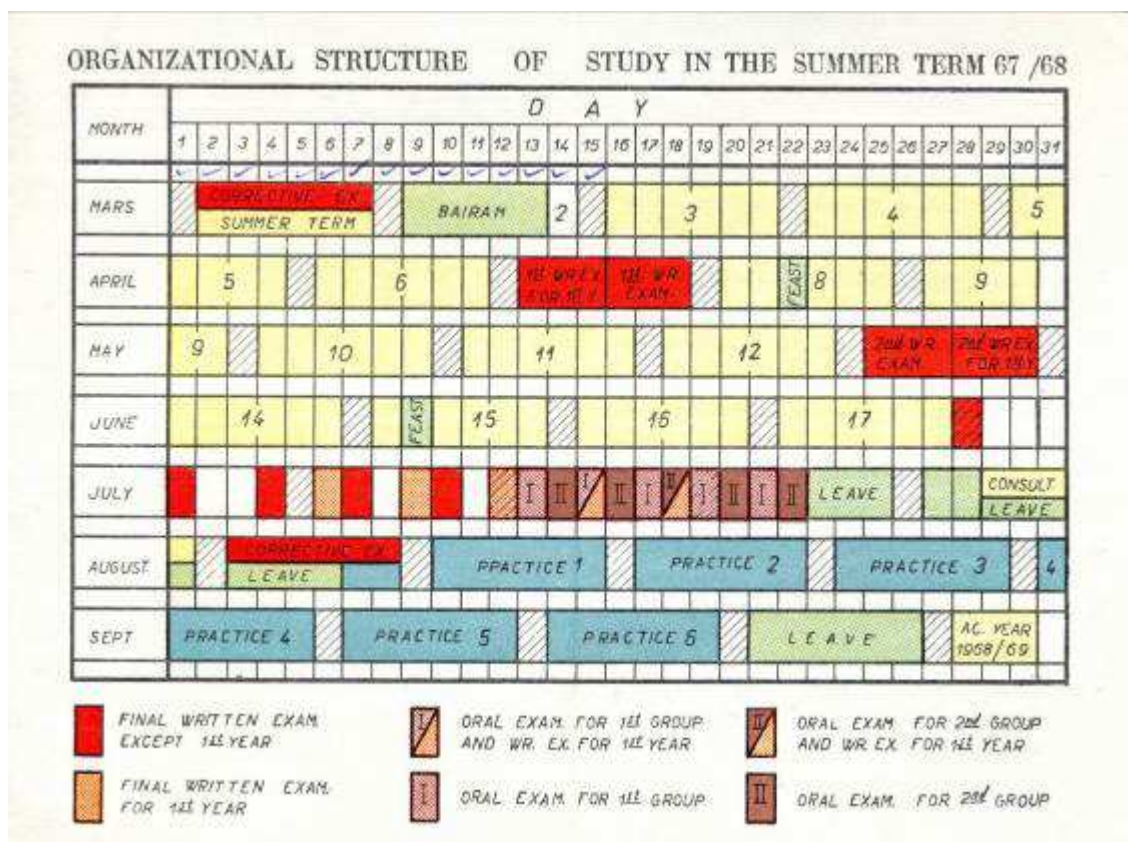
Fotografie pořízená při rozloučení Ivo Kameníčka s delegací učební skupiny 4. ročníku navádění v jedné z čajoven v káhirské bazarové čtvrti el-Muski.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Vánoční a novoroční přání velitele MTC genpor. M. I. H. Selima.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Vstupní karta do centrální knihovny MTC, která byla vydána československému expertovi kpt. Ing. Jaromíru Krejčíčkovi.
(sbírka prof. Jaromíra Krejčíčka)

Přehled s organizací studia v letním semestru roku 1967–1968.
(sbírka prof. Jaromíra Krejčíčka)

Fotografie z let 1966 až 1967 věnovaná československému expertovi Jaromíru Krejčíčkovi zachycuje syrské posluchače MTC.
(sbírka prof. Jaromíra Krejčíčka)

Počátkem ledna roku 1967 do Československa přiletěla egyptská delegace vedená náčelníkem generálního štábu egyptských ozbrojených sil genplk. Muhammadem Fawzim.
(UO)

Členové egyptské delegace si při této příležitosti prohlédli prostory VAAZ v Brně.
(UO)

Genplk. Muhammad Fawzi se zapisuje do pamětní knihy VAAZ v Brně.
(UO)

أني دراسة الهندسة المعمارية في مصر والقاهرة
 جدا على طاعة وصدق. اليوم في سنة الطوبى الطبية
 المنقورة جدا وانه القادون الجيد المرمود يوم سنة
 الرابعية ربيع النظم الغنية بتدريسه القادون هو احد الازال
 القادون من القادون المرمودين بلديا . واني
 نحو الخاسر أكثر الرزين الخيال مدفن قادم
 سنة الأورجيه وجيبه اليساره والعامية من على المرمود
 الطبية التي تدلوه للكم وتطور سنة الأورجيه الطبية
 وأتمنى ٢٧ ولا تاريخيه كل توبية وتقدمك ونفادك

عسري
 ربيع سنة ١٤٤٢ هـ / ١٩٦٧ / ٧ / ٦

Ja a členové vojenské delegace SAR jsme byli velmi potěšeni
 přijetím na VAAZ. Vaše vojenská akademie je dnes významnou
 institucí a hraje důležitou roli ve spolupráci s naší MTC v Káhýře.
 Tato spolupráce je dalším důkazem dobrých vztahů mezi oběma
 našimi zeměmi. Při této příležitosti děkují generálu Muchovi, veliteli
 VAAZ, všem profesorům a ostatním zaměstnancům VAAZ, kteří mají
 zásluhu na zvýšení spolupráce a na dalším rozvoji obranyšchopnosti
 země.

Přijíždějším VAAZ a všem příslušníkům VAAZ mnoho úspěchů
 v další práci.

Maršál Fawziy
 náčelník generálního štábu ozbrojených
 sil SAR

Detail zápisu genplk. M. Fawziho v pamětní knize VAAZ.
 (UO)

Náčelník generálního štábu ozbrojených sil Sjednocené arabské republiky

m a r š á l

MOHAMED FAWZI

V upomínku na návštěvu Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně

VYZNAMENANÉ ŘÁDEM REPUBLIKY A ŘÁDEM KRUŽE HVĚZDY

v ě n u j i

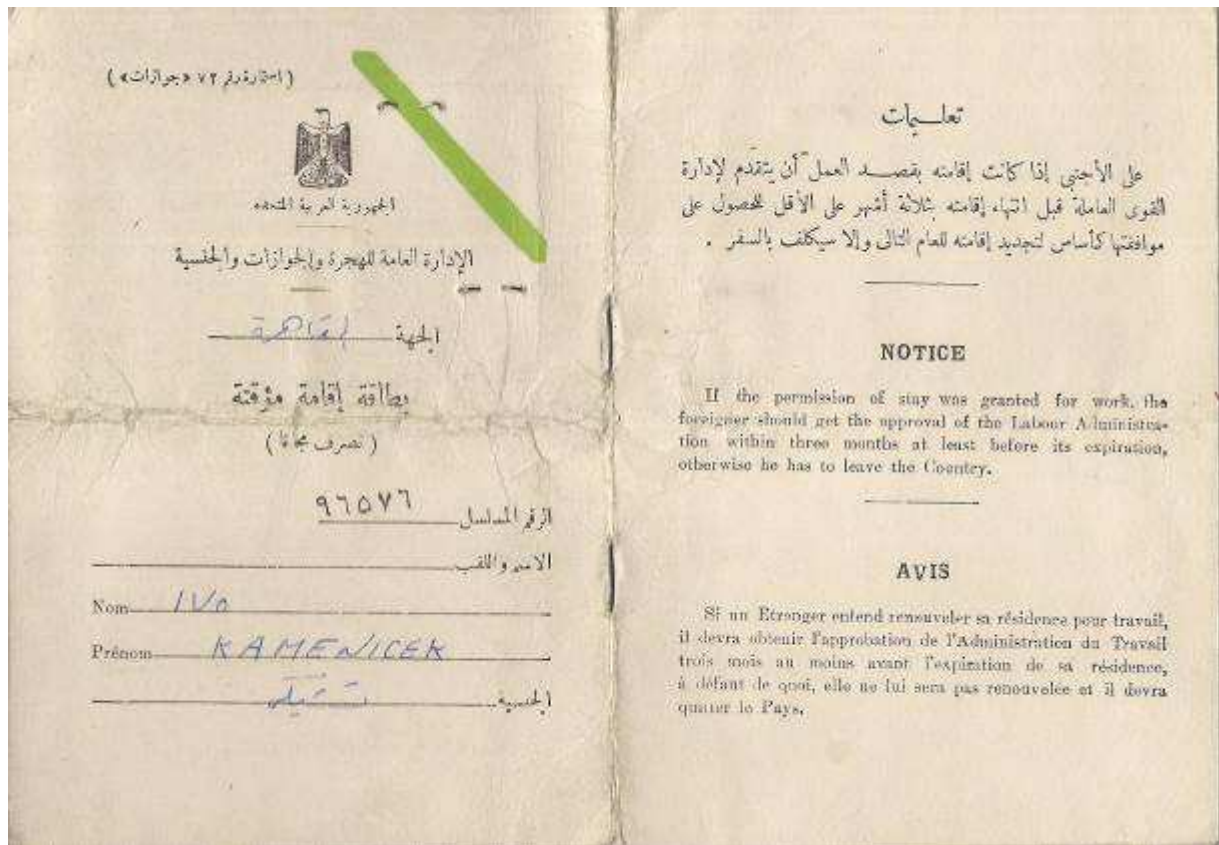

Vedoucí kanceláře HV-KSC VAAZ

Vedoucí Vojenské akademie Antonína Zápotockého

Brno 6. ledna 1967

Čistopis pamětního listu VAAZ věnovaného vedením brněnské akademie genplk.
Fawzimu při příležitosti jeho návštěvy Brna.
(UO)

Egyptské povolení k pobytu na jméno československého experta kpt. Ing. Ivo Kameníčka.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Skoro každý československý expert z MTC byl členem některého z káhirských klubů. Pro vstup do těchto zařízení sloužily průkazy vystavené na jméno klubového člena.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Fotografie zachycující slavnostní přehlídku studentů k zahájení školního semestru roku 1968.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Pochod posluchačů MTC k zahájení školního semestru roku 1968.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Českoslovenští experti na přehlídce k zahájení semestru roku 1968. V první řadě zprava sedí Josef Vlasák, Luděk Anděra a Miloš Nečasánek. Jako druhý zleva v první řadě sedí sekretář vedoucího československých expertů genpor. Bělohoubka František Hroník.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Velitel MTC genpor. M. I. H. Selim na slavnostní přehlídce školy.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Na fotografii vlevo je vedoucí československých expertů na MTC v Káhiře genmjr. Oldřich Štangel. Vedle stojící je jeden z jeho zástupců – pplk. Jan Matušina.
(sbírka Ing. Ivo Kameníčka)

Slavnostní přehlídka MTC pořizená někdy v letech 1971 až 1972 z tribuny pro diváky.
(sbírka doc. Jiřího Karáska)

Nástup posluchačů MTC během slavnostní přehlídky MTC.
(sbírka doc. Jiřího Karáska)

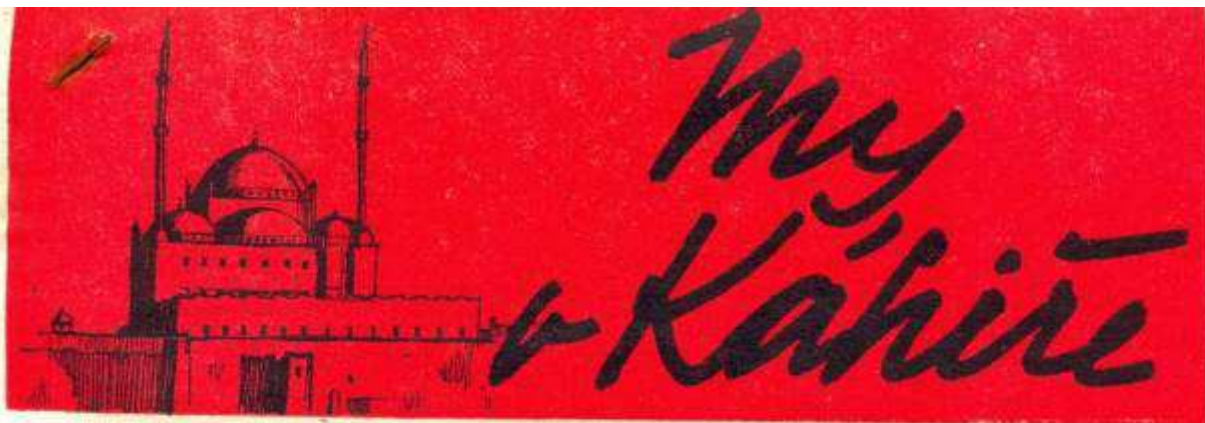
VYDÁVÁ MĚSTSKÝ VÝBOR KLUBU ČESKOSLOVENSKÝCH OBČANŮ V KÁHIŘE

D u b e n 1974

Obsah: K jarnímu zasedání Federálního shromáždění - Jak šla pionýrská léta - Jak se naši pionýři umístili na mezinárodní spartakiádě - Poznáváme historii Egypta - Zájmová činnost - Vaříme v Káhiře.

Československá kolonie v Egyptě pravidelně vydávala i vlastní časopis – My v Káhiře.
(sbírka doc. Jiřího Sedláčka)

VYDÁVÁ MĚSTSKÝ VÝBOR KLUBU ČESKOSLOVENSKÝCH OBČANŮ V KÁHIŘE

K v ě t e n 1974

Obsah: Odkaz května - Pionýrská spartakiáda v plavání - Poznáváme historii Egypta - Jak jste prožívali zemětřesení? - Zájmová činnost: Rekreace na Mamouře, Zdravotnická poznávka, Soutěž, Umíme fotografovat? - Vaříme v Káhře.

Výtisk časopisu z května roku 1974.
(sbírka doc. Jiřího Sedláčka)

Skupina čs. odborníků na MTC
KÁHIRA — EAR

Káhira, 15. března 1975.

2

07014

2. úř. 5 F

pro dotčení ale být
jako to vypadá

Vážený soudruhu generále,

obracím se na Vás tímto dopisem o pomoc v zabezpečení uzavření kontraktu o egyptských aspirantech, kteří by měli během tohoto roku a roku příštího zahájit studium řádné aspirantury v ČSSR.

V současné době studují v ČSSR celkem dvě skupiny egyptských aspirantů. První skupina se skládá z 37 aspirantů a 5 účastníků dvouletého postgraduálního kurzu. Tato skupina se vrací v období od března do září tohoto roku na MTC. Druhá skupina 45 aspirantů a 5 účastníků postgraduálního kurzu ukončí pobyt v ČSSR v roce 1976, část v první polovině roku 1977.

Jak jsem Vás informoval při své poslední návštěvě na VA AZ v lednu 1975 má egyptské velení zájem poslat do ČSSR třetí skupinu aspirantů o celkové počtu asi 90 řádných aspirantů a 5 účastníků postgraduálního kurzu. Tento počet má velení MTC odsouhlasen ministrem války včetně potřebného finančního zabezpečení. Podaří-li se na VA AZ v Brně a na dalších armádních nebo civilních školních pracovištích umístit toto množství řádných egyptských aspirantů, bude to ta nejlepší záruka pro uzavření a hlavně splnění připravované mezinárodní dohody o dobudování MTC jako vysoké vojenské školy v následujících pěti letech.

Poslední informace předané dne 12.3.1975 zástupcem čs. obchodního oddělení novému veliteli MTC o tom, že čs. strana může přijmout maximálně 50 aspirantů, zapůsobila na velitele MTC velmi depresivně. Velitel MTC prosil našeho obchodního příručce, aby požádal znovu naše odpovědné orgány o přezkoumání rozhodnutí o počtu 50 aspirantů. Odvolával se na tradiční pochopení čs. strany pro potřeby MTC. Prohlásil, že své aspiranty chtějí posílat do ČSSR a nikoliv jinam. Podtrhoval, že to umožní urychlit dobudování MTC za naší spolupráce, přičemž za jeho sdělením, že stanovený počet včetně finančního krytí mají schválený ministrem války, bylo možno jasně vycítit, že mu mimo jiné jde i o to, aby nové velení MTC nezahajovalo svoji činnost neděpěchem ve vzájemné spolupráci mezi naší a egyptskou stranou.

Je možno samozřejmě mít výhrady k tomu, že egyptské velení MTC se s čs. stranou předem o počtu aspirantů neporadilo a svým avérázným, pro ně možná obvyklým přístupem k věci situaci zkomplikovalo. Ze svých osobních znalostí vím, že tento poměrně velký počet aspirantů zkomplikuje značně situaci VA AZ. Víím, že vzniknou problémy s ubytovacími prostory, tlumočnickým, překladatelským a jiným technickým aparátem, že to bude klást enormní požadavky na pracovníky zahraniční fakulty při zabezpečování školitelů i školních pracovišť.

S druhé strany ze svých znalostí situace zde na MTC vidím, že vyhovění žádosti egyptské strany umožní zhodnotit celá naše sedmnáctileté úsilí zde na MTC, umožní to kvalifikovaně a v krátkém časovém období konkrétně naplnit unesení předsednictva čs. vlády z minulého roku. Jsem přesvědčen, že příprava egyptského pedagogického sboru formou studia řádné aspirantury v ČSSR je nejvýhodnější a nejefektivnější jak pro naši, tak i egyptskou stranu. Mimo zřejmého kvalitativního skoku ve vývoji MTC, kdy ve šk. roce 1978/79 by na MTC bylo okolo 200 nositelů hodnosti CSc, čímž by výuka byla plně předána egyptským učitelům, to bude mít další pozitivní dopady při uzavírání personálních doplňků ke kontraktům na

- 2 -

příští léta i při vývoji eventuální další spolupráce s egyptskou stranou po dobudování školy.

Prosím Vás proto, abyste v rámci svých možností pomohl jak v přípravě na jednání s egyptskou delegací, tak během vlastního jednání s touto delegací na VA AZ s cílem přijmout navrhovaný počet aspirantů nebo eventuálně počet o něco nižší, ale v tomto případě, aby egyptská strana měla skutečný pocit, že z naší strany jsme pro ně udělali maximum. V případě potřeby při vlastním jednání s egyptskou delegací je možno vytvořit pro nás časově výhodné podmínky tím, že příjezd egyptských aspirantů do ČSSR bude organizován po menších skupinách v letech 1975 i 1976.

Se soudušným pozdravem

Generální konzulní úřad
na MTC - Káhira

Minská ul. č. 4122005 M. B.
byl stažen vojenský archiv.
Datum: 22-03-2012
A. J. Novák Katedra Historie

TAJNĚ

Vojenská akademie Antonína Zápotockého Zahradní 1, Káhira
Dobro 28. III. 75
č. 07014/2 - listy 2/-

Nedílnou součástí pomoci egyptskému vojenskému školství se stala i cílená příprava egyptských učitelů. S tím souviselo i jejich studium v Československu. (VÚA-SA AČR v Olomouci)

